

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ PROGRAMLAR ENSTİTÜSÜ
BİLİŞİM VE TEKNOLOJİ HUKUKU YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KİŞİSEL VERİLERİN YURTDIŞINA AKTARILMASINA İLİŞKİN
YÖNTEMLER VE HUKUKİ SEBEPLER

Deniz ŞEN

116692016

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Bedii KAYA

İSTANBUL

2021

KİŞİSEL VERİLERİN YURTDIŞINA AKTARILMASINA İLİŞKİN
YÖNTEMLER VE HUKUKİ SEBEPLER

LEGAL MEASURES AND PROCEDURES FOR INTERNATIONAL
PERSONAL DATA TRANSFERS

Deniz ŞEN

116692016

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Bedii KAYA
İstanbul Bilgi Üniversitesi
Jüri Üyesi: Doç. Dr. Leyla KESER BERBER
İstanbul Bilgi Üniversitesi
Jüri Üyesi: Doç. Dr. Mesut Serdar ÇEKİN
Türk-Alman Üniversitesi

Tezin Onaylandığı Tarih : 03 Mayıs 2021

Toplam Sayfa Sayısı:

Anahtar Kelimeler (Türkçe)

- 1) Kişisel Verilerin Korunması
- 2) Kişisel Verilerin Yurtdışına Aktarımı
- 3) Avrupa Genel Veri Koruma Tüzüğü
Beşinci Bölüm
- 4) 6698 Sayılı Kanun Madde Dokuz
- 5) Schrems II Kararı

Anahtar Kelimeler (İngilizce)

- 1) Personal Data Protection
- 2) International Personal Data
Transfers
- 3) General Data Protection
Regulation Chapter Five
- 4) Law No. 6698 Article Nine
- 5) Schrems II Decision

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	vi
ŞEKİL VE TABLO LİSTESİ	viii
Abstract.....	ix
Özet.....	xi
GİRİŞ	1
GENEL AÇIKLAMALAR.....	6
1.1. Kişisel Verilerin Korunması Mevzuatında Mevcut Durum.....	6
1.1.1. Uluslararası Düzlemde Kişisel Verilerin Korunması.....	7
1.2.2. Ulusal Düzlemde Kişisel Verilerin Korunması.....	13
6698 SAYILI KANUN ÇERÇEVESİNDE KİŞİSEL VERİLERİN YURT	
DIŞINA AKTARIMI	16
2.1. GENEL KOŞULLAR	16
2.2. SINIRLAR ARASI VERİ AKTARIMININ DÜZENLENDİĞİ DİĞER	
KANUNLAR.....	23
2.2.1. 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında	
Kanun	24
2.2.2. 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu	25
2.2.3. 2920 Sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu	27
2.2.4. 7210 Sayılı Tebligat Kanunu	27
2.2.6. 6698 Sayılı Kanun'un Dokuzuncu Maddesinin Son Fıkrasının	
Uygulaması	29
2.3. ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER.....	30
2.4. AÇIK RIZA TEMİNİ	38
2.5. TAAHHÜTNAMELER	41
2.6. BAĞLAYICI ŞİRKET KURALLARI	46
2.7. YETERLİ KORUMANIN BULUNDUĞU ÜLKELERİN	
BELİRLENMESİ.....	49

2.7.1. Karşılıklılık Durumu	52
2.7.2. İlgili Ülkenin Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Mevzuatı ve Uygulanması	52
2.7.3. Bağımsız Veri Koruma Otoritesinin Bulunması	53
2.7.4. Kişisel Verilerin Korunmasıyla İlgili Uluslararası Antlaşmalara Taraf Olma, Uluslararası Kuruluşlara Üye Olma ve Türkiye'nin Üye Olduğu Küresel ve Bölgesel Örgütlere Üye Olma Durumu	53
2.7.5. İlgili Ülkeyle Yürütülen Ticari Hacim	54

GVKT UYARINCA KİŞİSEL VERİLERİN AB DIŞINA AKTARIM

KOŞULLARI.....	55
3.1. GENEL KOŞULLAR	55
3.2. YETERLİLİK KARARLARI.....	57
3.3. GÜVENLİK TEDBİRLERİ.....	65
3.3.1. Kamu Otoriteleri veya Organları Arasında Oluşturulan Yasal Olarak Bağlayıcı ve İcra Edilebilir Enstrümanlar	66
3.3.2. Bağlayıcı Şirket Kuralları	66
3.3.3. Avrupa Birliği Komisyonu Tarafından Kabul Edilmiş Standart Veri Koruma Maddeleri	69
3.3.4. Veri Koruması Otoritesi Tarafından Kabul Edilen ve Avrupa Birliği Komisyonu Tarafından Onaylanan Standart Veri Koruma Maddeleri	76
3.3.5. Mesleki Davranış Kuralları	76
3.3.6. Sertifikasyon	78
3.3.7. Sözleşme Hükümleri	81
3.3.8. İdari Düzenlemeler	81
3.4. İSTİSNALAR	82
3.4.1. Açık Rıza.....	84
3.4.2. Sözleşmenin İfası	85
3.4.3. İlgili Kişi Yararına Üçüncü Taraf Sözleşmeleri.....	86
3.4.4. Kamu Yararı.....	86
3.4.5. Hukuki Talep ve İddialar	86
3.4.6. İlgili Kişinin Yaşamsal Çıkarlarının Korunması	87

3.4.7. Avrupa Birliği İçerisindeki Kamuya Açık Sicillerden Yapılan Aktarımlar	87
3.4.8. Veri Sorumlusunun Zorlayıcı Meşru Menfaatleri.....	88
KARILAŞTIRMALI MEVZUAT ANALİZİ VE GÜNCEL ÖRNEKLER İŞİĞİNDA DURUM DEĞERLENDİRMESİ.....	90
4.1. TÜRK KİŞİSEL VERİ KORUMA MEVZUATI NEZDİNDE DURUM DEĞERLENDİRMESİ.....	90
4.1.1. 6698 Sayılı Kanun ve GVKT Karşılaştırması.....	90
4.1.2. Türk Kişisel Verilerin Korunması Mevzuatına İlişkin İyileştirme Önerileri	95
4.2. GÜNCEL GELİŞMELER İŞİĞİNDA ULUSLARARASI VERİ AKTARIMI	97
SONUÇ.....	111
EKLER.....	147

KISALTMALAR

AB	:	Avrupa Birliği
ABAD	:	Avrupa Birliği Adalet Divanı
ABK	:	Avrupa Birliği Komisyonu (<i>European Comission</i>)
AEB	:	Avrupa Ekonomik Bölgesi
A.g.e.	:	Adı geçen eser
AİHS	:	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AK	:	Avrupa Konseyi (<i>Council of Europe</i>)
AVKK	:	Avrupa Veri Koruma Kurulu (<i>European Data Protection Board</i>)
AVKD	:	Avrupa Veri Koruma Denetçisi (<i>European Data Protection Supervisor</i>)
AY	:	Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
BŞK	:	Bağlayıcı Şirket Kuralları (<i>Binding Corporate Rules</i>)
BM	:	Birleşmiş Milletler
bkz.	:	Bakınız
GVKT	:	2016/679 Sayılı Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (<i>General Data Protection Regulation</i>)
ICO	:	İngiltere Bilgi Komiseri Ofisi (<i>Information Commissioner's Office</i>)
Kurul	:	Kişisel Verileri Koruma Kurulu
Kurum	:	Kişisel Verileri Koruma Kurumu
m.	:	Madde
OECD	:	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (<i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)
OJEU	:	Avrupa Birliği Resmi Gazetesi
S.	:	Sayı
s.	:	Sayfa
T.	:	Tarih

TBMM	:	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	:	5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu
WP 29	:	Madde 29 Çalışma Grubu (<i>Working Party</i> 29)
108 Sayılı Sözleşme	:	108 Sayılı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi
108+ Sayılı Sözleşme:		Modernize Edilmiş 108 Sayılı Sözleşme (<i>Convention 108+</i>)
181 Sayılı Ek		
Protokol	:	108 Sayılı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Konvansiyonu ve Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesine Ek Denetleyici Makamlar ve Sınır Aşan Veri Akışına İlişkin 181 Sayılı Protokol
6698 Sayılı Kanun	:	6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
95/46/EC Sayılı		
Direktif	:	95/46/EC Sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyi Direktifi

ŞEKİL VE TABLO LİSTESİ

- Şekil 1:** Türk Kişisel verilerin korunması mevzuatı Uyarınca Yurtdışına Veri Aktarımı 1
- Şekil 2:** Türk Kişisel verilerin korunması mevzuatı Uyarınca Yurtdışına Veri Aktarımı 2
- Şekil 3:** AB Koruma Mevzuatı Uyarınca Yurtdışına Veri Aktarımı
- Tablo 1:** Ortak Sözleşme Düzenlemesi Örneği
- Tablo 2:** Yurtdışına Veri Aktarımı Özelinde Türkiye ve AB Uygulamaları Karşılaştırması

Abstract

International personal data transfers are an inseparable part of many international and national transactions including e-commerce, international judicial or police cooperation and international trade. However, due to its multinational nature, the multitude of legislation may not fully align. Therefore, in many cases, the transferring parties are often obliged to comply with more than one set of rules governing the subject.

The modernization of Convention No. 108 and other recent developments in the international field are showing a trend of a tendency to align the governing rules in accordance with the General Data Protection Regulation (“GDPR”), which offers a wide range of possibilities and a graded system that aims to maximize data privacy and safety in terms of international data transfers. Further, especially considering the current developments like the newly drafted standard contractual clauses in the European Union, it could be argued that the general trend is to maximize personal data privacy and safety while creating feasible international data transfer mechanisms.

According to GDPR, personal data could be transferred internationally, if the recipient’s country, region or a specific sector group is declared to ensure an adequate level of protection by the European Commission. If such an adequacy decision is absent, then transfers could be based on the existence of appropriate safeguards, where the safeguards are provided by either the usage of standard contractual clauses, binding corporate rules or other appropriate methods. Finally, if none of the abovementioned methods could be fitted, for specific situations some derogations are also set.

On the contrary, according to Turkish personal data protection legislation currently it could be argued that there is only one practicable option to transfer personal data outside of Turkey. Relevant Turkish legislation sets the existence of adequacy decisions or binding international agreements governing personal data protection such as Convention No. 108 could be the legal ground for international data transfers. However, as it could be supported by the Turkish Data Protection Board’s current decisions and opinions, those two options are currently not

useable for the transferring parties. However, transferring parties may choose to use binding corporate rules or legally binding contracts to ensure that both parties will take necessary measures to ensure adequate level of protection. Yet, since these processes are not feasible and relatively new, there are only a few examples of transfer based on binding corporate rules or contracts as well. Finally, transferring parties may transfer personal data if the data subject has explicitly consented to the transfer, but in many cases, the aforementioned consent would fail to fulfill all the legal requirements of a legally binding consent; and therefore, would be invalid.

Hence, it could be argued that the Turkish data protection legislation needs an immediate renovation in terms of international personal data transfers, since it could be suggested that the existing set of rules are creating impracticable or unlawful outcomes. Moreover, it could be asserted that the Turkish data protection legislation should be in harmonization with GDPR and modernized Convention No. 108, including the current developments, since the international trends are often showing such harmonization tendencies as well.

Özet

Kişisel verilerin sınırlar arası aktarımı elektronik ticaret, uluslararası adli yardım ve polis yardımı ile uluslararası ticaret başta olmak üzere pek çok ulusal ve uluslararası faaliyetin ayrılmaz bir parçasıdır. Ancak çok uluslu yapısı gereği, aktarımı düzenleyen uluslararası mevzuatın birbiriyle tam uyumundan söz edilemeyecektir. Bu sebeple, pek çok denklemde kişisel veri aktarımı gerçekleştiren tarafların uyması gereken birden çok düzenleme mevcut olmaktadır.

108 Sayılı Sözleşme'nin modernize edilmesi gibi güncel gelişmeler ışığında uluslararası düzlemde, kademeli bir sistem üzerinden veri aktarımına ilişkin pek çok seçenek barındıran ve veri güvenliği ile gizliliğini azami şekilde korumayı amaçlayan Genel Veri Koruma Tüzüğü ("GVKT")'ne yaklaşan bir şekilde ilişkili mevzuatın uyumlaştırılmasına yönelik bir eğilim olduğu gözlemlenebilmektedir. Bu denklemde özellikle Avrupa Birliği'nde ("AB") görülen yeni taslak standart sözleşme hükümleri gibi gelişmeler de gözetilerek sınırlar arası kişisel veri aktarımına ilişkin uygulanabilir mekanizmaların yaratılmasıyla, uluslararası düzlemde veri güvenliği ve gizliliğinin sağlanmasının amaçlandığı yönünde genel bir eğilim olduğu savunulabilecektir.

GVKT uyarınca belirlenen kademeli sistem uyarınca, ilk aşamada kişisel verilerin aktarılacağı tarafın bulunduğu ülke, bölge veya sektörel grup özelinde Avrupa Birliği Komisyonu tarafından alınmış bir yeterlilik kararı olması halinde kişisel verilerin aktarımının gerçekleştirilebileceği düzenlenmiştir. Yeterlilik kararının bulunmaması halinde ise, standart sözleşme hükümleri veya bağlayıcı şirket kuralları ("BŞK") gibi yöntemler kullanılmak suretiyle tarafların uygun güvenlik tedbirlerini sağlaması halinde kişisel veriler aktarılabilir. Bu koşulların hiçbirisinin sağlanamadığı hallerde ise, yalnızca bazı spesifik haller için istisnai aktarım koşulları öngörülmüştür.

GVKT'deki kademeli sistemin aksine, Türk kişisel verilerin korunması mevzuatına ilişkin güncel uygulama incelendiğinde uygulanabilir tek bir sınırlar arası veri aktarım yöntemi olduğu savunulabilecektir. Türk kişisel verilerin korunması mevzuatı uyarınca, 108 Sayılı Sözleşme gibi kişisel verilerin

korunmasına ilişkin uluslararası antlaşmaların varlığı veya aktarımın gerçekleştirileceği ülke veya bölgeye ilişkin yeterlilik kararlarının varlığı hallerinde kişisel veriler yurtdışına aktarılabilecektir. Ne var ki Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun ("Kurul") açıklama ve kararlarıyla da desteklenebileceği üzere, bu iki seçenek güncel olarak veri aktarım faaliyetlerinde kullanılamamaktadır. Ancak kişisel veri aktaran taraflar BŞK'lere başvurmak veya aralarında yeterli korumayı sağlamak amacıyla gerekli önlemlerin alınacağına ilişkin taahhütnameleri imzaya almak suretiyle de sınırlar arası veri aktarımı faaliyetlerini yürütebilecektir. Fakat bu iki seçenek zor uygulanabilir ve diğer uygulamalara kıyasla yeni düzenleme alanı bulmuş olması gerekçeleriyle, hayli sınırlı uygulama örnekleri olan düzenlemelerdir. Kişisel verileri aktarılabilecek olan ilgili kişilerin verilerin sınırlar arası aktarımına ilişkin açık rızasının varlığı halinde de kişisel verilerin yurtdışına aktarılabileceği düzenlenmiştir. Ne var ki, pek çok örnekte bahse konu açık rıza, açık rızanın hukuka uygunluk temellerini sağlayamadığından, aktarıma ilişkin hukuka uygun ve geçerli bir rızanın varlığından da söz edilemeyecektir.

Bu doğrultuda Türk kişisel verilerin korunması mevzuatının mevcut yapısının hukuka aykırı veya uygulanamayacak uygulamalara sebebiyet verdiği tezine dayanarak bilhassa kişisel verilerin sınırlar arası aktarımı hususunda ivedilikle bir güncellemeye ihtiyaç duyduğu savunulabilecektir. Benzer şekilde uluslararası düzlemde genel yönelimin GVKT'ye ve modernize edilmiş olan 108 Sayılı Sözleşme'ye ("108+ Sayılı Sözleşme") doğru olduğu ve veri güvenliğine verilen önemin arttığı gözetilerek, Türk kişisel verilerin korunması mevzuatının da ilişkili AB mevzuatı ve uluslararası düzenlemelerle, bu düzenlemelerde var olan güncel gelişmeler de gözetilmek suretiyle uyumlaştırılması gerektiği savunulmaktadır.

GİRİŞ

Günümüzde kişisel verilerin gerçek veya tüzel kişiler arasında aktarımı, ulusal ve uluslararası düzlemde pek çok denklemde iş süreçlerinin devamlılığı veyahut yürütülen mevcut faaliyetlerin tamamlanabilmesi için zorunlu olarak değerlendirilebilecektir. Ne var ki kişisel verilerin bilhassa sınırlar arası aktarımına ilişkin düzenlemeler, doğası gereği kişisel verilerin korunmasına ilişkin ulusal veyahut uluslararası ilişkili mevzuatın gelişimi boyunca değişkenlik göstermiştir. Bu çerçevede bilhassa sertifikasyon mekanizmalarının hayata geçirilmesine ilişkin çalışmalar; İngiltere'nin AB'den ayrılışı ve AB ile Amerika Birleşik Devletleri arasında veri aktarımına ilişkin var olan anlaşmanın iptalini takiben AB yetkili otoritesince yayımlanan taslak yeni standart sözleşme kuralları gibi güncel gelişmeler sebebiyle yeniden değişim göstermektedir. Uluslararası örneklerine kıyasla yeni sayılabilecek olan Türk kişisel verilerin korunması mevzuatı da uluslararası düzlemde var olan değişkenlik ve belirsizliğin örneklerini taşımaktadır. Kişisel verilerin yurtdışına aktarılmasının Türk hukuku ile AB mevzuatının karşılaştırmalı olarak inceleneceği bu çalışmada, Türk kişisel verilerin korunması mevzuatının veri aktarımı yönünden var olan eksikliklerine dikkat çekilmesi ve sınırlar arası veri aktarımına ilişkin hukuki düzenlemelerin ve yöntemler ile iyi uygulama örneklerine de değinilerek detaylı bir biçimde ele alınması amaçlanmaktadır.

Yukarıda belirtildiği üzere, kişisel verilerin korunması alanındaki ulusal ve uluslararası mevzuatın tarihçesi izlendiğinde kişisel verilerin korunmasının Türkiye'de özellikle AB üye ülkelerine kıyasen daha geç kanunlaştığı söylenebilecektir¹. Bu durumla doğru orantılı olarak da, yurtdışına veri aktarımı konusunda uygulamada bazı sorunlar gözlemlenmektedir. Öyle ki sigortacılık gibi kişisel verilerin işlenmesinin yoğunlukla ana faaliyet konusunun yerine getirilebilmesi için zorunlu olduğu sektörlerde faaliyet gösteren şirketler ile uluslararası düzlemde faaliyet gösteren şirket, organizasyon, kurum ve kuruluşlar da doğası gereği kişisel verilerin yurtdışında bulunan üçüncü kişilere

¹ Mutlu [2020], s.57.

aktarılmaksızın faaliyetlerini sürdüremeyecek olmakla birlikte, Türkiye’de aktif bir şekilde faaliyet göstermektedir. Ancak AB örnekleri incelendiğinde, kişisel verilerin korunması mevzuatının Türk kişisel verilerin korunması mevzuatına kıyasen uygulamaya uygunluğunun yanı sıra; sektörel bazlı otoritelerin de veri işleme faaliyetlerine ilişkin iyi uygulama örnekleri içeren yol haritaları yayımladığı, bu şekilde bilhassa finansal hizmetler gibi sektör özelinde var olabilecek olan sorunların çözülmesi ve mevzuatın uygulamaya dökülmesinin mümkün kılınması gözlemlenebilmekte iken Türk mevzuatının bu hususta eksik kaldığı savunulabilecektir². Üstelik Türkiye’de mevzuat ve uygulamada henüz tam anlamıyla bir uyumlaşma gözlenemezken, bilhassa Sermaye Piyasası Kurulu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu gibi sektörel otoritelerin tutumları da veri aktarımına ilişkin hususlarda sınırlayıcı niteliktedir³. Benzer şekilde, Kurul’un güncel kararlarına bakıldığında, Kurul’un da yol göstericilikten çok sınırlayıcı ve yasaklayıcı bir tutum sergilediği sonucuna ulaşılabilecektir⁴.

6698 Sayılı Kanun’un “Kişisel Verilerin Yurtdışına Aktarılması” başlıklı dokuzuncu maddesi halihazırda Türkiye’de gerçekleşen uluslararası kişisel veri aktarımı faaliyetleri çerçevesinde genel belirleyici olan tek kanuni düzenlemedir. Ancak 6698 Sayılı Kanun’un dokuzuncu maddesinin içeriği ve uygulanabilirliğiyle veri aktarım faaliyetlerinin yoğunluğu karşılaştırıldığında, ilişkili düzenlemenin yetersiz kalabileceği savunulabilecektir. Öyle ki 6698 Sayılı Kanun’un dokuzuncu maddesinin ilk fıkrası, ilgili kişinin açık rızasının varlığı halinde ilgili kişisel verilerin aktarılabilirliğini dikte etmektedir. Bahsi geçen rıza, bu çalışmanın ilerleyen bölümlerinde de açıklanacağı gibi her zaman mümkün veyahut hukuka uygun olarak temin edilemeyebilecektir. İlgili maddenin ikinci fıkrasında ise, diğer işleme şartlarının varlığı halinde ilgili kişinin açık rızasına gerek kalmaksızın aktarımın yapılabilirliği, ancak bu fıkranın uygulanabilmesi için aktarımın Kurul tarafından ilan edilen yeterli korumanın bulunduğu

² Avrupa Veri Koruma Denetçisi. “Guidelines On Data Protection In EU Financial Services Regulation”, Brüksel, 2014, https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/14-11-25_financial_guidelines_en.pdf.

³ “Bilgi Sistemleri Yönetimi Tebliği (VII-128.9).” *Resmî Gazete*, S. 30292 T. 5 Ocak 2018, www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/01/20180105-9.htm.

⁴ Kurul 2020/173 Sayılı Kararı [2020].

lkelerden birisine yapılıyor olması veya Kurul'un izni ve veri aktaran taraf ile alıcı tarafın yeterli bir korumayı yazılı olarak taahhüt etmeleri ngrlmtr⁵. Bu hususta Kurul, 9 Mart 2020 tarihinde 6698 Sayılı Kanun'un dokuzuncu maddesinin iki numaralı fıkrasının (b) bendi kapsamında, yurtdışına veri aktarımında veri sorumlularınca hazırlanacak taahhütnamede yer alacak asgari unsurları⁶ ve yine resmi internet sitesi üzerinden yurtdışına kişisel veri aktarımına ilişkin yol gösterici bir metin yayımlamıştır⁷. Bilhassa Kurul'un 26 Ekim 2020 tarihli yurtdışına veri aktarımına ilişkin kamuoyu duyurusundan da anlaşılabileceğı üzere, Kurul'un yeterli korumanın bulunduğı ülkeleri belirlemesi ve açıklaması yakın tarihte beklenebilecek bir gelişme olarak gzkmemektedir⁸. Ancak Kurul, 10 Nisan 2020 tarihinde GVKT'de de bulunan bağılayıcı şirket kuralları hakkında bir duyuru yayımlamış ve yeterli korumanın bulunmadığı ülkelerde faaliyet gösteren uluslararası yapılanmalı grup şirketler arasında kişisel verilerin yurtdışına aktarımında kullanılan ve yeterli bir korumanın yazılı olarak taahhüt edilmesini sağılayan veri koruma kurallarının çerçevesi ile bu kapsama giren şirketlerin, Kişisel Verileri Koruma Kurumu'na başvuru usulünü belirlemiştir⁹. Ancak gerek taahhütnameler gerekse BŞK'ler, ilişkili olduğı aktarım özelinde Kurul'dan izin alınması şartıyla hukuka uygun bir uluslararası kişisel veri aktarımına dayanak sayılabilecektir¹⁰. Bu doğırltuda bu çalışmada ele alınmak istenen uygulama sorunsalı ortaya çıkmaktadır. Öyle ki uluslararası ticari ilişkilerin pek çoğunda Türkiye'de var olan veri aktarımına ilişkin hukuki

⁵ Bkz. 6698 Sayılı Kanun [2016], madde 9/1-2.

⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurumu. "Kişisel Verileri Koruma Kurumu: Taahhütnameler", 9 Mart 2020, www.kvkk.gov.tr/Icerik/5255/Taahhutnameler.

⁷ Kişisel Verileri Koruma Kurumu. "Kişisel Verileri Koruma Kurumu: Yurtdışına Aktarım", www.kvkk.gov.tr/Icerik/2053/Yurtdisina-Aktarim.

⁸ Kişisel Verileri Koruma Kurumu. "Kişisel Verileri Koruma Kurumu: Yurtdışına Veri Aktarımı Kamuoyu Duyurusu". 26 Ekim 2020, www.kvkk.gov.tr/Icerik/6828/YURTDISINA-VERI-AKTARIMI-KAMUOYU-DUYURUSU.

⁹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu. "Kişisel Verileri Koruma Kurumu: Yurtdışına Kişisel Veri Aktarımında Hazırlanacak Taahhütnamelerde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlara İlişkin Duyuru", 7 Mayıs 2020, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6741/YURT-DISINA-KISISEL-VERI-AKTARIMINDA-HAZIRLANACAK-TAAHHUTNAMELERDE-DIKKAT-EDILMESI-GEREKEN-HUSUSLARA-ILISKIN-DUYURU>.

¹⁰ Bkz. 6698 Sayılı Kanun [2016], m. 9.

düzenlemeler, uygulanamaz ya da pratiğe uygun olmayan sonuçlar doğurmaktadır.

Özetle, Türk kişisel verilerin korunması mevzuatı çerçevesinde kişisel verilerin yurtdışına aktarılmasında istisnai haller saklı kalmak üzere, halihazırda yalnızca ilgili kişinin açık rızasının temini veya tarafların yeterli korumayı sağlayacağına ilişkin karşılıklı taahhütleri veya yalnızca uluslararası grup şirketleri özelinde BŞK imzaya alınması ile Kurul'un izni hallerinde veri aktarımı mümkün olacaktır. Ne var ki AB örneğinde veri aktarımına ilişkin husus daha detaylı işlenmiş ve bu çalışmanın ilerleyen bölümlerinde daha detaylı bir şekilde açıklanacağı gibi GVKT'de başkaca hukuki metotlar da düzenlenmiştir¹¹. Bu çerçevede GVKT'nin bilhassa kırk beş ila kırk dokuzuncu maddeleri ışığında; yeterli korumanın taahhüt edilebilmesi için taahhütnamelerin yanı sıra; veri koruma otoriteleri arasında karşılıklı sözleşmelerin varlığı, grup şirketleri arasında var olabilecek ve yetkili veri koruma otoritesinin onayına sunulmuş olan BŞK veyahut taraflar arasında kurulacak olan sözleşmede yetkili bir veri koruma otoritesince hazırlanmış olan standart veri koruması maddelerinin varlığı, taraflar arasında imzalanmış ve yetkili veri koruma otoritesince onaylanmış kuralların varlığı veyahut sertifikasyon mekanizmasının kullanılması da öngörülmüştür¹². Bununla birlikte, GVKT'de ayrıca ilgili kişinin açık rızasının yanı sıra, başkaca işleme şartlarının varlığı halinde de yetkili veri koruma otoritesinin onayına veyahut yukarıda sıralanan yeterli korumanın sağlanması için seçenekli olarak düzenlenen metotlara başvurulmaksızın ilgili aktarımın yapılabileceği düzenlenmiştir¹³. Üstelik GVKT'nin ilgili maddelerinin uygulanmasına ilişkin pek çok rehber ve yol gösterici nitelikte karar da mevcuttur. Bu dikkat çekici farklılık ve uygulamada Türkiye özelinde yukarıda ele alınmış olan, bu farklılık sebebiyle oluşabilecek zorluklar da bu çalışmada ele alınacaktır.

Bu çerçevede çalışmanın ilk bölümünde ilgili mevzuatına genel olarak değinilecektir. İkinci ve üçüncü bölümlerde ise sırasıyla veri aktarımına ilişkin

¹¹ Bkz. GVKT [2016] m. 46-49.

¹² Bkz. GVKT [2016], m.46.

¹³ Bkz. GVKT[2016], m.49.

maddeler incelenerek ele alınacak ve 6698 Sayılı Kanun ve GVKT'nin ilgili maddeleri ve bu maddelerin uygulama örnekleri açıklanacaktır.

Nihai olarak son bölümde ise, 6698 Sayılı Kanun ve GVKT'nin sınırlar arası veri aktarımına ilişkin uygulaması karşılaştırılacak; güncel kararlar da değerlendirilmek suretiyle ilişkili mevzuatın veri aktarımı faaliyetleri çerçevesinde uygulanabilirliği de incelenerek değerlendirilecektir. Akabinde kişisel verilerin aktarılmasına ilişkin Türkiye'de var olan güncel mevzuatın, kişisel verilerin korunması yönünden ve uygulamaya aktarılması açısından yetersiz olduğu ve Türk kişisel verilerin korunması mevzuatının ilişkili AB mevzuatına ve uluslararası antlaşmalar çerçevesinde var olan diğer düzenlemelere uyumlaştırma sürecinin hızlandırılması gerektiği tezi savunulacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL AÇIKLAMALAR

1.1. Kişisel Verilerin Korunması Mevzuatında Mevcut Durum

Günümüzde, gelişen ekonomi ve teknoloji ile yaygınlaşan global pazar stratejilerini takiben gittikçe daha da fazla önem kazanan verilerin parasal değerinin, bilhassa büyük veri kavramının oluşmaya başlaması ile birlikte artışa geçtiği aşîkardır¹⁴. Ancak kişisel verilerin ekonomik ve ticari fayda sağlamak amacıyla kullanılması hususunda gerekli düzenlemelerin var olmadığı denklemde ilgili kişilerin kişilik hakları zarar görebilecektir. Bu doğrultuda günümüzde Türkiye de dahil olmak üzere, yalnız kişisel verilerin korunmasına ilişkin değil, elektronik ticaretin düzenlenmesi ve internet hukuku başta olmak üzere, kişisel verilerin işlendiği pek çok alanda ilgili kişilerin haklarını koruyucu hukuki düzenlemeler mevcuttur. Ancak insan hakları çerçevesinde, kişisel verilerin korunmasının ve özel hayatın gizliliğine ilişkin düzenlemeler, kişisel verilerin ekonomik ve ticari gayelerle kullanılmaya başlanması ve büyük veri kavramının oluşmasında çok önceye; 1900’lü yılların ortasına dayanmaktadır. Bu çerçevede bilhassa kişisel verilerin sınırlar arası aktarımın gösterdiği gelişimin kavranabilmesi adına, kişisel verilerin korunması alanındaki uluslararası ve ulusal mevzuattaki gelişimlerin de kısaca incelenmesi faydalı olacaktır.

AB’deki kişisel verilerin korunmasına ilişkin düzenlemeler bütününün Türkiye’ye kıyasla daha köklü bir yapıda olması sebebiyle AB’de kişisel verilerin korunması ve gizliliğe ilişkin bilincin oluştuğu savunulabilecektir. Bu nedenle AB’de, kişisel verilerin sınırlar arası aktarımına var olan onay ve bildirim mekanizmalarının da daha verimli işletilebildiği gözlemlenmektedir. Yine bu sebeple, güncel akımın da tıpkı 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun basiretli tacirlere yüklediği sorumluluklar gibi¹⁵, hesap verilebilirlik ve risk temelli yaklaşım çerçevesinde

¹⁴ Aşîkoğlu [2018], s.1.

¹⁵ “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu”, Resmi Gazete, T. 14 Şubat 2011, S.27846, Madde 18, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf>.

veri sorumlusu ve veri işleyenlere kişisel veri aktarımlarında sorumluluk yükleme eğiliminde olduğu gözlemlenebilmektedir¹⁶.

Bu çalışmanın ilerleyen bölümlerinde detaylıca açıklanacağı üzere; Türkiye’de kişisel verilerin korunmasına ilişkin izlenen hukuk politikasının bilhassa AB örneklerine kıyasla teşvik edici ve düzenleyici değil önleyici ve sınırlayıcı bir nitelik taşıdığı görülmektedir. Alınan Kurul kararları incelendiğinde genel tutumun çözümleyici değil yasaklayıcı olduğu gözlemlenmektedir. Oysa ki global dünyada ticaret ve dolayısıyla sınırlar arası veri aktarımı kaçınılmazdır. Bu sebeple, mevcut aktarıma ilişkin politikanın da düzenleyici ve kolaylaştırıcı nitelikte olması beklenmektedir. Üstelik bu kolaylaştırma eylemi güvenlikten vazgeçmeden de mümkün olabilecektir. Nitekim yine bu çalışmanın ilerleyen bölümlerinde detaylandırılacağı üzere; ABAD’ın C-311/18 Sayılı Kararı’nın etkisiyle, etki analizi ve belgelendirme yükümlülüklerinin güçlendirilmesini takiben uluslararası düzlemde var olan hesap verilebilirlik ve risk temelli yaklaşım çerçevesinde, veri sorumlusu ve veri işleyenlere kişisel veri aktarımlarında sorumluluk yüklemek yönünde var olan eğilim de gözetilerek güvenlik ve teşvikin aynı anda sağlanmasının mümkün olabildiği görülmektedir¹⁷.

1.1.1. Uluslararası Düzlemde Kişisel Verilerin Korunması

Kişisel verilerin korunması hakkı; Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan ve 1950 yılında Roma’da imzalanan 3 Eylül 1953 yürürlük tarihli Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin “Özel ve Aile Hayatına Saygı” başlıklı sekizinci maddesiyle özel hayatın gizliliği çerçevesinde anılmaya başlamıştır¹⁸. Bu gelişmeyi takiben, 1970’li yılların başında özellikle bireylere ilişkin bilgilerin bilgisayarlar vasıtasıyla işlenmesinde görülen artış ile kişisel veri kavramı şekillenmeye başlamıştır¹⁹. Bu çerçevede ilk hukuki düzenleme ise Almanya’nın Hessen eyaletinde yürürlüğe konulan veri koruma kanunu olmuştur²⁰.

¹⁶ Kaufmann, Julia; Valetk, Harry. “The impact 'Schrems II' has on controller-to-controller SCCs”, <https://iapp.org/news/a/the-impact-schrems-ii-has-on-controller-to-controller-sccs/>.

¹⁷ ABAD C-311/18 Sayılı Kararı [2020].

¹⁸ Bkz. AİHS [1950], madde 8/1.

¹⁹ Kurum, Uygulama Rehberi [2018], s.11.

²⁰ Riccardi [1983], s.246.

Akabinde uluslararası platformda 23 Eylül 1980 tarihinde OECD'nin²¹ Özel Yaşamın Korunması ve Kişisel Verilerin Sınır Ötesi Akışına İlişkin Rehber İlkeleri yayımlanmış²², bu gelişmeyi takiben, hızla gelişen teknolojinin de bir sonucu olarak; 28 Ocak 1981 tarihinde 108 Numaralı Sözleşme Avrupa Konseyi tarafından Strazburg'da imzaya açılmıştır²³. Bu noktada değinmek gerekir ki OECD Rehber İlkeleri 2013 yılında güncellenmiştir²⁴ ve OECD halihazırda kişisel verilerin korunmasına ilişkin çalışmalarına aktif olarak devam etmektedir²⁵. 14 Aralık 1990 tarihinde BM Bilgisayarla İşlenen Kişisel Veri Dosyalarına İlişkin Rehber İlkeleri yayımlamıştır²⁶. İşbu gelişmeyi takiben AB bünyesinde on yılı aşkın süregelen çalışmaların sonucu olarak, 1995 yılında Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyi Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin 95/46/EC Sayılı Direktif kabul edilerek 25 Ekim 1998 tarihinde yürürlüğe girmiştir²⁷. Ancak 95/46/EC Sayılı Direktif, çerçeve bir düzenleme olması sebebiyle kişisel verilerin korunması alanında AB üye ülkelerinin iç hukuklarında yapılan düzenlemeler yönünden, üye ülkeler arasında ciddi farklılıkların oluşmasına sebebiyet vermiştir. Bu durum da AB'nin tek/ortak pazar stratejisinin²⁸ uygulanmasında bazı sorunlara yol açmıştır. Ayrıca 12 Temmuz 2002 tarihinde kabul edilen ve 31 Temmuz 2002 tarihinde yürürlüğe giren “Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Özel Hayatın Gizliliğinin Korunmasına İlişkin Direktif” gibi özel

²¹ OECD: Marşal Planının uygulanmasının yönetimi amacıyla 1948 yılında kurulan Avrupa Ekonomik İşbirliği Kuruluşu'nun (“The Organisation for European Economic Cooperation” veya “OEEC”) gösterdiği başarı sonucu ekonomik işbirliğinin devamına karar verilmesi üzerine; 14 Aralık 1960 yılında OEEC üyeleri yanı sıra Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'nın da katılımıyla OECD'nin kurulması için düzenlenen yeni bir uluslararası sözleşme imzaya alınmış ve bu sözleşme 30 Eylül 1961 tarihinde yürürlüğe girmiştir, bu sayede OECD faaliyetlerine başlamıştır. Daha fazla bilgi için Bkz. <https://www.oecd.org/about/>

²² Özkan, Oğulcan. “Kişisel Verilerin Korunması”, Yüksek Lisans Tezi' Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2020, s.45.

²³ Bkz. 108 Sayılı Sözleşme [1981].

²⁴ Avrupa Ekonomik İşbirliği Kuruluşu, “The OECD Privacy Framework”, 2013, http://www.oecd.org/sti/ieconomy/oecd_privacy_framework.pdf.

²⁵ Bkz. <http://www.oecd.org/sti/ieconomy/privacy.htm>

²⁶ Kurum, Uygulama Rehberi [2018], s.19.

²⁷ 95/46/EC Sayılı Direktif [1995].

²⁸ Avrupa Birliği Komisyonu, “‘The Single Market Strategy’ *Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs - European Commission*”, 30 Ağustos 2017, ec.europa.eu/growth/single-market/strategy_en#:~:text=The single market is at,or study wherever they wish.

sektörün düzenlenmesine yönelik bazı düzenlemeler yapılmış olsa da tüm sektörler ivedi bir şekilde ve ayrı ayrı düzenlenemediği için; üye ülkelerin kişisel verilerin korunması mevzuatı arasındaki uyumsuzluk devam etmiştir²⁹.

Özellikle veri koruması mevzuatının ihlaline ilişkin idari para cezalarının birbirinden farklı olması sebebiyle, ihlale sebebiyet veren kişiler, AB'nin tek durak mağaza³⁰ uygulamasını³¹ kendi lehlerine kullanmak amacıyla en az idari para cezası olan ülkeleri seçerek bu ülkelerde bahse konu ihlale ilişkin hukuki süreçleri başlatmıştır³². Örneklendirmek gerekirse, 2016 yılında İtalyan mevzuatına göre veri güvenliği ihlallerine kesilen idari para cezaları 3.000 ila 300.000 Avro skalası arasında değerlendirilmekteyken, Fransa'daki idari para cezaları 150.000 ve tekrarı halinde 300.000 Avro olarak belirlenmiş³³, İspanya'da ise cezalar 900 ila 600.000 Avro limitlerine ulaşmaktayken³⁴; Hollanda'da ise sınır 4.500 Avro gibi düşük bir limitte bırakılmıştır. Üstelik Belçika gibi bazı ülkelerin veri koruma otoritelerine veyahut veri koruma alanında ilgili mevzuatı uygulamaya yetkili kurum ve kuruluşlarına idari para cezası kesmek yönünden herhangi bir yetki atanmamış, cezalar yalnızca ceza hukuku ve özel hukuk nezdinde düzenlenmiştir³⁵. Tek başına idari para cezalarındaki eşitsizlik hususu bile, ortak ekonomik pazar stratejisi sebebiyle AB genelinde etkili tek bir veri koruması düzenlemesi olmasının şart olduğu sonucuna ulaşmak için yeterlidir.

Ayrıca, özellikle kişisel verilerin aktarılmasına ilişkin hususlar gözetildiğinde, 95/46/EC Sayılı Direktif ve GVKT'nin en belirgin farklarından sayılabilecek bir diğer değişiklik de Avrupa Ekonomik Bölgesi dışına yapılacak olan veri

²⁹ “Directive 2002/58/EC of the European Parliament and of the Council of 12 July 2002 Concerning the Processing of Personal Data and the Protection of Privacy in the Electronic Communications Sector (Directive on Privacy and Electronic Communications).” *OJEU*, T. 31.07.2002, S. L201, s. 0037 - 0047, eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32002L0058&from=EN.

³⁰ Bkz. *One stop shop*

³¹ “EU: The One-Stop-Shop under the GDPR.” *DataGuidance*, 4 Ağustos 2020, www.dataguidance.com/opinion/eu-one-stop-shop-under-gdpr.

³² Moerel, Lokke. “What Happened to the One-Stop Shop?” *International Association of Privacy Professionals*, 6 Mayıs 2020, iapp.org/news/a/what-happened-to-the-one-stop-shop/.

³³ Raul, Alan Charles. “The Privacy, Data Protection and Cybersecurity Law Review”, s.103, Law Business Research, Third Edition, 2016.

³⁴ A.g.e., s.312.

³⁵ A.g.e., s.53.

aktarımlarında yetkili otoritelerin onayına başvurulması hususudur. 95/46/EC Sayılı Direktif'in iç hukuka uyarlanması münasebetiyle hukuki düzenlemelerin uygulanabilir hale gelmesi durumu da bilhassa uluslararası kişisel veri aktarımına ilişkin AB üye ülkelerinde var olan uygulamaların birbirinden farklı olması sonucunu doğurtmuştur. Öyle ki 95/46/EC Sayılı Direktif döneminde bazı AB üye ülkeleri yayımlanmış olan standart sözleşme hükümlerinin uygulanması için bildirim gerektirirken, bazı ülkeler izin mekanizmalarını da düzenlemiş ve bu durum da yine AB içerisinde birbiriyle uyumsuz uygulamaların oluşmasına neden olmuştur³⁶. Ne var ki GVKT'nin hukuki statüsü gereği üye ülkelerde doğrudan uygulama alanı bulması ve AEB dışına yapılacak olan veri aktarımları özelinde izin mekanizmalarını da düzenliyor olması sebebiyle, ilgili değişiklik AB'de birlik ve bütünlük oluşturmayı amaçlayan politikaları destekleyici niteliktedir³⁷. Teknolojinin de hızla ilerlemesiyle kişisel verilerin işlenmesi ve dolaşımı hızlanmış, büyük verinin değeri artmıştır. Bu doğrultuda AB, 2012 yılında tüzük çalışmalarına başlamış ve 2016 yılında Avrupa Parlamentosu, Avrupa Birliği Konseyi ve Avrupa Birliği Komisyonu tarafından hazırlanan 2016/679 Sayılı Tüzük, yani GVKT, kabul edilmiş; 95/46/EC Sayılı Direktif'i ilga ederek 25 Mayıs 2018 tarihinde yürürlüğe girmiştir³⁸. Bu sayede AB genelinde ortak uygulamalar ve ortak idari para cezaları belirlenebilmiştir³⁹. Bu gelişme, AB genelinde uygulanan tek durak mağaza stratejisinin usulüne ve amacına uygun ve verimli bir şekilde kullanımına imkan sağlamanın⁴⁰ yanı sıra, tek durak mağaza

³⁶ Avrupa Birliği Komisyonu. "Commission Decision of 5 February 2010 on standard contractual clauses for the transfer of personal data to processors established in third countries under Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council (notified under document C(2010) 593)", K. S.2010/87/EU, T. 05 Şubat 2010, OJEU S. L 39/5, T. 12 Şubat 2010, Giriş Maddesi 5, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32010D0087&from=en>.

³⁷ Ireland Data Protection Commission. "Transfers of Personal Data to Third Countries or International Organisations", 2020, <https://www.dataprotection.ie/en/organisations/international-transfers/transfers-personal-data-third-countries-or-international-organisations>.

³⁸GVKT [2016].

³⁹ Bkz. GVKT [2016], m. 3/1, Bölüm 8.

⁴⁰ Ireland Data Protection Commission. "One Stop Shop (OSS): Cross-border processing and the one stop shop", 2020, <https://www.dataprotection.ie/en/organisations/international-transfers/one-stop-shop-oss>.

stratejisiyle paralel olarak uygulanabilirliği değerlendirilebilecek olan tek/ortak pazar stratejisinin de uygulamasını glendirmiřtir⁴¹.

Ayrıca 8 Kasım 2001 tarihinde Avrupa Konseyi’nce hazırlanan 181 Numaralı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesine Ek Denetleyici Makamlar ve Sınır Aşan Veri Akışına İlişkin Protokol imzaya alınmış ve kişisel verilerin sınır aşırı aktarımı halinde Taraf lkeler kişisel verilerin korunması alanında görevli denetleyici makamları kurmayı taahhüt etmiřlerdir⁴².

Nihayet 18 Mayıs 2018’de Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi kararıyla 108 Sayılı Sözleşme’nin modernize edilmesi ve AB mevzuatına uyumlaştırılması amacıyla hazırlanmış güncellenmiş versiyonu olan 108+ Sayılı Sözleşme yayımlanmış ve 10 Ekim 2018 tarihinde imzaya açılmıştır. Bu doğrultuda uluslararası organizasyonların da 108+ Sayılı Sözleşme’ye taraf olabilecekleri düzenlenerek AB’nin de 108+ Sayılı Sözleşme’ye ye olabilmeklerinin nnn açılmış olması ve Sözleşme uygulamalarının GVKT uygulamalarıyla uyumlaştırılmış olması en önemli güncellemeler olarak sıralanabilecektir⁴³. Nitekim 108+ Sayılı Sözleşme, GVKT kapsamında AB kişisel verilerin korunması mevzuatında yapılan yenilikleri de kapsayıcı nitelikte dzenlenmiřtir⁴⁴. Kişisel verilerin sınırlar arası aktarımına ilişkin olarak 108+ Sayılı Sözleşme’de yer alan taraf devletlerin, diğer taraf devletlerle yaptıkları kişisel veri aktarımlarına ilişkin düzenleme, 108 Sayılı Sözleşme’ye benzer şekilde; bu aktarımların özel izne tabi tutamayacağı ve yasaklayamayacağı şeklinde düzenlenmiş iken bu kurala yeni istisnalar da eklenmiřtir⁴⁵. Bu maddenin genişletilmesi 108+ Sayılı Sözleşme’nin açıklayıcı raporunda da belirtildiği üzere

⁴¹ imen Bulut, İpek, “Avrupa Dijital Tek Pazarında Kişisel Verilerini Korunması”, Doktora Tezi, Dokuz Eylll Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2020, s. 207.

⁴² Bkz. 108 Sayılı Sözleşme [1981], m.13.

⁴³ Kzenci, Elif. “Avrupa Konseyi’nin 108 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Sözleşmesi Yenilendi! Sözleşme 108+, Carpenter kararı ve diğer bazı gelişmelere ilişkin bir değerlendirme 5” Temmuz , 2018, <https://medium.com/@elfkzc/avrupa-konseyinin-108-say%C4%B1%C4%B1-ki%C5%9Fisel-verilerin-korunmas%C4%B1-s%C3%B6zle%C5%9Fmesi-yenilendi-bc8daad9decc>.

⁴⁴ Kama Işık [2020], s.80.

⁴⁵ Bkz. 108+ Sayılı Sözleşme [2018], m14.

verilerin serbest dolaşımının güvenli bir şekilde sağlanmak suretiyle kolaylaştırılması amacını taşımaktadır.

Nitekim 108+ Sayılı Sözleşme veri işleme faaliyetlerinin her noktasında ve globalleşmenin etkisini de gözetmek suretiyle ilgili kişileri koruma altına almayı amaçlamakla birlikte, işleme faaliyetlerinin sınırlar arası veri akışının kolaylaştırılmasını da sağlamaktadır. Ancak belirtmek gerekir ki 108+ Sayılı Sözleşme ile, 108+ Sayılı Sözleşme’yi onaylamış olan tarafların asgari olarak yine 108+ Sayılı Sözleşme’de bulunan veri güvenliğine ilişkin hükümleri de kabul ettiği ve uygulamaya aldığı varsayımıyla, verilerin özgür dolaşımına imkan tanıyan, eşit seviyelerde koruma düzeylerinin tayin edileceği bir senaryo kurgulanması amaçlanmıştır. Fakat her halde, Taraf Ülkeler 108+ Sayılı Sözleşme’de var olan bu uygulamaya getirilen istisnai hükümleri geniş yorumlamak suretiyle uygulamayı; bu doğrultuda yalnız 108+ Sayılı Sözleşme’ye dayanarak sınırlar arası veri aktarımı yapılmasına onay vermemeyi seçebilecektir. Yine de hem AB hem de Birleşmiş Milletler özelinde üye devletlerin; istisnai haller saklı kalmak suretiyle, sınırlar arası veri akışını kolaylaştırabilecek olan 108+ Sayılı Sözleşme’yi imzalaması ve onaylaması önerilmiştir. Nitekim 108+ Sayılı Sözleşme’nin yaygın bir şekilde onaylanması, amaçlandığı gibi sınırlar arası veri akışını kolaylaştırabilecektir. Ancak 108+ Sayılı Sözleşme’nin yürürlüğe girmesi için, 108 Sayılı Sözleşme’nin tüm Taraf’larının 108+ Sayılı Sözleşme’yi kabulü veya 108+ Sayılı Sözleşme’nin imzaya açılmasını takip eden beş yıl içerisinde otuz sekiz Taraf Ülke’nin Sözleşme’yi kabul etmesi gerekmektedir⁴⁶. Bu noktada güncel olarak Finlandiya’nın imzasını takiben 108+ Sayılı Sözleşme’yi onaylamış on Taraf Ülke bulunmaktadır⁴⁷.

Değinmek gerekir ki uluslararası düzlemde gerek 108+ Sayılı Sözleşme gerekse bu çalışmanın ilerleyen bölümlerinde detaylandırılacağı üzere AB özelinde

⁴⁶ Greenleaf, Graham. “‘Modernised’ Data Protection Convention 108 and the GDPR”, Privacy Laws and Business International Report, Vol. 154, S. 22, T. 2018, University of New South Wales Law Research Paper, S. 19-3, T. 209, s.1.

⁴⁷ Avrupa Komisyonu, “Chart of signatures and ratifications of Treaty 223, Protocol amending the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data”, 27 Aralık 2020, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/223/signatures>.

özellikle ABAD'ın C-311/18 Sayılı Kararı'nın etkisinin de görülebildiği taslak yeni standart sözleşme hükümleri çerçevesinde güvenlik ve gizlilik unsurlarına değinilmek suretiyle veri koruma çabasının artışı gözlenmektedir⁴⁸. Bu çerçevede de kişisel verilerin korunması alanında uluslararası gelişmelere yetişemeyen ülkelerin global pazarda hukuki bazı zorluklarla karşılaşma riski ortaya çıkmaktadır⁴⁹. Bu husus da bu çalışmada savunulan Türk kişisel verilerin korunması mevzuatının ilişkili mevzuata uyumlaştırılması önerisini destekleyici niteliktedir.

1.2.2. Ulusal Düzlemde Kişisel Verilerin Korunması

Türkiye, Avrupa Konseyi'nce hazırlanan 181 Numaralı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesine Ek Denetleyici Makamlar ve Sınır Aşan Veri Akışına İlişkin Protokol'ü 8 Kasım 2001 tarihinde imzalamış ve protokol 5 Mayıs 2016 tarihli, 29703 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlayarak yürürlüğe girmiştir⁵⁰. 108 Sayılı Sözleşme ise 28 Ocak 1981 tarihinde imzalanmış ve 17 Mart 2016 tarihli, 29656 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir⁵¹. Ancak çalışmanın ilerleyen bölümlerinde açıklanacağı üzere, bahse konu sözleşmelerin sınırlar arası aktarım hususunda var olan düzenlemeleri Türkiye'de uygulama alanı bulamamaktadır.

Ayrıca Türkiye, AİHS'i de 4 Kasım 1950 tarihinde imzalamış ve 10 Mart 1954 tarihli, 6366 Sayılı İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesi ve

⁴⁸ Hunton Andrews Kurth, "EDPB and EDPS Adopt Joint Opinions on Draft SCCs Posten on Janu", Hunton Andrews Kurth's Privacy and Cybersecurity of Hunton Andrews Kurth, The National Law Review, S. XI/15, 15 Ocak 2021, <https://www.natlawreview.com.cdn.ampproject.org/c/s/www.natlawreview.com/article/edpb-and-edps-adopt-joint-opinions-draft-sccs-posted-janu?amp>.

⁴⁹ Avrupa Veri Koruma Kurulu, "EDPB & EDPS adopt joint opinions on new sets of SCCs", Avrupa Veri Koruma Kurulu Basın Açıklaması, 15 Ocak 2021, https://edpb.europa.eu/news/news/2021/edpb-edps-adopt-joint-opinions-new-sets-sccs_en.

⁵⁰ "Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesine Ek Denetleyici Makamlar Ve Sınır Aşan Veri Akışına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun", Resmi Gazete, T. 5 Mayıs 2016, S. 29703, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/05/20160505-1.htm>.

⁵¹ "Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunma Sözleşmesi." *Avrupa Konseyi Antlaşma Serileri*, Bakanlar Kurulu K. 2016/8576, T. 28 Ocak 1981, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160317-2.pdf>.

Buna Ek Protokolün Tasdiki Hakkında Kanun ile 19 Mart 1954 tarihli, 8662 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlayarak Türk mevzuatına dahil etmiştir⁵².

İşbu uluslararası gelişmelere paralel olarak ve Türkiye’nin ilgili Sözleşme’lerden doğan, sözleşme hükümlerinin iç hukuka aktarılma suretiyle uygulamaya alınması yükümlülüğünü yerine getirilmesi amacı da güdülererek; Türkiye’de iç hukukta da 1982 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın yirminci maddesiyle bireylerin özel hayatı koruma altına alınmış; 2010 yılında 5982 Sayılı Kanun’la AY’de yapılan değişiklik sonucu yirminci maddeye kişisel veri kavramı da eklenmiş⁵³ ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin hazırlanacak olan mevzuatın altyapısı oluşturulmuştur⁵⁴.

Bunun yanı sıra 12 Ekim 2004’te TCK’ye kişisel verilerin korunmasına ilişkin bazı suç ve cezalar eklenmiştir⁵⁵. Ne var ki suçta ve cezada kanunilik ilkesi gereği, 6698 Sayılı Kanun’un yayımlanmasından önceki tarihlerde TCK’de düzenlenmiş olan suç ve cezalar uygulanamaz halde beklemiştir. Ancak 6698 Sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesini takiben TCK’de düzenlenmiş olan suç ve cezalar da kanunilik kazanmış ve 6698 Sayılı Kanun’da düzenlenen idari yaptırımların yanında yerlerini almıştır. Bu hukuki düzenlemelerin Türkiye’nin uluslararası taahhütlerini yerine getirmenin yanı sıra, bilhassa AB’ye üyelik müzakereleri nezdinde yürütülen AB mevzuatına uyum çalışmaları özelinde, siyasi ve ekonomik amaçları olduğu da savunulabilecektir⁵⁶. Nitekim 6698 Sayılı Kanun ve alt mevzuatı ile yayımlanan yol gösterici rehberlerin çoğu da AB kişisel verilerin korunması mevzuatına atıf yapmaktadır⁵⁷.

⁵² “6366 Sayılı İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesi ve Buna Ek Protokolün Tasdiki Hakkında Kanun”, T. 10 Mart 1954, Resmi Gazete, T. 19 Mart 1954, S. 8662, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/8662.pdf>.

⁵³ “Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun.” *Türkiye Büyük Millet Meclisi*, 7 Mayıs 2010, www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5982.html.

⁵⁴ Yılmaz, Sabriye Sanem. “Tıp Alanında Kişisel Verilerin Korunması”, Seçkin Yayınevi, 4. Baskı, Ankara, 2020, s.120.

⁵⁵ “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu” Resmi Gazete, T. 12 Ekim 2004, S.25611, www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5237&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5.

⁵⁶ Akcalı Gur, Berna. “The normative power of the EU: a case study of data protection laws of Turkey”, *International Data Privacy Law*, 2020, Vol. 0, No. 0, Oxford University, s.3.

⁵⁷ Bkz. Kişisel Verileri Koruma Kurumu, “Madde ve Gerekçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü.” KVKK Yayınları, Mart 2019, s.32, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5388/Madde-ve-Gerekcesi-ile-Kisisel->

Ancak bu çalışmada savunulduğu üzere, AB'ye üyelik müzakereleri nezdinde siyasi ve ekonomik amaçlarla yürürlüğe konduğu mütalaa edilebilecek olan 6698 Sayılı Kanun'da özellikle sınırlar arası veri aktarımında uygulamada hukuka aykırı sonuç doğuran ya da uygulanamaz nitelikte olan düzenlemelere yer verildiği de görülmektedir. Kurul'a verilen yetkilerin kullanılamaz olması veya yanlış temellerde kullanılması, yurtdışına veri aktarımına ilişkin maddenin hukuka aykırı sonuçlar doğuracak şekilde uygulanması veya ilişkili doküman, karar, izin ve belgelerin yayımlanamaması ya da Kanun'un gelişimi esas alındığında kıyasen geç yayımlanması gibi sebepler bu tezi güçlendirmektedir.

Kurul, yurtdışına veri aktarımına ilişkin olarak, bu çalışmanın takip eden bölümlerinde incelenecek olan, 6698 Sayılı Kanun'un dokuzuncu maddesinin iki numaralı fıkrasının (b) bendi kapsamında yurtdışına veri aktarımında veri sorumlularınca hazırlanacak taahhütnamede yer alacak asgari unsurları, yeterli korumanın bulunmadığı ülkelerde faaliyet gösteren uluslararası yapılanmalı grup şirketler arasında kişisel verilerin yurtdışına aktarımında kullanılan ve yeterli bir korumanın yazılı olarak taahhüt edilmesini sağlayan veri koruma kurallarının çerçevesini ve nihayet yurtdışına veri aktarımına ilişkin başkaca görüş ve kararlarını da resmi internet sitesinde yayımlamıştır. 6698 Sayılı Kanun'un Kurul'a verdiği yetki ve Kurul kararlarının veri sorumlularını bağlayıcı niteliği sebebiyle de bilhassa bahse konu kararlar yurtdışına veri aktarımı yönünden önem arz etmektedir. Ancak bu taahhütnamelerin AB örnekleri de olmasına rağmen Kanun'un yürürlük tarihine kıyasla çok geç yayımlanması ve bu çalışmanın hazırlandığı tarih itibarıyla henüz onaylanmış yalnız iki taahhütname bulunuyor olması⁵⁸ unsurları da Türk kişisel verilerin korunması mevzuatının gelişiminde var olan sorunsalı ortaya koymaktadır.

Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Bilgi-Notu-ve-Kisisel-Verilerin-Korunmasina-Iliskin-Terimler-Sozlugu.

⁵⁸ Bkz. Kişisel Verileri Koruma Kurulu, "Taahhütname Başvurusu Hakkında Duyuru", 09 Şubat 2021,

<https://kvkk.gov.tr/Icerik/6867/TAAHHUTNAME-BASVURUSU-HAKKINDA-DUYURU>. Ve Kişisel Verileri Koruma Kurulu, "Taahhütname Başvurusu Hakkında Duyuru", 04 Mart 2021, <https://kvkk.gov.tr/Icerik/6898/TAAHHUTNAME-BASVURUSU-HAKKINDA-DUYURU>.

Bununla birlikte, 6698 Sayılı Kanun'un GVKT'ye uyumlaştırılmasına ilişkin ajanda oluşturulmuş ve çalışmalara başlanmıştır⁵⁹. Ayrıca kişisel verilerin korunmasına ilişkin farkındalığın da arttığı görülmektedir⁶⁰. Bu çerçevede, AB genelinde oluşan kişisel verilerin korunması bilincinin Türkiye'de de oluşmaya başladığı söylenebilecektir. Zira çalışmada da inceleneceği üzere, AB genelinde benimsenen risk temelli yaklaşım ve hesap verilebilirlik ilkeleri⁶¹ çerçevesinde kişisel verilerin sınırlar arası aktarımında bildirim mekanizmalarının onay mekanizmalarının yerini almasının mümkün olduğu da savunulabilecektir. Türk kişisel verilerin korunması mevzuatının AB mevzuatı başta olmak üzere uluslararası gelişmelere uyumlaştırılması var olan uygulanamaz ya da hukuka aykırı sonuç doğuran uygulamaları da ortadan kaldıracaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

6698 SAYILI KANUN ÇERÇEVESİNDE KİŞİSEL VERİLERİN YURT DIŞINA AKTARIMI

2.1. GENEL KOŞULLAR

6698 Sayılı Kanun'un "Kişisel Verilerin Yurtdışına Aktarılması" başlıklı dokuzuncu maddesi uyarınca, kanun koyucunun ilgili kişilerin açık rızasının varlığını yurtdışına kişisel veri aktarımına esas şart olarak belirlediği, takibinde ise 6698 Sayılı Kanun'un beş ve altıncı maddelerinde sayılan diğer işleme şartlarına dayandırılan aktarımların yeterli korumanın bulunduğu ülkelere veya Kurul'un izni ve taraflarca imzaya alınmış başkaca koruma mekanizmalarının varlığının zorunlu tuttuğu görülmektedir. Bunun yanı sıra, ilgili maddede Kurul'un yeterli korumanın bulunduğu ülkeleri belirlemek için kullanacağı veyahut Kurul'un iznine tabi olan koruma mekanizmaları özelinde onayı için

⁵⁹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "Dijitalleşen Dünyada Kişisel Verilerin Korunması Konferansı Gerçekleştirildi", 16 Nisan 2021, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6947/Dijitallesen-Dunyada-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Konferansi>.

⁶⁰ Kaya, Zekeriya, "Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanı Bilir Veri Gizliliğinin Önemini Anlatı", Anadolu Ajansı, Röportaj, 06 Nisan 2021, <https://www.aa.com.tr/tr/roportaj/kisisel-verileri-koruma-kurumu-baskani-bilir-veri-gizliliğinin-onemini-anlatti/2199606>.

⁶¹ Çekin [2020], s.13.

belirleyici olacak kriterler de sayılmış ve yurtdışına veri aktarımı açısından bazı istisnalara yer verilmiştir. Bu çerçevede Kurul 2019/157 Sayılı Karar'ında⁶², kişisel verilerin Google firmasına ait G-mail hesapları üzerinden uluslararası düzlemde pek çok farklı ülkede bulunan veri merkezlerinde tutulmasının yurtdışına veri aktarımı sayıldığını, ve dolayısıyla bu gibi aktarımların 6698 Sayılı Kanun'un dokuzuncu maddesi uyarınca gerçekleştirilmesi gerektiğine karar vermiştir⁶³. Bu karar ile birlikte, kişisel verilerin Türkiye sınırları dışına doğrudan veya dolaylı yollarla yapılan işin gereği olarak aktarıldığı her halde yurtdışına veri aktarımından söz edilebilecektir⁶⁴. Bu çerçevede, çalışmanın takip eden bölümlerinde detaylıca inceleneceği üzere, ilgili madde yurtdışına veri aktarımı yönünden var olan sorunların en başında sayılabilecektir. İlgili madde aşağıdaki gibidir:

“(1) Kişisel veriler, ilgili kişinin açık rızası olmaksızın yurtdışına aktarılamaz.

(2) Kişisel veriler, beşinci maddenin ikinci fıkrası⁶⁵ ile altıncı maddenin üçüncü fıkrasında⁶⁶ belirtilen şartlardan birinin varlığı ve kişisel verinin aktarılacağı yabancı ülkede;

⁶² Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “Kurumsal e-posta hizmetinin, Google (gmail) üzerinden yine aynı uzantıya sahip olarak kullanılıp kullanılmayacağı ilişkin Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 31/05/2019 Tarihli ve 2019/157 Sayılı Karar Özeti”, 31 Mayıs 2019, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5493/2019-157>.

⁶³ Öztürk, Bahri; Altınok Çalışkan, Elif; Seyhan, Serkan, “Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Teorik Ve Pratik Çalışma Kitabı”, Seçkin Yayıncılık San. Ve Tic. A.Ş., Ankara, 2021, s.81.

⁶⁴ Akçalı Gür, Berna, “Uluslararası Hukuk ve AB Hukuku Boyutuyla Kişisel Verilerin Yurtdışına Aktarılması”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt 25, S. 2, Prof. Dr. Ferit Hakan Baykal Armağanı, 2019, s. 850 vd.

⁶⁵ 6698 Sayılı Kanun [2016], m. 5/2: “Aşağıdaki şartlardan birinin varlığı hâlinde, ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel verilerinin işlenmesi mümkündür:

a) Kanunlarda açıkça öngörülmesi.

b) Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması.

c) Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması.

ç) Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması.

d) İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması.

e) Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlenmesinin zorunlu olması.

f) İlgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması.”

⁶⁶ 6698 Sayılı Kanun [2016], m. 6/3: “Birinci fıkrada sayılan sağlık ve cinsel hayat dışındaki kişisel veriler, kanunlarda öngörülen hâllerde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir.

- a) Yeterli korumanın bulunması,
- b) Yeterli korumanın bulunmaması durumunda Türkiye'deki ve ilgili yabancı ülkedeki veri sorumlularının yeterli bir korumayı yazılı olarak taahhüt etmeleri ve Kurulun izninin bulunması, kaydıyla ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın yurtdışına aktarılabilir.
- (3) Yeterli korumanın bulunduğu ülkeler Kurulca belirlenerek ilan edilir.
- (4) Kurul yabancı ülkede yeterli koruma bulunup bulunmadığına ve ikinci fıkranın (b) bendi uyarınca izin verilip verilmeyeceğine;
- a) Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeleri,
- b) Kişisel veri talep eden ülke ile Türkiye arasında veri aktarımına ilişkin karşılıklılık durumunu,
- c) Her somut kişisel veri aktarımına ilişkin olarak, kişisel verinin niteliği ile işleme amaç ve süresini,
- ç) Kişisel verinin aktarılacağı ülkenin konuyla ilgili mevzuatı ve uygulamasını,
- d) Kişisel verinin aktarılacağı ülkede bulunan veri sorumlusu tarafından taahhüt edilen önlemleri, değerlendirmek ve ihtiyaç duyması hâlinde, ilgili kurum ve kuruluşların görüşünü de almak suretiyle karar verir.
- (5) Kişisel veriler, uluslararası sözleşme hükümleri saklı kalmak üzere, Türkiye'nin veya ilgili kişinin menfaatinin ciddi bir şekilde zarar göreceği durumlarda, ancak ilgili kamu kurum veya kuruluşunun görüşü alınarak Kurulun izniyle yurtdışına aktarılabilir.
- (6) Kişisel verilerin yurtdışına aktarılmasına ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır."

Görüldüğü üzere 6698 Sayılı Kanun madde dokuz uyarınca hukuka uygun bir biçimde yurtdışına veri aktarımının gerçekleştirilebilmesi için, ilgili kişinin aktarıma ilişkin açık rızasının varlığı veya başkaca işleme şartlarının varlığı halinde ilgili kişinin açık rızasına gerek kalmaksızın aktarımın yapılabileceği

Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler ise ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir."

düzenlenmiştir. Ancak başkaca işlenme şartlarının varlığı halinde, aktarımın hukuka uygunluğunun ayrıca aktarılacak tarafın Kurul tarafından ilan edilecek olan yeterli korumanın bulunduğu ülkelerden birisinde yerleşik olması veya Kurul'un izni ve veri aktaran taraf ile alıcı tarafın yeterli bir korumayı yazılı olarak taahhüt etmelerine bağlanmış olduğu sonucuna varılsa da, yalnızca 6698 Sayılı Kanun'un dokuzuncu maddesinde sayılan koşullardan birisinin sağlaması aktarımı hukuka uygun hale getirmeyecektir. Nitekim 6698 Sayılı Kanun'a uygun kişisel veri aktarımının ilk olarak ilişkili Kanun'un dördüncü maddesinde düzenlenen veri işleme ilkelerine uygun olup olmadığı değerlendirilmelidir. Zira söz konusu aktarım, 6698 Sayılı Kanun madde dokuzdaki tüm şartları sağlasa dahi, ilkelere⁶⁷ uygun değilse aktarımın hukuka uygunluğu sorgulanacaktır.

Bir başka deyişle, 6698 Sayılı Kanun'un dördüncü maddesinde düzenlenen ilkelere aykırı bir veri aktarım faaliyetinin 6698 Sayılı Kanun'un dokuzuncu maddesine uyması tek başına aktarımı hukuka uygun hale getirmeyecektir. Zira 6698 Sayılı Kanun uyarınca aktarım da bir işleme faaliyeti olarak tanımlanmış olup kişisel veri işleme faaliyetlerinin hukuka uygunluğu ancak işlemenin 6698 Sayılı Kanun'da ve ilişkili mevzuatta öngörülen tüm düzenlemelere uygun yürütülmesi halinde mümkündür.

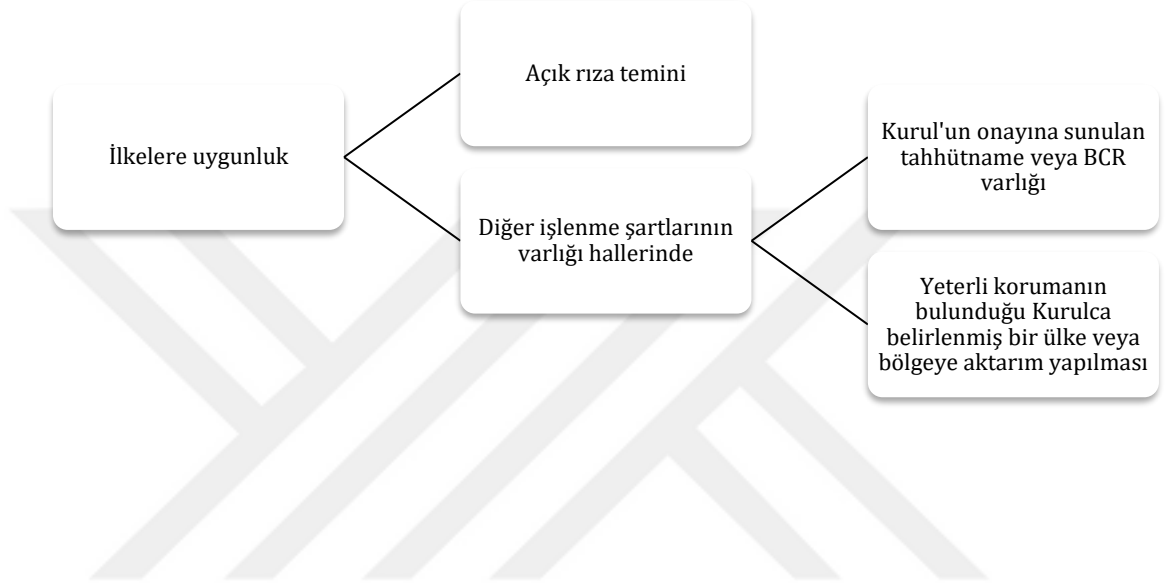
Benzer şekilde, ilgili kişilerin aktarıma ilişkin 6698 Sayılı Kanun'un yukarıda belirtilen beş ve altıncı maddelerinin ilişkili fıkralarında sayılan işlenme şartlarına uymadığı hallerde de hukuka uygun bir veri aktarımından bahsedilemeyecektir⁶⁸. Özetlemek gerekirse, yukarıdaki bilgiler ışığında Türk mevzuatına uygun bir veri aktarımının şematize edilmiş akışı aşağıdaki gibidir:

⁶⁷ 6698 Sayılı Kanun [2016] madde 4/2: "Kişisel verilerin işlenmesinde aşağıdaki ilkelere uyulması zorunludur:

a) Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma.
b) Doğru ve gerektiğinde güncel olma.
c) Belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme.
ç) İşlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma.
d) İlgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme."

⁶⁸ Çekin [2018], s.87.

Şekil 1: Türk Kişisel Verilerin Korunması Mevzuatı Uyarınca Yurtdışına Veri Aktarımı 1

Bununla birlikte, kişisel verilerin işlenmesine ilişkin, 6698 Sayılı Kanun’un yirmi sekizinci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen istisnai haller saklı kalmak kaydıyla, aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi ve veri güvenliğine ilişkin teknik ve idari tedbirlerin alınması başta olmak üzere yine ilgili mevzuatta düzenlenen diğer sorumlulukların da veri sorumlularınca yerine getirilmesi esastır⁶⁹. Nitekim ilgili mevzuata aykırı bir işlemeden doğan veri aktarımı, doğası gereği yine kanuna aykırı bir veri işleme faaliyeti olacaktır⁷⁰. Bu doğrultuda aktarımın ancak 6698 Sayılı Kanun’un bahse konu hükümlerine uygun olması halinde dokuzuncu madde hükümlerinin uygulanması ve işleme faaliyetinin bu maddeye uygun olup olmadığı tartışılacaktır. Bu noktada ise veri sorumlularının veri işleme faaliyetlerinin kapsamı ve içeriğiyle doğru orantılı

⁶⁹ Yılmaz, Berrak. “Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2019, s.132.

⁷⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “Kişisel Verileri Koruma Kurumu: Yurtdışına Veri Aktarımı Kamuoyu Duyurusu.”, 26 Ekim 2020, www.kvkk.gov.tr/Icerik/6828/YURTDISINA-VERI-AKTARIMI-KAMUOYU-DUYURUSU.

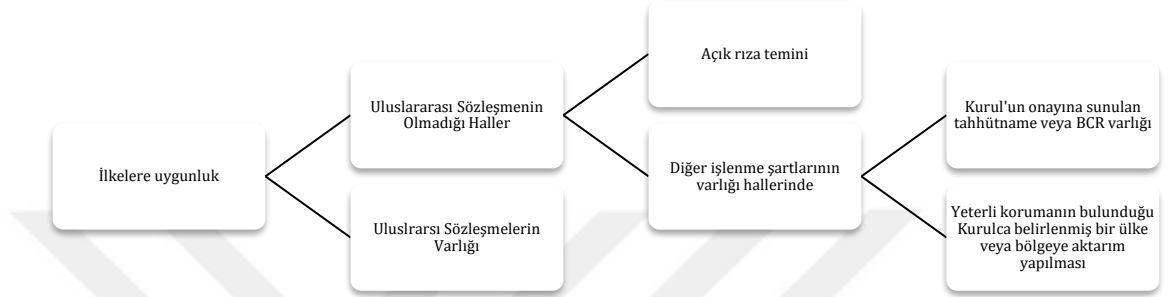
olarak ilgili kişilerden açık rıza temini süreçleri zorlaşacak veya diğer işleme şartlarının varlığı halindeyse, yine ilişkili veri sorumlusunun kurumsal yapısı doğrultusunda BŞK veya taahhütnamelerin uygulanabilirliği tartışılabilecektir.

Bu nedenle kişisel verilerin yurtdışına aktarımına ilişkin yukarıda örneklenmiş şemanın üzerine eklenmek üzere üç önemli unsura daha değinilmelidir. Kurul'un da açıkça dile getirdiği üzere, aktarımın gerçekleştirileceği tarafların bulunduğu ülkelerin taraf olduğu kişisel verilerin korunmasına ilişkin uluslararası bir sözleşmenin varlığı da yurtdışına veri aktarımı için uygun bir kriter olarak değerlendirilmektedir⁷¹. Üstelik, bu unsur yukarıdaki şemada var olan diğer unsurların önünde yer alacaktır. Kurul'un bu değerlendirmesi bilhassa AY madde doksan, fıkra beş, cümle ikide öngörülen; usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası sözleşmelerin, yine temel hak ve özgürlükleri düzenleyen ulusal kanunlardan farklı düzenlemeler öngörmesi sonucu çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası sözleşme hükümlerinin esas alınmasına ilişkin düzenlemeye uyumluluk göstermektedir⁷². Bu çerçevede 6698 Sayılı Kanun'un temel hak ve özgürlükleri düzenleyici bir ulusal mevzuat olduğu göz önüne alındığında, 6698 Sayılı Kanun'dan önce Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası sözleşmelerin esas alınacağı söylenebilecek olup yukarıdaki şema aşağıdaki şekilde genişletilebilecektir:

⁷¹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu. ““Kişisel Verilerin 108 Sayılı Sözleşme Dayanak Gösterilerek Yurtdışına Aktarılması Hakkında’ Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 22/07/2020 Tarih ve 2020/559 Sayılı Karar Özeti.”, 22 Temmuz 2020, kvkk.gov.tr/Icerik/6790/2020-559.

⁷² Bkz. AY [1982], m.90/5 c.2.

Şekil 2: Türk Kişisel Verilerin Korunması Mevzuatı Uyarınca Yurtdışına Veri Aktarımı 2

İkinci olarak ise, 6698 Sayılı Kanun'un dokuzuncu maddesinin dördüncü fıkrasında sayılan hususlara değinmek gerekmektedir. İlgili maddenin dördüncü fıkrasında düzenlenen, Kurul'un yabancı ülkede yeterli koruma bulunup bulunmadığına ilişkin kararının yanı sıra, maddenin ikinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen “yeterli korumanın bulunmaması durumunda Türkiye’deki ve ilgili yabancı ülkedeki veri sorumlularının yeterli bir korumayı yazılı olarak taahhüt etmeleri ve Kurulun izninin bulunması” koşulunun oluşması için Kurul’un vereceği karar da ilişkili maddenin dördüncü maddesinde belirtilen kriterlerin varlığı koşuluna bağlanmıştır. Ne var ki dokuzuncu maddenin dördüncü fıkrasında sıralanmış olan bentlerden (c) ve (d) bentleri, GVKT’de⁷³ de bulunan ve aktarım özelinde olay bazlı değerlendirilen kriterler iken aynı maddenin (a), (b) ve (ç) bentleri yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin tespitine yöneliktir⁷⁴. Bu çerçevede belirtmek gerekir ki, Kurul’un bu maddeye dayanarak kişisel veri aktarım faaliyetleri özelinde vereceği onayların hangi kriterlere dayanarak

⁷³ Bkz. GVKT [2016], Giriş Hükümü 113. [17]

⁷⁴ 95/46/EC Sayılı Direktif Madde 29 Çalışma Grubu. “Working document on Adequacy Referential, WP 254 Rev.01,” 2 Şubat 2018, https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=614108.

verileceği açık değildir. Üstelik, bu maddenin AB mevzuatından bağımsız olarak okunduğu halde, maddede bulunan tüm kriterlerin Kurul'un bahse konu veri aktarımına ilişkin yapacağı değerlendirmede ele alınacak unsurlar olduğu varsayımıyla; bilhassa (b) bendinde belirtilen karşılıklılık ilkesinin sağlanamaması hallerinde Kurul'un hiçbir aktarıma izin veremeyeceği de yadsınamaz bir gerçektir. Dokuzuncu maddenin kaleme alınması esnasında oluşmuş olan bu uyumsuzlıktan doğan olası imkansızlığın alternatif yöntemlerle çözümüne ilişkin öneriler bu çalışmanın takip eden bölümlerinde açıklanacak olsa da, esas olarak çözüm Türk kişisel verilerin korunması hukukunun uluslararası örnekleriyle uyumlaştırılması olacaktır.

Üçüncü olarak ise uluslararası sözleşme hükümleri saklı kalmak üzere, Türkiye'nin veya ilgili kişinin menfaatinin ciddi şekilde zarar göreceği durumlarda Kurul'un izni yanında, ilgili kamu kurum veya kuruluşunun görüşüne de başvurulması da ilgili maddeye eklenmiş ve nihayet maddenin son fıkrasıyla kişisel verilerin yurtdışına aktarılmasına ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklı tutulmuştur. Dokuzuncu maddenin beşinci fıkrasında uluslararası sözleşmelerin istisna tutulması da yukarıda şematize edilmiş olan uygulama sırasında bu sözleşmelerin yerini doğrulayıcı niteliktedir. Dokuzuncu maddenin son fıkrasının ne şekilde yorumlanacağı ve uygulamasına ilişkin pratikte bazı belirsizlikler gözlemlenmektedir. Bu sebeple bahse konu fıkra çalışmanın bu bölümünde detaylıca ele alınacaktır.

2.2. SINIRLAR ARASI VERİ AKTARIMININ DÜZENLENDİĞİ DİĞER KANUNLAR

6698 Sayılı Kanun'un dokuzuncu maddesinin son fıkrası olan altıncı fıkrası uyarınca, kişisel verilerin sınırlar arası aktarılmasına ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklı tutulmuştur. Bu hususun genel ve özel düzenleme ayrımı esas alınarak düzenlendiği değerlendirilebilecektir. Nitekim diğer kanunlarda yer alan hükümler genel olarak sınırlar arası kişisel veri aktarımlarına değil, yalnızca mevcut kanunun düzenlediği hususlar özelinde yapılacak olan kişisel veri aktarımlarına uygulanabilir niteliktedir.

2.2.1. 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun

6698 Sayılı Kanun'un dokuzuncu maddesinin son fıkrası olan altıncı fıkraya ilişkin 6698 Sayılı Kanun'un gerekçesinde kanun koyucu tarafından, 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun'un uluslararası bilgi değişimi konusunda var olan düzenlemesinin örnek verildiği görülmektedir⁷⁵. Gerekçede örneklendirilen on iki ve on dokuzuncu maddeler, 2 Nisan 2018 tarihli 703 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin on beşinci maddesiyle yürürlükten kaldırılmış olsa da⁷⁶; 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun'un yirmi ikinci maddesinin üçüncü fıkrasında yabancı ülkelerdeki muadil kuruluşlara Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığınca bilgi verilmesinin sırların ifşası sayılmayacağı öngörülmüştür⁷⁷. 6698 Sayılı Kanun'un dokuzuncu maddenin son fıkrasının 6698 Sayılı Kanun'un *İstisnalar* başlıklı yirmi sekizinci maddesiyle birlikte okunması halinde; kişisel verilerin millî veya ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik olarak yetkili kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler kapsamında aktarılması hallerinde 6698 Sayılı Kanun uygulanmayacakken, bu çerçevede değerlendirilemeyecek unsurlar için ise; her ne kadar 6698 Sayılı Kanun uygulanacak olsa da, ilişkili mevzuatta aktarıma özel düzenlemeler bulunuyorsa dokuzuncu maddede sayılan diğer esasların uygulanmayacağı sonucuna varılabilecektir⁷⁸. Bu çerçevede 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun'da var olan düzenleme, 6698 Sayılı Kanun'un istisnalarından sayılamayacak olan sınırlar arası kişisel veri aktarımına ilişkin yasal dayanak sayılabilecektir.

⁷⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurumu. "Madde ve Gerekçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) Ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü." KVKK Yayınları, Mart 2019, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5388/Madde-ve-Gerekçesi-ile-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Bilgi-Notu-ve-Kisisel-Verilerin-Korunmasina-Iliskin-Terimler-Sozlugu>.

⁷⁶ "Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında KHK/703 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname" Resmî Gazete - 3. Mükerrer, S. 30473, T. 9 Temmuz, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180709M3-1.pdf>.

⁷⁷ Bkz. 5549 Sayılı Kanun [2006], m. 22/3.

⁷⁸ Bkz. 6698 Sayılı Kanun [2016], m.28/1.

2.2.2. 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu

5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'nun yetmiş üçüncü maddesi de⁷⁹; tıpkı 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun'un Mali Suçları Araştırma Kurumu'nu yetkilendiriyor olması gibi, yetkili kurum olan BDDK'nin aktarımlarının sır saklama yükümlülüğü dışında değerlendirileceğine ilişkin bir düzenleme getirmektedir. Ancak bu noktada eklemek gerekir ki, bankacılık mevzuatında var olan bu düzenlemenin istisnai bir durum olarak değerlendirilmesi mümkündür. Nitekim bankacılık mevzuatında bilhassa veri aktarımına ilişkin var olan düzenlemelerde kanun koyucunun sınırlayıcı bir tutum sergilediği savunulabilecektir⁸⁰. Öyle ki ilişkili mevzuatta birincil ve ikincil sistemlerin Türkiye sınırları içerisinde tutulması da düzenlenmiştir. Dolayısıyla, bankacılık sektöründe faaliyet gösteren veri sorumlularının bağlı olduğu mevzuat uyarınca sınırlar arası kişisel veri aktarımı faaliyetleri, doğası gereği sınırlı veyahut yasaktır. Bu çerçevede Kurul, bankacılık sektörüne ilişkin olarak vermiş olduğu 2020/43 Sayılı Karar'ında 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'nun yetmiş üçüncü maddesinde öngörülen düzenleme çerçevesinde ilişkili karara konu olan aktarımın mevzuata aykırılığına da değinmiştir⁸¹.

Benzer şekilde Sermaye Piyasası Kanunu'na dayanarak yürürlüğe konulmuş olan Bilgi Sistemleri Bağımsız Denetim Tebliği (III-62.2) ve Bilgi Sistemleri Yönetim Tebliği (VII-128.9) aracılığıyla sermaye piyasasında faaliyet gösteren veri sorumluları için aynı birincil ve ikincil sistemlerin Türkiye sınırları içerisinde tutulması zorunluluğunu düzenlenmiştir. Bankacılık ve finans piyasalarını lokalize etmek ve geliştirmek, Türk altyapısını güçlendirmek ve kontrolü sıkılaştırabilmek amaçlarıyla yapılan bu düzenlemeler, 6698 Sayılı Kanun'un uygulanması nezdinde de veri sorumlularını zorlayıcı nitelik taşıyabilecektir. Bu

⁷⁹ “5411 Sayılı Bankacılık Kanunu”, Resmi Gazete, T. 1 Kasım 2005, S.25983, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5411.pdf>.

⁸⁰ Erdogdu, Aylin. "Bankacılık Sektöründe Kişisel Verilerin Korunması ve Müşteri İlişkileri Yönetimi" . Kişisel Verileri Koruma Dergisi S. 1, 2019, s. 87-94, <https://dergipark.org.tr/en/pub/kvkd/issue/50609/658420>.

⁸¹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “İlgili Kişiye Ait Verilerin Veri Sorumlusu Bir Banka Tarafından Rızası Olmaksızın Babası ile Paylaşılması Karşısında Kişinin Bankadan Tazminat Talep Etmesi Hakkında’ Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 16/01/2020 Tarihli ve 2020/43 Sayılı Karar Özeti.”, 16 Ocak 2020, www.kvkk.gov.tr/Icerik/6715/2020-43.

doğrultuda Kurul'un 2020/43 Sayılı Karar'ındaki tutumu gözetilerek, bankacılık ve finans sektörlerini düzenleyen mevzuatta var olan sınırlayıcı tutuma paralel bir tutumu olduğu da savunulabilecektir.

Diğer uluslararası veri aktarımını düzenleyen kanunlara kıyasla, uluslararası veri aktarımının ekonomik ve ticari etkilerinin daha fazla görülebileceği bankacılık ve finans sektörlerinde faaliyet gösteren pek çok şirketin, yabancı ortakları veya iştirakleri olduğu, veya yabancı menşeli oldukları da gözlemlenmektedir⁸². Bu çerçevede ticari ilişkilerin yürütülebilmesi amacıyla ortak veya grup şirketler arası bilgi aktarımı yapılması veya ortak sunucularda bilgilerin saklanması gibi doğal iş akışında karşılaşılabilecek talepler, Türk bankacılık ve finans mevzuatının sınırlayıcı düzenlemeleri sebebiyle karşılanamayacaktır⁸³. Dolayısıyla, ilişkili mevzuatın, veri güvenliği ile işlem özgürlüğü arasındaki denge özelinde incelenmesi neticesinde, bilhassa uluslararası veri aktarım hükümleri çerçevesinde ticari uygulamalara uygunluğu tartışılabilir niteliktedir. Üstelik, her ne kadar Kurul yayımladığı bir kamuoyu duyurusunda 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'nun yetmiş üçüncü maddesine dayanılarak yapılan sınırlar arası kişisel veri aktarımlarının 6698 Sayılı Kanun'un diğer hükümlerine uyum koşuluyla 6698 Sayılı Kanun'un dokuzuncu maddesinin altıncı fıkrası uyarınca gerçekleştirilebileceğine dair bir karar aldığını belirtmiş olsa da, bankacılık ve finans sektörlerini düzenleyen mevzuatın yurtdışına kişisel veri aktarımına ilişkin sınırlamalarının halihazırda çok katı olması sebebiyle, Kurul'un bu tutumu ilişkili sektörel sorunların çözümü için yeterli sayılamayacaktır⁸⁴. Bu doğrultuda ilgili mevzuatın uyum içerisinde uygulanması için sektör özelinde daha fazla karar verilmesi veyahut Kurum'un BDDK ve SPK ile ortak bir paydada buluşması faydalı olacaktır. Bir başka deyişle, sektörler özelinde oluşabilecek hususlara ilişkin, bilhassa bankacılık ve finans sektörleri özelinde, Malta Bankacılık

⁸² Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu. "Türk Bankacılık Sektörü Temel Göstergeleri" *BDDK Veri ve Sistem Yönetimi Daire Başkanlığı*, Eylül 2020, https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/veri_000014_64.pdf.

⁸³ Özcan [2020], s.112.

⁸⁴ Kişisel Verileri Koruma Kurumu. "Kişisel Verileri Koruma Kurumu: Yurtdışına Veri Aktarımı Kamuoyu Duyurusu.", 26 Ekim 2020, www.kvkk.gov.tr/Icerik/6828/YURTDISINA-VERI-AKTARIMI-KAMUOYU-DUYURUSU.

Birliği'nin Malta Kişisel Veri Koruma Otoritesi'yle birlikte düzenlediği bankacılık sektörüne ilişkin yol haritasına⁸⁵ veya Avrupa Veri Koruma Denetçisi'ninkine⁸⁶ benzer bir ortak çalışmanın yapılması, kişisel verilerin aktarımına ilişkin uygulamada var olan belirsizliği ortadan kaldıracaktır.

2.2.3. 2920 Sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu

2920 Sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu'nun kırkınıc maddesinde de doğrudan doğruya kişisel verilerin işlenmesine ilişkin bir düzenleme mevcuttur. İlgili maddede, havayoluyla seyahat edecek kişilerin kişisel verilerinin, ilgili kişilerin seyahatini kolaylaştırmak veya güvenlik ve risk değerlendirmesi yapmak amaçlarıyla ve yalnızca 6698 Sayılı Kanun çerçevesinde işlenebileceği düzenlenmiştir. Maddenin takip eden cümlesiyle, İçişleri Bakanlığı'nın onay vermesi halinde kişisel verilerin sınırlar arası paylaşımına izin verilmiştir⁸⁷. Bu doğrultuda bu maddenin düzenlediği sınırlar çerçevesinde gerçekleştirilecek olan kişisel veri işleme faaliyetleri özelinde, kişisel verilerin sınırlar arası aktarılmasına ilişkin olarak veri sorumluları bu maddeyi yasal dayanak olarak gösterebilecektir. Ne var ki maddede açıkça 6698 Sayılı Kanun hükümlerine uyum koşuluyla işleme faaliyetinin hukuka uygun olacağı düzenlenmiştir. Dolayısıyla uygulamada hangi kanunun öncelikli olarak uygulanacağı ve dokuzuncu maddenin hangi maddeleri doğrultusunda yurtdışına aktarım yapılması gerektiği de tartışılabilir.

2.2.4. 7210 Sayılı Tebligat Kanunu

Benzer şekilde, 7210 Sayılı Tebligat Kanunu'nda yurtdışına yapılması gereken tebligatlara ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Bahse konu tebligatların içerebileceği kişisel verilerin yurtdışına aktarılmasına ilişkin hukuki dayanak olarak, 7210 Sayılı Tebligat Kanunu'nun yirmi beş ve takip eden maddeleri gösterilebilecektir. Öyle ki kişisel veri de içeren belgelerin T.C. Dışışleri

⁸⁵ Bkz. Malta Bankacılar Birliği. "Data Protection Guidelines for Banks." *Malta Bankers' Association*, Mayıs 2018, <https://idpc.org.mt/wp-content/uploads/2020/07/Data-Protection-guidelines-for-banking.pdf>.

⁸⁶ Bkz. Avrupa Veri Koruma Denetçisi. "Guidelines on data protection in EU financial services regulation", 26 Kasım 2014, https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/14-11-25_financial_guidelines_en.pdf.

⁸⁷ Bkz. 2920 Sayılı Kanun [1983], m. 40.

Bakanlığı aracılığıyla, bir başka ülkedeki yetkili makama ve burada da ilgili kişiye tebliğine izin verilmekte⁸⁸; ilgili kişinin Türk vatandaşı olması halinde siyasi temsilciliklere yetki verilmekte⁸⁹; ya da askeri şahıslara yapılacak olan tebligatlar özelinde Deniz, Kara ile Hava Kuvvetleri Kumandanlıkları ve Jandarma Genel Komutanlığı'na yetki verilmektedir⁹⁰. Bu örnekte de, tıpkı 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ile 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'nda var olan izinler gibi, yasal dayanağın oluşturulduğu temelde verilen izin belirli bir organ, kurum veya kuruluş özelindedir.

2.2.5. 6706 Cezai Konularda Uluslararası Adli İşbirliği Kanunu⁹¹

6706 Cezai Konularda Uluslararası Adli İşbirliği Kanunu'nda, kişisel verilerin sınırlar arası aktarımını da barındıracak şekilde, Merkezi Makam olarak tayin edilmiş olan Adalet Bakanlığı'nı bağlayıcı bazı yetki ve sorumluluklar düzenlenmiştir. Bu doğrultuda uluslar arası adli yardımlaşma; soruşturma, kovuşturma ve infaz devri; veyahut hükümlü nakli gibi doğası gereği ifasında kişisel veri aktarımı da içeren faaliyetlerin yürütülmesi kapsamında Adalet Bakanlığı'na yurtdışına kişisel veri aktarımı yetki ve görevi verilmiştir. Bahse konu kanun uyarınca, Türkiye'nin taraf olduğu adli işbirliğine ilişkin milletlerarası antlaşmalar saklı kalmak kaydıyla, Adalet Bakanlığı'na diğer ülkelerden gelecek olan bilgi ve belge taleplerini değerlendirmek, bilgi ve belge transferlerini sınırlamak, şarta bağlamak, için vermek gibi yetkiler verilmiş; bahse konu taleplerin reddedilmesi de bazı şartlara bağlanarak düzenlenmiştir. Değinmek gerekir ki, 6706 Cezai Konularda Uluslararası Adli İşbirliği Kanunu'nda da, yasal dayanağın oluşturulduğu temelde verilen izin belirli bir organ, kurum veya kuruluş özelinde olup ve tüm veri sorumlularına uygulanamayacaktır.

⁸⁸ Bkz. 7201 Sayılı Kanun [1959], m .25.

⁸⁹ Bkz. 7201 Sayılı Kanun [1959], m. 25/A.

⁹⁰ Bkz. 7201 Sayılı Kanun [1959], m. 27

⁹¹ “6706 Cezai Konularda Uluslararası Adli İşbirliği Kanunu”, Resmi Gazete, T. 23.04.2016, S. 29703, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6706.pdf>.

2.2.6. 6698 Sayılı Kanun'un Dokuzuncu Maddesinin Son Fıkrasının Uygulanması

Yukarıda açıklanan hukuki düzenlemeler uyarınca yapılacak olan sınırlar arası kişisel veri aktarımları özelinde 6698 Sayılı Kanun'un dokuzuncu maddesinin son fıkrasının nasıl uygulanacağı konusunda uygulamada var olan belirsizlik sebebiyle, doktrinde dokuzuncu maddenin son fıkrasının nasıl uygulanacağına dair tartışmalar da bulunmaktadır⁹². Nitekim 6698 Sayılı Kanun'un temel hak ve özgürlükleri düzenleyici olması sebebiyle, bu neviden olmayan diğer kanunlara göre öncelikli olarak uygulama alanı bulması gerekmektedir. Kurul'un bu yönde bir tutum sergilemesi halinde ise, ilişkili maddenin dar yorumlanması beklenebilecektir. Benzer şekilde ilgili maddenin özel kanun genel kanun ilişkisi kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği de tartışmalıdır. Ayrıca Kurul'un temel hak ve özgürlükleri düzenleyici olma unsuru da dahil; somut olay özelinde değerlendirme yapmaksızın; ilgili hükmü lafzi yorumlamak suretiyle, diğer kanunlarda var olan düzenlemelerin doğrudan uygulama alanı bulması yönünde bir uygulamayı tercih etmesi de mümkün olabilecektir⁹³.

Kurul'un 2020/43 Sayılı Kararı'nda 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'nun yetmiş üçüncü maddesinde öngörülen düzenleme çerçevesinde vardığı karara ilişkin izlediği uygulama yöntemi, bahse konu kararın yalnızca özeti yayımlandığı için açıkça anlaşılamamaktadır. Ancak Kurul'un veri aktarımına ilişkin yayımladığı kamuoyu duyurusunda da açıkladığı gibi; kişisel veri işleme faaliyetlerinin 6698 Sayılı Kanun'un *Genel İlkeler* başlıklı dördüncü maddesinin birinci fıkrasında belirtildiği üzere 6698 Sayılı Kanun yanı sıra, ilişkili diğer kanunlara da uygun bir şekilde yürütülmesi esastır⁹⁴. Ayrıca Kurul, 6698 Sayılı Kanun'u çerçeve Kanun olarak tanımlamış ve sektörel düzenlemelere tamamlayıcı nitelik atfetmiştir. Bu doğrultuda Kurul'un tutumunun ilgili mevzuatı bütüncül bir bakış açısıyla ele almanın yanı sıra veri aktarım faaliyetleri özelinde incelemeler yaparak olay özelinde değerlendirmeler de yapabileceği bahse konu duyuruda belirtilmiştir. Benzer şekilde, usulüne uygun olarak yürürlüğe konmuş olan

⁹² İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilişim ve Teknoloji Hukuku Enstitüsü [2020], s.8.

⁹³ A.g.e., s. 12.

⁹⁴ Bkz. 6698 Sayılı Kanun [2016], m.4/1.

uluslararası sözleşmelerin kanun hükmünde olması gerekçesiyle, ilişkili düzenlemelerin uygulanması hususu da 6698 Sayılı Kanun'un dokuzuncu maddesinin son fıkra hükmü dayanak gösterilmek suretiyle açıklanmıştır⁹⁵.

Dolayısıyla Kurul'un bahse konu açıklaması ele alındığında, diğer kanunlarda yer alan düzenlemelerin de uluslararası sözleşmeler gibi dokuzuncu maddenin ikinci ve birinci fıkrasının uygulanmasından önce değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılabilecektir. Ancak bu hususta 6698 Sayılı Kanun'un temel hak ve hürriyetleri düzenleyici niteliği sebebiyle saklı tutulduğu düşünülen Kurul'un aktarım faaliyetleri özelinde inceleme ve karar alma yetkisini saklı tutması hususu, uygulamada var olan belirsizliğin devamlılığına sebebiyet verebilecektir. Bu noktada, Kurul'un yurtdışına yapılacak aktarımlarda ilgili kişilerin temel hak ve hürriyetlerini koruyucu, daha kapsamlı olan düzenlemelerin uygulanması yönünde karar vereceği varsayılabilir. Ancak Kurul'un çoğunlukla yalnızca karar özetlerini yayımlaması ve genel uygulama yönünden var olan uyuşmazlıklara doğrudan hitap eden bir görüşü henüz yayımlamamış olması göz önüne alındığında, uygulamadaki mevcut uyuşmazlığın çözümü için bu çerçevede bir çalışma yapılması önerilmektedir. Tıpkı Malta Bankacılık Birliği ile Malta Kişisel Veri Koruma Otoritesi'nin ortak çalışması gibi, Kurul'un dokuzuncu maddenin beşinci fıkrasında düzenlenmiş olan aktarıma konu faaliyeti düzenlenmesi, denetlenmesi ve uygulanmasıyla yetkili olan ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına danışmak ve ortak çalışmalar yürütmek suretiyle hazırlayacağı yol haritaları sayesinde mevcut uygulama sorununu çözebileceği savunulmaktadır.

2.3. ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER

Yukarıda da açıklandığı üzere, AY madde doksan uyarınca usulüne uygun olarak yürürlüğe konmuş olan uluslararası sözleşmeler kanun hükmünde olup bilhassa temel hak ve özgürlükleri düzenleyici sözleşmeler öncelikli olarak uygulama alanı bulacaktır. Bu doğrultuda kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas alınabilecek temel hak ve özgürlükleri düzenleyici niteliğe haiz bir sözleşme

⁹⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurumu. "Kişisel Verileri Koruma Kurumu: Yurtdışına Veri Aktarımı Kamuoyu Duyurusu.", 26 Ekim 2020, www.kvkk.gov.tr/Icerik/6828/YURTDISINA-VERI-AKTARIMI-KAMUOYU-DUYURUSU.

olarak 108 Sayılı Sözleşme'den bahsedilebilecek olsa da, kişisel verilerin aktarılmasını düzenleyen Türkiye'nin taraf olduğu başkaca uluslararası sözleşmeler de mevcuttur. Örneğin, AK ile OECD üye ülkelerinin taraf olduğu Vergi Konularında Karşılıklı İdari Yardımlaşma Sözleşmesi, vergi konularında karşılıklı idari yardımı düzenlerken yetkili makamlarca ve ilişkili bilgilerin gizli tutulacağına dair hükümler saklı kalmak kaydıyla bilgi ve belgelerin değişimi hususuna da değinmektedir.⁹⁶ Benzer şekilde, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükûmeti Arasında Genişletilmiş Bilgi Değişimi Yoluyla Uluslararası Vergi Uyumunun Artırılması Anlaşması'nda da Türk finansal kuruluşlarındaki Amerika Birleşik Devletleri vatandaşı ilgili kişilere ilişkin kimlik ve finansal verilerin Amerika Birleşik Devleti'ne aktarımı taahhüt edilmiş ve düzenlenmiştir⁹⁷. Ayrıca Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardımlaşma Avrupa Sözleşmesi⁹⁸, Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi⁹⁹ ve Ceza Kovuşturmalarının Aktarılmasına Dair Avrupa Sözleşmesi¹⁰⁰ gibi Türkiye'nin de taraf olduğu, cezai hususlara ilişkin uluslararası adli yardımlaşmanın düzenlenmesi amacıyla kişisel veri aktarımını ele alan, Türkiye'nin taraf olduğu sözleşmeler de bulunmaktadır¹⁰¹.

⁹⁶ “Vergi Konularında Karşılıklı İdari Yardımlaşma Sözleşmesi”, Bakanlar Kurulu, K. 2017/10969, T. 30.10.2017, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/11/20171126-12.pdf>.

⁹⁷ “6677 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükûmeti Arasında Genişletilmiş Bilgi Değişimi Yoluyla Uluslararası Vergi Uyumunun Artırılması Anlaşması ve Eki Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun” Resmi Gazete, T. 16.03.2016, S. 29655, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160316-1.pdf>.

⁹⁸ “Chart of signatures and ratifications of Treaty 030-European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters’ Taraf Ülkeler Listesi”, Avrupa Konseyi, 16 Aralık 2020, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/030/signatures>.

⁹⁹ “Chart of signatures and ratifications of Treaty 024-European Convention on Extradition’ Taraf Ülkeler Listesi”, Avrupa Konseyi, 16 Aralık 2020, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/024/signatures>.

¹⁰⁰ “Chart of signatures and ratifications of Treaty 073-European Convention on the Transfer of Proceedings in Criminal Matters’ Taraf Ülkeler Listesi” Avrupa Konseyi, 16 Aralık 2020, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/073/signatures>.

¹⁰¹ Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü. “Cezai Konularda Adli İşbirliği Rehberi,”, Kasım 2014, <https://diabgm.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/2492019164244CEZAI%20KONULARDA%20ADLI%20İŞBİRLİĞİ%20REHBERİ.pdf>.

Benzer şekilde Türkiye'nin taraf olduğu 18 Mart 1970 tarihli Hukukî ve Ticarî Konularda Yabancı Ülkelerde Delil Sağlanması Hakkında Sözleşme¹⁰² ile 1965 Tarihli Hukuki veya Ticari Konularda Adli veya Gayri Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair Sözleşme¹⁰³ de uluslararası tebligat ve istinabe yoluyla delillerin gönderilmesi usullerini düzenlemesi sebebiyle sınırlar arası kişisel veri aktarımı özelinde düzenlemeler içermektedir. Ancak yukarıdaki özel konulara ilişkin olmakla birlikte, faaliyetin doğası gereği veri aktarımına ilişkin düzenlemeler içeren sözleşmelerin aksine, 108 Sayılı Sözleşme ve 181 Sayılı Ek Protokol doğrudan doğruya kişisel verilerin işlenmesi ve sınırlar arası aktarımını düzenlemektedir. Bu doğrultuda, 108 Sayılı Sözleşme'nin Türk hukukunda uygulanması özelinde AY madde doksan hükmünün karşılanıyor olması dolayısıyla, 108 Sayılı Sözleşme'nin sınırlar arası aktarımlara uygulanabilirliği değerlendirilmelidir.

108 Sayılı Sözleşme ve ilgili Sözleşme'nin eki mahiyetinde olan 181 Sayılı Ek Protokol'ün, doğrudan doğruya kişisel verilerin korunmasına ilişkin olmaları sebebiyle temel hak ve özgürlüklere ilişkin olma unsurunu ve Türk hukukunda usulüne uygun bir şekilde yürürlüğe konması sebebiyle de AY madde doksanın usulüne uygun yürürlüğe konmuş olması unsurunu sağladığı sonucuna ulaşılmaktadır. Dolayısıyla, AY uyarınca 108 Sayılı Sözleşme ve eklerinin kanun hükmünde olduğu ve öncelikli olarak uygulanacağı sonucuna varılmaktadır. 6698 Sayılı Kanun ile 108 Sayılı Sözleşme ve ekleri karşılaştırıldığında bilhassa uluslararası kişisel veri aktarımı hususunun farklı şekillerde düzenlendiği görülmektedir. 108 Sayılı Sözleşme'nin on ikinci maddesi uyarınca, kişisel verilerin korunması amacıyla taraf devletlere yapılan kişisel veri aktarımlarının yasaklanamayacağı ya da özel izne tabi tutamayacağı düzenlenmiştir. İşbu kuralın istisnası olarak ise yalnızca aşağıdaki iki husus düzenlenmiştir:

¹⁰² Hukuki veya Ticari Konularda Yabancı Ülkelerde Delil Sağlanması Hakkında Sözleşme, 15 Haziran 2004, http://www.diabgm.adalet.gov.tr/arsiv/sozlesmeler/coktarafli-soz/lahey/turkce_lah20.pdf.

¹⁰³ Toker, Ali Gümrah, Dr. "15 Kasım 1965 Tarihli "Hukukî veya Ticarî Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair Lahey Sözleşmesi" Uyarınca Tebligat Yapılması", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi S.13, 2011, s.107-152, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/deuhfd/issue/46835/587228>.

- İlk olarak belirli kişisel veri kategorileri veya otomatik işleme tabi tutulan kişisel veriler ile bu verilerin doğasından kaynaklı olarak veriler özelinde Taraf Ülkeler'in iç hukukunda başkaca özel düzenlemeler olması hallerinde kişisel verilerin aktarılacağı Taraf Ülke'de var olan düzenlemelerin bahse konu veriler için yeterli koruma içermiyor olması hali düzenlenmiştir.
- Ayrıca Taraf Ülkeler üzerinden 108 Sayılı Sözleşme'ye taraf olmayan ülkelere aktarım yapılmasının engellenmesi amacıyla bu husus da istisnalar arasında düzenlenmiştir¹⁰⁴.

108 Sayılı Sözleşme'nin Açıklayıcı Raporu'nda da 108 Sayılı Sözleşme'nin temel ilkelerinin tüm Taraf Ülkeler'ce benimsenmesi ve karşılıklılık ilkesi çerçevesinde tüm Taraf Ülkeler'in asgari olarak 108 Sayılı Sözleşme'yle çerçevesi çizilmiş olan veri güvenliğine ilişkin korumaları iç hukukunda da sağlamasını takiben verilerin serbest dolaşımının sağlanması ve Taraf Ülkeler arası kişisel veri aktarımlarının kolaylaştırılması amaçlanmıştır¹⁰⁵. Bu çerçevede Taraf Ülkeler'in uygulamaları arasında birlik sağlanması ve asgari veri güvenliği düzeyinin oluşturulmasını takiben verilerin serbest dolaşımını zorlaştırıcı bir uygulamanın Taraf Ülkeler tarafından benimsenmesi, 108 Sayılı Sözleşme'nin amacına aykırı olacaktır. Ayrıca 181 Sayılı Ek Protokol'ün ikinci maddesinde, Taraf Ülkeler'den 108 Sayılı Sözleşme'ye taraf olmayan ülkelere yapılacak kişisel veri aktarımları da düzenleme altına alınmıştır. Bu doğrultuda, taraf olmayan ülke veya kurumlara yapılacak olan aktarımlar özelinde, 108 Sayılı Sözleşme'ye taraf olmayan alıcıların, 181 Sayılı Ek Protokol'ün Açıklayıcı Raporu'nda ele alınan yeterli düzeyde korumayı sağlaması halinde aktarımın gerçekleştirilebileceği düzenlenmiştir. 181 Sayılı Ek Protokol'ün Açıklayıcı Raporu'nda yeterli koruma aşağıdaki gibi değerlendirilmiştir:

- Yeterli düzeyin belirlenmesi için her bir aktarım özelinde, aktarıma konu olan veri tipi, işleme amaçları, saklama süreleri, aktarıma Taraf Ülkeler,

¹⁰⁴ Bkz. 108 Sayılı Sözleşme [1981], m.12.

¹⁰⁵ Avrupa Konseyi. "Explanatory Report to the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data", 28 Ocak 1981, <https://rm.coe.int/16800ca434>.

Taraf Ülkeler'deki ilişkili mevzuat ile aktarım da dahil olmak üzere işleme faaliyeti özelinde alınacak teknik ve idari tedbirlerin değerlendirilmesi öngörülmüştür.

- Ayrıca yeterlilik düzeyi tespitinde 108 Sayılı Sözleşme ve 181 Sayılı Ek Protokol'de yer verilen temel ilkeler çerçevesinde aktarımın yapılacağı ülkedeki veya kurumdaki ilişkili düzenlemelerin uyumunun da incelenmesi önerilen değerlendirme kriterleri arasındadır.

Bununla birlikte, 181 Sayılı Ek Protokol'de yeterli düzeyde korumanın sağlanamadığı ülkelere yapılacak olan aktarımlar için de bazı istisnai haller düzenlenmiştir. Bu çerçevede kamu yararı gibi ilgili kişinin özel menfaatinin aşan üstün hukuki yararın yerine getirilmesi veya bahse konu aktarım özelinde ilgili kişinin özel bir menfaatinin olması gibi hallerde, Taraf Ülkeler'in iç hukukunun aktarıma izin veren düzenlemeler içermesi veya; Taraf Ülkeler'in yetkili veri koruma otoritesi tarafından, Taraf Ülke'nin iç hukukuna uygun bir şekilde izin verilmiş koruma tedbirlerinin aktarımı gerçekleştirecek taraflar tarafından sağlanmış olması hallerinde aktarımın mümkün olabileceği düzenlenmiştir¹⁰⁶.

Bu çerçevede 181 Sayılı Ek Protokol'ün ikinci maddesinin (a) bendinde belirtilen üstün hukuki yararın, yani kamu yararının, istisnası AİHS'in *Özel Ve Aile Hayatına Saygı Hakkı* başlıklı madde sekiz fıkra iki ile 108 Sayılı Sözleşme'nin dokuzuncu maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde var olan düzenlemelerle sınırlı olarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır¹⁰⁷. Benzer şekilde ilgili kişinin özel menfaatinin korunmasına da, ilgili kişinin aktarıma ilişkin açık rızasının varlığı örnek verilebilecektir. Ancak ilgili açık rızanın da ilişkili mevzuata uygun olarak temin edilmiş olması esas olacaktır.

Yine 181 Sayılı Ek Protokol'ün Açıklayıcı Raporu'nda; Taraf Ülkeler'in yeterli korumayı sağlayamayan ülke ve kurumlara veri aktarımına izin vermek konusunda takdir yetkisi olsa da, Taraf Ülkeler'in bu istisnaları düzenleyen iç hukuk kurallarını 108 Sayılı Sözleşme'nin temel ilkeleri de dahil genel prensiplerine uygun olarak ve sınırlar arası veri aktarımını genel düzenleyici

¹⁰⁶ Bkz. 181 Sayılı Ek Protokol [2001], m. 2/2.

¹⁰⁷ Bkz. AİHS [1950], m. 8/2.

değil, sınırlı bir uygulama olarak düzenleniyor olması gerektiği açıklanmıştır¹⁰⁸. Bu doğrultuda bilhassa açık rıza istisnası değerlendirildiğinde, Türk mevzuatı uyarınca başvuru mevcut uygulamanın 108 Sayılı Sözleşme'ye uygunluğu tartışılabilir.

Nitekim daha önce de belirtildiği üzere, usulüne uygun olarak yürürlüğe konmuş olan temel hak ve özgürlükleri düzenleyici uluslar arası antlaşmalar öncelikli olarak uygulama alanı bulacaktır. Bu doğrultuda ise 6698 Sayılı Kanun'un dokuzuncu maddesi de 108 Sayılı Sözleşme ve eklerine uyumu halinde uygulanacakken, uyuşmazlık halinde öncelikli olarak 108 Sayılı Sözleşme ile 181 Sayılı Ek Protokol'ün uygulanması gerektiği savunulabilir. Mevzuat incelendiğinde Türkiye'deki veri sorumlularının 108 Sayılı Sözleşme'ye taraf olan ülkelerde bulunan diğer veri sorumlularına yapacağı kişisel veri aktarımlarında 108 Sayılı Sözleşme'nin on ikinci maddesinde yer alan istisna hükümleri saklı kalmak kaydıyla, onuncu maddede düzenlenen verilerin serbest dolaşımı ilkesi uyarınca verileri başkaca bir gereklilik olmaksızın yapabilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, 181 Sayılı Ek Protokol'de düzenlenen yeterlilik değerlendirmesinin de yalnızca 108 Sayılı Sözleşme'ye üye olmayan ülkelere yapılacak olan kişisel veri aktarımları özelinde ve 108 Sayılı Sözleşme, 181 Sayılı Ek Protokol ve açıklayıcı raporlarda yer alan açıklamalar ışığında yapılması gerekecektir. Bu çalışmanın 2.1.3. kısmında detaylıca ele alınacağı üzere, Türkiye'de en yaygın uygulama alanı bulan sınırlar arası kişisel veri aktarımına ilişkin ilgili kişilerin açık rızasına başvurulması usulü, Türkiye'nin tarafı olduğu 108 Sayılı Sözleşme'nin uygulamasına uygun gözükmemektedir. Bu da Türkiye'nin GVKT'de yer alan yurtdışına kişisel veri aktarımına ilişkin düzenlemeler bütününe¹⁰⁹ benzer bir revizyon ihtiyacına dayanak olarak sunulabilecek unsurlardan birisi olarak değerlendirilebilir.

Kurul'un 2020/559 Sayılı Karar'ı incelendiğinde, Kurul'un tutumunun salt 108 Sayılı Sözleşme'ye dayanmak suretiyle kişisel verilerin sınırlar arası aktarılamayacağı yönünde olduğu görülmektedir. Ne var ki bu uygulama,

¹⁰⁸ Avrupa Konseyi. “Explanatory Report to the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data”, 28 Ocak 1981, <https://rm.coe.int/16800ca434>.

¹⁰⁹ Bkz. GVKT [2016], Bölüm 5.

AY'ye ve Türkiye'nin 108 Sayılı Sözleşme'ye taraf olarak vermiş olduğu uluslararası taahhütlere aykırılık teşkil etmektedir.

Kurul'un da 2020/559 Sayılı Karar'ında belirttiği üzere, AB'de 108 Sayılı Sözleşme'nin on ikinci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen hüküm doğrudan uygulanmamakta; 108 Sayılı Sözleşme'ye taraf olmak yalnızca yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin yeterlilik değerlendirmesinde dikkate alınacak hususlar arasında sayılmaktadır. Bu doğrultuda Kurul, bahse konu kararında 108 Sayılı Sözleşme'de de bulunan karşılıklılık unsurunu değerlendirmek suretiyle, 6698 Sayılı Kanun'un uygulamasının 108 Sayılı Sözleşme'ye uygun olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Kurul, AY madde doksanın uygulanabilirliğine ilişkin de bir değerlendirme yapmış ve bu değerlendirme uyarınca söz konusu maddenin hükmettiği uygulamanın yalnızca doğrudan uygulanabilir hükümlere ilişkin olduğunu, soyut ve genel hükümlerle bir kanun hükmünün çelişmesi halinde AY'nin doksanıncı hükmünün beşinci maddesinde yer alan düzenleme kapsamında bir uyuşmazlıktan bahsedilemeyeceği için ilişkili kanun hükmünün uygulanabileceğini de değerlendirmiştir¹¹⁰.

2020/559 Sayılı Karar'ında Kurul ayrıca 108 Sayılı Sözleşme'nin dördüncü maddesinde düzenlenen temel ilkelere işlerlik kazandırmak için Taraf Ülkeler'in gerekli önlemleri alması hususunu da geniş yorumlamış ve AB uygulamasını da örnek göstermek suretiyle, 108 Sayılı Sözleşme'ye taraf olmanın 6698 Sayılı Kanun kapsamında güvenli ülke statüsünün belirlenmesi nezdinde tek başına yeterli olmadığı sonucuna varmıştır¹¹¹.

Bu noktada değinmek gerekir ki Türkiye Cumhuriyeti tarafından 108 Sayılı Sözleşme'nin sınırlar arası veri aktarımına ilişkin maddelerine ilişkin herhangi bir çekince beyanı olmadığı gibi Türkiye Cumhuriyeti 108 Sayılı Sözleşme'nin imzası esnasında ilgili maddeler nezdinde herhangi bir beyanda da bulunmamış; sözleşmeye taraf olarak doğrudan doğruya bahse konu hükümlerle bağlı hale

¹¹⁰ Kurul 2020/559 Sayılı Kararı [2020].

¹¹¹ Kurul 2020/559 Sayılı Kararı [2020].

gelmiştir ¹¹² . Bu sebeple karşılıklılık ilkesinin Kurul’un 2020/559 Sayılı Karar’ında değerlendirdiği şekilde yorumlanmasına açıklama getirecek herhangi bir unsur bulunmamakta, Karar hukuka uygun bir dayanaktan yoksun kalmaktadır.

Tüm bu hususlar ışığında, Kurul’un 2020/559 Sayılı Karar’ında öne sürdüğü gerekçeler ve vardığı sonuç, ilişkili mevzuatın uygulamasında var olan uyumsuzlukları çözücü nitelik taşımamakta olup söz konusu kararın mevzuata uygunluğu tartışılabilir. Doktrinde savunulduğu üzere; AB uygulamasını karşılıklılık ilkesinin Türkiye’deki mevcut uygulamasına dayanak gösterebilmek için; 108 Sayılı Sözleşme’nin on ikinci maddesine aykırı bir prosedür benimsemiş olan AB Üye Ülkeler’ine GVKT’nin ilişkili maddelerinde ¹¹³ öngörülen hukuki şartlara dayalı olarak bu ülkelere kişisel veri aktarımı yapılmasına karar verebilecektir. Alternatif olarak bu çalışmada savunulduğu üzere, GVKT’nin ilişkili düzenlemelerini Türk hukukuna aktarmak suretiyle, bahse konu ülkelere bu düzenlemelerin aynı şekilde uygulanmasına karar verebilecektir ¹¹⁴.

Ancak mevcut haliyle Kurul’un uygulaması, salt uluslararası karşılıklılık ilkesine dayanarak dahi ilişkili mevzuata uygun değildir. Nitekim karşılıklılık ilkesi ancak bu ilkeye uygun biçimde gerekli düzenlemelerin var olduğu ve yeterli korumanın ilişkili ülkelere benzer düzeyde sağlanabildiği denklemde söz konusu olabilecektir. Oysa çalışmanın takip eden bölümlerinde detaylandırılacağı üzere, bilhassa GVKT’ye kıyasla 6698 Sayılı Kanun’un kişisel verilerin sınırlar arası aktarımına ilişkin yeterli korumayı sağlayamadığı savunulabilecektir.

Nihayet Kurul’un AY madde doksan uyarınca yaptığı inceleme de, 108 Sayılı Sözleşme’nin ilişkili hükümleri ve açıklayıcı raporları birlikte incelendiğinde dayanaktan yoksun hale gelmektedir. Nitekim 108 Sayılı Sözleşme’nin on ikinci hükmünün lafzı incelendiğinde, bahse konu hüküm genel ve soyut olmaktan uzak,

¹¹² “Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunma Sözleşmesi.” Avrupa Konseyi Antlaşma Serileri, Bakanlar Kurulu K. 2016/8576, T. 28 Ocak 1981, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160317-2.pdf>.

¹¹³ Bkz. GVKT [2016], m. 46-47 ve 49.

¹¹⁴ İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilişim ve Teknoloji Hukuku Enstitüsü [2020], s.59.

uygulanabilir ve doğrudan emredici olarak değerlendirilebilecektir. Bu çerçevede mevcut uygulamanın ilişkili mevzuata aykırı olduğu aşikardır.

2.4. AÇIK RIZA TEMİNİ

Kişisel verilerin yurtdışına aktarımı esnasında ilgili kişilerin açık rızasına başvurulması, 6698 Sayılı Kanun'un beşinci maddesinde işlenme şartları arasında belirtilen açık rıza temininden bağımsız olarak değerlendirilmelidir. Nitekim Kurul, işlenme şartları arasında sayılan açık rızanın teminine ilişkin, "veri işleme faaliyetinin açık rıza dışında bir dayanakla yürütülmesi mümkün iken açık rızaya dayandırılması; ilgili kişinin yanıltılması ve yanlış yönlendirilmesi dolayısıyla aldatıcı ve veri sorumlusunca hakkın kötüye kullanımı niteliğinde olacaktır¹¹⁵." görüşünü benimsemektedir.

Ne var ki kişisel verilerin yurtdışına aktarılmasına ilişkin temin edilmesi öngörülen açık rıza, verinin aktarılacağı ülkenin yeterli korumanın bulunduğu ülkelerden sayılmaması veya yeterli korumanın bulunmadığı ülkeler özelinde, taraflar arasında Kurul'ca onaylanmış sınırlı sayıda taahhütnamenin varlığı ve henüz onaylanmış bir BŞK'nin var olmaması halinde, başkaca işlenme şartlarının varlığı mevcut olsa dahi aktarımın hukuka uygun olamayacağı gerekçesiyle uygulama alanı bulabilecektir. Nitekim Türkiye'de faaliyet gösteren ve yurtdışına veri aktarımı yapmakta olan pek çok veri sorumlusu, uygulama kolaylığı sebebiyle ilgili kişilerden veri aktarımına ilişkin açık rıza temini yöntemini seçmektedir¹¹⁶. Üstelik Kurul'un, 2020/173 Sayılı Kararı'ndan da açıkça anlaşılabileceği üzere, pratikte var olan bu uygulamayı benimsediği de söylenebilecektir. Zira ilişkili kararda Kurul, karara konu olay özelinde açıkça veri aktarımına ilişkin uygulanabilir hukuka uygun tek yöntemin, ilgili kişilerden kişisel verilerin sınırlar arası aktarımına ilişkin açık rıza temin edilmesi olduğunu belirtmektedir¹¹⁷.

Ancak bu çalışmada incelendiği üzere; genel uygulamada kullanım alanı bulan ve yukarıda bahsi geçen kişisel verilerin ilgili kişilerin açık rızasının varlığına

¹¹⁵ Kurum, Uygulama Rehberi [2018], s72.

¹¹⁶ Yılmaz, İlay. "KVKK Hayatımızda Neleri Değiştirdi", Digital Talks, Youtube, 14 Şubat 2020, <https://www.youtube.com/watch?v=xOpvgIAy8-8>.

¹¹⁷ Kurul 2020/173 Sayılı Kararı [2020].

dayanarak yurtdışına aktarımı ilişkili mevzuata aykırılık teşkil edebilecektir¹¹⁸. Öyle ki açık rıza temininin her halde yalnızca başkaca işleme şartlarının var olmadığı koşulda temin edilmesi gerektiği ve Kurul'un bu husustaki görüşünün yalnızca madde beş özelinde değil, tüm ilişkili mevzuata uygulanabilecek şekilde, açık rıza temini süreçlerinin tamamına uygulanması gerektiği savunulabilecektir¹¹⁹. Bu savunma, bilhassa ilgili kişinin rızasını geri çekmesi durumunda bahse konu aktarım durdurulamayacaksa, açık rızanın koşullarının sağlanıp sağlanmadığı hususunun tartışmalı hale gelecek olması, dolayısıyla da Kurul'un açık rıza teminine ilişkin görüşünde değerlendirdiği dürüstlük ilkesine aykırılık tezinin öne çıkması gerekçesine dayandırılabilir¹²⁰.

Benzer şekilde veri sorumlusunun mal veya hizmet alan kişiden yurtdışına veri aktarımı için doğrudan açık rıza temin etmesi de hizmetin şarta bağlanması olarak yorumlanabilecek¹²¹ ve yine açık rızanın unsurlarının sağlanmadığı sonucuna varılabilecektir. Bu çerçevede Kurul'un 2020/173 Kararı'nda, açık rızanın unsurlarına ilişkin yalnızca belirli bir konuya ilişkin olma unsuruna ağırlık vermek suretiyle yine de yurtdışına veri aktarımına ilişkin açık rıza temin edilmesi gerektiği sonucuna varmış olmasının çelişkili olduğu savunulabilecektir¹²². Bu kapsamda yukarıda sayılan kriterler de gözetildiğinde, her halde yurtdışına kişisel veri aktarımına ilişkin ilgili kişilerin açık rızasına başvurulması, başta Kurul'un açık rızaya ilişkin görüşüne¹²³ aykırılık teşkil edecek ve hukuka uygun olmayan bir veri aktarımına zemin oluşturacaktır.

Bu çerçevede Kurul, 2020/173 Sayılı Kararında Amazon Türkiye'nin yurtdışına veri aktarım faaliyetlerine ilişkin olarak dayandığı açık rızanın veri işleme faaliyetlerinin tümü genelinde temin edildiğini, bu çerçevede belirli bir konuya

¹¹⁸ Kocabaş, Gediz. "KVKK'da Yer Alan Kurum ve Kavramların TMK ve Kıta Avrupası Hukuk Sistemi Kapsamında Değerlendirilmesi", "Güncel Gelişmeler Işığında Kişisel Verilerin Korunması Hukuku", Marmara Hukuk Bilimsel Toplantılar Serisi – I, 17 Nisan 2019 Haydarpaşa, On İki Levha Yayınevi, İstanbul, Ocak 2020, s. 113.

¹¹⁹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu. "Açık Rıza Alırken Dikkat Edilecek Hususlar", 30 Ocak 2018, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2037/Acik-Riza-Alirken-Dikkat-Edilecek-Hususlar>.

¹²⁰ Kurum, Uygulama Rehberi [2018], s.46.

¹²¹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu. "Açık Rızanın Hizmet Şartına Bağlanması", 2 Ağustos 2018, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5412/Acik-Rizanın-Hizmet-Sartina-Baglanmasi>.

¹²² Kurul 2020/173 Sayılı Kararı [2020].

¹²³ Kişisel Verileri Koruma Kurumu. "Açık Rıza Alırken Dikkat Edilecek Hususlar", 30 Ocak 2018, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2037/Acik-Riza-Alirken-Dikkat-Edilecek-Hususlar>.

ilişkin olma unsurunu taşımadığını belirtmektedir¹²⁴. Ayrıca Amazon Türkiye, veri sorumlusu sıfatıyla yaptığı savunmada ilgili kişilerin açık rızalarının üyelik ve sipariş aşamalarında temin edildiğini beyan etmiştir¹²⁵. Ancak Kurul bu savunmaya istinaden, açık rızaların ilgili kişilerin özgür iradesine dayanarak açıkça değil zımni irade beyanı yoluyla temin edildiği kanaatine varmış ve bahse konu açık rıza temini süreçlerinin mevzuata aykırılığı yönünde karar vermiştir. Bu doğrultuda Kurul, bilhassa verilerin yurtdışına aktarılması özelinde ayrı bir açık rıza temini aramaktadır. Ne var ki bahse konu karar özetinde Amazon hizmetlerinin kullanılması suretiyle gizlilik bildiriminde yer alan hususların genel olarak kabul edilmiş olduğu varsayımıyla rızanın temin edildiği öne sürülmekte ve özellikle yurtdışına aktarıma ilişkin ayrıca bir rıza temin süreci işletilmemektedir. Bu sebeple ilişkili rıza temin mekanizması Kurul’un “battaniye rıza” olarak nitelendirdiği ve hukuka uygun bir açık rızanın asgari unsurlarını taşımayan bir sonuç doğurmaktadır¹²⁶. Değerlendirmek gerekir ki, ilgili kişilerin yurtdışına aktarım özelinde ve aktarım hakkında bilgilendirmeye dayanmak suretiyle kendi özgür iradeleriyle açıkladıkları rızalar, 6698 Sayılı Kanun’un dokuzuncu maddesi uyarınca kişisel veri aktarımı için hukuka uygun bir dayanarak olarak sayılabilecektir. Fakat her halde, rızanın geri çekilmek istenmesi halinde işlemenin durdurulamayacak veyahut hizmetin verilemeyecek olması halleri gözetildiğinde, Kurul’un Amazon Türkiye’ye ilişkin verdiği kararın da mevcutta var olan uyuşmazlığı çözümlmekten uzak olduğu ve açık rıza teminine ilişkin çelişkilere sebebiyet verebileceği sonucuna ulaşılmaktadır.

Bu hususta çözüm ise, GVKT’de var olan uygulamaya benzer bir uygulama benimsenmesi suretiyle, yurtdışına kişisel veri aktarımı faaliyetlerinin ilgili kişilerin açık rıza teminine dayandırılmasının ancak istisnai hallerde gerekli koşulların sağlanması halinde hukuka uygun bir veri aktarım temeli sayılması olabilecektir. Bu sayede aktarım yalnızca açık rızanın tüm unsurlarının gereği gibi sağlanması halinde hukuka uygun kabul edilebilecektir. Ancak uygulamadaki eksiklikler ve belirsizlikler sebebiyle, var olan pek çok senaryoda veri

¹²⁴ Kurul 2020/173 Sayılı Kararı [2020].

¹²⁵ A.g.e.

¹²⁶ Kaya [2020], s. 143.

sorumlularının başvurabileceği tek yöntem olması sebebiyle, mevcut düzlemde açık rızanın tüm unsurları sağlanamasa da ilişkili aktarım faaliyetleri açık rıza temini yönteminin kullanılmasını gerektirmektedir ki bu husus da 6698 sayılı Kanun’un ilgili maddesinin veyahut bu maddenin uygulamasının değiştirilmesine duyulan ihtiyacı destekleyici niteliktedir.

2.5. TAAHHÜTNAMELER

Kurul, 9 Mart 2020 tarihinde 6698 Sayılı Kanun’un dokuzuncu maddesinin iki numaralı fıkrasının (b) bendi kapsamında, yurtdışına veri aktarımında veri sorumlularınca hazırlanacak taahhütnamede yer alması gereken asgari unsurları yayımlamıştır¹²⁷. Yayımlanan taahhütnamelerin hazırlanması sürecinde Türkiye Sigorta Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği gibi, sektörel düzenleyici ve denetleyici otoriteler ve birliklerden de görüş talebinde bulunulmuş, taahhütnamelerin yoğunlukla uygulamaya alınabileceği alanlardaki yetkili kurum ve kuruluşların görüşü alınmak suretiyle uygulamaya elverişli bir metin ortaya konulması amaçlanmıştır¹²⁸. Bu doğrultuda veri sorumlularından veri sorumlularına yapılacak olan aktarımlar ile veri sorumlularından veri işleyenlere yapılacak olan aktarımlar özelinde iki ayrı tür taahhütname yayımlanmıştır.

Taahhütnameler aracılığıyla tarafların taahhüt edecekleri yeterli korumanın tanımı 6698 Sayılı Kanun veya gerekçesinde açıklanmamış olsa da, bu hususun GVKT’de¹²⁹ bulunan yeterlilik tanımıyla¹³⁰ paralel olduğu değerlendirilebilecektir. Nitekim bu hususta Kurul’un yayımladığı yeterli korumanın bulunduğu ülkelere ilişkin belirleyici unsurlar ve 6698 Sayılı Kanun’un dokuzuncu maddesinin ilişkili fıkrasında sayılan unsurlar da GVKT’nin uygulamasıyla paralellik göstermektedir¹³¹.

Ancak doktrinde, yayımlanan veri sorumlusundan veri işleyene yapılacak olan kişisel veri aktarımına ilişkin taahhütnamenin hukuki temellendirmesinin hatalı

¹²⁷ Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “Taahhütnameler”, 9 Mart 2020, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5255/Taahhutnameler>.

¹²⁸ “Kişisel Verileri Koruma Kurumu 80791010/045.02/1158 sayı, 20.01.2018 tarihli görüş talebi”, Türkiye Sigorta Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği S. 2008, T. 25.01.2018.

¹²⁹ Bkz. GVKT [2016], m. 25 ve 26.

¹³⁰ Bkz. *adequate*

¹³¹ Küzeci [2020], s.412.

olduğu yönünde bir görüş mevcuttur ¹³² . Bahse konu taahhütnamenin dayandırıldığı maddeler olan 6698 Sayılı Kanun’un dokuzuncu maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendi ile on ikinci maddesinin ikinci fıkrasında açıkça veri sorumluları arasında var olan aktarımlar düzenlenmektedir. Dolayısıyla, doktrindeki görüş, veri işleyene sorumluluk yükleyen bu taahhütnamelerin aksine, Kurul’un yetkilerinin düzenlendiği 6698 Sayılı Kanun’un yirmi ikinci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bentlerine dayandırılması gerektiği yönündedir¹³³.

6698 Sayılı Kanun uyarınca Türkiye’de yerleşik veri sorumluları arasında veri paylaşımı olması halinde herhangi bir taahhütname şartı aranmazken, yurtdışına veri aktarımlarında açık rıza temini ve yeterli korumanın bulunduğu ülkelere yapılacak olan aktarımlar saklı kalmak kaydıyla bu şart aranmaktadır. Ne var ki pek çok veri sorumlusu kurumsal şirket, iş ilişkileri gereği sözleşmeleri arasında uyum sağlamayı amaçlamaktadır. Üstelik yalnızca yurtdışına yapılacak olan aktarımlar özelinde bahse konu taahhütnamelerin uygulamaya alınması denkleminde dahi, tarafların Türk mevzuatına uyumla birlikte aktarılan ülkenin mevzuatına da uyum sağlayabilmesi adına birden çok sözleşme imzaya alması gerekebilmektedir. Belirtmek gerekir ki Kurum’un resmi internet sitesinde yayımlanan taahhütnameler, GVKT’nin yerini aldığı mülga 95/46/EC Sayılı Direktif’e dayanarak Madde 29 Çalışma Gurubu’nun yayımladığı standart sözleşme hükümleriyle¹³⁴ benzerlik göstermektedir. 95/46/EC Sayılı Direktif’in yürürlükte olduğu dönemde dahi bu taahhütnameler Türk mevzuatında düzenlenen taahhütnamelere benzer bir uygulama usulüyle ve kişisel verilerin sınırlar arası aktarımı özelinde tek alternatif olarak sunulmamıştır¹³⁵.

Bu doğrultuda Kurul’un yayımladığı taahhütnamelerin bilhassa GVKT’de doğrudan karşılığının olmayışı da gözetilerek uygulanabilirliği tartışmalıdır.

¹³² İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilişim ve Teknoloji Hukuku Enstitüsü [2020], s. 12.

¹³³ A.g.e., s. 13.

¹³⁴ Avrupa Birliği Komisyonu. “Commission Decision of 15 June 2001 on standard contractual clauses for the transfer of personal data to third countries, under Directive 95/46/EC (notified under document number C(2001) 1539) (Text with EEA relevance) (2001/497/EC)”, 15 Haziran 2001, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02001D0497-20161217>.

¹³⁵ Bkz. 95/46/EC Sayılı Direktif [1995], 4. Bölüm.

Ayrıca Kurum'un 7 Mayıs 2020 tarihli duyurusunda¹³⁶ yurtdışına veri aktarımında hazırlanacak taahhütnamelerde dikkat edilmesi gereken hususlar açıklanmış olsa da, çalışmanın hazırlandığı tarih itibarıyla Kurum'un açıkladığı veya başvuru yapan veri sorumlularınca açıklanan taahhütnamelerin karşılıklı imzaya alınmasını takiben izin verilmiş yalnızca iki aktarım bulunmaktadır. Bu izinler sırasıyla; Şubat 2021 tarihinde TEB Arval Araç Filo Kiralama Anonim Şirketi'ne¹³⁷ ve Mart 2021 tarihinde Amazon Turkey Perakende Hizmetleri Limited Şirketi ile Amazon Turkey Yönetim Destek Hizmetleri Limited Şirketi'ne¹³⁸ verilmiştir. Ne var ki Kurum, bahse konu taahhütnamelere ilişkin ek bir açıklama yapmamış, yalnızca yapılan başvurulara izin verildiği açıklamasını yayımlamıştır.

Kurum'un izin verdiği taahhütnameleri Kanun'un yürürlük tarihinden yaklaşık dört yıl sonra yayımlamış olduğu ve verilen ilk izinlerin de bu süreyi takiben bir yıl sonra ancak verilmiş olduğu gerçekleri gözetildiğinde, mevcut uygulamada taahhütnamelerin sınırlar arası kişisel veri aktarımında aktif kullanım alanı bulan bir mekanizma olduğunu savunmak mümkün değildir. Üstelik sınırlar arası kişisel veri aktarım hacmi ile mevcutta verilen izin sayısı birlikte değerlendirildiğinde; izin mekanizmasının verimli bir şekilde işletilebileceğine ilişkin bir öngöründe de bulunulamayacaktır.

Bu çerçevede alternatif olarak Kurum'un internet sitesinde yayımlanmış olan söz konusu taahhütnamelerin; GVKT'de de bulunan ve güncel versiyonlarının taslak metinlerinin halihazırda yayımlanmış olan, AK tarafından kabul edilmiş, standart veri koruma maddeleri¹³⁹ de gözetilerek güncellenmesi ve GVKT'de var olan uygulamaya¹⁴⁰ benzer bir usulde uygulanarak geliştirmesi taahhütnamelerin

¹³⁶ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, "Kişisel Verileri Koruma Kurumu: Yurtdışına Kişisel Veri Aktarımında Hazırlanacak Taahhütnamelerde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlara İlişkin Duyuru", 7 Mayıs 2020, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6741/YURT-DISINA-KISISEL-VERI-AKTARIMINDA-HAZIRLANACAK-TAAHHUTNAMELERDE-DIKKAT-EDILMESI-GEREKEN-HUSUSLARA-ILISKIN-DUYURU>.

¹³⁷ Kişisel Verileri Koruma Kurulu, "Taahhütname Başvurusu Hakkında Duyuru", 09 Şubat 2021, <https://kvkk.gov.tr/Icerik/6867/TAAHHUTNAME-BASVURUSU-HAKKINDA-DUYURU>.

¹³⁸ Kişisel Verileri Koruma Kurulu, "Taahhütname Başvurusu Hakkında Duyuru", 04 Mart 2021, <https://kvkk.gov.tr/Icerik/6898/TAAHHUTNAME-BASVURUSU-HAKKINDA-DUYURU>.

¹³⁹ Bkz. ABK, Taslak Standart Sözleşme Hükümleri [2020].

¹⁴⁰ Bkz. GVKT [2016], m. 46/2 (c).

uygulamada da kullanılabilir bir hale gelmesini sağlayabilecektir. Diğer bir alternatif olarak yine GVKT’de bulunan *ad hoc* sözleşme hükümlerine¹⁴¹ benzer bir şekilde uygulama usulünün güncellenmesini takiben kişisel verilerin sınırlar arası aktarımına hukuki dayanarak oluşturmak üzere düzenlenmesi tarafların tek bir aktarım için birden fazla sözleşmeyi imzaya alması sorunsalı başta olmak üzere taahhütnamelerin mevcut uygulamasında var olan zorlukların çözülmesini sağlayabilecektir. Bu çalışmada daha önce de değinildiği üzere Kurum, Türkiye’de kişisel verilerin korunmasına ilişkin farkındalığın arttığını savunmaktadır¹⁴². Bu farkındalığın gittikçe artması ile birlikte, kişisel verileri yurtdışına aktaran tarafların risk temelli yaklaşım ve hesap verilebilirlik ilkeleri gözetilmek suretiyle onay değil bildirim usulüne tabi olarak taahhütnameleri imzaya alması mümkün olabilecektir. Üstelik usulüne uygun ve asli unsurları değiştirilmeden işleme alınan taahhütnamelerin, onay değil bildirim mekanizması usulüyle uygulamaya alınması hem Kurul’un iş yükünü azaltacak hem de mevcut uygulamayı dünya genelinde yaygınlaşan koruma ve teşvikin birlikte yürütülmesi uygulamalarıyla uyumlu hale getirecektir.

Bu çerçevede bilhassa standart sözleşme hükümlerine ilişkin GVKT’de düzenlenen bildirim mekanizmasının¹⁴³ 6698 Sayılı Kanun ve ilişkili mevzuatta uygulanabilir hale gelmesi halinde, 6698 Sayılı Kanun’a uygun güvenlik tedbirlerinin sağlanabilmesinin yanı sıra sözleşme birliğinin de sağlanabilmesi için örnek olarak aşağıdaki tabloda küçük bir kesiti gösterilen şekilde bir uygulamayla, seçmeli olarak taraflara sorumluluk yükleyen ek hükümler getirilebilecektir. Bu sayede standart sözleşme hükümlerine ya da Türkiye’de bulunan taahhütnamelere ek olarak, ilgili kişileri veyahut sözleşme taraflarını koruyucu ek maddeler getirilirken uygulamada yaşanan sözleşmeler arası birlik sorunsalı da ortadan kaldırılabilecek ve bahse konu taahhütnameler sınır arası aktarıma ilişkin uluslararası uygulamaların yanı sıra Türk kişisel verilerin

¹⁴¹ Bkz. GVKT [2016], m. 46/2 (d).

¹⁴² Kaya, Zekeriya, “Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanı Bilir Veri Gizliliğinin Önemini Anlatı”, Anadolu Ajansı, Röportaj, 06 Nisan 2021, <https://www.aa.com.tr/tr/roportaj/kisisel-verileri-koruma-kurumu-baskani-bilir-veri-gizliliginin-onemini-anlatti/2199606>.

¹⁴³ Bkz. GVKT [2016], m. 46/2 (c).

korunması mevzuatına da uygun bir alternatif olarak kullanım alanı bulabilecektir. Benzer şekilde özellikle çok taraflı kişisel veri aktarımı faaliyetleri özelinde bilhassa BŞK'ye alternatif olarak da aşağıdaki tabloda örneklenmiş düzenlemelere benzer sözleşmeler kullanılabilir. Nitekim bu çalışmanın ilgili bölümlerinde açıklandığı üzere, BŞK'nin Türkiye'de henüz örneği mevcut olmayan ve sınırlı uygulama alanına sahip bir düzenleme olduğu da gözetildiğinde, alternatif uygulamalar uygulamada kolaylık sağlayacaktır.

Tablo 1: Ortak Sözleşme Düzenlemesi Örneği

Sözleşme Madde Grupları Uygulaması		
Grup I	Tüm taraflara her halde uygulanacaktır.	
Grup II	Kişisel veriler üçüncü taraflara aktarılıyor ise uygulanacaktır.	
Grup III	Tüm taraflara yalnızca aktarım AB/AEB içerisine yapılıyor ise uygulanacaktır.	
Grup IV	Ek gizlilik ve güvenlik önlemlerinin alınması hallerinde uygulanacaktır.	
Grup V	Grup şirketler arasında uygulanacaktır.	
...		
Taraflar	Uygulanacak Madde Grupları	Açıklamalar
A ,B,C,D,...	Grup I	Standart sözleşme hükümleri her halde sözleşmenin tüm tarafları bağlayıcı nitelikte olacaktır.
A,B	Grup II	A'dan B'ye aktarım olması ve B'nin verileri üçüncü kişilere aktarılıyor olması halinde uygulanacaktır.
C	Grup V	B,C ve D'nin grup şirketler olması hallerinde uygulanacaktır.

D	Grup III, Grup IV	A ve D'nin ek gizlilik önlemleri almak istemesi ve aktarımın AB/AEB içerisine yapılıyor olması hallerinde uygulanacaktır.
...		

2.6. BAĞLAYICI ŞİRKET KURALLARI

BŞK, Türkiye’de yerleşik ancak Türkiye sınırları dışında grup şirketleri olan şirketler arasında yapılacak olan kişisel veri aktarımları özelinde veri sorumlularına 6698 Sayılı Kanun’un dokuzuncu maddesinde sunulan aktarım şartları arasında sayılan seçeneklerden bir diğeri olarak düzenlenmiştir. Kurul, 10 Nisan 2020 tarihinde GVKT’de de bulunan BŞK hakkında bir duyuru yayımlamıştır¹⁴⁴. Bu duyuruda Kurul, yeterli korumanın bulunmadığı ülkelerde faaliyet gösteren uluslararası yapılanmalı grup şirketler arasında kişisel verilerin yurtdışına aktarımında kullanılan ve yeterli bir korumanın yazılı olarak taahhüt edilmesini sağlayan veri koruma kurallarının çerçevesi ile bu kapsama giren şirketlerin Kurum’a başvuru usulünü belirlemiştir. Ancak taahhütnameler gibi BŞK da Kurul’a onaylatılması şartıyla geçerlilik kazanabilecektir. Ne var ki uluslararası ticari ilişkilerin pek çoğunda Türkiye’de var olan düzenlemelerin uygulanamaz ya da pratiğe uygun olmayan sonuçlar doğurmakta olduğu gözetildiğinde, BŞK kullanımı sayesinde kişisel veri aktarımı gerçekleştirecek olan grup şirketler açısından uygulamada var olan bu sorunsal çözümlenebilecektir.

GVKT’de bulunan BŞK örnekleri incelendiğinde, kuralların onaylanması aranırken spesifik bir aktarım özelinde yetkili veri koruma otoritelerinin onayının ayrıca aranmadığı görülmektedir¹⁴⁵. Benzer husus Türk mevzuatında da aynı şekilde düzenlenmiştir¹⁴⁶. Bu durum da, 6698 Sayılı Kanun’un GVKT’nin uygulamasına uyumlaştırılması yönünden önem arz etmektedir.

¹⁴⁴ Kurum, BŞK [2020].

¹⁴⁵ Bkz. GVKT [2016], m.47

¹⁴⁶ Kurum, BŞK [2020].

BŞK çerçevesinde düzenlenecek olan yükümlölükler veri sorumlusu grup şirketlerle birlikte dahili veri işleyen olarak hareket eden veri işleyenleri de bağlayıcı nitelikte olacaktır. Bu doğrultuda veri sorumlusu ile veri işleyenler arasında Türk hukukuna uygun olarak düzenlenmiş hukuki bir sözleşmenin varlığı aranacaktır.

BŞK onayı için Kurul'a başvuru yetkisi Türkiye'de yerleşik merkez veya Türkiye'de yerleşik grup şirketlere tayin edilmiştir. Ayrıca BŞK'nin Kurul tarafından onaylanması için BŞK'de bulunması gereken asgari unsurlar da Kurul'un 10 Nisan 2020 tarihli duyurusunda detaylıca açıklanmıştır¹⁴⁷.

Bu doğrultuda Kurul tarafından aranacak ilk unsur bağlayıcılık unsurudur. Bağlayıcılık unsuru, grup şirketler arasında BŞK'nin bağlayıcılığının ne şekilde sağlanacağı ve grup şirketlerin hangileri arasında BŞK'nin uygulama alanı bulacağı gibi hususların yanı sıra, şirket çalışanlarının da bu çerçevede ne şekilde BŞK'ye uyma yükümlölüğünün sağlanacağını ve veri güvenliğini sağlamaya yönelik önlemlerin alınmasını zorunlu tutmak için ne gibi mekanizmaların kurulacağını da içermektedir. Ayrıca bu hususlara aykırı faaliyetlerin sonuç ve yaptırımlarına ilişkin de BŞK'de gerekli düzenlemelerin yapılması gerektiği öngörülmüştür. Bu çerçevede çalışanlarla yapılan gizlilik sözleşmelerinin, BŞK hükümlerine uyumu da kapsayacak ve icra edilebilir nitelikte kişisel verilerin korunmasına ilişkin hükümler eklenerek gizlilik ve kişisel verilerin korunması sözleşmeleri olarak genişletilmesi ve şirket içerisinde uygulanmak üzere yönetmelik ve prosedürler oluşturulması veya mevcut dokümanların BŞK'ye uyumu sağlayacak şekilde genişletilmesi bu kriterlerin sağlanması nezdinde faydalı olabilecektir.

Bununla birlikte, ilgili kişilerin 6698 Sayılı Kanun'da sayılan haklarını kullanmaları halinde, tercüme ve avukat sağlanması da dahil olmak üzere, başvuru süreçlerinin ne şekilde yürütüleceğine dair düzenlemelerin yapılması ayrıca öngörülmüştür¹⁴⁸.

¹⁴⁷ Bkz. Kurum, BŞK [2020].

¹⁴⁸ Kurum, BŞK [2020].

Ek olarak etkili uygulama, hesap verilebilirlik ve Kurum ile koordinasyon ile raporlama ve kayıt değişikliği mekanizmalarının varlığı da değerlendirilecek unsurlar arasındadır. Bu çerçevede etkili uygulamanın ve hesap verilebilirliğin sağlanabilmesi için çalışanlar nezdinde eğitim ve farkındalık çalışmalarının yürütülmesi, gerekli şikayet ve denetim mekanizmalarının oluşturulması, BŞK uygulamasının takibi için görevlendirilmiş bir çalışanın veya birimin kurulması ve her bir şirket özelinde BŞK kapsamında gerçekleştirilen işleme faaliyetlerinin kaydının nasıl tutulacağı ile uygulamasının nasıl sağlanacağı gibi koşullar öngörülmüştür¹⁴⁹.

Benzer şekilde şirketlerin Kurum ile işbirliğinin sağlanması için öngördüğü düzenlemeye BŞK'de yer verilmesi gerektiği düzenlenmiş ve BŞK'de yapılacak değişikliklerin raporlanması ve Kurum'un bu hususta bilgilendirilmesi öngörülmüştür¹⁵⁰.

Kişisel verilerin aktarılması da dahil işlenmesine ilişkin hususların da BŞK'de yer alması gerektiği ayrıca düzenlenmiştir¹⁵¹. Bu doğrultuda aktarıma konu veri kategorileri, verinin niteliği, aktarım amaçları, saklama süreleri, ilgili kişi grupları, aktarımın hukuki sebebi ile grup içerisindeki dağılımı, alınacak olan teknik ve idari tedbirlerin nasıl ele alınacağı ve uygulanacağı gibi aktarımın konusunu belirleyici hususlar da BŞK'nin incelenmesi esnasında Kurum tarafından değerlendirme kriterleri arasında sayılmaktadır¹⁵².

Nihayet Kurum aktarımın yapılacağı ülkelerde bulunan ulusal mevzuat, yetkili veri koruma otoritesinin bulunması ve bu ülkelerin taraf olduğu kişisel verilerin korunmasına ilişkin hükümler içeren uluslararası sözleşmelerin varlığı hallerinin de başvuru esnasında açıklanması gerektiğini de düzenlemiştir¹⁵³.

BŞK doğası gereği yalnızca grup şirketler arasında gerçekleşecek olan aktarımları düzenlediğinden, grup şirketlerin bu kapsamda işlediği kişisel verileri 6698 Sayılı

¹⁴⁹ A.g.e

¹⁵⁰ A.g.e

¹⁵¹ A.g.e

¹⁵² A.g.e

¹⁵³ A.g.e

Kanun'a aykırı olarak üçüncü kişilere açıklayamayacağı ve BŞK'de sınırları çizilen işleme amaçları dışında kullanamayacağı ayrıca düzenlenmiştir.

Bu noktada değinmek gerekir ki Kurul, onaylanan BŞK'nin ancak gerekmesi halinde ilan edileceğini açıklamıştır. Bu husus da tıpkı Kurul kararlarının tamamı yerine özetinin yayımlanıyor olması gibi, uygulamada esas alınacak iyi uygulama örneklerinin çoğalmasını ve yaygınlaşmasını engelleyecektir. Her halde Türkiye'de farklı sektörlerde faaliyet gösteren çok uluslu grup şirketlerin BŞK hazırlaması ve başvuru süreçlerini takiben, uzatılmasına ilişkin haklar saklı kalmak kaydıyla, bir yıl olarak belirlenmiş karar süresini beklemeleri gerekmesi sebebiyle, BŞK'nin uygulanabilirliği kısa vadede tartışılabilir olsa da, uluslararası kişisel verilerin korunması uygulamalarına uyum açısından BŞK'nin usul ve esaslarının belirlenmesi Türk kişisel verilerin korunması mevzuatında önemli bir adım olarak nitelendirilebilecektir. Ne var ki daha önce de belirtildiği gibi bu çalışmanın hazırlandığı tarih itibarıyla, henüz onaylanmış bir BŞK örneği bulunmamaktadır.

2.7. YETERLİ KORUMANIN BULUNDUĞU ÜLKELERİN BELİRLENMESİ

6698 Sayılı Kanun uyarınca yeterli korumanın bulunduğu ülkeleri belirlemeye 6698 Sayılı Kanun'un dokuzuncu maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca Kurul yetkilidir. Kurul'un yeterli korumanın bulunduğu ülkeleri belirlerken esas alacağı kriterler ise, aynı maddenin dördüncü fıkrasında belirtilmiş ve bu fıkra hükümlerini detaylandıran nitelikte olacak şekilde Kurul, 2019/125 Sayılı Kararı'nda yeterli korumanın bulunduğu ülkeler belirlenirken esas alınacak kriterleri içerir bir form yayımlamıştır¹⁵⁴. Dolayısıyla bahse konu formda bulunan kriterlerin yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin belirlenmesinde esas alınacak unsurlar olduğu ancak yine formda "diğer" ibaresi kullanılmak suretiyle belirlenen kriterlerin sınırlandırılmadığı görülmektedir. Bu durum gerekli görülmesi halinde başka değerlendirme kriterlerinin de belirleyici olabileceği

¹⁵⁴ Küzeci[2020], s.413.

sonucunu doğurmakla birlikte yetkinin kullanım esaslarına ilişkin belirsizlik oluşturmaktadır¹⁵⁵.

Bu noktada değinmek gerekir ki yeterli korumanın bulunduğu ülkeleri tayini siyasi ve politik sonuçları da olan bir husustur. Bu sebeple bahse konu yetkinin tek başına Kurul'a atanmış olması, yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin belirlenmesini zorlaştırmaktadır. AB'de bu yetki, Avrupa Birliği Komisyonu'na verilmiştir¹⁵⁶. Komisyon'un AB içerisindeki politik ve siyasi karar alma yetkinliği ve AB kişisel verilerin korunması mevzuatının tarihi gelişimi de gözetildiğinde; AB'de yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin belirlenebiliyor olması olağan bir sonuç olarak değerlendirilebilecekken, Türkiye'de bu unsurların sağlanamıyor olması sebebiyle henüz bahse konu ülkelerin belirlenememiş olması olağan bir sonuç olarak değerlendirilebilecektir. Değinmek gerekir ki Kurul'un yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin belirlenmesi esnasında ihtiyaç duyması halinde ilgili kurum ve kuruluşların görüşüne başvurabileceği düzenlenmiştir¹⁵⁷. Ancak bu görüş alma mekanizması, Kurul'un karar alma sürecinde zorunlu tutulmadığı gibi; tek başına görüş alma mekanizmasının işletilmesinin var olan politik konularda karar alma yetkinliği sorunsalını çözebilmesi mümkün değildir. Bu çerçevede söz konusu yetkinin tıpkı AB örneğinde olduğu gibi yeterli korumanın bulunduğu ülkeleri tayin etmeye yetkin bir otoriteye verilmesi gerektiği savunulabilecektir.

Her halde Türk kişisel verilerin korunması mevzuatı uyarınca yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin tayini açısından; karşılıklılık durumu, ilgili ülkenin kişisel verilerin işlenmesine ilişkin mevzuatı ve ilişkili mevzuatın uygulanması, bağımsız veri koruma otoritesinin bulunması, kişisel verilerin korunmasıyla ilgili uluslararası antlaşmalara taraf olma ile uluslararası kuruluşlara üye olma durumu, Türkiye Cumhuriyeti'nin üye olduğu küresel ve bölgesel örgütlere üye olma ve

¹⁵⁵ Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “Yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin tayininde kullanılmak üzere oluşturulan form” hakkındaki 02/05/2019 tarihli ve 2019/125 Sayılı Kurul Kararı”, 02 Mayıs 2019, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5469/-Yeterli-korumanin-bulundugu-ulkelerin-tayininde-kullanilmak-uzere-olusturulan-form-hakkindaki-02-05-2019-tarihli-ve-2019-125-sayili-Kurul-Karari>.

¹⁵⁶ GVKT [2016], m. 45.

¹⁵⁷ 6698 Sayılı Kanun [2016], m.9/3(d).

ilgili ülkeyle yürütülen ticari hacim unsurları yeterli korumanın belirlenmesinde esas alınacak ana b şlıklar olarak sıralanabilecektir.

Bu  er evede 108 Sayılı Sözleşme'ye taraf olmanın da yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin belirlenmesinde esas alınacak unsurlar arasında olduğu Kurul'un 2020/559 Sayılı Kararı'nda belirtilmiřtir¹⁵⁸. Oysa ki çalışmada daha önce a ıklanđıęı üzere, ilişkili Sözleşme'nin yalnızca bir değerlendirme kriteri olarak değerlendirilmesi Türkiye Cumhuriyeti'nin 108 Sayılı Sözleşme'yi imzalamak suretiyle uluslararası düzlemde taahhüt ettiği uygulamadan uzaktır. Üstelik 108 Sayılı Sözleşme'nin doğrudan uygulama alanı bulması ve Türk kişisel verilerin korunması mevzuatının uluslararası düzlemde var olan güncel gelişmeler ışığında geliştirilmesi halinde aşağıda açıklanacak olan karşılıklılık unsuru sorunsalı da asgari düzeye indirilebilecektir. Nitekim Türk kişisel verilerin korunması mevzuatının AB mevzuatına yaklaşması, Türkiye'nin uluslararası düzlemde kişisel verilerin güvenliği nezdinde güvenilirliğini arttıracak ve Türkiye'nin diğer ülke veya birliklerce yeterli korumanın bulunduğu ülke olarak tayinini kolaylaştıracaktır.

Nihayet yeterlilik kararlarının alınabileceği varsayımından hareketle değinmek gerekir ki ilişkili kararların düzenli aralıklarla gözden geçirilmek suretiyle, gerekli g r lmesi halinde değiştirilmesi, askıya alınması veya kaldırılabilir olmas ¹⁵⁹ da Kurum'un resmi internet sitesinde yayımlanan yurtdışına veri aktarımı kamuoyu duyurusunda a ıklanmıřtır¹⁶⁰. Kurum, bu duyurusunda ayrıca yeterli korumanın bulunduğu ülke tayinine ilişkin herhangi bir ülkeden Türkiye'ye talepte bulunulmadığını ancak ticari, coğrafı, kültürel ve siyasi kriterler gözetilerek çeşitli görüşmelerin başladığını duyurmuştur. Ne var ki Kurul'un yorumuyla değerlendirme altına alınacak karşılıklılık esasına dayanılmak suretiyle Türkiye Cumhuriyeti'nin mevcut koşullarda yeterli korumanın bulunduğu  lkeleri

¹⁵⁸ Kurul 2020/559 Sayılı Kararı [2020].

¹⁵⁹ Avrupa Birliği Komisyonu. "Communication From the Commission To the European Parliament and The Council: Exchanging and Protecting Personal Data in a Globalised World", Brüksel, 10 Ocak 2017, s. 8-9, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0007&from=EN>.

¹⁶⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurumu. "Kişisel Verileri Koruma Kurumu: Yurtdışına Veri Aktarımı Kamuoyu Duyurusu.", 26 Ekim 2020, www.kvkk.gov.tr/Icerik/6828/YURTDISINA-VERI-AKTARIMI-KAMUOYU-DUYURUSU.

tayini gerçeklikten uzak gözükmetedir. Bu sebeple bahse konu duyuruda var olan en önemli hususun, AB ile yapılan görüşmeler ve Türk kişisel verilerin korunması mevzuatının AB mevzuatıyla uyumlaştırılmasına ilişkin Kurum'un bu konudaki beyanı olduğu söylenebilecektir¹⁶¹.

2.7.1. Karşılıklılık Durumu

Karşılıklılık durumu, özünde Türkiye Cumhuriyeti'nin güvenli ülke tayin edilmediği ülkelerin Türkiye Cumhuriyeti tarafından güvenli ülke tayin edilememesi sonucunu doğuran bir kriter olarak değerlendirilebilecektir. Bu doğrultuda yeterlilik kararlarının alınması esnasında Adalet Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı'yla yakın işbirliği içerisinde karar alacağını beyan eden Kurum, resmi internet sitesinde yayımlanan yurtdışına veri aktarımı kamuoyu duyurusunda Dışişleri Bakanlığı'nın bu konuda yaptığı vurgulamaya da ayrıca yer vermiştir¹⁶². Bu doğrultuda kurulacak olan ticari ilişkilerde dengesizlik oluşmaması ve Türkiye'de faaliyet gösteren veri sorumlusu ve veri işleyenlerin bu çerçevede korunmasının amaçlandığı savunulmuş olsa da, mevcut uygulamada var olan zorluklar gözetildiğinde, Türkiye'de faaliyet gösteren veri sorumlusu ve veri işleyenler özelinde yeterlilik kararlarının yayımlanmasının ilk bakışta negatif bir etki doğuracağı izlenimi oluşmamaktadır.

2.7.2. İlgili Ülkenin Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Mevzuatı ve Uygulanması

Güvenli ülkelerin belirlenmesinde ilgili ülkenin kişisel verilerin işlenmesine ilişkin mevzuatı ve uygulanmasına ilişkin hususlar da değerlendirilecek kriterler arasındadır. Bu çerçevede kişisel verilerin korunmasının Türkiye'de olduğu gibi Anayasal bir hak olması¹⁶³, kişisel verilerin korunmasına ilişkin temel bir kanunun bulunması ve bu kanunun yürürlük tarihi ile ikincil düzenlemelerin varlığı, bu düzenlemelerin Türk kişisel verilerin korunması mevzuatıyla uyumu, temel kavramlar ve genel ilkeler ile 6698 Sayılı Kanun'da öngörülen işleme

¹⁶¹ A.g.e.

¹⁶² A.g.e.

¹⁶³ Duman, Berat. "Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması", Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2020, s.150.

şartlarına uyum değerlendirilecektir. Ayrıca özel nitelikli kişisel veriler özelinde ek güvenlik tedbirlerinin varlığı da dahil olmak üzere veri güvenliğine ilişkin tedbirlerin varlığı, şeffaflık ilkesine uygunluk, ihlallerin önüne geçilmesini sağlayacak olan mekanizmaların varlığı, ilgili kişilerin tazminat hakkı da dahil haklarının varlığı ve veri sorumlusu ile yetkili veri koruma otoritesine başvuru ve şikayet haklarının düzenlenmesi de kriterler arasında sayılmaktadır. Nihayet referans niteliğinde rehberlerin yayımlanmış olması, istisnaların değerlendirilmesi ve veri aktarım sistemleri de bu çerçevede değerlendirme unsurları arasında sayılmıştır. Bu çerçevede özetle 6698 Sayılı Kanun'a uyum esaslarının değerlendirileceği söylenebilecektir.

2.7.3. Bağımsız Veri Koruma Otoritesinin Bulunması

Bağımsız veri koruma otoritelerinin varlığı ve bu otoritelerin yapısı, görev ve yetkileri ile denetim yetkisinin ölçüsü ve yetkili otoritenin kararlarına karşı başvuru yollarının varlığı bağımsız veri koruma otoritesinin bulunması ana başlığı çerçevesinde incelenecek kriterler arasındadır¹⁶⁴. Bu çerçevede hakkında yeterlilik kararı alınmasına ilişkin gereklilik ve hukuki uygunluğa ilişkin bu çalışmada ele alınan çekince saklı kalmak kaydıyla, 108 Sayılı Sözleşme ve 181 Sayılı Ek Protokol'e taraf olan ülkeler özelinde, bahse konu Sözleşme ve Protokol'ün bağımsız veri koruma otoritelerinin kurulmasına ilişkin açık hükümler içeriyor olmaları gerekçesiyle bu kriterlerin sağlanabileceği varsayılabilecektir¹⁶⁵.

2.7.4. Kişisel Verilerin Korunmasıyla İlgili Uluslararası Antlaşmalara Taraf Olma, Uluslararası Kuruluşlara Üye Olma ve Türkiye'nin Üye Olduğu Küresel ve Bölgesel Örgütlere Üye Olma Durumu

Kişisel verilerin korunmasıyla ilgili uluslararası antlaşmalara taraf olma ile uluslararası kuruluşlara üye olma durumunun, bu çalışmanın 2.1.2. başlığı altında incelendiği üzere, esas olarak bir yeterlilik kriteri olarak değil yeterlilik gerekçesi

¹⁶⁴ Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “Yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin tayininde kullanılmak üzere oluşturulan form’ hakkındaki 02/05/2019 tarihli ve 2019/125 Sayılı Kurul Kararı”, 02 Mayıs 2019, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5469/-Yeterli-korumanin-bulundugu-ulkelerin-tayininde-kullanilmak-uzere-olusturulan-form-hakkindaki-02-05-2019-tarihli-ve-2019-125-sayili-Kurul-Karari>.

¹⁶⁵ Bkz. 108 Sayılı Sözleşme [1981], m13.

olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Ancak Kurum, 108 Sayılı Sözleşme, 181 Sayılı Ek Protokol, Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Avrupa Sözleşmesine Ek 2. Protokol, AİHS, Küresel Gizlilik Düzenleme Ağı¹⁶⁶ ve Veri Koruması ve Gizlilik Komisyon Üyeleri Uluslararası Konferansı¹⁶⁷ sözleşmelerine taraf olmayı yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin belirlenmesinde değerlendirilecek kriterler arasında saymaktadır. Benzer şekilde, Türkiye'nin taraf olduğu Dünya Ticaret Örgütü gibi örgütlere üye olmak da değerlendirme kriterleri arasında sayılmıştır¹⁶⁸.

2.7.5. İlgili Ülkeyle Yürütülen Ticari Hacim

Yeterli korumanın bulunduğu dair verilecek kararlarda, kararın ticari ve ekonomik etkilerinin de değerlendireceği düzenlenmiştir. Bu çerçevede güvenli ülke olarak tayin edilecek ülke Türkiye Cumhuriyeti arasındaki ticari ilişkinin geniş hacimli olması halinde, ilişkili kararın ticareti kolaylaştıracağı ve Türkiye'ye ticari ve ekonomik yarar sağlayabileceği gerekçeleriyle bu değerlendirmenin yapılması faydalı olacaktır¹⁶⁹.

Bu noktada değinmek gerekir ki yeterlilik kararlarının politik sonuç doğurucu etkisi sebebiyle, özellikle aralarında yoğun ticaret hacmi olan ülkeler özelinde alınamayan yeterlilik kararları, mevcut Türk kişisel verilerin korunması mevzuatının sınırlar arası aktarıma ilişkin sınırlayıcı tutumu da gözetildiğinde, ülke ekonomisini negatif yönde etkileyici sonuçlar doğurabilecektir. Yalnızca bu sebep gözetilse dahi, Kurul'un ilgili kararları alma yetkinliği ve karşılıklılık tutumu başta olmak üzere yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin tayinine ilişkin mevcut düzenlemelerin uygulanabilirliği tartışılabilir.

¹⁶⁶ Bkz. *Global Privacy Enforcement Network (GPEN)*

¹⁶⁷ Bkz. *International Conference of Data Protection and Privacy Commissioners (ICDPPC)*

¹⁶⁸ Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “Yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin tayininde kullanılmak üzere oluşturulan form” hakkındaki 02/05/2019 tarihli ve 2019/125 Sayılı Kurul Kararı”, 02 Mayıs 2019, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5469/-Yeterli-korumanin-bulundugu-ulkelerin-tayininde-kullanilmak-uzere-olusturulan-form-hakkindaki-02-05-2019-tarihli-ve-2019-125-sayili-Kurul-Karari>.

¹⁶⁹ A.g.e.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GVKT UYARINCA KİŞİSEL VERİLERİN AB DIŞINA AKTARIM KOŞULLARI

3.1. GENEL KOŞULLAR

GVKT’de, 6698 Sayılı Kanun’un aksine kişisel verilerin AB dışına aktarımına ilişkin pratikte uygulanabilir olan pek çok yöntem ve istisna düzenlenmiştir¹⁷⁰. Ayrıca tarihi gelişimi incelendiğinde açıkça daha köklü ve gelişmiş bir yapıya sahip olan AB kişisel verilerin korunması mevzuatının esas olarak hukuka aykırı sonuç doğurmayan, uygulanabilir, şeffaf, düzenleyici ve yol gösterici uygulamaları bulunmaktadır. Nitekim GVKT’de Türk kişisel verilerin korunması mevzuatında var olan yurtdışına kişisel veri aktarımı düzenlemelerinin aksine, sınırlayıcı ve yasaklayıcı olmaksızın veri güvenliği ve gizliliğini azami seviyede korumayı amaçlayan bir düzenlemeler bütünü görülmektedir.

İlk olarak belirtmek gerekir ki GVKT’de sınır ötesi kişisel veri aktarımına ilişkin maddeler hiyerarşik olarak sıralanmış ve aktarımın devamlılığı veyahut kapsamı uyarınca da bir ayrıma gidilerek uygulamada var olan farklı kişisel veri aktarım senaryolarını kapsayacak şekilde düzenlenmiştir¹⁷¹. GVKT uyarınca yeterli korumanın bulunduğu ülke veya bölgelere yapılacak aktarımların yanı sıra, veri aktarılabilecek olan ülkeye, bölgeye veya sektöre dair alınmış bir yeterlilik kararı bulunmaması durumunda da GVKT’nin kırk altı ve kırk yedinci maddelerinde sayılan diğer güvenlik tedbirlerinin alındığına dair gerekli güvenceyi sağlayabilecek koşulların¹⁷² sağlanabilmesi halinde veri aktarımının gerçekleştirilmesi mümkün olabilecektir. İlişkili güvenlik tedbirleri ise aşağıdaki gibidir:

¹⁷⁰ Bkz. GVKT [2016], m. 46-49.

¹⁷¹ Akçalı Gür, Berna. “Uluslararası Hukuk ve AB Hukuku Boyutuyla Kişisel Verilerin Yurt Dışına Aktarılması”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Cilt 25, Sayı 2, Prof. Dr. Ferit Hakan Baykal Armağanı, Aralık 2019, s.850-872, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/902576>.

¹⁷² Bu çerçevede GVKT m. 46’da sayılan bu yöntemlerin kategorik olarak değerlendirebilmesi adına, bu çalışmada GVKT m.46 kapsamında sayılan yöntemler genel olarak “güvenlik tedbirleri” kelime gurubu kullanılmak suretiyle anılacaktır.

- Kamu otoriteleri veya organları arasında oluşturulan, yasal olarak bağlayıcı ve icra edilebilir enstrümanlar veya idari düzenlemeler
- BŞK, sözleşme koşulları veya mesleki davranış kuralları¹⁷³
- Avrupa Birliği Komisyonu tarafından kabul edilmiş standart veri koruma maddeleri veya bir denetleyici otorite tarafından kabul edilen ve ABK tarafından onaylanan standart veri koruma maddeleri
- Sertifikasyonlar¹⁷⁴

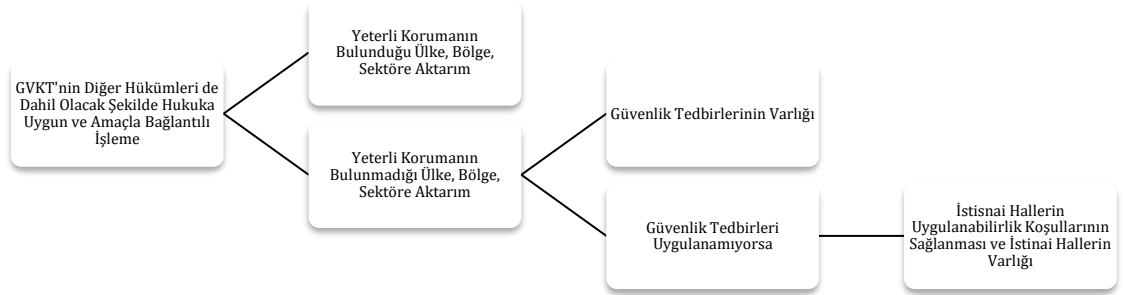
Fakat yukarıda sıralanan tedbirlerin uygulanabilirliğinden önce, 6698 Sayılı Kanun'da var olan yol haritasına benzer olmakla birlikte, daha sistemli ve detaylı şekilde düzenlenmiş bir yol haritasının izlenmesi ve sınırlar arası veri aktarımının yapılıp yapılamayacağının analiz edilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda kişisel veri niteliğindeki bir veri aktarılacaksa; GVKT uyarınca ilk olarak verinin hukuka uygun olarak elde edilip edilmediği ve aktarım amacının toplanma ve kullanma amaçlarıyla uyumu, yani işleme faaliyetinin genelinde hukuka uygunluk, amaçla bağlantılılık ve sınırlılık aranacaktır¹⁷⁵. Akabinde ise, yukarıda sıralanan güvenlik tedbirleri de dahil olmak üzere, aktarıma ilişkin olan maddelerde düzenlenen seçeneklerden hiyerarşik olarak ilerlenebilecek ve sınırlar arası kişisel veri aktarımının hukuka uygunluğunun sağlanması için gerekli yöntem belirlenebilecektir. Çalışmanın takip eden bölümlerinde açıklanacağı üzere, GVKT uygulamada var olacak veri aktarım senaryolarının pek çoğunu kapsayabilecek nitelik ve nicelikte düzenlemeler içermekte ve bu doğrultuda yeterlilik kararları ile güvenlik tedbirlerinin yanı sıra bazı istisnai hallerin varlığı halinde gerçekleştirilebilecek olan sınırlar arası kişisel veri aktarım senaryolarını da düzenlemektedir. Bu halde, GVKT kapsamında sınırlar arası kişisel veri aktarımının şematize edilmiş hali aşağıdaki şekilde olacaktır:

¹⁷³ Bkz. *Code of Conducts*

¹⁷⁴ Bkz. GVKT [2016], m.46.

¹⁷⁵ Avrupa Veri Koruma Kurulu. "International Transfers," https://edps.europa.eu/data-protection/data-protection/reference-library/international-transfers_en.

Şekil 3: AB Kişisel Verilerin Korunması Mevzuatı Uyarınca AEB Dışına Veri Aktarımı

6698 Sayılı Kanun'da var olan seçeneklerin aksine, GVKT'de var olan hukuka uygun sınırlar arası kişisel veri aktarımı koşulları hiyerarşik sırayla, yani hukuka uygun ve amaçla bağlantılı bir işlemenin varlığı halinde, takip eden aşamada ise, yukarıdan aşağıya olacak şekilde, yani en tepeden itibaren ancak herhangi bir aktarım koşulunun sağlanamaması halinde bir alttaki hukuki şarta dayanarak oluşacaktır. Bu husus, çalışmanın ilerleyen bölümlerinde açıklanacak olan istisnai hallere ilişkin düzenlemenin koşulları incelendiğinde görüleceği üzere, özellikle GVKT'de veri aktarımının sürekliliği ve kapsamına ilişkin düzenlemelerin özelleştirilmesi ve sınırlandırılması amacıyla da hiyerarşik olarak düzenlenmiştir¹⁷⁶. Bu hiyerarşik akışın güncel örneklerinden birisi olarak ise AB'den ayrılmış olan İngiltere'de bulunan taraflarla AEB içerisinde bulunan taraflar arasında gerçekleşecek olan kişisel veri aktarımlarına ilişkin hazırlanmış olan yol gösterici haritasıdır¹⁷⁷.

3.2. YETERLİLİK KARARLARI

GVKT kapsamında 6698 Sayılı Kanun'un aksine halihazırda alınmış ve uygulamada olan yeterlilik kararları mevcuttur. Bu sebeple AB özelinde yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin tayinine ilişkin unsurlar uygulanabilir ve şeffaflık ilkesine uygun olarak kamuya açıklanmış olduğundan, yeterlilik kararlarının

¹⁷⁶ Başalp, Nilgün. "Avrupa Birliği Veri Koruması Genel Regülasyonu'nun Temel Yenilikleri", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırma Dergisi, Cilt 21, Sayı 1, Hukuk Fakültesi Makale Koleksiyonu, 2015, s. 77-105, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/271091>.

¹⁷⁷ Bkz. "Flowchart: data transfers in the context of Brexit", AVKD, 27 Eylül 2019, https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/19-09-27_flowchart_brexit_en.pdf.

incelenmesi daha somut temellere dayandırılabilir. GVKT uyarınca yeterlilik kararlarını almaya ABK yetkilidir. ABK tarafından alınan kararlar, AEB’de bulunan tüm ülkeleri bağlayıcı niteliktedir. Bu noktada eklemek gerekir ki 95/46/AT Sayılı Direktif’in yürürlüğü esnasında ABK tarafından alınan yeterlilik kararlarına ilişkin değişiklik veya iptal kararı alınmaması halinde bu kararların da geçerliliğini koruyacağı GVKT’de düzenleme altına alınmıştır. Ayrıca yeterlilik kararları GVKT uyarınca belirli bir ülke, bir ülkenin spesifik bir bölgesi ya da sektörü özelinde verilebilecektir¹⁷⁸.

GVKT uyarınca alınacak yeterlilik kararları tam yeterlilik kararı ve kısmi yeterlilik kararı olarak ikiye ayrılmaktadır. Tam yeterlilik kararları, ABK’nin ilgili devleti tamamen yeterli korumayı sağlar bulduğu anlamına gelmektedir. Ancak ABAD’ın C-362/14 Sayılı Kararı’nda da belirttiği üzere yeterli korumanın bulunması, AB kişisel verilerin korunması mevzuatına birebir uyum koşuluyla değerlendirilmemektedir¹⁷⁹. Bu doğrultuda yeterli korumanın değerlendirilmesinde ülkelerin iç hukukunda ve tarafı oldukları uluslararası antlaşmalar çerçevesinde AB kişisel verilerin korunması mevzuatı uyarınca korunmakta olan temel hak ve özgürlükleri koruyucu nitelikte olması esas alınmaktadır¹⁸⁰.

Bu çerçevede hakkında yeterlilik kararı alınmış ülkelere yapılan aktarımlar AB Üye Ülkeleri arasında yapılmış gibi değerlendirilmektedir¹⁸¹. ABK’nin tam yeterlilik kararı aldığı ülkeler ise: Andora¹⁸², Arjantin¹⁸³, Faroe Adaları¹⁸⁴,

¹⁷⁸ GVKT [2016], m. 45.

¹⁷⁹ ABAD C-362/14 Sayılı Kararı [2015].

¹⁸⁰ Kama Işık [2020], s. 267.

¹⁸¹ Determann, Lothar, (Çeviri: Hilal Temel). “Kişisel Verilerin Korunması Uygulama Kılavuzu”, On İki Lehva Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, Ocak 2020.

¹⁸² “2010/625/EU: Commission Decision of 19 October 2010 pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequate protection of personal data in Andorra”, OJEU T. 21 Ekim 2010, S. L 277/27, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32010D0625&from=EN>.

¹⁸³ “2003/490/EC: Commission Decision of 30 June 2003 pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequate protection of personal data in Argentina”, OJEU T.05.07.2003, S. L 168, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32003D0490&from=EN>.

¹⁸⁴ “2010/146/: Commission Decision of 5 March 2010 pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequate protection provided by the Faeroese Act

Guernsey¹⁸⁵, Israil¹⁸⁶, Man Adası¹⁸⁷, Jersey¹⁸⁸, Yeni Zelanda¹⁸⁹, İsviçre¹⁹⁰ ve Uruguay¹⁹¹’dır.

Kısmi yeterlilik kararları ise ABK’nin belirli bir ülkede bulunan belirli bir sektör veya bölge ya da uluslararası bir kurum veya kuruluş özelinde aldığı yeterlilik kararlarıdır. Kısmi yeterlilik kararlarına, iptal edilen Güvenli Liman ve Gizlilik Kalkanı’na dayanılarak alınan yeterlilik kararları örnek gösterilebilecektir. Bu kararlara ilişkin değerlendirme ise çalışmanın dördüncü bölümünde ayrıca ele alınacaktır. Benzer şekilde özel sektörde faaliyet gösteren kuruluşlar özelinde Japonya¹⁹² ve Kanada Kişisel Verilerin Korunması ve Elektronik Belgeler

on processing of personal data” OJEU, T. 09 Mart 2020, S. L 58, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32010D0146&from=en>.

¹⁸⁵ “2003/821/EC: Commission Decision of 21 November 2003 on the adequate protection of personal data in Guernsey” OJEU, T.25 Kasım 2003, S. L 308, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32003D0821&from=EN>.

¹⁸⁶ “2011/61/EU: Commission Decision of 31 January 2011 pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequate protection of personal data by the State of Israel with regard to automated processing of personal data” OJEU, T. 01 Şubat 2011, S. L 27, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011D0061&from=EN>.

¹⁸⁷ “2004/411/EC: Commission Decision of 28 April 2004 on the adequate protection of personal data in the Isle of Man”, OJEU, T. 30 Nisan 2004, S. L 151, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32004D0411&from=EN>.

¹⁸⁸ “2008/393/EC: Commission Decision of 8 May 2008 pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequate protection of personal data in Jersey”, OJEU, T. 20 Mayıs 2008, S. L 138, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008D0393&from=EN>.

¹⁸⁹ “2013/65/EU: Commission Implementing Decision of 19 December 2012 pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequate protection of personal data by New Zealand”, OJEU, T. 30 Ocak 2013, S. L 28, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013D0065&from=EN>.

¹⁹⁰ “2000/518/EC: Commission Decision of 26 July 2000 pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequate protection of personal data provided in Switzerland”, OJEU, T. 25 Ağustos 2000, S. L 215, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32000D0518&from=EN>.

¹⁹¹ “2012/484/EU: Commission Implementing Decision of 21 August 2012 pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequate protection of personal data by the Eastern Republic of Uruguay with regard to automated processing of personal data”, OJEU, T. 23 Ağustos 2012, S. L 227, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32012D0484&from=EN>.

¹⁹² “Commission Implementing Decision (EU) 2019/419 of 23 January 2019 pursuant to Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council on the adequate protection of personal data by Japan under the Act on the Protection of Personal Information”, OJEU, T. 19 Mart 2019, S. L 76, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019D0419&from=EN>.

Kanunu'na tabi ticari kuruluşlar açısından Kanada¹⁹³ hakkında da kısmi yeterlilik kararları alınmış olup bu iki karar halihazırda yürürlüğünü korumaktadır¹⁹⁴.

Fakat, değinmek gerekir ki, gerek tam yeterlilik kararları, gerekse kısmi yeterlilik kararları için GVKT'de asgari olarak dört yılda bir kontrol ve yeterlilik kararlarına ilişkin ele alınan kriterler özelinde, hakkında yeterlilik kararı verilmiş tüm ülkeler için sürekli devam eden bir inceleme ve değerlendirme yapıyor olması öngörülmüştür¹⁹⁵.

Yeterlilik kararlarının değerlendirmesi esnasında Türk kişisel verilerin korunması mevzuatına benzer kriterlerin varlığı gözlemlenebilecektir. Ne var ki GVKT uyarınca alınacak kararlarda, tıpkı güvenlik tedbirleri çerçevesinde gerçekleştirilecek olan aktarımlarda olduğu gibi, aktarımın yapılacağı AEB dışında olan ülke mevzuatının, AB mevzuatı çerçevesinde korunan insan hakları ve temel hak ve özgürlükleri koruyucu niteliği esas alınmaktadır¹⁹⁶. Bu çerçevede yeterlilik kararları verilirken asgari olarak; temel veri koruma kavramları veyahut ilkelerinin varlığı, yani GVKT'de düzenlenen ilkelere uyum aranacaktır. Benzer şekilde, kişisel verilerin korunmasına ilişkin hükümler içeren uluslararası sözleşmelere taraf olma ve karşılıklılık gibi hususlar da değerlendirmeye alınmaktadır. Bu çerçevede asgari olarak aşağıdaki kriterlerin incelendiği söylenebilecektir:

- Kişisel verilerin hukuka uygun, adil ve meşru bir şekilde işlenmesi
- Kişisel verilerin belirli ve sınırlı bir amaçla işlenmesi ve işleme amacıyla orantılı olması

¹⁹³ “2002/2/EC: Commission Decision of 20 December 2001 pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequate protection of personal data provided by the Canadian Personal Information Protection and Electronic Documents Act”, OJEU T.04 Ocak 2002, S. L 002, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32002D0002&from=en>.

¹⁹⁴ ICO [2019], s.253.

¹⁹⁵ Bkz. GVKT [2016], m. 45/3, 45/5.

¹⁹⁶ O'Donoghue, Cynthia; Thomas, Philip; O'Brien, Sarah; Splittgerber, Andreas; Leuthner, Christian; Toddet, Elle. “Schrems II: History Repeats Itself, But It Is Not All Bad News for International Data Transfers.” *Computer & Internet Lawyer*, vol. 37, s. 9, Ekim 2020, s. 17–19. EBSCOhost, search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=bsu&AN=145969670&site=eds-live.

- İşlenen kişisel verilerin doğru ve güncel olması ve yalnızca işleme amacıyla sınırlı süre kadar muhafaza edilmesi
- Kişisel verilerin güvenliğinin temini için gerekli teknik ve idari tedbirlerin varlığı
- Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin şeffaflık ilkesinin uygulanması ve ilgili kişilerin işlemelere ilişkin aydınlatılıyor olması
- İlgili kişilerin bilgiye erişim, imha talebi ve otomatik işleme tabi tutulan kişisel verileri özelinde yapılan işleme sonucu aleyhlerine doğacak olan sonuçlara itiraz hakkı gibi haklarının varlığı
- Aktarılabilecek olan kişisel verilerin takibi ve alıcının kişisel verileri üçüncü kişilere aktarımının kontrolünün yapılabilirliği ve güvenlik altına alınması
- Uygulamada var olan icra edilebilir veri güvenliğine ilişkin hukuki mekanizmaların varlığı
- Bağımsız veri koruma otoritesinin varlığı ile denetleme, icra ve diğer yetkilerinin sınırları
- Aktarımın gerçekleştirileceği ülkenin taraf olduğu kişisel verilerin korunmasına ilişkin hüküm içeren uluslararası anlaşmaların ve ülkenin kişisel verilerin korunmasına ilişkin başkaca uluslararası taahhütlerinin varlığı¹⁹⁷

Ancak bu noktada değinmek gerekir ki ABAD'ın C-511/18 Sayılı Kararı ile, AB Üye Ülkeleri'nin ilgili kişilerin takibi amacıyla trafik ve lokasyon bilgilerini işlemesi ve saklamasının AB kişisel verilerin korunması mevzuatına aykırı olduğu hükme bağlanmıştır. Bu doğrultuda ancak suçla mücadele gibi sınırlı ve belirli istisnai hallerde, sınırlı sürelerde bu verilerin saklanabileceği de ilgili Karar'da ayrıca belirtilmiş ve bazı Üye Ülkeler ve yetkili kamu kuruluşları özelinde yasaklar getirilmiştir. Bu noktada değinmek gerekir ki her ne kadar ABAD'ın C-511/18 Sayılı Kararı, AB ve ABD arasında var olan Gizlilik Kalkanı'nı iptal eden C-311/18 Sayılı ABAD Kararı gibi kişisel verilerin AEB dışına aktarımında doğrudan doğruya etkili olmayacak olsa da, C-511/18 Sayılı Karar gereği trafik ve

¹⁹⁷ Bkz. GVKT [2016], Giriş Hükümleri 104.

lokasyon verilerinin aktarımı ve aktarıldığı ülkelerde saklama ve imha prosedürlerinin yenilenmesi gerekebilecektir¹⁹⁸. Bu çerçevede ise ABAD'ın C-311/18 Sayılı Kararı'yla birlikte, bu kararının da ABK'nin yeterlilik kararlarını ve bu kararlara ilişkin kriterleri değerlendirilmesi ve güncellemesi esnasında esas alınacağı varsayılabilecektir¹⁹⁹.

Bununla birlikte ABAD'ın C-311/18 Sayılı Kararı'nı takiben Avrupa Veri Koruma Kurulu'nun yayımladığı 2016/680 Sayılı AB Polis ve Yargı Direktifi²⁰⁰ özelinde yeterli korumanın belirlenmesine ilişkin önerileri içeren rehber incelendiğinde, aktarım yapılacak ülkelerin iç hukuklarında istihbari faaliyetler çerçevesinde kişisel verilerin idari otoritelere aktarılmasına ilişkin düzenlemeler başta olmak üzere, aktarılabilecek olan kişisel verilerin üçüncü taraflara aktarımı ve veri güvenliğine ilişkin gerekli tedbirlerin sağlanmasına ilişkin mevzuat bütünüünün yeterliliğinin yeterli korumanın bulunduğu ülkeler belirlenirken daha dikkatli bir şekilde ele alınacağı aşikardır²⁰¹. Ayrıca söz konusu rehberde AVKK, cezai konularda adli yardım ve polis yardımı özelinde yeterli korumanın bulunmasına ilişkin genel kriterlerin değerlendirmeye alınması gerektiğini bu çerçevede genel kriterlere ek olarak özellikle aşağıda sıralanan unsurların da incelenmesini önermiştir:

- Hukuka uygun ve adil işleme
- İşleme amacıyla bağlantılı ve sınırlı işleme
- Başkaca amaçlarla işlemeye devam etmek için özel koşulların varlığı²⁰²
- Veri minimizasyonu ilkesine uyum

¹⁹⁸ Avrupa Birliği Adalet Divanı. “Judgments in Case C-623/17, Privacy International, and in Joined Cases C-511/18, La Quadrature du Net and Others, C-512/18, French Data Network and Others, and C-520/18”, ABAD Basın Yayımı S. 123/20, T. 6 Ekim 2020, <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2020-10/cp200123en.pdf>.

¹⁹⁹ Hofmann, Susanne, “EU Adequacy Decision on Data Protection Laws: Risks For Third Countries”, Pricewaterhousecoopers, PwC Switzerland, 12 Ekim 2020, <https://www.pwc.ch/en/insights/regulation/eu-adequacy-decision-on-data-protection-laws-risks-for-third-countries.html>.

²⁰⁰ Bkz. *Law Enforcement Directive*

²⁰¹ Avrupa Veri Koruma Kurulu, “Recommendations 01/2021 on the adequacy referential under the Law Enforcement Directive”, 2 Şubat 2021, https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/recommendations012021onart.36led.pdf_en.pdf.

²⁰² Bkz. GVKT [2016], m.9.

- Kişisel verilerin sınırlı, belirli ve hukuka uygun olarak belirlenmiş sürelerde saklanması
- Güvenlik ve gizlilik ilkesine uyum²⁰³
- Şeffaflık ilkesine uyum²⁰⁴
- İlgili kişilerin kişisel verilerine erişebilmesi, düzeltebilmesi ve imhasını talep etmesi haklarının uygulanabilir bir şekilde varlığı²⁰⁵
- İlgili kişilerin temel hak ve özgürlüklerini ihlal etmemek kaydıyla ilgili kişi sıfatıyla sahip olduğu haklar özelinde sınırlamaların varlığı ve bu sınırlamaların niteliği
- Aktarılan kişisel verilerin üçüncü taraflara aktarımının sınırlanması²⁰⁶
- Hesap verilebilirlik ilkesine uyum²⁰⁷
- Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi veyahut kişisel verilerin otomatik işleme tabi tutulması ve ilgili kişilerin profillenmesi hallerinde ek önlemler alınması
- Başlangıçtan itibaren ve temel olarak gizlilik²⁰⁸ ilkesine uyum

Ayrıca rehberde, yeterli korumanın bulunduğu dair kararın alınmasına yönelik değerlendirilecek olan ülkelerin AB’de var olan koruma sistemiyle uyumlu ve yeterli korumayı sağlayabileceğine dair verebileceği dört adet garanti de belirlenmiştir²⁰⁹. İlk seçenek olarak, bağımsız denetleyici otoritelerin varlığı önerilmiştir. Bu seçeneğin sağlanabilmesi için ilgili otoritenin tam bağımsız olması, yeterli bütçe ve personelle donatılmış olması ve ilgili mevzuatın uygulanmasını denetlemeye, mevzuata ilişkin karar almaya ve görüş vermeye yetkili olmasının yanı sıra varsa AB Üye Ülkelerinde var olan denetleyici

²⁰³ Bkz. GVKT [2016], m. 29.

²⁰⁴ Bkz. GVKT [2016], m. 13.

²⁰⁵ Bkz. GVKT [2016], m. 14,16.

²⁰⁶ Bkz. GVKT [2016], m. 35.

²⁰⁷ Bkz. GVKT [2016], m. 4/4.

²⁰⁸ Bkz. *privacy by design and by default*

²⁰⁹ Avrupa Veri Koruma Kurulu, “Recommendations 01/2021 on the adequacy referential under the Law Enforcement Directive”, 2 Şubat 2021, s.15, https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/recommendations012021onart.36led.pdf_en.pdf

otoriterlerle aralarında dayanışma mekanizmalarının kurulmuş olması unsurları aranmaktadır²¹⁰.

Bir diğer garanti türü ise kişisel verilerin korunması hükümlerinin etkili uygulanabilirliğinin olması olarak önerilmektedir²¹¹. Bu garantinin sağlanabilmesi için ise veri sorumluları ve veri sorumluları adına ve hesabına veri işleyen kişiler özelinde kişisel verilerin korunması mevzuatına ilişkin yüksek derecede farkındalık düzeyinin oluşmuş olması ve kuralların ihlali hallerinde etkin yaptırımların bulunması unsurları aranmaktadır²¹². Ayrıca, mevzuata uyumun kanıtlanabilmesi, veri sorumlularının ve veri sorumluları adına ve hesabına veri işleyen kişilerin belirli aralıklarla yetkili otoriteye rapor vermesi ve işleme faaliyetlerini belgelendirmesi, ek olarak etki analizleri, veri koruma memuru atanması veya başlangıçtan itibaren ve temel olarak gizlilik mekanizmalarının işletilmesi önerilmiştir²¹³. Bu hususun hesap verilebilirlik ilkesiyle paralelliği de gözetildiğinde, bu unsurun AB genelinde güncel eğilim olan hesap verilebilirlik ve risk temelli yaklaşım ilkelerine ağırlık verilmesinin bir sonucu olduğu söylenebilecektir.

Nihayet, değerlendirilmekte olan ülkede kişisel verilerin korunması mevzuatının ilgili kişilerin haklarını kullanabilecekleri gerekli mekanizmaları da düzenliyor olması ve bahse konu hakların uygulamada aktif bir şekilde kullanılabiliyor olması üçüncü garanti türü olarak sayılırken ilişkili mevzuatın ihlaline karşı etkili ve kullanılabilir yargı yollarının varlığı da son garanti türü olarak önerilmiştir²¹⁴. Bu doğrultuda ilgili kişilerin ihtiyaç duyması halinde hukuka aykırı veri işleme faaliyetleri başta olmak üzere, kişisel verilerin korunması mevzuatının ihlali sonucunda hak ve özgürlüklerinin ihlal edilmesi durumunda yargı yoluna başvurabilmeleri için gerekli mekanizmaların kurulmuş olması aranacaktır²¹⁵.

Bilhassa ABAD'ın C-311/18 Sayılı Kararı'nın etkisiyle, kişisel verilerin sınırlar arası aktarımına ilişkin AB genelinde gizlilik ve güvenlik tedbirlerinin daha

²¹⁰ A.g.e.

²¹¹ A.g.e.

²¹² A.g.e.

²¹³ A.g.e.

²¹⁴ A.g.e.

²¹⁵ A.g.e.

detaylı inceleneceği görülebilmektedir. Bu noktada yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin belirlenmesi esnasında değerlendirilecek olan çevresel kriterler, yani kişisel verilerin korunmasına ilişkin mevzuatın uygulanabilirliği, yetkin bir veri koruma otoritesinin varlığı ve şeffaflık unsurları açısından Türkiye Cumhuriyeti özelinde söz konusu kriterlerin sağlanmadığı söylenebilecektir. Öyle ki Kurul kararlarının tamamı dahi kamuya açıklanmamakta ve özellikle kişisel verilerin sınırlar arası aktarımı özelinde, 108 Sayılı Sözleşme de dahil olmak üzere ilgili mevzuat uygulanamamakta ya da hukuka aykırı sonuçlar doğuracak şekilde uygulama alanı bulmaktadır. Bu çerçevede Türkiye’de, yukarıda sayılan unsurların yanı sıra istihbari faaliyetlerin tamamen 6698 sayılı Kanun dışında tutulması hususları gibi belirleyici unsurlar sebebiyle Türkiye Cumhuriyeti’nin yeterli korumanın bulunduğu bir ülke olarak belirleneceği varsayımı gerçeklikten uzak olacaktır. Bu nedenle Türkiye’nin karşılıklılık tutumu da gözetildiğinde Türkiye’nin AB özelinde yeterli korumanın bulunduğu ülkeleri belirlemesi ve ilanına ilişkin var olan uygulama sorununun negatif yönde gelişim göstereceği söylenebilecektir.

3.3. GÜVENLİK TEDBİRLERİ

Güvenlik tedbirleri, esas olarak yeterli korumanın sağlanması için gerekli tedbirlerin alınabilmesi ve bu tedbirlerin alındığının ispatı için belirlenmiş olan mekanizmalardır. Çalışmanın bu bölümünde detaylandırılmış olan güvenlik tedbirlerine başvurulabilmesi, GVKT’de belirlenen kademeli sistem gereği ilk olarak GVKT’nin diğer hükümlerine ve hukuka uyumlu bir işleme faaliyetinin varlığına dayanacaktır. Kişisel verilerin aktarılmasına ilişkin sıralamada ise ikinci kademe olarak değerlendirilebilecek güvenlik tedbirlerine, kişisel verilerin aktarılacağı ülke veya bölgenin ABK tarafından yeterli korumanın bulunduğu ülke veya bölge tayin edilmemiş olması halinde başvurulabilecektir²¹⁶. Bu çerçevede işleme faaliyeti özelinde uygun tedbir seçilerek sınırlar arası veri aktarım faaliyeti yürütülebilecektir. Değinmek gerekir ki Türk kişisel verilerin korunması mevzuatında bu tedbirlere karşılık gelebilecek uygulamaların varlığı

²¹⁶ Bkz. GVKT [2016], m. 46.

hayli sınırlıdır. Öyle ki henüz uygulanabilir bir örneği olmamakla birlikte, GVKT’de sayılan tedbirlerden yalnızca BŞK Türk kişisel verilerin korunması mevzuatında sınırlar arası kişisel veri aktarım yöntemleri arasında bulunmaktadır. Bu husus Türkiye’de sınırlar arası kişisel veri aktarımı özelinde yaşanan uygulama zorluğunun sebepleri arasında değerlendirilebilecektir. Nitekim çalışmanın bu bölümünde detaylandırılacağı üzere GVKT’de farklı kişisel veri aktarım senaryoları için, aktarım amacı ve taraflara da uygun ve uygulanabilir yöntemler belirlenmiştir.

3.3.1. Kamu Otoriteleri veya Organları Arasında Oluşturulan Yasal Olarak Bağlayıcı ve İcra Edilebilir Enstrümanlar

Kamu otoriteleri veya organları arasında oluşturulan yasal olarak bağlayıcı ve icra edilebilir enstrümanların varlığı, tedbirin lafından da anlaşılacağı üzere yalnızca kamu kurum ve kuruluşları arasında yapılacak olan sınırlar arası aktarımların düzenlenmesinde uygulama alanı bulabilecektir²¹⁷. Bu çerçevede kamu kurum veya kuruluşları arasında kişisel verilerin uygun güvenlik tedbirlerinin sağlanacağı ve yasal olarak bağlayıcı ve icra edilebilir düzenlemelerin oluşturulması hallerinde sınırlar arası aktarımı mümkün olabilecektir²¹⁸.

3.3.2. Bağlayıcı Şirket Kuralları

BŞK, Türk kişisel verilerin korunması mevzuatında olduğu gibi grup şirketler arasında uluslararası aktarımlar dahil olmak üzere kişisel verilerin işlenmesi için geçerli ilkeleri ve kuralları belirleyen şirket içi davranış kurallarıdır²¹⁹. Bu doğrultuda GVKT uyarınca grup şirketler veya ortak ekonomik faaliyetler yürüten teşebbüs grupları arasında BŞK’lerin kabulü ve bu kuralların onaylanması bu şirketler arasında veri sorumluları veyahut veri işleyen sıfatıyla gerçekleştirilecek olan sınırlar kişisel veri arası aktarımlarının hukuki dayanağı sayılabilecektir²²⁰.

²¹⁷ GVKT [2016], m.46/2 (a).

²¹⁸ Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Guidelines 2/2020 on articles 46 (2) (a) and 46 (3) (b) of Regulation 2016/679 for transfers of personal data between EEA and non-EEA public authorities and bodies”, Versiyon 2.0, 15 Aralık 2020.

²¹⁹ Bkz. GVKT [2016], m. 4/20.

²²⁰ Bkz. GVKT [2016], m.47.

Belirtmek gerekir ki, ortak ekonomik faaliyetler yürüten teşebbüs grupları, iş birliği içerisinde faaliyetlerini yürüten havayolu şirketleri ile adi ortaklıklar olarak örneklendirilebilecek olup hayli geniş bir spektrumda faaliyet gösteren şirket gruplarını kapsayabilecektir. Bu doğrultuda BŞK'nin kullanım alanının geniş olduğu sonucuna varılabilecektir²²¹. GVKT kapsamında, BŞK'nin onaylanması mekanizması Türk kişisel verilerin korunması mevzuatında olduğu gibi, yetkili yerel veri koruma otoritesine verilmiştir. Bu çerçevede BŞK onayı için başvurunun yapılacağı AB Üye Ülkesi veri koruma otoritesi ise BŞK'nin onaylanmasına ilişkin hazırlanmış olan işbirliği prosedürü belgesinde öngörülen ölçütler doğrultusunda belirlenecektir. Türk kişisel verilerin korunması mevzuatındaki uygulamadan farklı olarak, AB Üye Ülkeleri arasında gerçekleştirilen aktarımlar çerçevesinde, bir veya iki veri koruma otoritesinin BŞK'yi incelemesi ve onaylaması mümkün olabilecektir²²².

95/46/EC Sayılı Direktif'in yürürlükte olduğu dönemde WP29 tarafından hazırlanmış olan BŞK'de bulunması gereken asgari unsurlar rehberi, GVKT kapsamında güncellenmiştir. Bu çerçevede ilgili unsurların Türk mevzuatında var olan unsurlarla benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bu noktada belirtmek gerekir ki GVKT kapsamında güncellenen rehberler doğrultusunda BŞK'nin hazırlanması esnasında bilhassa aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi gerektiği düzenlenmiştir:

- İlgili kişilerin BŞK'nin uygulanmasından doğan şikayet, talep veya iddialarını AB Üye Ülkelerinde bulunan yetkili veri koruma otoritesi veya yetkili mahkemelerine sunma haklarının olması
- Şeffaflık ilkesi çerçevesinde ilgili kişilerin tüm işleme faaliyetleri ve hakları konusunda aydınlatılmış olması
- Şirketler grubu veya ortak teşebbüslere dahil olan tüm şirketlerin yapısı ve ticari unvanları ile iletişim bilgilerinin belirtilmesi; ve işlenen veri

²²¹ Avrupa Birliği Komisyonu. “Binding Corporate Rules (BCRs)”, 2018, https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/international-dimension-data-protection/binding-corporate-rules-bcr_en.

²²² 95/46/EC Sayılı Direktif Madde 29 Çalışma Grubu. “Working Document on the approval procedure of the Binding Corporate Rules for controllers and processors (wp263rev.01)”, 11 Nisan 2018, https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/international-dimension-data-protection/binding-corporate-rules-bcr_en.

kategorileri, ilgili kişi grupları, alıcı ve kişisel veri aktarı tarafın bulunduğu ülkelerin BşK'ye eklenmesi

- GVKT'de bulunan veri koruma ilkelerinin sağlanabilmesi, bu çerçevede hukuka uygunluk, şeffaflık, veri minimizasyonu, amaçla bağlantılı ve sınırlı saklama, özel nitelikli kişisel verilerin islenmesine ilişkin alınacak ek güvenlik tedbirleri, BşK'lere bağlı olmayan taraflara veyahut alt işverenlere aktarılacak veriler özelinde verilerin ve ilgili kişilerin haklarının korunmasına ilişkin gerekli mekanizmaların kurulması ile bu tarafların veri işleyen olması halinde, bu taraflar ile veri güvenliğine ilişkin veri işleyenin sorumluluklarını²²³ da içeren hizmet sözleşmelerinin imzaya alınmış olması, çalışanların eğitilmesi ve kuralların şirketler içerisinde bağlayıcılığı gibi unsurların varlığı
- BşK'ye grup şirketler veya teşebbüsler arasında ve her bir şirket özelinde uyumun sağlanması, bağlayıcılığı ve veri işleyenlere de üçüncü taraf lehtarı olarak ilgili kişilerin haklarını ve taleplerini uygulayabilir şekilde bağlayıcı hükümlerle hesap verebilir ve icra edilebilir sorumluluklar yüklenmiş olması ile denetim mekanizmaların oluşturulmuş olması
- BşK aracılığıyla veri aktarılacak olan şirketlerin bulunduğu ülkedeki kişisel verilerin korunması mevzuatı ve bu mevzuattan doğabilecek olası olumsuz etkilerin ve ifşa zorunluluklarının yetkili veri koruma otoritesine bildirilmesine ilişkin taahhütlerin bulunması²²⁴

Nihayet GVKT uyarınca halihazırda uygulanan ve ilan edilmiş pek çok BşK mevcuttur²²⁵. Türk kişisel verilerin korunması mevzuatı uyarınca yeni uygulama alanı bulmuş olan BşK'nin hazırlanması esnasında GVKT kapsamında uygulamada olan BşK'nin incelenmesi ve iyi uygulama örnekleri olarak

²²³ Bkz. GVKT [2016], m. 28.

²²⁴ 95/46/EC Sayılı Direktif Madde 29 Çalışma Grubu. "Working Document on the approval procedure of the Binding Corporate Rules for controllers and processors (wp263rev.01)", 11 Nisan 2018, https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/international-dimension-data-protection/binding-corporate-rules-bcr_en.

²²⁵ Information Commissioner's Office. "Binding Corporate Rules", ICO, 24 Nisan 2019, [https://ico.org.uk/for-organisations/binding-corporate-rules/#:~:text=Binding%20Corporate%20Rules%20\(BCRs\)%20are,Directive%2095%2F46%2FE](https://ico.org.uk/for-organisations/binding-corporate-rules/#:~:text=Binding%20Corporate%20Rules%20(BCRs)%20are,Directive%2095%2F46%2FE) C.

değerlendirmeye alınması yerinde olacak ve BŞK hazırlıklarını kolaylaştırabilecektir.

3.3.3. Avrupa Birliği Komisyonu Tarafından Kabul Edilmiş Standart Veri Koruma Maddeleri

Standart veri koruma maddeleri uygulamada model maddeler²²⁶ olarak da tanımlanmakta ve kişisel verilerin hukuka uygun bir şekilde AEB dışına aktarımında güvenlik tedbirleri arasında en yaygın kullanım alanına sahip olan uygulama olarak önem arz etmektedir. ABK tarafından 95/46/EC Sayılı Direktif döneminde kabul edilmiş ve halihazırda yürürlükte olan üç adet standart sözleşme mevcuttur. Bu sözleşmelerin AB’de bulunan veri sorumlusundan AB’de veya AEB’de bulunmayan veri sorumlusuna veri aktarımına ilişkin iki²²⁷ ve AB’de bulunan veri sorumlusundan AB’de veya AEB’de bulunmayan veri işleyene yapılacak olan aktarımlar özelinde bir²²⁸ tane olmak üzere, GVKT kapsamında revize edilene kadar kullanılabileceği düzenlenmiştir. Bununla birlikte, ilgili sözleşmeler GVKT kapsamında güncellense dahi, mevcut standart sözleşme hükümlerini içeren maddelerin kısıtlanmış veri aktarımları özelinde kullanılmaya devam edilebileceği düzenlenmiştir²²⁹.

²²⁶ Bkz. *Standart Contractual Clauses, SCC veya Model Clauses*

²²⁷ Avrupa Birliği Komisyonu. “2001/497/EC: Commission Decision of 15 June 2001 on standard contractual clauses for the transfer of personal data to third countries, under Directive 95/46/EC (Text with EEA relevance) (notified under document number C(2001) 1539)”, 15 Haziran 2001, OJEU, S. L 181 , T. 04 Temmuz 2001,

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32001D0497&from=en> ve Avrupa Birliği Komisyonu. “Commission Decision of 27 December 2004 amending Decision 2001/497/EC as regards the introduction of an alternative set of standard contractual clauses for the transfer of personal data to third countries (notified under document number C(2004) 5271)”, K. S. 2004/915/EC, T. 27 Aralık 2004, OJEU, S. L385/74, T. 29 Aralık 2004, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32004D0915&from=EN>.

²²⁸ Avrupa Birliği Komisyonu. “Commission Decision of 5 February 2010 on standard contractual clauses for the transfer of personal data to processors established in third countries under Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council (notified under document C(2010) 593)”, K. S.2010/87/EU, T. 05 Şubat 2010, OJEU S. L 39/5, T. 12 Şubat 2010, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32010D0087&from=en>.

²²⁹ Ireland Data Protection Commission. “Transfers of Personal Data to Third Countries or International Organisations”, 2020, <https://www.dataprotection.ie/en/organisations/international-transfers/transfers-personal-data-third-countries-or-international-organisations>.

Bu noktada değinmek gerekir ki GVKT uyarınca yeni taslak standart sözleşme hükümleri henüz yürürlüğe girmemiş olmakla birlikte, yayımlanmıştır²³⁰. ABK tarafından hazırlanmış olan taslaklar 95/46/EC Sayılı Direktif döneminden kalan metinlerin aksine; veri sorumlusundan veri sorumlusuna, veri sorumlusundan veri işleyene, veri işleyenden veri işleyene ve veri işleyenden veri sorumlusuna aktarımları düzenleyecek şekilde, kapsamlı dört farklı model üzerinden kurgulanmıştır²³¹. Ayrıca yeni taslak standart sözleşme hükümlerinin imzaya alınması esnasında ikiden fazla tarafın sözleşmeye katılabilmesi hususu da düzenlenmiştir²³². Özellikle GVKT'nin yirmi sekizinci maddesi uyarınca aralarında veri sorumlusu ve veri işleyen ilişkisi olan taraflar²³³ özelinde ek bir sözleşmenin imzaya alınması zorunluluğu da bu uygulama sayesinde ortadan kaldırılabilir ve iş faaliyetleri kolaylaştırılırken sözleşmeler arası bütünlük sağlanabilecektir. Dolayısıyla bu düzenleme alt veri işleyenlerin bulunduğu denklemde ya da birden çok veri sorumlusu veyahut veri işleyenin yürüttüğü ortak kişisel veri işleme faaliyetleri nezdinde düzenlemede var olan açıklığı ortadan kaldırııcı niteliktedir²³⁴.

Benzer şekilde veri işleyenler arasında yapılmak üzere düzenlenen model sayesinde AB/AEB dışarısına veri aktaran veri işleyenler özelinde uygulamada var olan eksiklik de giderilebilecektir²³⁵. Üstelik ilgili hükümler, bahse konu aktarımın GVKT hükümlerine tabi olması halinde AEB içerisinde yerleşik olmayan kişisel veri aktarıcı taraflarca da kullanılabilir. Yeni standart sözleşme hükümleri incelendiğinde, hükümlerin yalnızca kişisel verilerin

²³⁰ Fennessy, Caitlin. "New EU SCCs: A modernized approach", International Association of Privacy Professionals, 13 Kasım 2020, <https://iapp.org/news/a/new-eu-standard-contractual-clauses-a-modernized-approach/>.

²³¹ A.g.e.

²³² ABK, Taslak Standart Sözleşme Hükümleri [2020].

²³³ GVKT [2016], m.28.

²³⁴ A.g.e.

²³⁵ Hunton Andrews Kurth, "European Commission Publishes Draft of New Standard Contractual Clauses", Privacy and Information Security Law Blog, 13 Kasım 2020, <https://www.huntonprivacyblog.com/2020/11/13/european-commission-publishes-draft-of-new-standard-contractual-clauses-2/#more-19816>.

aktarıldığı taraf özelinde GVKT'nin doğrudan uygulama alanı bulamadığı hallerde uygulanabileceği sonucuna ulaşılmaktadır²³⁶.

Standart sözleşme hükümleri alıcı ve kişisel verileri aktaran taraf özelinde veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri, ilgili kişilerin alıcı veya aktaran taraftan doğrudan talep edebilecekleri haklarını ve aktarıma ilişkin hususları düzenlemektedir. Bu çerçevede maddeleri içeren sözleşmelerin bütünüyle ve değiştirilmeden kullanılması gerektiği, standart sözleşme hükümleriyle çelişmemesi halinde sözleşmelere ek hükümler veya sözleşme ekleri eklenebilecek olsa da, standart sözleşme hükümlerinin çıkarılamayacağı da hükme bağlanmıştır²³⁷. Bu husus, yeni taslak standart sözleşme hükümlerinin yürürlüğünü takiben, yeni sözleşme hükümleri için de geçerli olacaktır²³⁸. Ayrıca yeni standart sözleşme hükümlerinde taraflar arasında var olan başkaca sözleşmeler ile standart sözleşme hükümlerini içeren sözleşme arasında bir çelişki olması halinde, standart sözleşme hükümlerini içeren sözleşmenin esas alınacağı da düzenlenmiştir²³⁹.

Bu noktada belirtmek gerekir ki ABAD'ın C-311/18 Sayılı Kararı'yla mevcut standart sözleşme hükümlerinin uygulanması nezdinde bazı ek önlemler düzenlenmiştir²⁴⁰. Bu doğrultuda her bir aktarım özelinde alıcı tarafın AB kişisel verilerin korunması mevzuatı uyarınca öngörülen asgari veri güvenliğini sağlayabileceğinin incelenmesi ve ilgili kişilerin şikayet etmesi ve standart sözleşme hükümlerinin karşılanmadığının görülmesi hallerinde yetkili veri koruma otoritesinin AEB dışına yapılan aktarımları askıya alması veya yasaklaması gerektiği düzenlenmiştir²⁴¹.

²³⁶ Fennessy, Caitlin. "New EU SCCs: A modernized approach", International Association of Privacy Professionals, 13 Kasım 2020, <https://iapp.org/news/a/new-eu-standard-contractual-clauses-a-modernized-approach/>.

²³⁷ Ntouvas, Ioannis. "Exporting Personal Data to EU-Based International Organizations Under the GDPR", International Data Privacy Law, Vol. 9, No. 4, 18 Ekim 2019, s.278.

²³⁸ ABK, Taslak Standart Sözleşme Hükümleri [2020].

²³⁹ A.g.e.

²⁴⁰ Bkz. ABAD C-311/18 Sayılı Kararı [2020].

²⁴¹ Avrupa Parlamentosu Araştırma Servisi. "The CJEU judgment in the Schrems II case", Avrupa Parlamentosu, Eylül 2020, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2020/652073/EPRS_ATA\(2020\)652073_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2020/652073/EPRS_ATA(2020)652073_EN.pdf).

Ayrıca yeni taslak standart sözleşme hükümleri de ABAD'ın C-311/18 Sayılı Kararı ışığında düzenlenmiş ve bu çerçevede mevcut uygulamaya kıyasla koruyucu bazı ek önlemler alınmasını gerektirecek maddeler ilişkili taslaklara eklenmiştir²⁴². Bu çerçevede özellikle kişisel veri aktarımının yapılacağı ülke devletinin aktarılan kişisel verilere erişim taleplerinin aktaran tarafa bildirilmesi ve talebin hukuka uygunluğunun incelenmesi ile mevcut taleplere asgari düzeyde veri aktarımının gerçekleştiriliyor olması hususu taslak hükümler arasında düzenlenmiştir²⁴³. Benzer şekilde ilgili kişilerin gerektiğinde yargı yoluna başvurma hakları, standart sözleşme hükümlerinin ihlali hallerinde sözleşme taraflarına uygulanacak yaptırımların düzenlenmesi ve yetkili veri koruma otoritelerince aktarımın denetlenmesi unsurları da düzenlenen maddeler arasındadır²⁴⁴.

Nihayet özellikle ABAD'ın C-311/18 Sayılı Kararı'nın etkilerinin açık bir şekilde görüldüğü; risk temelli yaklaşım ve hesap verilebilirlik ilkeleri doğrultusunda tarafların kişisel verilerin aktarılacağı ülkede bulunan mevzuatın yeterli korumayı sağlamaya elverişli olduğuna dair aktarım etki analizlerini yapması ile yapılan analizler de dahil olmak üzere faaliyetlerin belgelenmesi ve gerektiğinde yetkili veri koruma otoritesinin denetimi için hazır bulundurulmasına ilişkin esaslara da yeni taslak standart veri koruma hükümlerinde yer verilmiştir²⁴⁵.

Ayrıca kişisel verilerin aktarılacağı ülkede bulunan kamu kurum ve kuruluşlarının veriye erişimin standart sözleşme hükümlerinin uygulanmasına engel olmayacağı düzenlenmiş olsa da, AVKK ve AVKD bahse konu taslak standart sözleşme hükümlerine ilişkin yayımladığı ortak görüşte bu hususa değinmiştir. Kasım 2020 tarihinde AVKK'nin ABAD'ın C-311/18 Sayılı Kararı ışığında AB/AEB dışına yapılacak olan aktarımlar özelinde alınması gereken tedbirlere ilişkin yol gösterici nitelikte bir rehber atfı yaparak bilhassa bu hususa açıklık getirilmesi ve aktarıma ilişkin yapılacak olan değerlendirmenin bahse konu kamu kurum ve kuruluşlarının aktarılan kişisel verilere olası erişim talebi gibi subjektif faktörlere değil

²⁴² ABK, Taslak Standart Sözleşme Hükümleri [2020].

²⁴³ A.g.e.

²⁴⁴ A.g.e.

²⁴⁵ A.g.e.

tamamıyla objektif faktörlere dayandırılması suretiyle taslak hükümlerde revizyon yapılmasına ilişkin öneride bulunmuştur²⁴⁶. Bununla birlikte AVKK ve AVKD tüm sözleşme taraflarının detaylı bir etki analizi yapmasının ve bu çerçevede uygulanabilecek güvenlik tedbirleriyle tarafların bahse konu kişisel veri aktarım faaliyeti özelinde rol ve sorumluluklarının açıkça belirlenmesinin önemine de vurgu yapmıştır²⁴⁷. Bu durumun AB genelinde hesap verilebilirlik ve risk temelli yaklaşım ilkelerinin bilhassa ABAD'ın C-311/18 Sayılı Kararı'nı takiben önem kazanması ve daha geniş uygulama alanı bulmasının olağan bir sonucu olduğu görülmektedir.

AVKK ABAD'ın AB/AEB dışına yapılacak olan aktarımlar özelinde alınması gereken tedbirlere ilişkin yol gösterici nitelikte bir rehberinde ise AEB dışarısına yapılacak veri aktarımları özelinde alınması gereken teknik ve sözleşmesel tedbirlerin yanı sıra aktarım etki analizlerinin yapılmasına ilişkin altı aşamalı bir yol haritası düzenlenmiştir. Bu yol haritasında ayrıca hesap verilebilirlik ilkesi çerçevesinde sınırlar arası kişisel veri aktarımı gerçekleştiren tarafların aktarıma ilişkin tüm unsurları denetleme, inceleme, doğrulama, takip ve belgeleme yükümlülükleri vurgulanmıştır²⁴⁸. Bu çerçevede standart sözleşme hükümleri ile BŞK'ye dayanarak yapılacak olan sınırlar arası kişisel veri aktarımlarının tamamında aktarım etki analizlerinin yapılması gerekliliği vurgulanmış ve aktarımın yapılacağı ülkedeki ilişkili mevzuatın ve bahse konu mevzuatın uygulamasının tespiti ile ilgili kişiler özelinde AB düzeyinde bir korumanın sağlanıp sağlanamayacağının araştırılması da esas tutulmuştur²⁴⁹.

²⁴⁶ Avrupa Veri Koruma Denetçisi; Avrupa Veri Koruma Otoritesi, “EDPB - EDPS Joint Opinion 2/2021 on the European Commission’s Implementing Decision on standard contractual clauses for the transfer of personal data to third countries for the matters referred to in Article 46(2)(c) of Regulation (EU) 2016/679”, 15 Ocak 2021, s.26-27, https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb_edps_jointopinion_202102_art46scs_en.pdf.

²⁴⁷ A.g.e.

²⁴⁸ Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Recommendations 01/2020 on measures that supplement transfer tools to ensure compliance with the EU level of protection of personal data” 10 Kasım 2020, s. 7-8, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/consultation/edpb_recommendations_202001_supplementarymeasurestransferstools_en.pdf.

²⁴⁹ A.g.e., s.12.

İlaveten rehberde aktarım etki analizlerine ilişkin taraflara belgeleme ve gerektiğinde yetkili veri koruma otoritelerine bilgi ve hesap verme sorumluluğu da yüklenmiştir²⁵⁰. Bu çerçevede düzenlenen altı adımlık analiz aşağıdaki gibidir²⁵¹:

1. Aktarımın aktarım yapılacak olan üçüncü tarafları da içerecek şekilde haritalanması ve uygulanabilir ilişkili kişisel verilerin korunması mevzuatına uyumunun doğrulanması
2. Aktarıma uygun sınırlar arası kişisel veri aktarım yönteminin tespiti ve uygunluğunun doğrulanması
3. Aktarımın yapılacağı ülkede bulunan kişisel verilerin korunması mevzuatının incelenmesi ve AB standartlarına uygun bir biçimde yeterli korumanın sağlanabilmesine engel bir düzenleme içermiyor olması
4. Gerekli olan ek önlemlerin teşhis edilmesi ve bu önlemlerin bahse konu kişisel veri aktarımı özelinde uygulamaya alınması için gerekli düzenlemelerin yapılması
5. Alınan tedbirler ve uygulanan aktarım mekanizması özelinde gerekli olması halinde idari adımların da tamamlanması
6. Hesap verilebilirlik ilkesi çerçevesinde belirli aralıklarla aktarımın yapıldığı ülkenin iç hukukunda oluşabilecek değişiklikler de dahil olmak üzere ilişkili aktarımı etkileyebilecek gelişmelerin takibi

Ayrıca rehberin iki numaralı ekinde örnekler üzerinden ek tedbirlerin uygulanmasına ilişkin yol gösterici açıklamalara da yer verilmiştir²⁵². Rehberde özellikle verilerin kriptografik yöntemler kullanılmak suretiyle aktarılmasına ilişkin örneklemede, aktarımın yapılacağı ülkedeki kamu kurum ve kuruluşları ile diğer idari yapılanmaların kriptolu verilere erişim sağlayamayacağı gerekçesiyle teknik tedbirlerin sözleşmesel ve organizasyonel tedbirlere kıyasla daha etkin bir koruma sağlayacağı görüşü beyan edilmiştir²⁵³. İlaveten yalnızca yedekleme faaliyetleri çerçevesinde yapılacak olan aktarımlar, mahlas takılmış kişisel

²⁵⁰ A.g.e., s.19.

²⁵¹ A.g.e., s.8-19.

²⁵² A.g.e. s.21.

²⁵³ A.g.e, s.22.

verilerin aktarımı, üçüncü ülkelerden transit geçiş yapan kişisel veriler, aktarımın yapılacağı ülke hukukunda alıcının vücut bütünlüğü gibi temel hak ve özgürlüklerinin korunması amaçlarıyla düzenlenmiş hükümlerin bulunması ve belirlenen bu sebeplerle aktarımın gerçekleşiyor olması, birden çok alıcı tarafa tarafından kişisel veri niteliği oluşamayacak şekilde verilerin aktarılıyor olması halleri de uygun ek önlemler olarak teknik tedbirler arasında sıralanmıştır²⁵⁴.

İkinci olarak şeffaflık ilkesi çerçevesinde şeffaflık raporu yayımlanması ve alıcı tarafın kişisel verileri aktaran tarafça denetlenmesine ilişkin hükümlerin düzenlenmesi ve teknik tedbirlerin alınmasına yönelik hükümlerin düzenlenmesi, belirli koruyucu aksiyonların alınmasına yönelik sorumluluk yükleyici hükümler ile ilgili kişilerin haklarını ve bu hakların kullanımını güçlendirici hükümlerin düzenlenmesi de uygulanabilecek sözleşmesel ek tedbirler arasında sayılmıştır²⁵⁵.

Nihayet uygulanabilecek organizasyonel tedbirler de özellikle grup şirketler arasında kişisel verilerin sınırlar arası aktarımını düzenleyen uygulanabilir politikaların düzenlenmesi, şeffaflık ve hesap verilebilirlik ile veri minimizasyonu ilkelerine uyum için gerekli mekanizmaların uygulamaya alınması ve standartlar ile iyi uygulama örneklerinin uygulamaya alınması olarak sıralanmıştır²⁵⁶.

Değınmek gerekir ki detaylı ve örnekli açıklamalara yer veren rehberde AB/AE dışına yapılacak olan kişisel veri aktarımları özelinde AB genelinde var olan korumacı tutum gözlemlenmektedir. Ne var ki taslak yeni standart sözleşme hükümlerine AVKK tarafından hazırlanan rehberde bulunan ek önlemlerin hepsi eklenmemiştir. Ancak organizasyonel tedbirler arasında sayılan şeffaflık, belgelendirme ve bildirim yükümlölüklerinin yanı sıra; hükümlerin ikinci ekinde²⁵⁷ AVKK tarafından önerilen teknik tedbirlerden mahlas atama²⁵⁸ ve kriptografi gibi yöntemler bahse konu aktarımlarda gerekli teknik tedbirlerin alınması özelinde uygun seçenekler arasında sayılmıştır. Ayrıca taslak hükümlerde bahse konu aktarımlarda gerekli görölmesi halinde tarafların ek

²⁵⁴ A.g.e., s. 21-26.

²⁵⁵ A.g.e., s.28-34.

²⁵⁶ A.g.e., s.35-37.

²⁵⁷ Bkz. Annex II

²⁵⁸ Bkz. *pseudonymisation*

güvenlik tedbirlerine başvurması ve bu önlemler nezdinde yetkili veri koruma otoritesine bilgi vermesi gerekliliği de düzenlenmiştir. Bu doğrultuda AVKK'nin önerileri arasında bulunan ek önlemlerin uygulama alanı bulabileceği savunulabilmektedir. Ne var ki AVKK ve AVKD, taslak hükümlerin doğrudan doğruya AVKK'nin önerilerinde var olan ek önlemleri içermesi ve bilhassa kriptografik yöntemlerin kullanılabilir olması için taslak hükümlerin uygulama standartlarını da içermesi gerektiği yönünde görüş beyan etmiştir²⁵⁹.

Bu çerçevede güncel gelişmeler de değerlendirildiğinde, her ne kadar GVKT uyarınca standart sözleşme hükümleri özelinde bir onay mekanizması kurgulanmamış olsa da bilhassa aktarım etki analizlerinin düzenlenmesiyle AB kişisel verilerin korunması mevzuatının uygulamasında gizlilik ve güvenlik esaslarına dayanarak korumayı arttırmayı amaçlayan bir değişim olduğu gözlemlenebilmektedir.

3.3.4. Veri Koruması Otoritesi Tarafından Kabul Edilen ve Avrupa Birliği Komisyonu Tarafından Onaylanan Standart Veri Koruma Maddeleri

AB Üye Ülkelerinin yetkili veri koruma otoriteleri tarafından yalnızca bu otoritenin bulunduğu ülkeden gerçekleştirilecek olan veri aktarımları özelinde kullanılabilecek standart veri koruma maddelerinin düzenlenmesi de GVKT'nin güvenlik tedbirleri arasında sayılmaktadır²⁶⁰. Bu maddelerin denetleyici otorite tarafından kabulünü takiben ABK tarafından onaylanması da aranmaktadır. Ancak henüz herhangi bir veri koruma otoritesi tarafından hazırlanmış ve ABK onayına sunulmuş standart veri koruma maddeleri bulunmamaktadır²⁶¹.

3.3.5. Mesleki Davranış Kuralları

Mesleki davranış kuralları, belirli bir sektörü temsil eden meslek birlikleri gibi kuruluşlar tarafından düzenlenecek ve GVKT'de var olan güvenlik tedbirlerine

²⁵⁹ Avrupa Veri Koruma Denetçisi; Avrupa Veri Koruma Otoritesi, “EDPB - EDPS Joint Opinion 2/2021 on the European Commission's Implementing Decision on standard contractual clauses for the transfer of personal data to third countries for the matters referred to in Article 46(2)(c) of Regulation (EU) 2016/679”, 15 Ocak 2021, s.26-27, https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb_edps_jointopinion_202102_art46sccs_en.pdf.

²⁶⁰ GVKT [2016], m.46/2(d).

²⁶¹ İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilişim ve Teknoloji Hukuku Enstitüsü [2020], s.26

denk bir veri koruması sağlayacak, bu kurallara uymayı taahhüt eden veri sorumlularını veya veri işleyenleri yasal olarak bağlayıcı nitelik taşıması aranan kurallar bütünüdür. GVKT'nin ilgili hükümlerinde bu kuralların kişisel verilerin aktarımına ilişkin yasal dayanak olarak kullanılması için ilişkili veri koruma otoritesi, veya birden AB Üye Ülkesini ilgilendirmesi halinde AVKK tarafından onaylanması aranmaktadır²⁶².

Bu çerçevede mesleki davranış kurallarının da asgari olarak adil ve şeffaf işleme ilkeleri başta olmak üzere GVKT'de belirtilen genel ilkelere uyumu; işlenen kişisel veri kategorileri ile ilgili kişi gruplarını; işlenme amaçları doğrultusunda veri sorumlularının meşru menfaatlerini, mahlas²⁶³ kullanımını, ilgili kişilerin haklarını, GVKT kapsamında ergin olmayanların verilerin işlenmesi özelinde uygulanacak özel kurallar ile GVKT kapsamında alınması gereken teknik ve idari tedbirlerin varlığını ve veri sorumlularının yükümlüklerini ve nihayet başlangıçtan itibaren ve temel olarak gizlilik²⁶⁴ ilkesine uyumu sağlamak için gerekli hususları düzenliyor olması gerekmektedir. Bununla birlikte verilerin aktarılacağı ülkeleri ve uyumsuzlukların çözümü için öngörülen unsurları da barındırması beklenmektedir²⁶⁵. Bu hususları da barındıran ve son revize metni henüz onaylanmamış olmakla birlikte, Gizlilik Kalkanı'nın iptalini takiben, bulut bilişim sektörü özelinde diğer güvenlik tedbirlerine alternatif olarak güncellenmiş olan AB Bulut Mesleki Davranış Kuralları²⁶⁶ bu güvenlik tedbirine örnek gösterilebilecektir²⁶⁷.

²⁶² Ireland Data Protection Commissioner. “Codes of Conduct”, 2020, <https://www.dataprotection.ie/en/organisations/codes-conduct>.

²⁶³ Bkz. *pseudonymization*

²⁶⁴ Bkz. *privacy by design and by default*

²⁶⁵ European Union Agency For Fundamental Rights ve Avrupa Konseyi. “Handbook on European Data Protection Law”, 2018, <https://www.coe.int/en/web/data-protection/-/the-new-handbook-on-european-data-protection-law-is-out-get-your-copy->.

²⁶⁶ “About EU Cloud Code of Conduct”, EU Cloud CoC, 2020, <https://eucoc.cloud/en/about/about-eu-cloud-coc/>.

²⁶⁷ “Cloud Industry Unites to Create Global Standard for Transfer of Personal Data following ‘Schrems II’ ruling”, EU Cloud CoC Press Release, 15 Eylül 2020, <https://eucoc.cloud/en/detail/news/cloud-industry-unites-to-create-global-standard-for-transfer-of-personal-data-following-schrems-ii/>.

Bununla birlikte AVKK, mesleki davranış kurallarını denetleyici kuruluşların belirlenmesinde esas alınacak kriterleri içeren bir rehber yayımlamış²⁶⁸, bu doğrultuda Avusturya veri koruma otoritesi mesleki davranış kurallarının denetlenmesi için yetkilendirilecek olan kuruluşların belirlenmesinde esas alınacak kriterleri belirlemiş ve AVKK'nin görüşüne başvurmuştur²⁶⁹.

3.3.6. Sertifikasyon

Sertifikasyon mekanizmalar da henüz uygulamada doğrudan olmayan güvenlik tedbirleri arasında olsa da hızla düzenleme alanı bulmaktadır²⁷⁰. AVKK bu hususta rehber yayımlamış ve GVKT'de var olan çerçevenin içerisini doldurmak suretiyle sertifikasyon usullerini ve sertifikayı temini için veri güvenliğine ilişkin sertifikasyon başvurusu yapan kişi, kurum veya kuruluşların uyması gereken asgari unsurları düzenlemiştir²⁷¹. Bu doğrultuda sertifikasyon talebinde bulunacak kişilerin başvuru usulleri de düzenlenmiştir²⁷². Düzenlemede sertifikaların azami üç yıl geçerli olması ve sertifika sahibi veri sorumlusunun taahhütlerin uygun bir şekilde işleme faaliyetlerini yürüttüğüne dair yetkili yerel veri koruma otoritesi veya yetkilendirilecek olan sertifikasyon kuruluşlarına takip yetkisi verilmiştir. Bu kapsamda AEB dışarısında bulunan veri sorumluları ya da veri işleyenler, yeterli korumayı sağladıklarına dair sertifikasyon başvurusunda bulunabilecektir. Ancak veri sorumlularının veya veri işleyenlerin bu korumayı sağlayacaklarına dair

²⁶⁸ Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Guidelines 1/2019 on Codes of Conduct and Monitoring Bodies under Regulation 2016/679”, Versiyon 2.0, 04 Haziran 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_201901_v2.0_codesofconduct_en.pdf.

²⁶⁹ Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Opinion 9/2019 on the Austrian data protection supervisory authority draft accreditation requirements for a code of conduct monitoring body pursuant to article 41 GDPR”, 9 Temmuz 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_opinion_201909_at accreditation requirements monitoringbodies_en.pdf.

²⁷⁰ Information Commissioner's Office. “Certification”, ICO, Şubat 2020, <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/accountability-and-governance/certification/>.

²⁷¹ Information Commissioner's Office. “Certification schemes”, ICO, Şubat 2020, <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/certification-schemes-detailed-guidance/>.

²⁷² Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Guidelines 1/2018 on certification and identifying certification criteria in accordance with Articles 42 and 43 of the Regulation”, Versiyon 3.0, 04 Haziran 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_201801_v3.0_certificationcriteria_en.pdf.

bağlayıcı bir taahhütname eşliğinde başvuru yapması aranmaktadır. Sertifikasyon mekanizmaları yürürlüğe konduğunda sertifikaların aktarımın yapılacağı ülkelerde bulunan veri koruma otoriteleri veya bu otoritelerin yetkilendirdiği sertifikasyon kuruluşlarınca hazırlanması düzenlenmiş; birden çok ülkeyi ilgilendiren aktarımlar özelinde ise sertifikasyon kuruluşlarına ilişkin standartlarını düzenleme yetkisi ise AVKK’de saklı tutulmuştur²⁷³.

Bu doğrultuda sertifikasyon kuruluşlarına ilişkin standartların belirlenmesi özelinde AB Üye Ülkeleri’nin yetkili veri koruma otoritelerince AVKK’ye yapılmış pek çok görüş talebi başvurusu bulunmaktadır. AVKK ISO/IEC 17065²⁷⁴ standartları yani standardizasyon kuruluşlarında bulunması gereken asgari unsurları düzenleyen standartlara bağlı kalınmak suretiyle standardizasyon kuruluşlarına ilişkin standartların düzenlenmesine vurgu yapmış ve pek çok Üye Ülke’nin veri koruma otoritesinin başvurusu özelinde aldığı kararlarda standartların tutarsızlıklara sebebiyet verebileceği gerekçesiyle bazı iyileştirme önerilerinde bulunmuştur. Bu çerçevede İrlanda²⁷⁵, Almanya²⁷⁶, İtalya²⁷⁷, Yunanistan²⁷⁸ ve Hollanda²⁷⁹ özelinde standartlar belirlenmiş olsa da henüz sertifikasyon örneği mevcut değildir.

²⁷³ ICO [2019], s.260

²⁷⁴ The International Organization for Standardization. “ISO/IEC 17065:2012(en) Conformity assessment — Requirements for bodies certifying products, processes and services”, 2012, <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso-iec:17065:ed-1:v1:en>.

²⁷⁵ Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Opinion 14/2020 on the draft decision of the competent supervisory authority of Ireland regarding the approval of the requirements for accreditation of a certification body pursuant to Article 43.3 (GDPR)” 25 Mayıs 2020, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_opinion_202014_ie_requirements_certificati_onbodies_en.pdf.

²⁷⁶ Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Opinion 15/2020 on the draft decision of the competent supervisory authorities of Germany regarding the approval of the requirements for accreditation of a certification body pursuant to Article 43.3 (GDPR)”, 25 Mayıs 2020, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_opinion_202015_de_requirements_certificati_onbodies_en.pdf

²⁷⁷ Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Opinion 23/2020 on the draft decision of the competent supervisory authority of Italy regarding the approval of the requirements for accreditation of a certification body pursuant to Article 43.3 (GDPR)”, 23 Temmuz 2020, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_opinion_202023_on_the_it_sa_accreditation_requirements_for_certification_body_en.pdf.

²⁷⁸ Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Opinion 22/2020 on the draft decision of the competent supervisory authority of Greece regarding the approval of the requirements for accreditation of a certification body pursuant to Article 43.3 (GDPR)”, 23 Temmuz 2020, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_opinion_202022_on_the_el_sa_accreditation_requirements_for_certification_body_en.pdf.

Ancak Fransız Veri Koruma Otoritesi'nin 7 Aralık 2020 tarihinde veri koruma memurlarının sertifikasyonuna ilişkin yayımladığı yol gösterici rehberde²⁸⁰ sertifikasyon mekanizmalarına ilişkin bazı unsurlar açıklanmıştır. Bu doğrultuda Fransız veri koruma otoritesi standardizasyon kuruluşlarının akreditasyon başvurularının Fransız Veri Koruma Otoritesince değerlendirmeye alınması için ilk olarak ISO/IEC 17065²⁸¹ standartlarına göre akredite edilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır²⁸².

Ayrıca AVKK, 14 Nisan 2021'de sertifikasyon kriterlerinin değerlendirilmesine ilişkin taslak bir rehber yayımlamış ve bahse konu rehberi kamunun önerisine sunmuştur²⁸³. Rehberde çok uluslu sertifikasyon ve akreditasyon mekanizmalarının işletilmesine ilişkin senaryolarda uygulanacak esaslar ve sertifikasyon şemalarının yetkili veri koruma otoritelerine sunulması gibi pek çok detay ele alınmaktadır²⁸⁴. Değinmek gerekir ki ilgili rehberde ISO/IEC 17065 standartlarına göre akreditasyonun gerekliliği, her sertifikasyon şemasının kapsamının neleri kapsamadığı da belirtilmek suretiyle açıkça belirlenmiş olması

²⁷⁹ Avrupa Veri Koruma Kurulu. "Opinion 21/2020 on the draft decision of the competent supervisory authority of the Netherlands regarding the approval of the requirements for accreditation of a certification body pursuant to Article 43.3 (GDPR)", 23 Temmuz 2020, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_opinion_202021_on_the_nl_sa_accreditation_requirements_for_certification_body_en_0.pdf.

²⁸⁰ Fransız Veri Koruma Otoritesi, "CNIL Certification Scheme of DPO Skills and Knowledge" Fransız Veri Koruma Otoritesi Sunum Notları, s.4, https://www.cnil.fr/sites/default/files/atoms/files/cnil_certification-scheme-dpo-skills-and-knowledge.pdf.

²⁸¹ The International Organization for Standardization. "ISO/IEC 17065:2012(en) Conformity assessment — Requirements for bodies certifying products, processes and services", 2012, <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso-iec:17065:ed-1:v1:en>.

²⁸² Fransız Veri Koruma Otoritesi, "CNIL Certification Scheme of DPO Skills and Knowledge" Fransız Veri Koruma Otoritesi Sunum Notları, s.4, https://www.cnil.fr/sites/default/files/atoms/files/cnil_certification-scheme-dpo-skills-and-knowledge.pdf.

²⁸³ Avrupa Veri Koruma Kurulu, "Guidance on certification criteria assessment (Addendum to Guidelines 1/2018 on certification and identifying certification criteria in accordance with Articles 42 and 43 of the Regulation)", 14 Nisan 2021, https://edpb.europa.eu/our-work-tools/documents/public-consultations/2021/guidance-certification-criteria-assessment_en.

²⁸⁴ Avrupa Veri Koruma Kurulu, "Guidance – Addendum (Annex to Guidelines 1/2018 on certification and identifying certification criteria in accordance with Articles 42 and 43 of the Regulation) Certification criteria assessment", 14 Nisan 2021, https://edpb.europa.eu/system/files/2021-04/edpb_guidelines_certification_criteria_assessment_formatted_en_0.pdf.

ve şeffaflık ilkesine uyum ile şemaların GVKT başta olmak üzere ilişkili mevzuata uyumluluğun zorunluluğu hususları vurgulanmıştır²⁸⁵.

Sertifikasyon mekanizmalarının uygulamaya alınmasını takiben, bilhassa şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkelerinin karşılanabilmesi yönünden, EuroPriSe²⁸⁶'in AB özelinde yürüttüğü tasdikname/sertifikasyon süreçlerine benzer bir şekilde, etkili ve etkin bir uluslararası veri aktarım yöntemi olarak değerlendirilebileceği varsayılabilir²⁸⁷.

3.3.7. Sözleşme Hükümleri

Sözleşme hükümleri, belirli bir aktarım ilişkisine özgülenmiş, kişisel veri aktarımını gerçekleştiren tarafların arasında kurulacak olan sözleşmelere eklenecek kişisel verilerin korunmasına ilişkin hükümlerdir. Bu güvenlik tedbirinde de aktarımın yapılacağı AEB'de bulunan yetkili veri koruma otoritesinin onayı aranmaktadır. Bu hususta belirtmek gerekir ki AVKK, açıkça ABAD'ın C-311/18 Sayılı kararının bu güvenlik tedbirlerinin uygulanmasında da dikkate alınması gerektiğini²⁸⁸ belirtmiş olsa da, bu tedbire ilişkin henüz AVKK'nin yol gösterici bir rehberi olmadığı gibi, örnek bir uygulama da mevcut değildir²⁸⁹. Bu sebeple İngiltere Bilgi Komiseri Ofisi gibi veri koruma otoriteleri AVKK'nin görüşünü beklemekte olduğu için, henüz bu tedbirin uygulamasına ilişkin uygulama örnekleri oluşmamıştır²⁹⁰.

3.3.8. İdari Düzenlemeler

GVKT uyarınca, AEB dışına yapılacak olan aktarımlar özelinde AEB içerisinde bulunan bir kamu otoritesiyle dışında bulunan bir kamu otoritesi arasında

²⁸⁵ A.g.e.

²⁸⁶ Bkz. European Privacy Seal, Avrupa Gizlilik Tasdiknamesi. Daha fazla bilgi için Bkz. <https://www.euprivacyseal.com/EPS-en/Vision>.

²⁸⁷ Sümer, Bilgesu. "The Certification Mechanism Under the EU General Data Protection Regulation", Yüksek Lisans Tezi, T.C. Marmara Üniversitesi Avrupa Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2019, s.146.

²⁸⁸ ABAD C-311/18, Paragraf 132.

²⁸⁹ Avrupa Veri Koruma Kurulu. "Recommendations 01/2020 on measures that supplement transfer tools to ensure compliance with the EU level of protection of personal data" 10 Kasım 2020, Paragraf 61, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/consultation/edpb_recommendations_202001_supplementarymeasurestransferstools_en.pdf.

²⁹⁰ ICO [2019], s. 264.

kurulacak olan idari düzenlemelerin olması ile bu düzenlemelerin yeterli güvenlik tedbirlerini içermesi, icra edilebilir ve yasal olarak bağlayıcı olması halinde de kişisel verilerin sınırlar arası aktarımı mümkün olabilecektir. Ancak bu durum için de yetkili veri koruma otoritesinin onayı aranmakla birlikte, AEB'deki birden çok ülkeyi etkileyecek olması halinde AVKK'nin de olumlu görüşünün varlığı aranacaktır²⁹¹. Bu çerçevede İzlanda²⁹², Almanya²⁹³, Malta²⁹⁴, Bulgaristan²⁹⁵ ve Slovakya²⁹⁶ Finansal Denetleme Kurumları ile AEB dışında bulunan finansal otoritelerle kurulacak olan idari düzenlemelere ilişkin AVKK'nin yayımladığı rehber ışığında düzenlemeler yapılmış ve uygulamaya konmuştur²⁹⁷.

3.4. İSTİSNALAR

Evvelce bahsedildiği üzere GVKT'de kişisel verilerin aktarımına ilişkin kademeli ve uygulamada karşılaşılabilecek pek çok kişisel veri aktarım senaryosunu karşılayan bir düzenleme mevcuttur. Bu doğrultuda istisna hükümleri kişisel verilerin AEB dışına aktarımında üçüncü kademe olarak değerlendirilebilecektir. Öyle ki veri aktaran taraflar, yeterlilik kararı bulunmayan ülkelere yapılacak aktarımlar özelinde güvenlik tedbirlerinin sağlanması için düzenlenen mekanizmaların herhangi birisinin kullanılamaması hallerinde GVKT madde kırk

²⁹¹ ICO [2019], s.253 vd.^[1]

²⁹² The Icelandic Financial Supervisory Authority. "Authorisation for the use of an Administrative Arrangement, Reference: 2019051023/PHH", 16 Ağustos 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/decisions/is_fme_edpb_en.pdf.

²⁹³ The Federal Commissioner for Data Protection and Freedom of Information. "Approval of the Multilateral Administrative Arrangement, Reference: 12-510-1/001#0491", 24 Nisan 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/decisions/authorisation_for_the_use_of_an_administrative_arrangement_pursuant_to_article_46.3.b_gdpr.pdf.

²⁹⁴ Malta Financial Services Authority. "Request for authorisation in order to use the proposed Administrative Arrangements for transfer of personal data to non-EEA market regulators", 13 Ağustos 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/decisions/mt_authorisation_mfsa_aa_130819.pdf.

²⁹⁵ The Commission for Personal Data Protection. "Decision of the Commission for Personal Data Protection; regarding a request for a decision pursuant to Article 46(3)(b) of Regulation (EU) 2016/679, Reference: NDMSP0-01-135/2019", 25 Mart 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/decisions/bg_authorisation-decision-ndmspo-01-135-en.pdf.

²⁹⁶ The Office For Personal Data Protection Of The Slovak Republic. "The Office For Personal Data Protection Of The Slovak Republic Decision No. 00378/2020-Os-5", 04 Mayıs 2020, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/decisions/decision_nbs_00378_2020.pdf.

²⁹⁷ Avrupa Veri Koruma Kurulu. "Opinion 4/2019 on the draft Administrative Arrangement for the transfer of personal data between European Economic Area ("EEA") Financial Supervisory Authorities and non-EEA Financial Supervisory Authorities", 12 Şubat 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/2019-02-12-opinion_2019-4_art.60_esma_en.pdf.

dokuzda düzenlenen koşulları sağlaması halinde çalışmanın bu bölümünde detaylandırılacak olan istisnai hükümlerden uygun olanına başvurulabilecektir²⁹⁸. Bu doğrultuda çok geniş, kapsamlı, tekrar eden ve yapısal olmayan aktarımlar özelinde yeterlilik kararları veya uygulanabilir güvenlik tedbirleri gibi başkaca bir hukuki dayanağın olmaması hallerinde aşağıda sayılan istisnai haller çerçevesinde kişisel verilerin sınırlar arası aktarımına izin verilmiştir. Bu kapsamda belirtmek gerekir ki bu çerçevede gerçekleştirilecek olan aktarımlar her bir aktarım özelinde değerlendirilebilecek, geniş yorumlanarak genel kural mahiyetinde nitelendirilmek suretiyle kullanılmayacaktır²⁹⁹.

İstisnai halleri düzenleyen GVKT hükmü, riskli sayılabilecek aktarımlar özelinde ilgili kişilerin azami düzeyde korunabilmesi amacıyla sınırlayıcı nitelikte düzenlenmiştir. Bu doğrultuda yalnız sınırlı sayıda, sınırlı kişiyi etkileyecek ve sınırlı kişisel veri içeren aktarımların yine her bir aktarım özelinde ayrıca bir değerlendirme yapılması suretiyle istisnai hallerde yapılabileceği hükme bağlanmıştır³⁰⁰. Ancak her ne kadar sınırlayıcı düzenlemeyle risk asgari düzeye indirilmiş olsa da ortadan kalkmamaktadır. Bu noktada da risk temelli yaklaşım ve hesap verilebilirlik ilkeleri çerçevesinde istisnai hallerin sağlanması durumunda yapılacak olan aktarımlar nezdinde doğacak olan risk veri sorumlusuna yüklenmektedir³⁰¹.

Çalışmanın takip eden bölümünde açıklanacağı üzere, Türk kişisel verilerin korunması mevzuatında GVKT'de bulunan kademeli yaklaşım esasına dayalı sınırlar arası kişisel veri aktarım mekanizmaları bulunmadığı gibi istisnai hallerde sınırlar arası kişisel veri aktarımının ne şekilde yapılabileceğine ilişkin özel bir düzenleme de bulunmamaktadır. Bu durum da tek seferlik aktarımlar için dahi taahhütnamelere veya ilgili kişinin açık rızasına başvurulması zorunluluğunu getirmektedir³⁰². Ancak daha önce de açıklandığı üzere, Türk kişisel verilerin korunması mevzuatı uyarınca sınırlar arası kişisel veri aktarımlarında uygulamada

²⁹⁸ Bkz. GVKT [2016], m.49.

²⁹⁹ GVKT [2016], m. 49.

³⁰⁰ A.g.e.

³⁰¹ GVKT [2016], Giriş Maddesi 113, 114, 115.

³⁰² Bkz. 6698 Sayılı Kanun [2016], m.9.

olan açık rıza teminin hukuka uygunluğu tartışılabilir. Ne var ki Türk kişisel verilerin korunması mevzuatının ilişkili AB mevzuatına uyumlaştırılması ve bilhassa yüksek riskli sayılabilecek istisnai hallerin varlığı hallerinde yine risk temelli yaklaşım ve hesap verilebilirlik ilkeleri çerçevesinde doğacak olan riskin veri sorumlusuna yüklenmesi, uygulamada var olan sorunları ortadan kaldıracaktır.

3.4.1. Açık Rıza

AB/AEB dışına ilgili kişilerin açık rızasının varlığına dayanılarak kişisel verilerin aktarılması ancak GVKT madde kırk dokuzda düzenlenen istisnai hallerin varlığı halinde mümkün olabilecektir. Bu doğrultuda ilişkili açık rızaların GVKT'nin dördüncü maddesinin on birinci fıkrası ve yedinci maddesindeki düzenlemeler gözeterek temini esastır. Benzer şekilde, WP29'un açık rızalarda bulunması gereken genel şartlara ilişkin rehberi³⁰³ ile AVKK'nin istisnaların uygulanmasına ilişkin yayımladığı uygulama rehberi³⁰⁴ incelendiğinde, 6698 Sayılı Kanun'la aynı doğrultuda açık rızanın belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirmeye dayalı ve özgür iradeyle açıklanmış olması şartlarının aranacağı görülmektedir.

Bu çerçevede belirli bir konuya özgü olma ve bilgilendirmeye dayanma unsurları, aktarımın içeriğine ilişkin şeffaflık sağlamak amacı güdülerek düzenlenmiştir.

Ayrıca bilgilendirmeye dayanma kriteri altında aktarımın yeterlilik kararları ve güvenlik tedbirlerine dayalı olmaması sebebiyle oluşabilecek risklere yönelik ilgili kişilerin bilgilendirilmesini de içermektedir. Bu çerçevede açık rıza temini için oluşturulacak olan metinlerde kişisel verilerin alıcı ve alıcı grupları, aktarılacağı ülke, aktarım amacı, aktarıma konu veri kategorileri, ilgili kişinin rızasını geri çekme hakkı ve yöntemi, kişisel verilerin aktarıldığı ülkeye ilişkin yeterli korumanın bulunduğu ülke ilanı yapılmamış olması veya güvenlik

³⁰³ 95/46/EC Sayılı Direktif Madde 29 Çalışma Grubu, "Guidelines 05/2020 on consent under Regulation 2016/679", Avrupa Veri Koruma Otoritesi Güncellemesi Versiyon 1.1, 4 Mayıs 2020, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_202005_consent_en.pdf.

³⁰⁴ 95/46/EC Sayılı Direktif Madde 29 Çalışma Grubu, "Guidelines 2/2018 on derogations of Article 49 under Regulation 2016/679", Avrupa Veri Koruma Otoritesi Güncellemesi, 25 Mayıs 2018, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_2_2018_derogations_en.pdf.

tedbirlerinin olmaması ve bu durumun olması risklerinin bulunmaması halinde hukuka uygun bir şekilde açık rıza temin edilmiş sayılmayacaktır.

Benzer şekilde açık rızanın hizmet şartına bağlanması, önceden işaretlenmiş kutucuklar veya benzeri zımni kabul sayılabilecek usullerle temin edilmiş olması hallerinde özgür irade unsuru sağlanamayacağından, bu hallerde de hukuka uygun bir açık rızadan bahsedilemeyecektir³⁰⁵.

İlgili kişilerin dilediği zaman açık rızalarını geri çekebilecekleri de gözetilerek, açık rızaya dayanılarak kişisel verilerin yurtdışına aktarımının sürdürülebilir bir seçenek olmadığı değerlendirilebilecektir. Ancak ilgili kişilerden açık rıza temin edilmesi suretiyle kişisel verilerin sınırlar arası aktarımının yalnızca istisnai hallerde mümkün olması, açık rıza temini aşamasında hukuka aykırı uygulamaların oluşmasını önleyici olacaktır. Bu sebeplerde de ilgili kişilerden açık rıza temininin genel uygulama olarak değerlendirilmeksizin yalnızca istisnai haller arasında sayılmasının, Türk kişisel verilerin korunması mevzuatındaki uygulamaya kıyasla çok daha uygun ve uygulanabilir olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

3.4.2. Sözleşmenin İfası

AB/AEB dışına veri aktarımının, kamu kuruluşları tarafından gerçekleştirilen faaliyetler hariç tutulmak üzere, bir sözleşmenin kurulması veya ifası için gerekli olması, ancak sıklıkla gerçekleşmiyor olması halinde, bu istisna hükmüne dayanmak suretiyle kişisel verilerin AB/AEB dışına aktarımı da ayrıca GVKT madde kırk dokuz uyarınca düzenlenmiştir³⁰⁶. Bu istisnanın uygulama alanı bulabilmesi için gereklilik testi yapılması ve kişisel verilerin sınırlar arası aktarımıyla sözleşmenin amacıyla yakın ve önemli bir bağlantının bulunması gerekmektedir. Benzer şekilde aktarım sıklığı da bu istisnanın kullanımı esnasında değerlendirilecek olan kriterler arasında sayılmaktadır³⁰⁷.

³⁰⁵ Keser, Yıldırım, “Tüketicinin Kişisel Verisinin İşlenmesinde Açık Rıza”, SÜHFD., C. 28, S. 3, 2020, s. 1181-1215, <https://0-dergipark-org-tr.opac.bilgi.edu.tr/tr/download/article-file/1057983>.

³⁰⁶ Bkz. GVKT [2016], Giriş Hükmü 111.

³⁰⁷ 95/46/EC Sayılı Direktif Madde 29 Çalışma Grubu. “Guidelines 2/2018 on derogations of Article 49 under Regulation 2016/679”, Avrupa Veri Koruma Otoritesi Güncellemesi, 25 Mayıs 2018, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_2_2018_derogations_en.pdf.

3.4.3. İlgili Kişi Yararına Üçüncü Taraf Sözleşmeleri

GVKT'nin kırk dokuzuncu maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde, ilgili kişi yararına veri sorumlusu ile üçüncü bir taraf arasında imzaya alınmış olan sözleşmelerin ifası kişisel verilerin AB/AEB dışına aktarımına izin verilen istisnalar arasında sayılmaktadır. Bu çerçevede, bahse konu aktarımın sözleşmenin ifası için gerekli olmasının yanında sıklıkla gerçekleşmiyor olması şartı aranmaktadır³⁰⁸. Bu hususta en önemli nokta ise, istisnanın yalnızca ilgili kişi yararına veri sorumlusu ile üçüncü bir taraf arasında halihazırda kurulmuş olan sözleşmelere ilişkin olmasıdır. Dolayısıyla bu sözleşmelerin kurulması amacıyla GVKT'nin kırk dokuzuncu maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde öngörülen istisnaya dayanarak AB/AEB dışına kişisel veri aktarımı gerçekleştirilemeyecektir³⁰⁹.

3.4.4. Kamu Yararı

108 Sayılı Sözleşme çerçevesinde de düzenleme alanı bulan üstün kamu yararı unsuru, GVKT'nin kırk dokuzuncu maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde de düzenlenmiştir. Bu çerçevede AB/AEB dışında bulunan ülkelere veya uluslararası kuruluşlara kamu yararına ilişkin amaçlar gözetilerek veri aktarımı mümkün olabilecektir. Bu istisna uyarınca kamu yararı tanımı aktarımı yapacak olan AB Üye Ülkesi'nin iç hukukunda düzenlenen şekliyle değerlendirilecektir. Özel kuruluşlar tarafından kullanılmasına ilişkin bir kısıtlama getirilmemiş olsa da, bu istisna esas olarak uluslararası iş birliğinde karşılıklılık kapsamında kamu makamlarınca kullanılmak üzere düzenlenmiştir³¹⁰.

3.4.5. Hukuki Talep ve İddialar

GVKT'nin kırk dokuzuncu maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde düzenlenmiş olan yasal taleplerin varlığı halinde bu taleplerin yerine getirilmesi veya savunulması için kişisel verilerin AB/AEB dışına aktarımının zorunlu olması

³⁰⁸ Bkz. GVKT [2016], Giriş Hükmü 111.

³⁰⁹ 95/46/EC Sayılı Direktif Madde 29 Çalışma Grubu. "Guidelines 2/2018 on derogations of Article 49 under Regulation 2016/679", Avrupa Veri Koruma Otoritesi Güncellemesi, 25 Mayıs 2018,

https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_2_2018_derogations_en.pdf.

³¹⁰ A.g.e.

da istisnalar arasında sayılabilecektir. Bu istisna için de yine gereklilik testinin yapılması ve aktarımın sıklıkla gerçekleştirilmeyecek olması şartları aranmıştır. Uluslararası adli yardım çerçevesinde de değerlendirilebilecek bu istisnanın kullanılabilmesi için yasal taleplerin hukuki bir dayanağı olması ve resmi süreçleri ilgilendiriyor olması gerektiği düzenlenmiştir. Ancak bu süreçler adli ve idari yargı süreçleriyle sınırlı olarak düzenlenmemiş, yasal talep kavramı geniş yorumlanmıştır. Bu çerçevede mahkeme dışı işlemler de dahil olmak üzere, finansal hizmetlerin düzenlenmesi kapsamında yürütülen soruşturmaların yürütülmesi veya şirket birleşmesi gibi pek çok yasal talep bu istisna kapsamında değerlendirilebilecektir³¹¹.

3.4.6. İlgili Kişinin Yaşamsal Çıkarlarının Korunması

İlgili kişilerin fiziksel veya hukuki engeller sebebiyle rıza veremeyecek durumda olmasına rağmen ilgili kişinin veya başkaca bir üçüncü kişinin hayati menfaatlerinin korunması için zorunlu olması hallerinde de GVKT'nin kırk dokuzuncu maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi uyarınca istisnalar kapsamında kişisel verilerin AB/AEB dışına aktarımı mümkün olabilecektir. Bu noktada ilgili kişinin geçerli ve özgür iradeyle açıklanmış bir karar verebilecek olması halinde bu istisnadan yararlanamayacağı açıktır. Özellikle acil tıbbi müdahaleler için bu istisnanın uygulama alanı bulacağı, ilgili kişinin acil bir tedaviye ihtiyaç duyuyor olması, sağlık bilgilerine ihtiyaç duyuluyor olması ve tedaviye ilişkin kişinin ergin olmaması ya da bilincinin kapalı olması senaryoları örnek gösterilebilecektir³¹².

3.4.7. Avrupa Birliği İçerisindeki Kamuya Açık Sicillerden Yapılan Aktarımlar

GVKT'nin kırk dokuzuncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi uyarınca kamuya bilgi vermek amacıyla tutulan siciller, yani özel kuruluşlara ait olan siciller hariç olmak üzere bahse konu sicil özelinde, AB Üye Ülkelerin iç hukukunda belirlenmiş olan hukuki düzenlemelere uygun olarak AB/AEB dışındaki kişi ve kuruluşlara aktarılabilecektir. Bu çerçevede sicillerin genel

³¹¹ ICO [2019]. S.253 vd.

³¹² İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilişim ve Teknoloji Hukuku Enstitüsü [2020], s.89.

olarak kamuoyuna veya meşru menfaatini olan üçüncü kişilere açıklanması, örneğin şirket ve dernek sicilleri ile tapu sicil kayıtlarının açıklanması bu istisna kapsamında değerlendirilebilecektir³¹³.

3.4.8. Veri Sorumlusunun Zorlayıcı Meşru Menfaatleri

95/46/EC Sayılı Direktif'te düzenlenmemiş olan bu istisna, AB/AEB dışına yapılacak bir aktarım özelinde, aktarımın güvenli ülke tayin edilmemiş bir ülkeye yapılıyor olması, güvenlik tedbirlerinden birisine dayanılarak aktarımın yapılamıyor olması ve diğer istisna hükümlerine dayanılarak aktarımın yapılamıyor olması halinde, aktarım haritasının son kademesi olarak düzenlenmiştir. Bu çerçevede aktarımın sürekli olmaması ve yinelenmemesi, yani tek sefere mahsus, olağan eylemlerin dışında, rastgele bir aktarım için geçerli olması ve sınırlı sayıda ilgili kişiyi bağlaması gerekmektedir. Ayrıca aktarımın gerçekleşmesi için ilgili kişinin menfaatleri ile temel hak ve özgürlüklerini ihlal etmemek kaydıyla aktarımı gerçekleştirecek veri sorumlusunun zorlayıcı meşru menfaatinin bulunması gerekmektedir.

Benzer şekilde veri sorumlularının gizlilik sözleşmeleri ve kişisel verilerin imhasına ilişkin prosedürlerin düzenlenmesi gibi veri güvenliğine ilişkin güvenceleri aktarım koşulları özelinde değerlendirmek suretiyle sağlaması da aranmaktadır. İlaveten ilgili veri koruma otoritesinin bahse konu aktarıma ilişkin bilgilendirilmiş olması ve GVKT'de düzenlenen aydınlatma yükümlülüğüne³¹⁴ ek olarak, ilgili kişilerin aktarıma sebep olan zorlayıcı meşru menfaatlere ilişkin de aydınlatılması da bu istisnanın koşulları arasında düzenlenmiştir.

Dikkat çekmek gerekir ki kişisel verilerin AB/AEB dışına aktarımı için kademeli düzenlemelerin sonunda yer alan bu istisna, GVKT'nin altıncı maddesinde düzenlenen işleme şartları arasında sayılan meşru menfaate kıyasla daha katı temellere bağlanmıştır. Öyle ki aktarım özelinde, işleme şartları arasında sayılan meşru menfaatin aksine, menfaatin zorlayıcı, esaslı olması aranmaktadır.

GVKT'nin kişisel verilerin AB/AEB dışına aktarımına ilişkin istisna hükümleri değerlendirildiğinde, açık rızanın teminine ilişkin katı şartların varlığı ve diğer

³¹³ A.g.e. s.89-90.

³¹⁴ Bkz. GVKT [2016], m. 13-14.

istisnaların dar kapsamlı oluşu da gözetilerek, meşru menfaat istisnasının veri sorumluları nezdinde tercih edilebilecek olan bir seçenek olduğu söylenebilecektir³¹⁵. Ne var ki meşru menfaate ilişkin düzenleme sınırlayıcı olacak şekilde düzenlenmiştir. Nitekim ilgili hükmün öngördüğü şartlar ışığında meşru menfaate ilişkin değerlendirmenin yapılması gerekmektedir. Bu hususta zorunlu olmamakla birlikte yol gösterici olması için ICO, meşru menfaat değerlendirmesi için üç aşamalı bir test³¹⁶ geliştirmiş ve yayımlamıştır³¹⁷. Bu doğrultuda ICO tarafından ilk olarak meşru menfaatin tespiti, akabinde gereklilik testinin uygulanması ve son olarak da denge testinin uygulanması önerilmektedir. Gereklilik testi, bahse konu işleme faaliyetinin meşru menfaate ulaşmak için gerekli olup olmadığı ve başkaca alternatiflerin tercih edilip edilemeyeceği hususunun incelenmesi aşamasını ifade etmektedir. Denge testi ise, ilgili kişilerin hak ve özgürlüklerinin, işlenen kişisel verilerin niteliği, işlemenin ilgili kişilere olası etkileri gibi değerlendirmeler ışığında veri sorumlusunun meşru menfaatiyle karşılaştırılması ve dengenin sağlanabiliyor olduğunun tespitini içermektedir. Dolayısıyla meşru menfaat istisnasının dar yorumlanması gerektiği ve bu istisnadan yararlanacak veri sorumlularının karşılaması gereken hususların diğer istisnalara kıyasla daha fazla olduğu gerekçesiyle asli olarak bu yol tercih edilebilir gibi görünse de, bu istisnanın sınırlı bir şekilde uygulama alanı bulacağı aşıkardır.

³¹⁵ Nikolaos I. Theodorakis. “Cross Border Data Transfers Under the GDPR: The Example of Transferring Data from the EU to the US”, TTLF Working Papers No. 39, Stanford-Vienna Transatlantic Technology Law Forum, 4 Eylül 2018, <https://law.stanford.edu/publications/no-39-cross-border-data-transfers-under-the-gdpr-the-example-of-transferring-data-from-the-eu-to-the-us/>.

³¹⁶ Bkz. *Legitimate Interest Assessment* veya *LIA*.

³¹⁷ Information Commissioner’s Office. “How do we apply legitimate interests in practice?”, ICO, 2020, <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-GVKT/legitimate-interests/how-do-we-apply-legitimate-interests-in-practice/>.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KARILAŞTIRMALI MEVZUAT ANALİZİ VE GÜNCEL ÖRNEKLER IŞIĞINDA DURUM DEĞERLENDİRMESİ

4.1. TÜRK KİŞİSEL VERİ KORUMA MEVZUATI NEZDİNDE DURUM DEĞERLENDİRMESİ

Çalışmanın ikinci bölümü ile üçüncü bölümünde yapılan 6698 sayılı Kanun ve GVKT'nin veri aktarımına ilişkin hükümleri karşılıklı olarak incelendiğinde, Türk kişisel verilerin korunması mevzuatının sınırlar arası kişisel veri aktarımına ilişkin olarak, AB mevzuatı başta olmak üzere, uluslararası düzlemde var olan hukuki düzenlemelere uyum sağlayamadığı ve güncel gelişmeleri barındırmadığı savunulabilecektir. Bu çerçevede bu bölümde 6698 sayılı Kanun ve GVKT'nin incelenen ilişkili hükümlerinin karşılaştırılmasını takiben, Türk mevzuatının uyumlaştırılmasına ilişkin önerilere yer verilecektir.

4.1.1. 6698 Sayılı Kanun ve GVKT Karşılaştırması

Çalışmada incelendiği üzere GVKT ile karşılaştırıldığında 6698 Sayılı Kanun'un kişisel verilerin yurtdışına aktarımına ilişkin düzenlemelerinin ve bu çerçevede ortaya konulan uygulamaların kısıtlayıcı olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu doğrultuda GVKT'de bulunan pek çok düzenlemenin Türk mevzuatında karşılık bulamadığı ve onay mekanizmaları ile uygulama usul ve esaslarının farklı işlediği aşikardır. İlk olarak belirtmek gerekir ki, Türk kişisel verilerin korunması mevzuatında var olan mevcut düzenlemeler dahi tam anlamıyla uygulanmamakta ve AB kişisel verilerin korunması mevzuatında düzenlenen kademeli sistem Türk kişisel verilerin korunması mevzuatının uygulamasında görülememektedir. Bu hususta var olan uyumsuzluk ve eksiklik aşağıdaki tabloda görüleceği şekilde özetlenebilecektir:

Tablo 2: Yurtdışına Veri Aktarımı Özelinde Türkiye ve AB Uygulamaları Karşılaştırması

Hüküm	AB	Yetkili Yerel Veri Koruma Otoritesinin Onayı	Uygulama Alanı ve Sıklığı	Türkiye	Yetkili Yerel Veri Koruma Otoritesinin Onayı	Uygulama Alanı ve Sıklığı
Uluslararası Antlaşmalar	VAR	YOK	Sınırlı Uygulama	VAR	YOK	Uygulama Yok
Diğer Kanunlar	VAR	YOK	Uygulama Var	VAR	YOK	Sınırlı Uygulama
Yeterlilik Kararları	VAR	YOK	Yaygın Uygulama	VAR	YOK	Uygulama Yok
Güvenlik Tedbirleri						
Kamu Otoriteleri veya Organları Arasında Oluşturulan Yasal Olarak Bağlayıcı ve İcra Edilebilir Enstrümanlar	VAR	YOK	Uygulama Var	YOK		
BŞK	VAR	BŞK'nin	Sınırlı	VAR	BŞK'nin	Uygulama

		Onayı Var / Her Bir Aktarımı Özelinde Onay Yok	Uygulama Alanı / Uygulama Var		Onayı Var / Her Bir Aktarımı Özelinde Onay Yok	Yok
Avrupa Birliği Komisyonu Tarafından Kabul Edilmiş Standart Veri Koruma Maddeleri	VAR	YOK	Yaygın Uygulama	YOK		
Veri Koruması Otoritesi Tarafından Kabul Edilen ve Avrupa Birliği Komisyonu Tarafından Onaylanan Standart Veri	VAR	Maddeleri n Onayı Var / Her Bir Veri Aktarımı Özelinde Onay Yok	Sınırlı Uygulama	YOK		

Koruma Maddeleri						
Mesleki Davranış Kuralları	VAR	Kuralların Onayı Var / Her Bir Aktarım Özelinde Onay Yok	Sınırlı Uygulama	YOK		
Sertifika	VAR	Sertifika Onayı Var / Her Bir Aktarım Özelinde Onay Yok	Uygulama Yok	YOK		
Sözleşme Koşulları	VAR	VAR	Sınırlı Uygulama	YOK		
İdari Düzenlemeler	VAR	VAR	Sınırlı Uygulama	YOK		
İstisnalar						
Açık Rıza	VAR	YOK	Sınırlı Uygulama	VAR	YOK	Yaygın Uygulama
Sözleşmenin İfası	VAR	YOK	Yaygın Uygulama	YOK		
İlgili Kişi Yararına Üçüncü	VAR	YOK	Uygulama Var	YOK		

Taraf Sözleşmeleri				
Kamu Yararı	VAR	YOK	Uygulama Var	YOK
Hukuki Talep ve İddialar	VAR	YOK	Uygulama Var	YOK
İlgili Kişinin Yaşamsal Çıkarlarını n Korunması	VAR	YOK	Uygulama Var	YOK
Avrupa Birliği İçerisindeki Kamuya Açık Sicillerinde n Yapılan Aktarımlar	VAR	YOK	Uygulama Var	YOK
Veri Sorumlusun un Zorlayıcı Meşru Menfaatleri	VAR	Bildirim Yükümlülüğü Var / Onay Mekanizması Yok	Uygulama Var	YOK
Diğer				

Taahhütname-ler	YOK	VAR	VAR	Uygulama Yok
------------------------	-----	-----	-----	-----------------

4.1.2. Türk Kişisel Verilerin Korunması Mevzuatına İlişkin İyileştirme Önerileri

Türk kişisel verilerin korunması mevzuatının, bilhassa kişisel verilerin sınırlar arası aktarımına ilişkin yetersiz kaldığı aşikardır. Ne var ki Türk kişisel verilerin korunması mevzuatı, kişisel verilerin uluslararası aktarımına ilişkin gerekli düzenlemelerin yapılması ve Türkiye’yi GVKT başta olmak üzere, iyi uygulama örneği sayılabilecek mevzuat örnekleriyle uyumlaştırmak için gerekli hukuki dayanakları ve düzenlemeleri de içerir niteliktedir. Bu çerçevede 108 Sayılı Sözleşme ve 181 Sayılı Ek Protokol ile 6698 Sayılı Kanun’un yirmi ikinci maddesinin birinci fıkrasının (a), (e), (f) ve (g) bendeleri çerçevesinde, Kurul’un kişisel verilerin uluslararası aktarımı hususunda GVKT’de bulunan düzenlemeye uyumlu bir düzenleme yapma yetkisi mevcuttur. GVKT’nin kademeli olarak uygulanan hükümlerine benzer şekilde Kurul, yeterli korumanın bulunmadığı ülkelere yapılacak olan aktarımların güvenlik tedbirlerinin varlığı ve yoksa istisnaların varlığı hallerinde aktarılmasına karar verebilecektir. Bu çerçevede GVKT’nin kırk altı, kırk yedi ve kırk dokuzuncu maddelerinde sayılan hükümlere benzer bir uygulama getirilmiş ve uyumlaştırma sayesinde karşılıklılık ilkesi de sağlanmış olacağından, yeterli korumanın bulunduğu ülke tayini de dahil olmak üzere, Türk kişisel verilerin korunması alanında ve uluslararası ticaret düzleminde sorunsal olan hususlar çözümlenebilecektir. Bunun yanında bu düzenleme açık rızanın hukuka aykırı bir şekilde temin edilmesi suretiyle gerçekleştirilen sınırlar arası veri aktarımlarına da son verecektir. Ayrıca Kurul’un güncel olarak verdiği Kararlarda³¹⁸ gözlemlenen AY’ye ve Türkiye’nin uluslararası taahhütlerine aykırı düzenlemelerin uygulanmasının da bu sayede önüne geçilebilecektir.

Ayrıca 108+ Sayılı Sözleşme de dahil olmak üzere, 108 Sayılı Sözleşme, 181 Sayılı Ek Protokol ve GVKT uyumlaştırma süreçlerinde kaynak olarak

³¹⁸ Kurul 2020/559 Sayılı Kararı [2020].

kullanabileceği gibi, 108 Sayılı Sözleşme³¹⁹ ve 181 Sayılı Ek Protokol'de³²⁰ düzenlenen üye ülkeler arasında işbirliği kurulmasına ilişkin mekanizmaların işletilmesiyle de iyi uygulama örnekleri, karar ve yorumlar arasında uyumlaştırma sağlanabilecek, bu doğrultuda yine yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin belirlenmesine ilişkin süreçler hızlandırılabilir.

Çalışmada incelendiği üzere 6698 Sayılı Kanun'un kişisel verilerin sınırlar arası aktarımına ilişkin düzenlemeler bütününe AB örnekleri başta olmak üzere uluslararası kişisel verilerin korunması uygulamalarıyla uyumlaştırılması gerekmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın bu bölümünde yapılan iyileştirme önerileri çerçevesinde 6698 Sayılı Kanun'un yurtdışına kişisel veri aktarımını düzenleyen dokuzuncu maddesinin çalışmanın eki niteliğindeki İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilişim ve Teknoloji Hukuku Enstitüsü tarafından hazırlanan örnek ışığında³²¹ yeniden düzenlenmesi mevcut uygulamada var olan uyumsuzlukları çözümleyebilecektir. Nitekim GVKT'de bulunan kademeli yaklaşımın, 6698 Sayılı Kanun'a da adapte edilmesi ve farklı kişisel veri aktarım seçeneklerinin koşullarına uygun bir biçimde düzenlenmesi de ilişkili maddenin güncellenmesi sayesinde sağlanabilecektir. Ayrıca bilhassa AB özelinde uygulamada önem kazanan risk temelli yaklaşım ve hesap verilebilirlik ilkelerinin de sınırlar arası kişisel veri aktarımı özelinde Türk kişisel verilerin korunması mevzuatında etkin bir şekilde uygulama alanı bulması sağlanabilecektir.

Nihayet bu çerçevede uluslararası alanda Türkiye'nin 108+ Sayılı Sözleşme'ye de taraf olması ve Sözleşme'nin usulüne uygun bir şekilde iç hukukta yürürlüğe konması da, bilhassa 108+ Sayılı Sözleşme'nin 108 Sayılı Sözleşmenin mevzuat ve teknolojideki değişimler ile gelişimler ışığında güncellenmiş versiyonu olduğu da gözetilerek, Türk kişisel verilerin korunması mevzuatını uluslararası gelişmelere uyumlaştırmanın yanı sıra, uluslararası işbirliğini güçlendirecek ve veri güvenliğine ilişkin standartları geliştirebilecektir. Nitekim 108+ Sayılı Sözleşme GVKT uygulamalarıyla da paralellik göstermekte ve şeffaflık, hesap verilebilirlik ve risk temelli yaklaşım ilkeleri başta olmak üzere uluslararası kişisel

³¹⁹ Bkz. 108 Sayılı Sözleşme [1981], m.4/3 ve 4/4.

³²⁰ Bkz. 181 Sayılı Ek Protokol [2001], m.1.

³²¹ Bkz. Ek1

verilerin korunması alanında önemi artan unsurları da barındırmak suretiyle veri güvenliği ve gizliliği azami düzeye taşıırken sınırlar arası veri akışını kolaylaştırıcı ve teşvik edici bir amaç gütmektedir³²².

4.2. GÜNCEL GELİŞMELER IŞIĞINDA ULUSLARARASI VERİ AKTARIMI

Gelişen teknolojiyle artış gösteren mobil ağ ve internet kullanımıyla birlikte veri merkezlerinin iş yükü artmakta, kişisel verilerin işlenmesi ve dolaşımı da ekonomik büyümeyle birlikte doğru orantılı olarak artış göstermektedir³²³. Bu çerçevede Dünya nüfusunun yüzde altmış gibi geniş bir yüzdesinin internete erişimi olması ve bu yüzdenin hızla büyüyor olması da yine büyük veri ve kişisel verilerin korunması kavramlarını ön plana çıkarmaktadır³²⁴. Öyle ki Dünya'daki tüm internet kullanıcılarının yalnızca 2020 yılında 1.3 milyar yıldan fazla zamana denk gelecek kadar internette zaman geçireceği öngörülmektedir³²⁵.

Bununla birlikte bilhassa COVID-19 salgın sebebiyle değişen ekonomi ve ticaretin de getirisiyle pek çok şirket yatırımlarını sınırlarken, bu sınırlamaların genel olarak dijital alanda olmadığı görülebilecektir³²⁶. Nitekim dünya genelinde dijital mecralara ve bulut bilişim uygulamalarına da geçiş görülmektedir³²⁷. Bu çerçevede pek çok ülkede kişisel verilerin korunması alanında gelişen ve değişen teknoloji ve ticarete uyum sağlanması ve yeni gelişmeler ışığında asgari veri güvenliği seviyesinin muhafaza edilebilmesi adına adımlar atılmaktadır. Örneğin Kanada'da Kişisel Verilerin Korunması ve Elektronik Belgeler Kanunu yerine

³²² Bkz. 108+ Sayılı Sözleşme [2018].

³²³ Kravchenko, Olena & Leshchenko, Maryna & Marushchak, Dariia & Vdovychenko, Yuriy & Boguslavskaya, Svitlana. "The digitalization as a global trend and growth factor of the modern economy," SHS Web of Conferences, 65. 07004. 10.1051/shsconf/20196507004, 2019.

³²⁴ "Global trends in internet traffic, data centre workloads and data centre energy use2010-2019", International Energy Agency, IEA, 1 Aralık 2020, <https://www.iea.org/data-and-statistics/charts/global-trends-in-internet-traffic-data-centre-workloads-and-data-centre-energy-use-2010-2019>.

³²⁵ "Digital 2020 October Global Statshot Report", DataReportal, Vol. 01, 20 Ekim 2020, <https://www.slideshare.net/DataReportal/digital-2020-october-global-statshot-report-october-2020-v01>.

³²⁶ "2020 PwC Global Digital IQ. Buckle up. Uncertainty Is Back." PricewaterhouseCoopers, PwC, 2020, <https://www.pwc.com/us/en/library/digital-iq.html>.

³²⁷ O'Donnell, Glenn. "Troubled Times Test Traditional Tech Titans", Forrester, 14 Ağustos 2020, go.forrester.com/blogs/troubled-times-test-traditional-tech-titans/.

Dijital Sözleşmelerin Uygulanması Kanunu'nun³²⁸ getirilmesi planlanmış, bu çerçevede daha geniş kapsamlı hak ve yükümlülükler ile daha ağır yaptırımlar öngören yeni düzenlemeye ilişkin müzakereler başlatılmıştır³²⁹.

Benzer şekilde GVKT'yle uyumlaştırılan ve gelişen teknolojiyi kapsayacak şekilde geliştirilmesi amaçlanan 108 Sayılı Sözleşme'nin güncel ve revize metni olan 108+ Sayılı Sözleşme de imzaya açılmıştır. Uluslararası düzlemde var olan bu gelişmenin, 108+ Sayılı Sözleşme'ye katılım ve uyum arttıkça daha da dikkat çekici etkileri olabilecek, uluslararası ilişkilerin yürütülmesi nezdinde zorunlu olan kişisel verilerin sınırlar arası aktarımı yönünden asgari veri güvenliğinin sağlanması başta olmak üzere, uygulamada temel bir bütünlük oluşturabilecektir³³⁰. Nitekim 108+ Sayılı Sözleşme'yle, Sözleşme'ye AB gibi uluslararası birlik ve kuruluşların taraf olabileceği de düzenlenmiştir. Değinmek gerekir ki AB, 108+ Sayılı Sözleşme'yi diğer ülkeleri GVKT'ye uyum için teşvik edebilecek uluslararası bir mekanizma olarak değerlendirmektedir. Bu doğrultuda 108+ Sayılı Sözleşme'nin, kişisel verilerin korunması alanında gelişimin AB'deki gelişime kıyasla geride kaldığı savunulabilecek olan Asya ülkeleri de dahil olmak üzere, dünya genelinde yaygın olarak kabulü halinde, global ticarete kişisel verilerin korunması alanında birlik güçlendirilebilecek ve uyumlaşmayı sağlayabilecektir³³¹.

Nitekim 108 Sayılı Sözleşme'ye kıyasla 108+ Sayılı Sözleşme'ye biyometrik ve genetik verilerin özel nitelikli kişisel veri olarak tanımlara eklenmesi, ilgili kişilerin haklarının genişletilmesi ve şeffaflık ilkesiyle veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerin güçlendirilmesi gibi sebeplerle, hem içerik hem de kapsam

³²⁸ “Bill C-11, An Act to enact the Consumer Privacy Protection Act and the Personal Information and Data Protection Tribunal Act and to make consequential and related amendments to other Acts” House of Commons of Canada, İlk Okuma, 17 Kasım 2020, <https://parl.ca/DocumentViewer/en/43-2/bill/C-11/first-reading>.

³²⁹ Shekar, Shruti. “New privacy legislation is 'the beginning of the story,' say experts”, Yahoo! Finance, Yahoo!, 18 Kasım 2020, <https://ca.finance.yahoo.com/news/new-privacy-legislation-is-the-beginning-of-the-story-say-experts-193722016.html>

³³⁰ “Convention 108+ : the modernised version of a landmark instrument”, Avrupa Konseyi Basın Odası, 18 Mayıs 2018, <https://www.coe.int/en/web/data-protection/-/modernisation-of-convention-108>.

³³¹ Greenleaf, Graham. “How Far Can Convention 108+ ‘Globalise’?: Prospects for Asian Accessions”, 3 Şubat 2020, <https://ssrn.com/abstract=3530870> veya <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3530870>.

olarak 108+ Sayılı Sözleşme'nin daha geniş bir koruma sağlamayı amaçladığı savunulabilecektir. Benzer şekilde kişisel verilerin 108+ Sayılı Sözleşme'ye dayanarak sınırlar arası aktarımının sınırlanabileceği haller arasında yeterli korumanın sağlanamadığı haller saklı kalmak kaydıyla kişisel verilerin üçüncü taraflara aktarımının sayılmış olması da yine Sözleşme'nin GVKT'de var olan güncel gelişmelerle uyumlu olduğu tezini destekleyici niteliktedir³³². Ayrıca 108+ Sayılı Sözleşme'nin amaçları arasında sınırlar arası veri aktarımının daha güvenli ve akıcı bir şekilde yürütülmesi de sayılmakta olup bu amaç da GVKT'nin sınırlar arası aktarımına ilişkin uygulamasıyla uyumludur³³³.

Bu noktada değinmek gerekir ki, uluslararası ticaret ve insan haklarının uluslararası düzlemde uyumlaştığı ve genel bazı uygulamaların görülebildiği güncel durumda, kişisel verilerin aktarımına ilişkin birbirinden farklı ve sayıca çok fazla düzenleme olmasının uygulanabilirliği ve verimliliği tartışılabilir. Örneğin APEC³³⁴ özelinde yürütülen uluslararası veri aktarım faaliyetleri, Sınırlar Arası Gizlilik Kuralları³³⁵ Sistemi'ni benimsemek suretiyle yürütülebilmektedir. Bu faaliyetler her ne kadar benzerlikler gösterse de, bunların GVKT çerçevesinde düzenlenen sınırlar arası veri aktarımı sistemiyle uyuşmayan yönlerinin olduğu da yadsınamaz bir gerçektir³³⁶. Bu doğrultuda özellikle Amerika Birleşik Devletleri gibi, APEC üyesi³³⁷ olmakla birlikte, WTO³³⁸ Taraf Ülkesi³³⁹ ve OECD Taraf

³³² “Convention 108+ : the modernised version of a landmark instrument”, Avrupa Konseyi Basın Odası, 18 Mayıs 2018, s. 27, <https://www.coe.int/en/web/data-protection/-/modernisation-of-convention-108>.

³³³ Avrupa Konseyi. “Explanatory Report to the Protocol amending the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data”, Strasbourg, 10 Ekim 2018, <https://rm.coe.int/cets-223-explanatory-report-to-the-protocol-amending-the-convention-fo/16808ac91a>.

³³⁴ Bkz. *Asia-Pacific Economic Cooperation* veya Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği. Daha fazla bilgi için Bkz. <https://www.apec.org/About-Us/About-APEC/History>.

³³⁵ Bkz. *Cross Border Privacy Rules* veya *CBPR*. Daha fazla bilgi için Bkz. <https://www.apec.org/About-Us/About-APEC/Fact-Sheets/What-is-the-Cross-Border-Privacy-Rules-System>.

³³⁶ Sullivan, Clare. “EU GDPR or APEC CBPR? A comparative analysis of the approach of the EU and APEC to cross border data transfers and protection of personal data in the IoT era”, *Computer Law & Security Review* Vol. 35, S. 4, Ağustos 2019, s. 380-397, <https://pdf.sciencedirectassets.com/271884/1-s2.0-S0267364919X00059/1-s2.0-S026736491930038X/main.pdf>

³³⁷ Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği, “Amerika”, Haziran 2018, <https://www.apec.org/About-Us/About-APEC/Member-Economies>.

Ülkesi³⁴⁰ de olan ve UMSCA³⁴¹ gibi özel antlaşmaların yanı sıra GVKT kapsamında AB ile de veri aktarımı faaliyetleri yürüten Ülkeler'in iç hukukları yanı sıra, ikili anlaşmalar olmaksızın dahi uluslararası düzlemde birbirinden farklı pek çok uygulamayla karşılaşacağı aşikardır³⁴². Ne var ki esas olarak özellikle uluslararası ticaretin yürütülmesi için geliştirilmiş WTO özelinde var olan düzenlemeler de dahil bazı uygulamalar olsa da, AB'nin ilgili kişilerin temel haklarının korunmasını esas alarak geniş ve etkin koruma sağlayan GVKT'nin uygulamasını benimsemek yönünde bir eğilimi olduğu savunulabilecektir³⁴³. Nitekim Gizlilik Kalkanı'nın iptaline ilişkin ABAD'ın C-311/18 Sayılı Kararı ve bu kararı takiben AB özelinde yayımlanan rehber ve yeni taslak standart sözleşme hükümleri gibi gelişmelerin, AB/AEB dışına yapılacak kişisel veri aktarımları nezdinde ağırlıklı olarak AB düzeyinde kişisel verilerin korunmasının sağlanabilmesi gerekliliğini vurgulaması da bu tezi destekleyici niteliktedir. Ayrıca şeffaflık, risk temelli yaklaşım ve hesap verilebilirlik ile başlangıçtan itibaren ve temel olarak gizlilik³⁴⁴ gibi GVKT genel ilkeleri arasında sayılan ilkelerin uluslararası uygulamalar nezdinde öneminin artması da değerlendirildiğinde ve sınırlar arası veri aktarımına ilişkin dünya genelinde yaygın olarak kullanımda olan uygulamalar incelendiğinde; bu çalışmada

³³⁸ Bkz. World Trade Organization veya Dünya Ticaret Örgütü. Daha fazla bilgi için Bkz. https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/who_we_are_e.htm.

³³⁹ Dünya Ticaret Örgütü. "Members and Observers Lists", 2020, https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm.

³⁴⁰ Bkz. <https://www.oecd.org/unitedstates/>

³⁴¹ Bkz. *United States-Mexico-Canada Agreement* veya Amerika Birleşik Devletleri-Meksika-Kanada Antlaşması. Daha fazla bilgi için Bkz. <https://ustr.gov/trade-agreements/free-trade-agreements/united-states-mexico-canada-agreement>.

³⁴² Sanchez, Luis Riccardo. "Data Flows For Digital Commerce in the UMSCA", Trade Dialogues, Dünya Ticaret Örgütü, 19 Kasım 2020, https://www.wto.org/english/res_e/reser_e/5_luis_inai.pdf.

³⁴³ Velli, Federica. "The Issue of Data Protection in EU Trade Commitments: Cross-border Data Transfers in GATS and Bilateral Free Trade Agreements", *European Papers*, Vol. 4, 2019, No 3, European Forum, Insight of 9 December 2019, pp. 881-894, <https://www.europeanpapers.eu/en/europeanforum/issue-of-data-protection-in-eu-trade-commitments>.

³⁴⁴ Bkz. *Privacy by design and default*

savunulan teze paralel olarak, GVKT'ye uyumlaşmanın bilhassa uluslararası ticaret özelinde varış noktası olduğu da değerlendirilmektedir³⁴⁵.

Bu bilgiler ışığında, 108+ Sayılı Sözleşme'ye taraf olmanın, AEB dışında kalan ülkeler nezdinde GVKT kapsamında gerçekleştirilecek olan kişisel veri aktarımları özelinde de bilhassa yeterli korumanın bulunduğu ülke tayini kararları verilirken pozitif bir rol oynayabileceği de savunulabilmektedir. Örnek vermek gerekirse, İngiltere'nin 108+ Sayılı Sözleşme'ye taraf olması, yeterli korumanın bulunduğu ülke tayin edilirken bilhassa ulusal istihbarat faaliyetlerin yürütülmesi hususundaki değerlendirmede İngiltere'nin lehine sonuç doğurabilecektir³⁴⁶.

Nitekim İngiltere'nin AB'den ayrılışı süresince ICO³⁴⁷ ile AVKK yakın temasta kalmış ve bu doğrultuda geçiş süresince veri sorumluları ve veri işleyenleri yönlendirici rehberler ile bildirimler yayımlanmıştır³⁴⁸. Bu çerçevede aktarım yapacak tarafların GVKT hükümlerine uyumu çerçevesinde AB vatandaşlarının verilerini işlemeleri sebebiyle temsilci atamaları gerekebilecektir³⁴⁹. Bunun yanı sıra, henüz İngiltere hakkında yeterli korumanın bulunduğu ülke kararı alınmadığı için AEB'den İngiltere'ye aktarım yapacak olan tarafların veri güvenliği hükümlerini uygulanması veya istisnalardan yararlanmak suretiyle kişisel veri aktarım faaliyetleri sürdürmesi gerekecektir³⁵⁰. Belirtmek gerekir ki İngiltere'den

³⁴⁵ Weiss, Justin B. “‘Managing personal data transfers inside a company’ WTO Trade Dialogues: Different models to facilitate the cross-border exchange of personal data”, International Association of Privacy Professionals, Dünya Ticaret Örgütü, 10 Kasım 2020, https://www.wto.org/english/res_e/reser_e/3_justin_weiss_for_wto_trade_dialogues_cross_border_exchange_of_personal_data_10nov2020.pdf.

³⁴⁶ Baker, Jennifer. “What does the newly signed 'Convention 108+' mean for UK adequacy?”, IAPP, 30 Ekim 2018, <https://iapp.org/news/a/what-does-the-newly-signed-convention-108-mean-for-u-k-adequacy/>

³⁴⁷ Information Commissioner's Office. “Keep Data Flowing from the EEA to the UK – Interactive Tool”, ICO, 2020, <https://ico.org.uk/for-organisations/data-protection-at-the-end-of-the-transition-period/keep-data-flowing-from-the-eea-to-the-uk-interactive-tool/>.

³⁴⁸ Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Information note on data transfers under the GDPR to the United Kingdom after the transition period”, 15 Aralık 2020, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_informationnote_20201215_transferstoukaf tertransitionperiod_en.pdf.

³⁴⁹ Ireland Data Protection Commission. “Guidance on Transfers of Personal Data from Ireland to the UK at the end of the Transition Period”, 2020, https://www.dataprotection.ie/en/organisations/international-transfers/guidance-transfers-personal-data-ireland-uk-event-no-deal-brexite#_ftn3.

³⁵⁰ Avrupa Veri Koruma Denetçisi. “Information note on international data transfers after Brexit”, 16 Temmuz 2019, https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/19-07-16_for_translation_note_on_personal_data_transfers_post-brexite_en.pdf.

AB'ye yapılan kişisel veri aktarımları özelinde bu ek prosedürlerin işletilmesine gerek olmayacaktır³⁵¹. Nitekim İngiltere AB ve AEB'de bulunan ülkeler nezdinde yeterlilik kararları almayı öngörmüş, bu doğrultuda altı aylık bir geçiş süreci ayrıca öngörülmüştür³⁵². Bu hususta değinmek gerekir ki, AB ile İngiltere arasında müzakere edilen Antlaşma'nın İngiltere nezdinde alınacak bir yeterlilik kararını kapsamadığı açıkça belirtilmiştir³⁵³. Ne var ki uluslararası adli yardımlaşma, balıkçılık, elektronik ticaret, sivil havacılık gibi hususlarda; bilhassa adli yardım ve polis güçleri arasındaki işbirliği faaliyetleri çerçevesinde DNA, parmak izi ve plaka bilgileri gibi bilgilerin yetkili merciler arasında paylaşılması veya Avrupa Polisi³⁵⁴ veya Eurojust³⁵⁵ ile yapılacak paylaşımlar ile terörizmle mücadele çerçevesinde PNR³⁵⁶ bilgilerinin aktarımı gibi bazı kişisel veri aktarımlarının gerçekleştirilmesi nezdinde İngiltere ve AB arasında uzlaşmaya varılmıştır³⁵⁷. Bu hususta İngiltere için güncel gelişmeler arasında en olumlusu olarak ise ABK'nin İngiltere hakkında taslak yeterlilik kararlarını yayımlaması olmaktadır³⁵⁸. Bu çerçevede ABK, İngiltere'de var olan hukuki düzenlemelerin

³⁵¹ Information Commissioner's Office. "Data Protection at the End of the Transition Period for Small Businesses and Organisations", ICO, 2020, <https://ico.org.uk/for-organisations/data-protection-at-the-end-of-the-transition-period/data-protection-at-the-end-of-the-transition-period-for-small-businesses/>.

³⁵² UK Government, "UK-EU Trade and Cooperation Agreement Summary", Aralık 2020, s.30, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/948093/TCA_SUMMARY_PDF.pdf

³⁵³ Avrupa Birliği Komisyonu, EU-UK Trade and Cooperation Agreement A new relationship, with big changes, Aralık 2020, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/eu-uk_trade_and_cooperation_agreement-a_new_relationship_with_big_changes-brochure.pdf.

³⁵⁴ Bkz. The European Union Agency of Law Enforcement Cooperation: Avrupa Birliği Polis Teşkilatı. <https://www.europol.europa.eu/>

³⁵⁵ Bkz. The European Union Agency for Criminal Justice Cooperation: Avrupa Birliği Yargısal İşbirliği Teşkilatı. Daha fazla bilgi için Bkz. <https://www.eurojust.europa.eu/>

³⁵⁶ Bkz. Passenger Name Record: Yolcu Bilgileri Kaydı. Daha fazla bilgi için Bkz. https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/police-cooperation/information-exchange/pnr_en.

³⁵⁷ UK Government, "UK-EU Trade and Cooperation Agreement Summary", Aralık 2020, s.10,15,24,26-29, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/948093/TCA_SUMMARY_PDF.pdf

³⁵⁸ Bkz. Avrupa Birliği Komisyonu, "Draft decision on the adequate protection of personal data by the United Kingdom: Law Enforcement Directive", 19 Şubat 2021, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/draft-decision-adequate-protection-personal-data-united-kingdom-law-enforcement-directive_en. ve Avrupa Birliği Komisyonu, "Draft decision on the adequate protection of personal data by the United Kingdom - General Data Protection Regulation, 19 Şubat

GVKT'nin yanı sıra 2016/680 Sayılı AB Polis ve Yargı Direktifi³⁵⁹'ne de uygun bulunduğunu açıklamıştır³⁶⁰. ABK'nin İngiltere'yi yeterli korumanın bulunduğu ülke tayini İngiltere ile AB arasında gerçekleştirilen yoğun veri aktarımı faaliyetleri özelinde diğer güvenlik tedbirlerine veyahut istisna hükümlerine başvurulmasına gerek kalmaksızın kişisel veri aktarım faaliyetlerinin sürdürülebilmesi sonucunu doğuracaktır. Bu durum da yaklaşık 1.6 Milyar Pound bedelinde olacağı hesaplanan ek sözleşme veyahut başkaca düzenlemelere duyulacak olan ihtiyacı ortadan kaldıracaktır. Bu husus yeterlilik kararlarının olumlu ticari etkilerini gözler önüne seren çarpıcı bir örnek olarak değerlendirilebilecektir³⁶¹.

AB'nin mevcut durumu incelendiğinde, teknolojik gelişmelerden çok siyasi ve politik hususlardan etkileniyor gibi gözükse de, AB kişisel verilerin korunması mevzuatı nezdinde de değişim ve gelişim gözlemlenebilecektir. İlk olarak belirtmek gerekir ki, AB kişisel verilerin korunması mevzuatının yaşayan bir süreç olarak yürütüldüğüne ve geliştiğine şüphe yoktur. Nitekim 2018 yılında yürürlüğe giren GVKT'nin akabinde GVKT uyarınca yayımlanan iyi uygulama örnekleri, yol gösterici rehberler³⁶² ve kararlar³⁶³ hayli fazladır. Bununla birlikte yukarıda incelenen İngiltere'nin AB'den ayrılış süreçleri ve bilhassa Amerika Birleşik Devletleri ile AB arasında var olan kişisel verilerin aktarımına ilişkin, iptal edilen Güvenli Liman³⁶⁴ 'dan sonra ikinci düzenleme olan Gizlilik

2021, https://ec.europa.eu/info/files/draft-decision-adequate-protection-personal-data-united-kingdom-general-data-protection-regulation_en.

³⁵⁹ Bkz. *Law Enforcement Directive*

³⁶⁰ Avrupa Birliği Komisyonu, "Data protection: European Commission launches process on personal data flows to UK", Avrupa Birliği Komisyonu Basın Açıklaması, 19 Şubat 2021, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_661.

³⁶¹ McCann, Duncan; Patel, Oliver; Ruiz, Javier, "The Cost of Data Inadequacy the Economic Impacts of the UK Failing to Secure an EU Data Adequacy Decision" New Economics Foundation ve University College London's (UCL) Europe Institute, Kasım 2020, s.2, https://neweconomics.org/uploads/files/NEF_DATA-INADEQUACY.pdf.

³⁶² "GDPR: Guidelines, Recommendations, Best Practices", Avrupa Veri Koruma Kurulu, 10 Ocak 2018, https://edpb.europa.eu/our-work-tools/general-guidance/gdpr-guidelines-recommendations-best-practices_en.

³⁶³ Bkz. https://edpb.europa.eu/our-work-tools/consistency-findings/opinions_en

³⁶⁴ ABAD C-362/14 Sayılı Kararı [2015].

Kalkanı'nın da ABAD kararıyla iptal edilmesi de AB genelinde kişisel verilerin AEB dışına aktarımı hususunda bazı değişimleri zorunlu kılmaktadır³⁶⁵.

Kısaca açıklamak gerekirse AB vatandaşı Maximillian Schrems, 2013 yılında Facebook'un kişisel verilerini Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan şirket merkezine aktarımının hukuka aykırılığı esasına dayanarak Güvenli Liman anlaşmasına İrlanda Veri Koruma Otoritesi'ne başvurmak suretiyle itiraz etmiştir. İtirazının reddini takiben Maximillian Schrems'in davayı bir üst mahkemeye taşıması üzerine ise yüksek mahkeme davayı ABAD'a devretme kararı almıştır³⁶⁶. ABAD ise incelemeleri sonucunda davacıyı haklı bulmuş ve 2015 yılında Güvenli Liman kararı, Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan yetkili kurum ve kuruluşların aktarıma amacıyla bağlı, sınırlı ve orantılı olmaksızın aktarılan kişisel verilere erişmesini içeren, Avrupa Birliği kişisel verilerin korunması mevzuatına aykırılık teşkil eden ve bu çerçevede yeterli korumanın sağlanamadığı sonucu doğuran bulgu sebebiyle iptal edilmiştir³⁶⁷. Güvenli Liman yerine kabul edilen Gizlilik Kalkanı kararında ise bildirim ve aydınlatma ile verilere ilgili kişiler tarafından erişim ilkeleri benimsenmiş, bununla birlikte, ilgili kişilere bilhassa işleme amacının değişmesi veya üçüncü kişilere aktarılması hususunda vazgeçme şansı sağlanması seçiminin verilmesi düzenlenmiştir³⁶⁸. Ayrıca ileriye dönük aktarımları da kapsayacak şekilde hesap verilebilirlik, şeffaflık, veri bütünlüğü ve amaçla sınırlı ve bağlantılı olmak ilkeleri de Gizlilik Kalkanı'nın belirleyici unsurları arasındadır³⁶⁹. Nihayet Gizlilik Kalkanı, veri güvenliği ve istihdam, icra ve sorumluluk ilkelerine de değinmek suretiyle, güvenlik ve hesap verilebilirlik hususunu kapsayıcı şekilde düzenlenmiştir³⁷⁰. Değinmek gerekir ki,

³⁶⁵ ABAD C-311/18 Sayılı Kararı [2020].

³⁶⁶ ABAD C-362/14 Sayılı Kararı [2015].

³⁶⁷ Avrupa Birliği Adalet Divanı. "The Court of Justice declares that the Commission's US Safe Harbour Decision is invalid" ABAD Basın Yayımı, S. 117/15, 06 Ekim 2015.

³⁶⁸ Minssen, Timo; Seitz, Claudia; Aboy, Mateo; Corrales Compagnucci, Marcelo. "The EU-US Privacy Shield Regime for Cross-Border Transfers of Personal Data under the GDPR: What Are the Legal Challenges and How Might These Affect Cloud-Based Technologies, Big Data, and AI in the Medical Sector?", European Pharmaceutical Law Review, EPLR, Vol. 4, S. 1, 2020, s.34-50.

³⁶⁹ Avrupa Birliği Komisyonu. "EU Commission and United States agree on new framework for transatlantic data flows: EU-US Privacy Shield" Avrupa Birliği Komisyonu Basın Yayımı, 02 Şubat 2016, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_16_216.

³⁷⁰ Kama Işık [2020], s. 160-161.

doktrinde Gizlilik Kalkanı'nın da geliştirilmeye açık elementler içerdiği savunulmaktadır³⁷¹.

Ancak Gizlilik Kalkanı kararına karşı da itiraz yoluna başvurusu Maximillian Schrems'in başvurusu sonucu yapılan incelemeler neticesinde, C-311/18 Sayılı ABAD Kararı uyarınca *Facebook'un* Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan merkezine standart sözleşme hükümlerinin kullanılması yoluyla yaptığı aktarımın iptaline ilişkin, hem kişisel verilerin aktarımı hem de Amerika Birleşik Devletleri'nde saklanması esnasında Amerikan istihbarat teşkilatlarının kişisel verilere erişebildiği gerekçesiyle Amerika Birleşik Devletleri'nin yeterli korumayı sağlayamadığı sonucuna varılmış, ve bu çerçevede uygulamada olan Gizlilik Kalkanı'nın da yeterlilik esaslarını sağlayamayacağı sonucuna varılmak suretiyle, Gizlilik Kalkanı yeterlilik kararı iptal edilmiştir³⁷². Gizlilik Kalkanı'nın bu doğrultuda bilhassa Amerikan istihbarat teşkilatının aktarılan kişisel verilere erişimi hususunda geliştirmeye açık olduğu savunulabilecektir³⁷³. Bu noktada 2013 yılında Maximillian Schrems'in ilk itirazının çığ ya da domino etkisi yarattığı ve AB kişisel verilerin korunması mevzuatında bilhassa kişisel verilerin AB/AEB dışına aktarımı hususunda hesap verilebilirlik, şeffaflık ve risk temelli yaklaşım ilkelerinin önem kazanmasına yol açtığı söylenebilecektir. Bu husus AB kişisel verilerin korunması mevzuatının yaşayan ve kendini geliştiren bir süreç olduğu tezini destekleyici niteliktedir.

Bununla birlikte değinmek gerekir ki ilgili Karar'da standart sözleşme hükümlerinin uygulanmasına ilişkin bazı ek önlemler getirilmiştir. AVKK, bu hususta yaptığı açıklamada³⁷⁴ taraflar arasında aktarıma devam edilebileceğini,

³⁷¹ Altun, Onur Cem. "An Examination of Adequacy of The EU-U.S. Privacy Shield Under the EU Law", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2017, s.126.

³⁷² Fennessy, Caitlin. *The 'Schrems II' Decision: EU-US Data Transfers in Question*, International Association of Privacy Professionals, 16 Temmuz 2020, iapp.org/news/a/the-schrems-ii-decision-eu-us-data-transfers-in-question/.

³⁷³ Avrupa Birliği Adalet Divanı. "The Court of Justice invalidates Decision 2016/1250 on the adequacy of the protection provided by the EU-US Data Protection Shield", ABAD Basın Yayımı, S. 91/20, T. 16 Temmuz 2020, <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2020-07/cp200091en.pdf>.

³⁷⁴ Avrupa Veri Koruma Kurulu. "European Data Protection Board - 41st Plenary Session: EDPB Adopts Recommendations on Supplementary Measures Following Schrems II." 11 Kasım 2020,

ancak standart sözleşme hükümleri başta olmak üzere alternatif yöntemlere başvurulması gerektiğini, bu doğrultuda ise gerekli veri güvenliği koşullarının sağlanabilecek olduğuna dair gerekli denetimlerin yapılması gerektiğini belirtmiştir. Nitekim GVKT uyarınca kişisel verilerin sınırlar arası aktarımı veri güvenliğine ilişkin, kriptografik yöntemlerin kullanılması ve gizlilik ve hizmet sözleşmelerinin kaleme alınması ile kişisel verilerin korunması alanında eğitilmiş ve bilgilendirilmiş çalışanları varlığı gibi teknik ve organizasyonel tedbirlerin yanı sıra GVKT’de belirlenen genel ilkeler başta olmak üzere, kişisel verilerin korunmasına ilişkin hükümlere uyum için gerekli sözleşmesel ve idari düzenlemelerin yapılmasını öngörmektedir³⁷⁵.

Bu doğrultuda yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin ilan edilmesi asgari olarak bu hususların sağlandığını karara bağlamış olsa da, güvenli ülke tayin edilmemiş ülke veya bölgelere yapılacak olan aktarımlar özelinde güvenlik tedbirlerinin veya istisnaların uygulanmasında bu hususların yeniden ve uygulanacak tedbir veya istisna kapsamında özel olarak ele alınması gerekmektedir³⁷⁶.

Bununla birlikte, Gizlilik Kalkanı’nın Amerika Birleşik Devletleri kişisel verilerin korunması mevzuatına uyum için düzenlediği koşulların halihazırda uygulanabilir olduğunun ve dikkat edilmesi gerektiğinin de gözetilmesi gerekmektedir³⁷⁷. Bu durumun yarattığı uyuşmazlık pek çok şirketi etkileyebilecek ve uygulamada bazı belirsizlikleri beraberinde getirebilecektir³⁷⁸. Örneğin, AB ve Amerika Birleşik Devletleri’nin iç ekonomisinde en büyük uluslararası ticaret hacmini kapladığı ve

https://edpb.europa.eu/news/news/2020/european-data-protection-board-41st-plenary-session-edpb-adopts-recommendations_en.

³⁷⁵ Meltzer, Joshua P. “The Court of Justice of the European Union in Schrems II: The impact of GDPR on data flows and national security”, Brookings Institution, 5 Ağustos 2020, <https://www.brookings.edu/research/the-court-of-justice-of-the-european-union-in-schrems-ii-the-impact-of-gdpr-on-data-flows-and-national-security/>

³⁷⁶ Information Commissioner’s Office. “Updated ICO Statement On The Judgment Of The European Court Of Justice In The Schrems II Case”, ICO, 2020, <https://ico.org.uk/about-the-ico/news-and-events/news-and-blogs/2020/07/updated-ico-statement-on-the-judgment-of-the-european-court-of-justice-in-the-schrems-ii-case/>.

³⁷⁷ Hengesbaugh, Brian. “What Privacy Shield organizations should do in the wake of 'Schrems II'”, International Association of Privacy Professionals, 17 Temmuz 2020, <https://iapp.org/news/a/what-privacy-shield-organizations-should-do-in-the-wake-of-schrems-ii/>.

³⁷⁸ Costello, Róisín Áine. “Schrems II: Everything Is Illuminated?”, European Papers, European Forum, 15 Ekim 2020, s. 1-15, <https://www.europeanpapers.eu/en/europeanforum/schrems-II-everything-is-illuminated>.

AB'nin güvenli ülke tayin ettiği İsrail'de yerleşik veri sorumluları ve veri işleyenlerin de Amerika'da yerleşik veri sorumlularına ve veri işleyenlere yapacakları aktarımlar özelinde standart sözleşme hükümlerine veya uygulanabilecek diğer güvenlik tedbirlerine dayanmak suretiyle faaliyetlerini güncellemesi gerekecektir³⁷⁹. Ancak bu sorunsalın çok uzun süre devam etmeyecektir, zira yeni bir düzenlemeye ilişkin AB ile Amerika Birleşik Devleti arasında müzakereler başlamıştır³⁸⁰.

Benzer şekilde, AB içerisinde de bazı güncellemeler olması beklenmektedir. Nitekim AVKD'nin yürüttüğü AB yapılanmalarının³⁸¹ veri güvenliğinin ve ilişkili mevzuata uyumunun denetlemesi esnasında, bazı organlarda Microsoft tabanlı ürün ve servislerin kullanımı hususuna dikkat çekilmiştir³⁸². Bu doğrultuda ABAD'ın C-311/18 Sayılı Kararı ışığında AB içerisinde de bazı uygulama değişiklikleri görülebileceği aşıkardır³⁸³. Bu doğrultuda AVKD, ABAD'ın C-311/18 Sayılı Kararı'nın uygulanmasına yönelik, sınırlar arası kişisel veri aktarımları açısından yol gösterici bazı detaylar içeren AB yapılanmaları özelinde hazırlanan stratejik planında AB yapılanmalarının her bir veri aktarımında aktarım etki analizi³⁸⁴ yapması gerekeceği düzenlenmiştir. Benzer şekilde AB yapılanmalarından Amerika Birleşik Devletleri'ne yapılan aktarımların haritalanması, yeni aktarım ilişkilerinin kurulmaması ve mevcut aktarım ilişkilerinin AB kişisel verilerin korunması mevzuatına uyumlu hale getirilmesi

³⁷⁹ Tene, Omer. "Israel's Privacy Shield Announcement: Tiptoeing between the EU and US, International Association of Privacy Professionals", 30 Eylül 2020, iapp.org/news/a/israels-privacy-shield-announcement-tiptoeing-between-the-eu-and-us/.

³⁸⁰ International Association of Privacy Professionals. "EU Offers New Alliance with US on Data Protection", 30 Kasım 2020, iapp.org/news/a/eu-offers-new-alliance-with-us-on-data-protection/.

³⁸¹ Bkz. Kurum, kuruluş, organ, ofis ve ajanslar ("Institutions, bodies, agencies, and offices")

³⁸² Avrupa Veri Koruma Denetçisi. "The Hague Forum: Reinforcing cooperation for fair IT contracts in Europe", 2 Temmuz 2020, https://edps.europa.eu/press-publications/press-news/press-releases/2020/hague-forum-reinforcing-cooperation-fair-it_en.

³⁸³ Avrupa Veri Koruma Denetçisi. "EDPS Statement following the Court of Justice ruling in Case C-311/18 Data Protection Commissioner v Facebook Ireland Ltd and Maximilian Schrems ("Schrems II")" S. EDPS/2020/08, 17 Temmuz 2020, https://edps.europa.eu/sites/edp/files/edpsweb_press_releases/edps-2020-08_schrems_edps_statement_en_0.pdf.

³⁸⁴ Bkz. *Transfer Impact Assessment*

için gerekli adımların atılması veya ilgili aktarımların durdurulması da kısa vadeli stratejik planlar arasında sayılmıştır³⁸⁵.

Bu gelişmeyi takiben, 15 Aralık 2020 tarihinde, GVKT'nin kırk altıncı maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi ve üçüncü maddesinin (b) bendi kapsamında gerçekleştirilecek olan veri aktarımlarına ilişkin rehber yayımlanmıştır³⁸⁶. Bu doğrultuda AVKK, uluslararası aktarımlara uygulanacak genel esasları ABAD'ın C-311/18 Sayılı Kararı ışığında açıklamış ve resmi kurum ve kuruluşlar arasında gerçekleştirilecek olan sınırlar arası kişisel veri aktarımlarını düzenlemiştir. Belirtmek gerekir ki bu çerçevede idari yapılanmalar arasında yapılacak olan sınırlar arası aktarımlar özelinde bu aktarımın kurulacak olan ikili veya uluslararası sözleşmede açıkça tanımlanması ve GVKT kapsamında var olan terimlerin eklenmesi öneriler arasında sunulmuştur. Benzer şekilde, sözleşmelerden doğan sorumlulukların bağlayıcılığı, denetimi ve sözleşmelerin sona erme koşullarının da düzenlenmesi öneriler arasındadır³⁸⁷.

Bu önerilerin genel olarak idari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla gerçekleştirecek olan veri aktarım faaliyetlerinin çerçevesini belirlemek amacı güdülerek düzenlendiği savunulabilecektir. Ancak bu durumun yanı sıra; sınırlılık ilkesi, doğruluk ve veri minimizasyonu ilkeleri ile sınırlı saklama ilkesine özellikle dikkat çekilmiş, ve bu hususlar da idari yapılanmalar arasında aktarıma kaynak olarak kurulması esas olan sözleşmelerde bulunması önerilmiş ve veri güvenliği, gizlilik ve ilgili kişilerin hakları ile verilerin başkaca üçüncü taraflara aktarımının sınırlandırılması hususları detaylıca açıklanmış ve öneriler arasında vurgulanmıştır³⁸⁸. Bilhassa devlet organları da dahil tutularak üçüncü taraflara

³⁸⁵ Avrupa Veri Koruma Denetçisi. "Strategy for Union institutions, offices, bodies and agencies to comply with the 'Schrems II' Ruling", 29 Ekim 2020, https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/2020-10-29_edps_strategy_schremsii_en_0.pdf.

³⁸⁶ Avrupa Veri Koruma Kurulu. "Guidelines 2/2020 on articles 46 (2) (a) and 46 (3) (b) of Regulation 2016/679 for transfers of personal data between EEA and non-EEA public authorities and bodies", Versiyon 2.0, 15 Aralık 2020.

³⁸⁷ A.g.e.

³⁸⁸ A.g.e.

aktarımın sınırlandırılmasına ilişkin öneride ABAD'ın C-311/18 Sayılı Kararı'nın etkilerinin görüldüğü aşıkardır³⁸⁹.

Bu çerçevede belirtmek gerekir ki, AB kişisel verilerin korunması mevzuatının bilhassa kişisel verilerin sınırlar arası aktarımı kapsamında devletin denetim yetkisi ile ilgili kişilerin AİHS'den doğan kişisel verilerin korunması hakkı arasında yani güvenlik ve ilgili kişilerin hak ve özgürlükleri arasında uygulanan denge testinde hak ve özgürlükleri, güvenlik savının gerisinde tutmadığı savunulabilecektir. Bu doğrultuda AB özelinde çalışmanın üçüncü bölümünde de değinildiği üzere standart sözleşme maddelerini de kapsayacak şekilde yayımlanan rehber, yorum ve taslak hükümler incelendiğinde, AB/AEB dışına kişisel veri aktarımına ilişkin AB'nin genel tutumunun değiştiği savunulabilecektir. Nitekim AB genelinde GVKT uyarınca standart sözleşme hükümlerinin kullanılması usulüyle, AB/AEB dışına yapılacak olan kişisel veri aktarımları onay mekanizmasına bağlanmamışken; güncel gelişmeler ışığında aktarım etki analizleri yapılması başta olmak üzere, ilişkili veri koruma otoritelerine ve aktarımı gerçekleştiren taraflara daha katı sorumluluklar yükleyen, sınırlayıcı olarak değerlendirilemeyecek olsa da korumacı nitelik taşıyan eski uygulamaya kıyasla daha sert bir yaklaşımın benimsenmekte olduğu gözlemlenebilmektedir. Bu gelişmenin GVKT'nin uygulamasının global veri koruma uygulamalarına olan etkisi gözetildiğinde, sınırlar arası veri aktarımı uygulamalarında yeni bir dönemin başladığına işaret ettiği söylenebilecektir. Dolayısıyla çalışmada incelendiği üzere, Türk veri koruma mevzuatının uluslararası düzlemdeki gelişmelere uyumlaştırılması uluslararası ticari faaliyetlerin devamlılığı başta olmak üzere, Türkiye Cumhuriyeti'nin ve vatandaşlarının uluslararası ilişkilerinin yürütülebilmesi için de önem arz etmektedir.

Nihayet belirtmek gerekir ki GVKT'nin coğrafi uygulama alanı, AB içerisindeki aktivitelerinin takibi ve profillemesi ile AB vatandaşlarına doğrudan mal ve hizmet sunulması çerçevesinde AB vatandaşlarının verilerinin işlendiği hallerde,

³⁸⁹ Avrupa Veri Koruma Kurulu. "Guidelines 2/2020 on articles 46 (2) (a) and 46 (3) (b) of Regulation 2016/679 for transfers of personal data between EEA and non-EEA public authorities and bodies", Versiyon 2.0, 15 Aralık 2020.

olay bazında değerlendirilecek olmakla birlikte, GVKT AB sınırlarını aşacak şekilde uygulama alanı bulabilecektir³⁹⁰. Bu hususta, İrlanda Veri Koruma Otoritesi'nin AVKK tarafından onaylanmış, Amerika Birleşik Devletleri merkezli olan *Twitter'a Android* uygulamasının sistemlerinde oluşan bir veri güvenliği zafiyeti sebebiyle gizli paylaşımların kamuya açık halde yayımlanması ve bu hususta *Twitter'ın* yetkili otoritenin zamanında ve usulüne uygun bir biçimde bilgilendirilmemiş olması sebebiyle kestiği 450,000 Avro idari para cezası örnek verilebilecektir³⁹¹.

Bu çerçevede AEB dışında yerleşik veri aktarımı yapan tarafların, AB vatandaşlarının verileri nezdinde alıcı konumunda olması halinde AB mevzuatına uyumu idari para cezaları ve global düzeyde ihlallerin ifşasından kaçınmak adına da önem arz etmektedir. Nitekim ilgili kişinin AB'de bulunması, doğrudan AB vatandaşlarını hedefleyecek şekilde ilgili kişilere mal veya hizmet sunuluyor olması gibi kriterlerin sağlanması halinde AEB sınırları içerisinde bulunmaksızın veri işleyen veri sorumlularına, GVKT'nin geniş bölgesel uygulaması sebebiyle idari para cezalarının düzenlendiği hükümler de dahil, ilişkili hükümleri uygulanabilecektir³⁹². Bu husus Türkiye'de yerleşik olmakla birlikte, GVKT madde üç fıkra ikide belirtilen şartları taşıyan veri sorumluları ve veri işleyenler için de geçerli olacaktır³⁹³.

³⁹⁰ Bkz. GVKT [2016], m. 3/2.

³⁹¹ Griffin, Andrew. "Twitter Fined for Making Private Tweets Public, in World First". *The Independent*, Independent Digital News and Media, 15 Aralık 2020, www.independent.co.uk/life-style/gadgets-and-tech/twitter-fine-private-tweets-public-ireland-eu-gdpr-b1774197.html.

³⁹² Kasap, Neslihan; Bilgili, Ali Cem, "GDPR ve Sınır Ötesi Uygulanabilirlik", "Güncel Gelişmeler Işığında Kişisel Verilerin Korunması Hukuku", Marmara Hukuk Bilimsel Toplantılar Serisi – I, 17 Nisan 2019 Haydarpaşa, On İki Levha Yayınevi, İstanbul, Ocak 2020, s. 209-218.

³⁹³ Dal, Ufuk. "Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün ülke dışı uygulama yetkisi ve bu yetkinin uluslararası hukukta meşruiyeti", *Kişisel Verileri Koruma Dergisi* 1, 2019, s.21-33, <https://dergipark.org.tr/en/pub/kvkd/issue/45759/553880>.

SONUÇ

Kişisel verilerin sınırlar arası aktarımı hususu uluslararası ticaret hacmiyle doğru orantılı olarak artan sınırlar arası veri akışı sebebiyle doğası gereği önem taşımaktadır³⁹⁴. Bu çerçevede veri akışının ve dolayısıyla ticari faaliyetlerin verimliliği ve sürdürülebilirliği, tıpkı uluslararası ticaret hükümlerinde olduğu gibi, kişisel verilerin korunması alanındaki düzenlemelerin de uluslararası çerçevede uyumlaştırılmasıyla sağlanabilecektir.

GVKT ile 6698 Sayılı Kanun'un kişisel verilerin aktarımına ilişkin hükümleri karşılaştırıldığında, uygulamada 6698 Sayılı Kanun'un seçenek ve uygulanabilirlik açısından çok geride kaldığı gözlemlenmektedir. Bu husus, bilhassa temel hak ve hürriyetleri düzenleyici uluslararası sözleşmelerden olan 108 Sayılı Sözleşme'nin Türk mevzuatındaki yeri başta olmak üzere, 6698 Sayılı Kanun ve ikincil mevzuatın mevcut halinin etkin bir şekilde uygulanmasına da engel teşkil etmektedir. Öyle ki çalışmada ele alındığı üzere, Türkiye'nin 108 Sayılı Sözleşme'nin 6698 Sayılı Kanun madde dokuz uyarınca uygulanmasına ilişkin düzenlemeleri de AY ve kişisel verilerin korunması mevzuatına aykırılık teşkil etmekle birlikte, yine veri aktarımını sınırlayıcı sonuç doğurmaktadır. Üstelik Türkiye'de 108 Sayılı Sözleşme'nin uygulanması esnasında da karşılıklılık ilkesine uyum aranırken; bu uyumun sağlanabilmesi esas olarak gerekli olan karşılıklı olarak uyumlu olan hukuki düzenleme ve mekanizmalar Türk kişisel verilerin korunması mevzuatınca sağlanamamaktadır.

Benzer şekilde karar aşamasında ele alınacak olan kriterler arasında da önem arz ettiği Kurum'ca vurgulanmış olan karşılıklılık ilkesine uyum, yine Türk mevzuatının mevcut kısıtlayıcı yapısı gözetildiğinde sağlanamayabilecektir. Bu hususta Kurul'un 108 Sayılı Sözleşme ve 181 Sayılı Ek Protokol³⁹⁵ ile 6698 Sayılı Kanun'un Kurul'un yetkilerini düzenleyen yirmi ikinci maddesinin ilişkili

³⁹⁴ Smirnov E.N. "Directions of development and regulation of cross-border data flows in international trade", *E-Management*, 2020, 3(1):16-26. (In Russ.) <https://doi.org/10.26425/2658-3445-2020-1-16-26>.

³⁹⁵ Avrupa Konseyi. "Explanatory Report to the Additional Protocol to the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data, regarding supervisory authorities and transborder data flows", 08 Kasım 2001, <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900016800cce56>.

fıkrasında³⁹⁶ Kurul'a atanmış olan yetki çerçevesinde, kişisel verilerin yurtdışına aktarılmasına ilişkin düzenlemelerin GVKT'de olduğu gibi, yeterlilik kararları, güvenlik tedbirleri ve istisnalar olarak üç kademeye ayrılmak suretiyle, GVKT'nin genel uygulamasına uyumlaştırılması hem hukuki uyumsuzlukları ortadan kaldıracak hem de ticari anlamda güvence sağlayacaktır³⁹⁷. Ayrıca yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin tayini kararlarının politik yapısı gereği, Kurul'un yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin belirlenmesine ilişkin yetkin bir otorite olmayışının da, bahse konu yetkinin bu yetkiyi kullanabilecek yetkin bir otoriteye verilecek şekilde yeniden düzenlenmesi de bahse konu mekanizmaların uygulanabilirliğini sağlayacaktır.

Bu doğrultuda GVKT'de düzenlenmiş olan kademeleri uygulama mekanizmalarının içerisinde de uygulama alanı olmayan taahhütnamelerin, GVKT'de bulunan standart sözleşme hükümleri esas alınarak AB mevzuatındaki uygulamalarla uyumlaşması, global düzlemde yaygınlaşan risk temelli yaklaşım ve hesap verilebilirlik ilkeleri temelinde kurulan veri güvenliği güvencelerinin Türk mevzuatında da uygulama alanı bulmasını sağlayabileceği gibi, veri aktarımı yapacak tarafların birden fazla ve birbirinden farklı dokümanı imzaya alması zorunluluğuna da çözüm getirebilecektir.

Yine GVKT'nin kademeli uygulamasına ters düşecek şekilde uygulanan ilgili kişilerin açık rızasının temini yoluyla kişisel verilerin aktarılması hususu nezdinde de, GVKT'nin istisna hükümlerine paralel olarak sınırlı hallerde uygulanabilecek şekilde yeniden düzenlenmesi, uygulamada var olan hukuka aykırı açık rıza temini usullerinin kullanılması suretiyle kişisel verilerin aktarımının yapılması sorunsalını çözümlayebilecektir. Bu doğrultuda ancak usulüne uygun olarak temin edilen açık rızaların varlığı halinde bu yöntemle başvurulmak suretiyle veri aktarımı gerçekleştirilebilecektir. Bilhassa Kurul'un Amazon Türkiye hakkında verdiği Karar incelendiğinde, Kurul'un karara konu olay özelinde açık rızanın geri alınabilir olması, hizmet şartına bağlanmaması gibi unsurları es geçerek rızanın yalnızca aktarım özelinde yani belirli bir konuya ilişkin özgür iradeyle açıklanmış

³⁹⁶ Bkz. 6698 Sayılı Kanun [2016], m. 22/1 (a), (e), (f), (g).

³⁹⁷ Bkz. GVKT [2016], m. 46-47 ve 49.

olması unsurlarını değerlendirdiği ve açıkça veri aktarımına ilişkin uygulanabilir, hukuka uygun tek yöntem olarak ilgili kişilerden kişisel verilerin sınırlar arası aktarımına ilişkin açık rıza temin edilmesi olduğunu belirtmiřtir³⁹⁸. Bu doğrultuda açık rızanın teminine ilişkin Kurul’un da benimsediği, GVKT’nin uygulanmasında yer alan hukuka uygunluk unsurlarının sağlanamayacağı ve yurtdışına kişisel veri aktarımına ilişkin Türkiye’de ilgili kişilerden temin edilecek olan açık rızaların sembolik ve hukuka aykırı kalacağı sonucuna varılabilmektedir³⁹⁹. Ayrıca Amazon Türkiye’ye ilişkin Karar’da aktarımın yoğunluğu, sıklığı ve zorunluluğu gibi unsurlar da açık rızanın uygunluğunun değerlendirilmesi esnasında değerlendirilmemiştir.

Oysa ki GVKT’de olduğu gibi açık rıza temininin yalnız istisnalar arasında sayılması halinde bu hususlar da değerlendirilebilecek ve yalnızca hukuka uygun açık rıza temininin tüm unsurlarının sağlanması koşuluyla sınırlar arası kişisel veri aktarımlarına dayanak oluşturabilecektir. Bu nedenle Türk kişisel verilerin korunması mevzuatının uluslararasırnekleriyle uyumlaştırılması mevcut uyuşmazlıklar nezdinde tek ve en etkili çözüm olarak değerlendirilebilecektir.

Nihayet değinmek gerekir ki GVKT’de de uygulaması bulunan BşK’nin Türk mevzuatında da uygulamaya alınmış olması, uyumlaştırma yönünde olumlu bir adım olarak görülse de, BşK’nin uygulamaya geçirilmesi için gereken çalışma, düzenleme, inceleme ve onay süreçlerinin çok uzun sreler alacak olması gerekçesiyle, bu hususta henüz Türk mevzuatının GVKT’nin uygulamasına yaklaştığı söylenemeyecektir.

Bu hususta Türkiye Cumhuriyeti’nin GVKT uygulamalarıyla da uyumlu olan 108+ Sayılı Sözleşme’ye taraf olmak suretiyle de uluslararası düzlemde var olan gelişmelere yaklaşabileceği savunulabilecektir.öyle ki 108+ Sayılı Sözleşme nc taraflara aktarım gibi hususlar da dahil olmak üzere geniş kapsamlı düzenlemeler içerdiğinden; ABAD’ın C-311/18 Sayılı Kararı’nı takiben AB genelinde değişen ve gelişen sınırlar arası veri aktarım mekanizmalarına da uyum

³⁹⁸ Kurul 2020/173 Sayılı Kararı [2020].

³⁹⁹ 95/46/EC Sayılı Direktif Madde 29 alışma Grubu “Guidelines 05/2020 on consent under Regulation 2016/679”, Avrupa Veri Koruma Otoritesi Güncellemesi Versiyon 1.1, 4 Mayıs 2020, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_202005_consent_en.pdf.

sağlayabilecek nitelik taşımaktadır⁴⁰⁰. Bu sebeple söz konusu Sözleşme'ye taraf olmak ve bu Sözleşme'nin iç hukukta da uygulanabilir hale gelmesi halinde Türk kişisel verilerin korunması mevzuatı özelinde de sınırlar arası kişisel veri aktarımı özelinde var olan güncel gelişmeler ışığında değişen uygulamalara yer verilebilecektir.

Bununla birlikte doğası gereği sürekli değişiklik gösteren kişisel verilerin sınırlar arası aktarımı hususunda uluslararası düzlemde de bazı gelişmelerin mevcut olduğu görülmektedir. Öyle ki İngiltere'nin AB'den ayrılması süreçleri ile Amerika Birleşik Devletleri'nin AB'yle ve dolayısıyla AB'nin yeterli korumanın bulunduğu ülke ilan ettiği ülkelerle ilişkisinin politik, ticari ve veri güvenliğine ilişkin boyutları arasında oluşan çelişkiler kişisel verilerin korunması hususunda uluslararası veri aktarımına ilişkin bazı yeni uygulamaların oluşmasına neden olmaktadır. Bu çerçevede özellikle ABAD'ın güncel olarak Gizlilik Kalkanı kararını iptal etmesi ve yaygın kullanım alanı bulan standart sözleşme hükümlerinin uygulanmasında ve idari yapılanmalar arasında kurulacak olan düzenlemeler nezdinde ek bir güvenlik aşaması olarak, verilerin aktarıldığı bölgede asgari olarak AB mevzuatınca sağlanan güvenliğin sağlanabileceğine ilişkin kontrol mekanizmalarının işletilmesine ilişkin ek düzenleme ve rehberlerin yayımlanması uygulamada yeni bir dönemin başladığına ilişkin delil niteliği taşımaktadır.

Bu doğrultuda her ne kadar uygulamada henüz alternatif bir süreç doğrudan işletilmeye başlanmamış olsa da, hem ABD ile AB arasında yeni bir anlaşma kurulmasına ilişkin müzakereler başlamış, hem de ICO gibi veri koruma otoriteleri geçiş aşamalarına ilişkin yol gösterici yorumlarda bulunmuştur. Bu noktada değinmek gerekir ki GVKT kapsamında faaliyet gösteren veri koruma otoriteleri başta olmak üzere, uluslararası düzlemde iyi uygulama örnekleri ve yol gösterici rehber, karar ve yayımlar hayli yaygındır. Bununla birlikte Gizlilik Kalkanı kararının iptalinin veya standart sözleşme hükümlerine ilişkin alınması öngörülen ek önlemler, bilhassa GVKT kapsamında kişisel verilerin AEB dışına aktarımına ilişkin pek çok, kademeli ve sistemli mekanizmaların ve uygulama

⁴⁰⁰ Bkz. 108+ Sayılı Sözleşme [2018].

örneklerinin varlığı sebebiyle, uluslararası ticareti engelleyici sonuçlar doğurmayacağı savunulabilecektir.

Bu çerçevede söylenebilecektir ki yaygınlaşan teknoloji kullanımıyla birlikte, bilhassa COVID-19 sebebiyle değişen dünya ve ticaret yapısı sebebiyle yaşayan bir süreç olarak elektronik ticaret ve internet kullanımıyla doğru orantılı olacak şekilde kişisel verilerin korunmasına ilişkin süreçler gelişmektedir. Bu hususta WTO, APEC uygulamaları gibi farklı pek çok uygulama çerçevesinde faaliyetlerini yürüten uluslararası yapılanmalar ve ülkelerin de 108+ Sayılı Sözleşme başta olmak üzere, uluslararası ve ulusal düzlemde kişisel verilerin korunması mevzuatını uyumlaştırma yönüne gitmesinin bilhassa uluslararası ticaret nezdinde kişisel verilerin sınırlar arası dolaşımını kolaylaştırabilecek ve gelişen ve büyüyen pazarlara alan yaratabilecektir.

Bu noktada uluslararası ve ulusal düzenlemeler ve veri koruma otoriteleri tarafından yapılan yayımlar doğrultusunda veri güvenliği ile veri akışı arasında dengenin uluslararası düzlemde pek çok senaryoda kolaylıkla sağlanabilmesi de mümkün olacaktır.

Nihayet ABAD'ın C-311/18 Sayılı Kararı'nı takiben AB genelinde daha korumacı bir tutumun benimsenmekte olduğu gözlemlenebilmektedir. Bu çerçevede uygulamada özellikle risk temelli yaklaşım, şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkelerinin öneminin arttığı ve AB'nin genel eğiliminin gizlilik ve güvenliği azami düzeylere taşıırken sınırlar arası kişisel veri aktarımını sınırlayıcı değil düzenleyici yönde olduğu söylenebilecektir.

Bu doğrultuda Türk kişisel verilerin korunması mevzuatında bulunan yurtdışına kişisel veri aktarımına ilişkin düzenlemeleri özelinde gerekliliği savunulan taahhütnamelerin uygulanmasında onay mekanizmaları yerine bildirim mekanizmalarının getirilmesi hususu ele alındığında, AB'de var olan güncel korumacı tutuma uygun bir şekilde kişisel veri aktarım faaliyetleri özelinde aktarım etki analizlerinin yapılması, aktarımı gerçekleştirecek olan taraflara gerekli tedbirlerin alındığına ve yeterli korumanın sağlandığına dair incelemenin de yapıldığına dair belgelendirme yükümlülüklerinin getirilmesinin düzenlenmesi ve risk temelli yaklaşım ile hesap verilebilirlik ilkeleri çerçevesinde aktarımlarının

güvenliğine ilişkin sorumluluğun kişisel veri aktarımını gerçekleştiren taraflara yüklenmesi uygulamada teşvik edici ancak korumacı bir yaklaşımın benimsenmesini sağlayacaktır. Bu çerçevede başlangıçtan itibaren ve temel olarak gizlilik⁴⁰¹ ilkesinin teşvik edilmesi de bilhassa kademeli yaklaşım prensibinin benimsenmesini takiben belirli aktarım yöntemleri özelinde onay mekanizmalarının yerine bildirim mekanizmalarının getirilmesini takiben ihtiyaç duyulacak güvenlik ve gizlilik ihtiyacını asgari düzeylere indirgeyebilecektir. Türk kişisel verilerin korunması mevzuatının da GVKT'nin benzer ve uluslararası düzlemde var olan genel uygulamaya uyumlu ve yol gösterici nitelikte olan düzenlemelerine uyumlaşması, Türkiye'nin de bu birlikte gelişen ve değişen uluslararası sistemin içerisinde ilerlemesini sağlayacaktır.

⁴⁰¹ Bkz. *Privacy by design and default*

KAYNAKÇAⁱ

Kitap, Makale, Bildiri ve İnternet Kaynakları

“2020 PwC Global Digital IQ. Buckle up. Uncertainty Is Back.”
PricewaterhouseCoopers, PwC, 2020,
<https://www.pwc.com/us/en/library/digital-iq.html>.

“About EU Cloud Code of Conduct”, EU Cloud CoC, 2020,
<https://eucoc.cloud/en/about/about-eu-cloud-coc/>.

Akcalı Gür, Berna. “The normative power of the EU: a case study of data protection laws of Turkey”, International Data Privacy Law, 2020, Vol. 0, No. 0, Oxford University, s.3.

Akçalı Gür, Berna, “Uluslararası Hukuk ve AB Hukuku Boyutuyla Kişisel Verilerin Yurtdışına Aktarılması”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt 25, S. 2, Prof. Dr. Ferit Hakan Baykal Armağanı, Aralık 2019, s. 850 vd.

Altun, Onur Cem. “An Examination of Adequacy of The EU-U.S. Privacy Shield Under the EU Law”, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2017.

Aşıkoğlu, İpek Şeriban. “Avrupa Birliği ve Türk Hukukuunda Kişisel Verilerin Korunması ve Büyük Veri”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Yüksek Lisans Tezleri Dizini No:5, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, Kasım 2018.

Baker, Jennifer. “What does the newly signed 'Convention 108+' mean for UK adequacy?”, IAPP, 30 Ekim2018, <https://iapp.org/news/a/what-does-the-newly-signed-convention-108-mean-for-u-k-adequacy/>

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu. “Türk Bankacılık Sektörü Temel Göstergeleri” BDDK Veri ve Sistem Yönetimi Daire Başkanlığı, Eylül 2020,
https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/veri_000014_64.pdf.

Başalp, Nilgün. “Avrupa Birliği Veri Koruması Genel Regülasyonu’nun Temel Yenilikleri”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırma

Dergisi, Cilt 21, Sayı 1, Hukuk Fakültesi Makale Koleksiyonu, 2015, s. 77-105.

“Cloud Industry Unites to Create Global Standard for Transfer of Personal Data following ‘Schrems II’ ruling”, EU Cloud CoC Press Release, 15 Eylül 2020, <https://eucoc.cloud/en/detail/news/cloud-industry-unites-to-create-global-standard-for-transfer-of-personal-data-following-schrems-ii/>.

Costello, Róisín Áine. “Schrems II: Everything Is Illuminated?”, European Papers, European Forum, 15 Ekim 2020, s. 1-15, <https://www.europeanpapers.eu/en/europeanforum/schrems-II-everything-is-illuminated>.

Çekin, Mesut Serdar. “Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu” On İki Levha Yayıncılık, 2018.

Çekin, Mesut Serdar. “Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu” On İki Levha Yayıncılık, 2020.

Çimen Bulut, İpek, “Avrupa Dijital Tek Pazarında Kişisel Verilerini Korunması”, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2020, s. 207.

Dal, Ufuk. "Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün ülke dışı uygulama yetkisi ve bu yetkinin uluslararası hukukta meşruiyeti", Kişisel Verileri Koruma Dergisi 1, 2019, s.21-33, <https://dergipark.org.tr/en/pub/kvkd/issue/45759/553880>.

Determann, Lothar, (Çeviri: Hilal Temel). “Kişisel Verilerin Korunması Uygulama Kılavuzu”, On İki Levha Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, Ocak 2020.

“Digital 2020 October Global Statshot Report”, DataReportal, Vol. 01, 20 Ekim 2020, <https://www.slideshare.net/DataReportal/digital-2020-october-global-statshot-report-october-2020-v01>.

Duman, Berat. “Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması”, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2020, s.150.

Dünya Ticaret Örgütü. “Members and Observers Lists”, 2020, https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm.

- Hunton Andrews Kurth. “EDPB and EDPS Adopt Joint Opinions on Draft SCCs Posted on Janu”, Hunton Andrews Kurth’s Privacy and Cybersecurity of Hunton Andrews Kurth, The National Law Review, S. XI/15, 15 Ocak 2021, <https://www-natlawreview-com.cdn.ampproject.org/c/s/www.natlawreview.com/article/edpb-and-edps-adopt-joint-opinions-draft-sccs-posted-janu?amp>.
- Erarslan Türkmen, Sevgi. “Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Açık Rızanın Aranmadığı Haller”, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, Eylül 2019.
- Erdogdu, Aylin. "Bankacılık Sektöründe Kişisel Verilerin Korunması ve Müşteri İlişkileri Yönetimi", Kişisel Verileri Koruma Dergisi, S. 1, 2019, s.87-94, <https://dergipark.org.tr/en/pub/kvkd/issue/50609/658420>.
- “EU: The One-Stop-Shop under the GDPR.” DataGuidance, 4 Ağustos 2020, www.dataguidance.com/opinion/eu-one-stop-shop-under-gdpr.
- Fennessy, Caitlin. “New EU SCCs: A modernized approach”, International Association of Privacy Professionals, 13 Kasım 2020, <https://iapp.org/news/a/new-eu-standard-contractual-clauses-a-modernized-approach/>.
- Fennessy, Caitlin. “The 'Schrems II' Decision: EU-US Data Transfers in Question”, International Association of Privacy Professionals, 16 Temmuz 2020, iapp.org/news/a/the-schrems-ii-decision-eu-us-data-transfers-in-question/.
- “Global trends in internet traffic, data centre workloads and data centre energy use2010-2019”, International Energy Agency, IEA, 1 Aralık 2020, <https://www.iea.org/data-and-statistics/charts/global-trends-in-internet-traffic-data-centre-workloads-and-data-centre-energy-use-2010-2019>.
- Greenleaf, Graham. “‘Modernised’ Data Protection Convention 108 and the GDPR”, Privacy Laws and Business International Report, Vol. 154, S. 22, T. 2018, University of New South Wales Law Research Paper, S. 19-3, T. 209, s.1.

- Greenleaf, Graham. “How Far Can Convention 108+ ‘Globalise’?: Prospects for Asian Accessions”, 3 Şubat 2020, <https://ssrn.com/abstract=3530870> veya <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3530870>.
- Griffin, Andrew. “Twitter Fined for Making Private Tweets Public, in World First”. The Independent, Independent Digital News and Media, 15 Aralık 2020, www.independent.co.uk/life-style/gadgets-and-tech/twitter-fine-private-tweets-public-ireland-eu-gdpr-b1774197.html.
- Hengesbaugh , Brian. “What Privacy Shield organizations should do in the wake of 'Schrems II'”, International Association of Privacy Professionals, 17 Temmuz 2020, <https://iapp.org/news/a/what-privacy-shield-organizations-should-do-in-the-wake-of-schrems-ii/>.
- Hofmann, Susanne, “EU Adequacy Decision on Data Protection Laws: Risks For Third Countires”, Pricewaterhousecoopers, PwC Switzerland, 12 Ekim 2020, <https://www.pwc.ch/en/insights/regulation/eu-adequacy-decision-on-data-protection-laws-risks-for-third-countries.html>.
- Hunton Andrews Kurth, “European Commission Publishes Draft of New Standard Contractual Clauses”, Privacy and Information Security Law Blog, 13 Kasım 2020, <https://www.huntonprivacyblog.com/2020/11/13/european-commission-publishes-draft-of-new-standard-contractual-clauses-2/#more-19816>.
- International Association of Privacy Professionals. “EU Offers New Alliance with US on Data Protection”, 30 Kasım 2020, iapp.org/news/a/eu-offers-new-alliance-with-us-on-data-protection/.
- İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilişim ve Teknoloji Hukuku Enstitüsü. “Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Düzenlemeler Çerçevesinde Uluslararası Veri Aktarımı Yeni Gelişmeler ve Uygulamaya İlişkin Hukuki Değerlendirmeler”, İstanbul, 30 Şubat 2020, https://itlaw.bilgi.edu.tr/media/2020/3/30/Final%20Veri_Aktarimi_Raporu_30.03.2020.pdf.
- Kama Işık, Sezen. “Avrupa Veri Koruma Hukukuna Anayasal Bir Bakış”, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Ocak 2020.

- Kasap, Neslihan; Bilgili, Ali Cem. “GDPR ve Sınır Ötesi Uygulanabilirlik”, “Güncel Gelişmeler Işığında Kişisel Verilerin Korunması Hukuku”, Marmara Hukuk Bilimsel Toplantılar Serisi – I, 17 Nisan 2019 Haydarpaşa, On İki Levha Yayınevi, İstanbul, Ocak 2020, s. 209-218.
- Kaufmann, Julia; Valetk, Harry. “The impact 'Schrems II' has on controller-to-controller SCCs”, <https://iapp.org/news/a/the-impact-schrems-ii-has-on-controller-to-controller-sccs/>.
- Kaya, Mehmet Bedii. “Elektronik Ticaret Hukuku: Ticari Elektronik İletiler”, On İki Levha Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul, Haziran 2020.
- Kaya, Zekeriya. “Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanı Bilir Veri Gizliliğinin Önemini Anlatı”, Anadolu Ajansı, Röportaj, 06 Nisan 2021, <https://www.aa.com.tr/tr/roportaj/kisisel-verileri-koruma-kurumu-baskani-bilir-veri-gizliliğinin-onemini-anlatti/2199606>.
- Keser, Yıldırım. “Tüketicinin Kişisel Verisinin İşlenmesinde Açık Rıza”, SÜHFD., C. 28, S. 3, 2020, s. 1181-1215, <https://0-dergipark-org-tr.opac.bilgi.edu.tr/tr/download/article-file/1057983>.
- Kocabaş, Gediz. “KVKK’da Yer Alan Kurum ve Kavramların TMK ve Kıta Avrupası Hukuk Sistemi Kapsamında Değerlendirilmesi”, “Güncel Gelişmeler Işığında Kişisel Verilerin Korunması Hukuku”, Marmara Hukuk Bilimsel Toplantılar Serisi – I, 17 Nisan 2019 Haydarpaşa, On İki Levha Yayınevi, İstanbul, Ocak 2020, s. 113.
- Kravchenko, Olena & Leshchenko, Maryna & Marushchak, Dariia & Vdovychenko, Yuriy & Boguslavskaya, Svitlana. “The digitalization as a global trend and growth factor of the modern economy,” SHS Web of Conferences, 65. 07004. 10.1051/shsconf/20196507004, 2019.
- Küzeci, Elif. “Avrupa Konseyi’nin 108 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Sözleşmesi Yenilendi! Sözleşme 108+, Carpenter kararı ve diğer bazı gelişmelere ilişkin bir değerlendirme 5” Temmuz , 2018, <https://medium.com/@elfkzc/avrupa-konseyinin-108-say%C4%B1%C4%B1-ki%C5%9Fisel-verilerin-korunmas%C4%B1-s%C3%B6zle%C5%9Fmesi-yenilendi-bc8daad9decc>.

- Küzeci, Elif. Kişisel Verilerin Korunması, On İki Levha Yayıncılık A.Ş., İstanbul, 2020, s. 410-414.
- McCann, Duncan; Patel, Oliver; Ruiz, Javier. “The Cost of Data Inadequacy the Economic Impacts of the UK Failing to Secure an EU Data Adequacy Decision” New Economics Foundation ve University College London's (UCL) Europe Institute, Kasım 2020, https://neweconomics.org/uploads/files/NEF_DATA-INADEQUACY.pdf.
- Meltzer, Joshua P. “The Court of Justice of the European Union in Schrems II: The impact of GDPR on data flows and national security”, Brookings Institution, 5 Ağustos 2020, <https://www.brookings.edu/research/the-court-of-justice-of-the-european-union-in-schrems-ii-the-impact-of-gdpr-on-data-flows-and-national-security/>
- Minssen, Timo; Seitz, Claudia; Aboy, Mateo; Corrales Compagnucci, Marcelo. “The EU-US Privacy Shield Regime for Cross-Border Transfers of Personal Data under the GDPR: What Are the Legal Challenges and How Might These Affect Cloud-Based Technologies, Big Data, and AI in the Medical Sector?”, European Pharmaceutical Law Review, EPLR, Vol. 4, S. 1, 2020, s.34-50.
- Moerel, Lokke. “What Happened to the One-Stop Shop?” International Association of Privacy Professionals, 6 Mayıs 2020, iapp.org/news/a/what-happened-to-the-one-stop-shop/.
- Mutlu, Muhammet Sefa. “Kişisel Verilerin Soruşturma Evresinde İşlenmesi ve İnsan Hakları Kapsamında Korunması”, Hukuk Yayınları Dizisi – 2551, Adalet Yayınevi, Ocak 2020.
- Nikolaos I. Theodorakis. “Cross Border Data Transfers Under the GDPR: The Example of Transferring Data from the EU to the US”, TTLF Working Papers No. 39, Stanford-Vienna Transatlantic Technology Law Forum, 4 Eylül 2018, <https://law.stanford.edu/publications/no-39-cross-border-data-transfers-under-the-gdpr-the-example-of-transferring-data-from-the-eu-to-the-us/>.

- Ntouvas, Ioannis. “Exporting Personal Data to EU-Based International Organizations Under the GDPR”, *International Data Privacy Law*, Vol. 9, No. 4, 18 Ekim 2019, s.272-284.
- O’Donnell, Glenn. “Troubled Times Test Traditional Tech Titans”, *Forrester*, 14 Ağustos 2020, go.forrester.com/blogs/troubled-times-test-traditional-tech-titans/.
- O’Donoghue, Cynthia; Thomas, Philip; O’Brien, Sarah; Splittgerber, Andreas; Leuthner, Christian; Toddet, Elle. “Schrems II: History Repeats Itself, But It Is Not All Bad News for International Data Transfers.” *Computer & Internet Lawyer*, vol. 37, s. 9, Ekim 2020, s. 17–19. EBSCOhost, search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=bsu&AN=145969670&site=eds-live.
- Özcan, Göknil. “Bankacılık İş ve İşlemlerinde Kişisel Verilerin Korunması”, *On İki Levha Yayıncılık*, 1. Baskı, İstanbul, Ocak 2020.
- Özkan, Oğulcan. “Kişisel Verilerin Korunması”, *Yüksek Lisans Tezi’ Anakara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara, 2020, s.45.
- Öztürk, Bahri; Altınok Çalışkan, Elif; Seyhan, Serkan, “Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Teorik Ve Pratik Çalışma Kitabı”, *Seçkin Yayıncılık San. Ve Tic. A.Ş.*, Ankara, 2021, s.81.
- Raul, Alan Charles. “The Privacy, Data Protection and Cybersecurity Law Review”, s.103, *Law Business Research*, Third Edition, 2016.
- Riccardi, J Lee, “The German Federal Data Protection Act of 1977: Protecting the Right to Privacy? (1983,Aralık 12), *Boston Collage International and Comparative Law Review*, Vol. 6, Sayı 1, Makale 8, s. 245-246.
- Sanchez, Luis Riccardo. “Data Flows For Digital Commerce in the UMSCA”, *Trade Dialogues*, Dünya Ticaret Örgütü, 19 Kasım 2020, https://www.wto.org/english/res_e/reser_e/5_luis_inai.pdf.
- Shekar,Shruti. “New privacy legislation is 'the beginning of the story,' say experts”, *Yahoo! Finance*, Yahoo!, 18 Kasım 2020, <https://ca.finance.yahoo.com/news/new-privacy-legislation-is-the-beginning-of-the-story-say-experts-193722016.html>

- Smirnov E.N. “Directions of development and regulation of cross-border data flows in international trade”, E-Management, 2020, 3(1):16-26. (In Russ.) <https://doi.org/10.26425/2658-3445-2020-1-16-26>.
- Sullivan, Clare. “EU GDPR or APEC CBPR? A comparative analysis of the approach of the EU and APEC to cross border data transfers and protection of personal data in the IoT era”, Computer Law & Security Review Vol. 35, S. 4, Ağustos 2019, s. 380-397, <https://pdf.sciencedirectassets.com/271884/1-s2.0-S0267364919X00059/1-s2.0-S026736491930038X/main.pdf>.
- Sümer, Bilgesu. “The Certification Mechanism Under the EU General Data Protection Regulation”, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Marmara Üniversitesi Avrupa Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 2019, s.146.
- Tene, Omer. “Israel's Privacy Shield Announcement: Tiptoeing between the EU and US, International Association of Privacy Professionals”, 30 Eylül 2020, iapp.org/news/a/israels-privacy-shield-announcement-tiptoeing-between-the-eu-and-us/.
- The International Organization for Standardization. “ISO/IEC 17065:2012(en) Conformity assessment — Requirements for bodies certifying products, processes and services”, 2012, <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso-iec:17065:ed-1:v1:en>.
- Toker, Ali Gümrah, Dr. "15 Kasım 1965 Tarihli “Hukukî veya Ticarî Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair Lahey Sözleşmesi” Uyarınca Tebligat Yapılması", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 13 (2011), s.107-152, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/deuhfd/issue/46835/587228>.
- Velli, Federica. “The Issue of Data Protection in EU Trade Commitments: Cross-border Data Transfers in GATS and Bilateral Free Trade Agreements”, European Papers, Vol. 4, 2019, No 3, European Forum, Insight of 9 December 2019, pp. 881-894, <https://www.europeanpapers.eu/en/europeanforum/issue-of-data-protection-in-eu-trade-commitments>.

Weiss, Justin B. “‘Managing personal data transfers inside a company’ WTO Trade Dialogues: Different models to facilitate the cross-border exchange of personal data”, International Association of Privacy Professionals, Dünya Ticaret Örgütü, 10 Kasım 2020, https://www.wto.org/english/res_e/reser_e/3_justin_weiss_for_wto_trade_dialogues_cross_border_exchange_of_personal_data_10nov2020.pdf.

Yılmaz, Berrak. “Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2019, s.132.

Yılmaz, İlay. “KVKK Hayatımızda Neleri Değiştirdi”, Digital Talks, Youtube, 14 Şubat 2020, <https://www.youtube.com/watch?v=xOpvgIAy8-8>.

Yılmaz, Sabriye Sanem. “Tıp Alanında Kişisel Verilerin Korunması”, Seçkin Yayınevi, 4. Baskı, Ankara, 2020, s.120.

Hukuki Metin, Görüş, Karar, Rapor ve Rehberler ile İlgili İnternet Kaynakları

“108 Numaralı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi”, Avrupa Konseyi, 28 Ocak 1981, <https://humanrightscenter.bilgi.edu.tr/media/uploads/2016/03/29/KisiselVerilerinOtomatikIslemeTabiTutulmasiKarsisindaBireylerinKorunmasiSozlesmesi.pdf>.

“2000/518/EC: Commission Decision of 26 July 2000 pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequate protection of personal data provided in Switzerland”, OJEU, T. 25 Ağustos 2000, S. L 215, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32000D0518&from=EN>.

“2002/2/EC: Commission Decision of 20 December 2001 pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequate protection of personal data provided by the Canadian Personal Information Protection and Electronic Documents Act”, OJEU T.04 Ocak 2002, S. L

- 002, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32002D0002&from=en>.
- “2003/490/EC: Commission Decision of 30 June 2003 pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequate protection of personal data in Argentina”, OJEU T.05.07.2003, S. L 168, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32003D0490&from=EN>.
- “2003/821/EC: Commission Decision of 21 November 2003 on the adequate protection of personal data in Guernsey” OJEU, T.25 Kasım 2003, S. L 308, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32003D0821&from=EN>.
- “2004/411/EC: Commission Decision of 28 April 2004 on the adequate protection of personal data in the Isle of Man”, OJEU, T. 30 Nisan 2004, S. L 151, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32004D0411&from=EN>.
- “2008/393/EC: Commission Decision of 8 May 2008 pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequate protection of personal data in Jersey”, OJEU, T. 20 Mayıs 2008, S. L 138, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008D0393&from=EN>.
- “2010/146/: Commission Decision of 5 March 2010 pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequate protection provided by the Faeroese Act on processing of personal data” OJEU, T. 09 Mart 2020, S. L 58, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32010D0146&from=en>.
- “2010/625/EU: Commission Decision of 19 October 2010 pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequate protection of personal data in Andorra”, OJEU T. 21 Ekim 2010, S. L 277/27, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32010D0625&from=EN>.

- “2011/61/EU: Commission Decision of 31 January 2011 pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequate protection of personal data by the State of Israel with regard to automated processing of personal data” OJEU, T. 01 Şubat 2011, S. L 27, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011D0061&from=EN>.
- “2012/484/EU: Commission Implementing Decision of 21 August 2012 pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequate protection of personal data by the Eastern Republic of Uruguay with regard to automated processing of personal data”, OJEU, T. 23 Ağustos 2012, S. L 227, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32012D0484&from=EN>.
- “2013/65/EU: Commission Implementing Decision of 19 December 2012 pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the adequate protection of personal data by New Zealand”, OJEU, T. 30 Ocak 2013, S. L 28, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013D0065&from=EN>.
- “2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyet Anayasası”, Resmî Gazete, T. 09.11.1982, S. 17863, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>.
- “2920 Sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu”, Resmi Gazete, T.19.10.1983, S.18196, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2920.pdf>.
- “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu”, Resmi Gazete, T. 12 Ekim 2004, S.25611, www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5237&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5.
- “5411 Sayılı Bankacılık Kanunu”, Resmi Gazete, T. 1 Kasım 2005, S.25983, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5411.pdf>.
- “5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun”, Resmi Gazete, T.18 Ekim 2006, S.26323,

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5549&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>.

“6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu”, Resmi Gazete, T. 14 Şubat 2011, S.27846, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf>.

“6366 Sayılı İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesi ve Buna Ek Protokolün Tasdiki Hakkında Kanun”, T. 10 Mart 1954, Resmi Gazete, T. 19 Mart 1954, S. 8662, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/8662.pdf>.

“6677 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti Arasında Genişletilmiş Bilgi Değişimi Yoluyla Uluslararası Vergi Uyumunun Artırılması Anlaşması ve Eki Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun” Resmi Gazete, T. 16.03.2016, S. 29655, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160316-1.pdf>.

“6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu”, Resmi Gazete, S. 29677, T. 7 Nisan 2016, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6698.pdf>.

“6706 Cezai Konularda Uluslararası Adli İşbirliği Kanunu”, Resmi Gazete, T. 23.04.2016, S. 29703, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6706.pdf>.

“7201 Sayılı Tebligat Kanunu”, Resmi Gazete, T. 11.02.1959, S. 10139, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.7201.pdf>.

95/46/EC Sayılı Direktif Madde 29 Çalışma Grubu. “Guidelines 05/2020 on consent under Regulation 2016/679”, Avrupa Veri Koruma Otoritesi Güncellemesi Versiyon 1.1, 4 Mayıs 2020, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_202005_consent_en.pdf.

95/46/EC Sayılı Direktif Madde 29 Çalışma Grubu. “Guidelines 2/2018 on derogations of Article 49 under Regulation 2016/679”, Avrupa Veri Koruma Otoritesi Güncellemesi, 25 Mayıs 2018, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_2_2018_derogations_en.pdf.

95/46/EC Sayılı Direktif Madde 29 Çalışma Grubu. “Working document on Adequacy Referential, WP 254 Rev.01,” 2 Şubat 2018, https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=614108.

95/46/EC Sayılı Direktif Madde 29 Çalışma Grubu. “Working Document on the approval procedure of the Binding Corporate Rules for controllers and processors (wp263rev.01)”, 11 Nisan 2018, https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/international-dimension-data-protection/binding-corporate-rules-bcr_en.

Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü. “Cezai Konularda Adli İşbirliği Rehberi,” Kasım 2014, <https://diabgm.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/2492019164244CEZAÎ%20KONULARDA%20ADLÎ%20İŞBİRLİĞİ%20REHBERİ.pdf>.

“Additional Protocol No. 181 to the Convention No. 108 for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data regarding supervisory authorities and transborder data flows”, Avrupa Konseyi, 08.11.2001, <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680080626>.

“Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında KHK/703 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname” Resmî Gazete - 3. Mükerrer, S. 30473, T. 9 Temmuz, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180709M3-1.pdf>.

Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği, “Amerika”, Haziran 2018, <https://www.apec.org/About-Us/About-APEC/Member-Economies>.

Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararı, T. 16 Temmuz 2020, S. C-311/18, <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=CF8C3306269B9356ADF861B57785FDEE?text=&docid=228677&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=9812784>.

Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararı, T. 23 Eylül 2015, S. C-362/14, <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=169195>

&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=19917380.

Avrupa Birliği Adalet Divanı. “Judgments in Case C-623/17, Privacy International, and in Joined Cases C-511/18, La Quadrature du Net and Others, C-512/18, French Data Network and Others, and C-520/18”, ABAD Basın Yayımı S. 123/20, T. 6 Ekim 2020, <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2020-10/cp200123en.pdf>.

Avrupa Birliği Adalet Divanı. “The Court of Justice declares that the Commission’s US Safe Harbour Decision is invalid” ABAD Basın Yayımı, S. 117/15, 06 Ekim 2015.

Avrupa Birliği Adalet Divanı. “The Court of Justice invalidates Decision 2016/1250 on the adequacy of the protection provided by the EU-US Data Protection Shield”, ABAD Basın Yayımı, S. 91/20, T. 16 Temmuz 2020, <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2020-07/cp200091en.pdf>.

Avrupa Birliği Komisyonu. “Data protection: European Commission launches process on personal data flows to UK”, Avrupa Birliği Komisyonu Basın Açıklaması, 19 Şubat 2021, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_661.

Avrupa Birliği Komisyonu. “Data protection - standard contractual clauses for transferring personal data to non-EU countries (implementing act)” 12 Kasım 2020, <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12741-Commission-Implementing-Decision-on-standard-contractual-clauses-for-the-transfer-of-personal-data-to-third-countries>.

Avrupa Birliği Komisyonu. “Draft decision on the adequate protection of personal data by the United Kingdom - General Data Protection Regulation, 19 Şubat 2021, https://ec.europa.eu/info/files/draft-decision-adequate-protection-personal-data-united-kingdom-general-data-protection-regulation_en.

Avrupa Birliği Komisyonu. “Draft decision on the adequate protection of personal data by the United Kingdom: Law Enforcement Directive”, 19 Şubat 2021, https://ec.europa.eu/info/files/draft-decision-adequate-protection-personal-data-united-kingdom-law-enforcement-directive_en.

Avrupa Birliği Komisyonu. “‘The Single Market Strategy’ Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs - European Commission”, 30 Ağustos 2017, ec.europa.eu/growth/single-market/strategy_en#:~:text=The single market is at,or study wherever they wish.

Avrupa Birliği Komisyonu. “EU-UK Trade and Cooperation Agreement A new relationship with big changes,” Aralık 2020, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/eu-uk_trade_and_cooperation_agreement-a_new_relationship_with_big_changes-brochure.pdf.

Avrupa Birliği Komisyonu. “Binding Corporate Rules (BCRs)”, 2018, https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/international-dimension-data-protection/binding-corporate-rules-bcr_en.

Avrupa Birliği Komisyonu. “Commission Decision of 15 June 2001 on standard contractual clauses for the transfer of personal data to third countries, under Directive 95/46/EC (notified under document number C(2001) 1539) (Text with EEA relevance) (2001/497/EC)”, 15 Haziran 2001, OJEU, S. L 181 , T. 04 Temmuz 2001, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02001D0497-20161217>.

Avrupa Birliği Komisyonu. “Commission Decision of 15 June 2001 on standard contractual clauses for the transfer of personal data to third countries, under Directive 95/46/EC (notified under document number C(2001) 1539) (Text with EEA relevance) (2001/497/EC)”, 15 Haziran 2001, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02001D0497-20161217>.

Avrupa Birliği Komisyonu. “Commission Decision of 27 December 2004 amending Decision 2001/497/EC as regards the introduction of an

alternative set of standard contractual clauses for the transfer of personal data to third countries (notified under document number C(2004) 5271)”, K. S. 2004/915/EC, T. 27 Aralık 2004, OJEU, S. L385/74, T. 29 Aralık 2004, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32004D0915&from=EN>.

Avrupa Birliği Komisyonu. “Commission Decision of 5 February 2010 on standard contractual clauses for the transfer of personal data to processors established in third countries under Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council (notified under document C(2010) 593)”, K. S.2010/87/EU, T. 05 Şubat 2010, OJEU S. L 39/5, T. 12 Şubat 2010, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32010D0087&from=en>.

Avrupa Birliği Komisyonu. “Communication From the Commission To the European Parliament and The Council: Exchanging and Protecting Personal Data in a Globalised World”, Brüksel, 10 Ocak 2017, s. 8-9, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0007&from=EN>.

Avrupa Birliği Komisyonu. “EU Commission and United States agree on new framework for transatlantic data flows: EU-US Privacy Shield” Avrupa Birliği Komisyonu Basın Yayımı, 02 Şubat 2016, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_16_216.

Avrupa Ekonomik İşbirliği Kuruluşu. “The OECD Privacy Framework”, 2013, http://www.oecd.org/sti/ieconomy/oecd_privacy_framework.pdf.

Avrupa Konseyi. “ Explanatory Report to the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data”, 28 Ocak 1981, <https://rm.coe.int/16800ca434>.

Avrupa Konseyi. “Explanatory Report to the Additional Protocol to the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data, regarding supervisory authorities and transborder data flows”, 08 Kasım 2001,

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016800cce56>.

Avrupa Konseyi. “Explanatory Report to the Protocol amending the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data”, Strasbourg, 10 Ekim 2018, <https://rm.coe.int/cets-223-explanatory-report-to-the-protocol-amending-the-convention-fo/16808ac91a>.

Avrupa Parlamentosu Araştırma Servisi. “The CJEU judgment in the Schrems II case”, Avrupa Parlamentosu, Eylül 2020, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2020/652073/EPRS_ATA\(2020\)652073_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2020/652073/EPRS_ATA(2020)652073_EN.pdf).

Avrupa Veri Koruma Denetçisi; Avrupa Veri Koruma Otoritesi. “EDPB - EDPS Joint Opinion 2/2021 on the European Commission’s Implementing Decision on standard contractual clauses for the transfer of personal data to third countries for the matters referred to in Article 46(2)(c) of Regulation (EU) 2016/679”, 15 Ocak 2021, s.26-27, https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb_edps_jointopinion_202102_art46scs_en.pdf.

Avrupa Veri Koruma Denetçisi. “EDPS Statement following the Court of Justice ruling in Case C-311/18 Data Protection Commissioner v Facebook Ireland Ltd and Maximilian Schrems (“Schrems II”)” S. EDPS/2020/08, 17 Temmuz 2020, https://edps.europa.eu/sites/edp/files/edpsweb_press_releases/edps-2020-08_schrems_edps_statement_en_0.pdf.

Avrupa Veri Koruma Denetçisi. “Flowchart: data transfers in the context of Brexit”, 27 Eylül 2019, https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/19-09-27_flowchart_brexit_en.pdf.

Avrupa Veri Koruma Denetçisi. “Guidelines On Data Protection In EU Financial Services Regulation.” Brüksel, 2014,

https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/14-11-25_financial_guidelines_en.pdf.

Avrupa Veri Koruma Denetçisi. “Guidelines on data protection in EU financial services regulation”, 26 Kasım 2014, https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/14-11-25_financial_guidelines_en.pdf.

Avrupa Veri Koruma Denetçisi. “Information note on international data transfers after Brexit”, 16 Temmuz 2019, https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/19-07-16_for_translation_note_on_personal_data_transfers_post-brexite_en.pdf.

Avrupa Veri Koruma Denetçisi. “Strategy for Union institutions, offices, bodies and agencies to comply with the ‘Schrems II’ Ruling”, 29 Ekim 2020, https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/2020-10-29_edps_strategy_schremsii_en_0.pdf.

Avrupa Veri Koruma Denetçisi. “The Hague Forum: Reinforcing cooperation for fair IT contracts in Europe”, 2 Temmuz 2020, https://edps.europa.eu/press-publications/press-news/press-releases/2020/hague-forum-reinforcing-cooperation-fair-it_en.

Avrupa Veri Koruma Kurulu. “EDPB & EDPS adopt joint opinions on new sets of SCCs”, Avrupa Veri Koruma Kurulu Basın Açıklaması, 15 Ocak 2021, https://edpb.europa.eu/news/news/2021/edpb-edps-adopt-joint-opinions-new-sets-sccs_en.

Avrupa Veri Koruma Kurulu. “European Data Protection Board - 41st Plenary Session: EDPB Adopts Recommendations on Supplementary Measures Following Schrems II.” 11 Kasım 2020, https://edpb.europa.eu/news/news/2020/european-data-protection-board-41st-plenary-session-edpb-adopts-recommendations_en.

Avrupa Veri Koruma Kurulu. “GDPR: Guidelines, Recommendations, Best Practices”, 10 Ocak 2018, https://edpb.europa.eu/our-work-tools/general-guidance/gdpr-guidelines-recommendations-best-practices_en.

Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Guidance on certification criteria assessment (Addendum to Guidelines 1/2018 on certification and identifying certification criteria in accordance with Articles 42 and 43 of the Regulation)”, 14 Nisan 2021, https://edpb.europa.eu/our-work-tools/documents/public-consultations/2021/guidance-certification-criteria-assessment_en.

Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Guidance – Addendum (Annex to Guidelines 1/2018 on certification and identifying certification criteria in accordance with Articles 42 and 43 of the Regulation) Certification criteria assessment”, 14 Nisan 2021, https://edpb.europa.eu/system/files/2021-04/edpb_guidelines_certification_criteria_assessment_formatted_en_0.pdf.

Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Guidelines 1/2018 on certification and identifying certification criteria in accordance with Articles 42 and 43 of the Regulation”, Versiyon 3.0, 04 Haziran 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_201801_v3.0_certificationcriteria_annex2_en.pdf.

Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Guidelines 1/2019 on Codes of Conduct and Monitoring Bodies under Regulation 2016/679”, Versiyon 2.0, 04 Haziran 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_201901_v2.0_codesofconduct_en.pdf.

Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Guidelines 2/2020 on articles 46 (2) (a) and 46 (3) (b) of Regulation 2016/679 for transfers of personal data between EEA and non-EEA public authorities and bodies”, Versiyon 2.0, 15 Aralık 2020.

Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Information note on data transfers under the GDPR to the United Kingdom after the transition period”, 15 Aralık 2020, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_informationnote_20201215_transferstoukaftertransitionperiod_en.pdf.

- Avrupa Veri Koruma Kurulu. “International Transfers,” https://edps.europa.eu/data-protection/data-protection/reference-library/international-transfers_en.
- Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Opinion 14/2020 on the draft decision of the competent supervisory authority of Ireland regarding the approval of the requirements for accreditation of a certification body pursuant to Article 43.3 (GDPR)” 25 Mayıs 2020, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_opinion_202014_ie_requirements-certification-bodies_en.pdf.
- Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Opinion 15/2020 on the draft decision of the competent supervisory authorities of Germany regarding the approval of the requirements for accreditation of a certification body pursuant to Article 43.3 (GDPR)”, 25 Mayıs 2020, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_opinion_202015_de_requirements-certification-bodies_en.pdf
- Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Opinion 21/2020 on the draft decision of the competent supervisory authority of the Netherlands regarding the approval of the requirements for accreditation of a certification body pursuant to Article 43.3 (GDPR)”, 23 Temmuz 2020, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_opinion_202021_on_the_nl_sa_accreditation_requirements_for_certification_body_en_0.pdf.
- Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Opinion 22/2020 on the draft decision of the competent supervisory authority of Greece regarding the approval of the requirements for accreditation of a certification body pursuant to Article 43.3 (GDPR)”, 23 Temmuz 2020, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_opinion_202022_on_the_el_sa_accreditation_requirements_for_certification_body_en.pdf.
- Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Opinion 23/2020 on the draft decision of the competent supervisory authority of Italy regarding the approval of the requirements for accreditation of a certification body pursuant to Article 43.3 (GDPR)”, 23 Temmuz 2020,

https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_opinion_202023_on_the_it_sa_accreditation_requirements_for_certification_body_en.pdf.

Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Opinion 4/2019 on the draft Administrative Arrangement for the transfer of personal data between European Economic Area (“EEA”) Financial Supervisory Authorities and non-EEA Financial Supervisory Authorities”, 12 Şubat 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/2019-02-12-opinion_2019-4_art.60_esma_en.pdf.

Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Opinion 9/2019 on the Austrian data protection supervisory authority draft accreditation requirements for a code of conduct monitoring body pursuant to article 41 GDPR”, 9 Temmuz 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_opinion_201909_at_accreditationrequirementsmonitoringbodies_en.pdf.

Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Recommendations 01/2020 on measures that supplement transfer tools to ensure compliance with the EU level of protection of personal data” 10 Kasım 2020, Paragraf 61, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/consultation/edpb_recommendations_202001_supplementarymeasurestransferstools_en.pdf.

Avrupa Veri Koruma Kurulu. “Recommendations 01/2021 on the adequacy referential under the Law Enforcement Directive”, 2 Şubat 2021, https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/recommendations012021onart.36led.pdf_en.pdf.

“Bilgi Sistemleri Yönetimi Tebliği (VII-128.9).” Resmî Gazete, S. 30292 T. 5 Ocak 2018, www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/01/20180105-9.htm.

“Bill C-11, An Act to enact the Consumer Privacy Protection Act and the Personal Information and Data Protection Tribunal Act and to make consequential and related amendments to other Acts” House of Commons of Canada, İlk Okuma, 17 Kasım 2020, <https://parl.ca/DocumentViewer/en/43-2/bill/C-11/first-reading>.

“Commission Implementing Decision (EU) 2019/419 of 23 January 2019 pursuant to Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of

the Council on the adequate protection of personal data by Japan under the Act on the Protection of Personal Information”, OJEU, T. 19 Mart 2019, S. L 76, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019D0419&from=EN>.

“‘Chart of signatures and ratifications of Treaty 024-European Convention on Extradition’ Taraf Ülkeler Listesi”, Avrupa Konseyi, 16 Aralık 2020, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/024/signatures>.

“‘Chart of signatures and ratifications of Treaty 030-European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters’ Taraf Ülkeler Listesi”, Avrupa Konseyi, 16 Aralık 2020, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/030/signatures>.

“‘Chart of signatures and ratifications of Treaty 073-European Convention on the Transfer of Proceedings in Criminal Matters’ Taraf Ülkeler Listesi”, Avrupa Konseyi, 16 Aralık 2020, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/073/signatures>.

“‘Chart of signatures and ratifications of Treaty 223, Protocol amending the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data’ Taraf Ülkeler Listesi”, Avrupa Konseyi, 27 Aralık 2020, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/223/signatures>.

“Convention 108+ : the modernised version of a landmark instrument”, Avrupa Konseyi Basın Odası, 18 Mayıs 2018, <https://www.coe.int/en/web/data-protection/-/modernisation-of-convention-108>.

“Convention for the protection of individuals with regard to the processing of personal data (Convention108+)”, Avrupa Konseyi, 18 Mayıs 2018, <https://rm.coe.int/convention-108-convention-for-the-protection-of-individuals-with-regar/16808b36f1>.

“Directive 2002/58/EC of the European Parliament and of the Council of 12 July 2002 Concerning the Processing of Personal Data and the Protection of

Privacy in the Electronic Communications Sector (Directive on Privacy and Electronic Communications).” OJEU, T. 31.07.2002, S. L201 , s. 0037 - 0047, eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32002L0058&from=EN.

“Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the Protection of Individuals with Regard to the Processing of Personal Data and on the Free Movement of Such Data.” OJEU T. 23.11.1995, S.L 281, s. 0031 – 0050, eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995L0046:en:html.

European Union Agency For Fundamental Rights ve Avrupa Konseyi. “Handbook on European Data Protection Law”, 2018, <https://www.coe.int/en/web/data-protection/-/the-new-handbook-on-european-data-protection-law-is-out-get-your-copy->.

Fransız Veri Koruma Otoritesi. “CNIL Certification Scheme of DPO Skills and Knowledge” Fransız Veri Koruma Otoritesi Sunum Notları, s.4, https://www.cnil.fr/sites/default/files/atoms/files/cnil_certification-scheme-dpo-skills-and-knowledge.pdf.

“Hukuki veya Ticari Konularda Yabancı Ülkelerde Delil Sağlanması Hakkında Sözleşme”, 15 Haziran 2004, http://www.diabgm.adalet.gov.tr/arsiv/sozlesmeler/coktarafilsoz/lahey/turkce_lah20.pdf.

Information Commissioner’s Office. “Binding Corporate Rules”, ICO, 24 Nisan 2019, [https://ico.org.uk/for-organisations/binding-corporate-rules/#:~:text=Binding%20Corporate%20Rules%20\(BCRs\)%20are,Directive%2095%2F46%2FEC](https://ico.org.uk/for-organisations/binding-corporate-rules/#:~:text=Binding%20Corporate%20Rules%20(BCRs)%20are,Directive%2095%2F46%2FEC).

Information Commissioner’s Office. “Certification schemes”, ICO, Şubat 2020, <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/certification-schemes-detailed-guidance/>.

Information Commissioner’s Office. “Certification”, ICO, Şubat 2020, <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/accountability-and-governance/certification/>.

Information Commissioner’s Office. “Data Protection at the End of the Transition Period for Small Businesses and Organisations”, ICO, 2020, <https://ico.org.uk/for-organisations/data-protection-at-the-end-of-the-transition-period/data-protection-at-the-end-of-the-transition-period-for-small-businesses/>.

Information Commissioner’s Office. “Guide to Data Protection Regulation”, ICO, 20 Mayıs 2019, <https://ico.org.uk/media/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr-1-0.pdf> (Alıntı Şekli: ICO [2019].)

Information Commissioner’s Office. “How do we apply legitimate interests in practice?”, ICO, 2020, <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-GVKT/legitimate-interests/how-do-we-apply-legitimate-interests-in-practice/>.

Information Commissioner’s Office. “Keep Data Flowing from the EEA to the UK – Interactive Tool”, ICO, 2020, <https://ico.org.uk/for-organisations/data-protection-at-the-end-of-the-transition-period/keep-data-flowing-from-the-eea-to-the-uk-interactive-tool/>.

Information Commissioner’s Office. “Updated ICO Statement On The Judgment Of The European Court Of Justice In The Schrems II Case”, ICO, 2020, <https://ico.org.uk/about-the-ico/news-and-events/news-and-blogs/2020/07/updated-ico-statement-on-the-judgment-of-the-european-court-of-justice-in-the-schrems-ii-case/>.

“İnsan Hakları ve Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (1950, 4 Kasım)”, Yürürlük Tarihi (1953, 3 Eylül), Erişim Adresi: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_TUR.pdf.

Ireland Data Protection Commission. “Guidance on Transfers of Personal Data from Ireland to the UK at the end of the Transition Period”, 2020, https://www.dataprotection.ie/en/organisations/international-transfers/guidance-transfers-personal-data-ireland-uk-event-no-deal-brexith#_ftn3.

Ireland Data Protection Commission. “One Stop Shop (OSS): Cross-border processing and the one stop shop”, 2020, <https://www.dataprotection.ie/en/organisations/international-transfers/one-stop-shop-oss>.

Ireland Data Protection Commission. “Transfers of Personal Data to Third Countries or International Organisations”, 2020, <https://www.dataprotection.ie/en/organisations/international-transfers/transfers-personal-data-third-countries-or-international-organisations>.

Ireland Data Protection Commissioner. “Codes of Conduct”, 2020, <https://www.dataprotection.ie/en/organisations/codes-conduct>.

“Kişisel Verileri Koruma Kurumu 80791010/045.02/1158 sayı, 20.01.2018 tarihli görüş talebi”, Türkiye Sigorta Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği S. 2008, T. 25.01.2018.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “Açık Rıza Alırken Dikkat Edilecek Hususlar”, 30 Ocak 2018, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2037/Acik-Riza-Alirken-Dikkat-Edilecek-Hususlar>.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “Açık Rızanın Hizmet Şartına Bağlanması”, 2 Ağustos 2018, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5412/Acik-Rizanin-Hizmet-Sartina-Baglanmasi>.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “Amazon Turkey Perakende Hizmetleri Limited Şirketi hakkındaki başvuru ile ilgili Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 27/02/2020 Tarihli ve 2020/173 Sayılı Karar Özeti” 27 Şubat 2020, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6739/2020-173>.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “Bağlayıcı Şirket Kuralları Hakkında Duyuru”, 10 Nisan 2020, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6728/YURT-DISINA>.

KISISEL-VERI-AKTARIMINDA-BAGLAYICI-SIRKET-KURALLARI-HAKKINDA-DUYURU.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “Dijitalleşen Dünyada Kişisel Verilerin Korunması Konferansı Gerçekleştirildi”, 16 Nisan 2021, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6947/Dijitallesen-Dunyada-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Konferansi>.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “İlgili Kişiyeye Ait Verilerin Veri Sorumlusu Bir Banka Tarafından Rızası Olmaksızın Babası ile Paylaşılması Karşısında Kişinin Bankadan Tazminat Talep Etmesi Hakkında’ Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 16/01/2020 Tarihli ve 2020/43 Sayılı Karar Özeti.” 16 Ocak 2020, www.kvkk.gov.tr/Icerik/6715/2020-43.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “Kişisel verilerin 108 Sayılı Sözleşme dayanak gösterilerek yurtdışına aktarılması hakkında’ Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 22/07/2020 tarih ve 2020/559 Sayılı Karar Özeti”, 22 Temmuz 2020, <https://kvkk.gov.tr/Icerik/6790/2020-559>.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi”, KVKK Yayınları, Ankara, 2018, <https://kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/41784a70-2bac-4e4a-830f-35c628468646.PDF>.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “Kişisel Verileri Koruma Kurumu: Yurtdışına Aktarım.”, www.kvkk.gov.tr/Icerik/2053/Yurtdisina-Aktarim.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “Kişisel Verileri Koruma Kurumu: Yurtdışına Kişisel Veri Aktarımında Hazırlanacak Taahhütnamelerde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlara İlişkin Duyuru”, 7 Mayıs 2020, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6741/YURT-DISINA-KISISEL-VERI-AKTARIMINDA-HAZIRLANACAK-TAAHHUTNAMELERDE-DIKKAT-EDILMESI-GEREKEN-HUSUSLARA-ILISKIN-DUYURU>.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “Kişisel Verileri Koruma Kurumu: Yurtdışına Veri Aktarımı Kamuoyu Duyurusu”, 26 Ekim 2020, www.kvkk.gov.tr/Icerik/6828/YURTDISINA-VERI-AKTARIMI-KAMUOYU-DUYURUSU.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “Kurumsal e-posta hizmetinin, Google (gmail) üzerinden yine aynı uzantıya sahip olarak kullanılıp kullanılamayacağı ilişkin Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 31/05/2019 Tarihli ve 2019/157 Sayılı Karar Özeti”, 31 Mayıs 2019, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5493/2019-157>.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “Madde ve Gerekçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) Ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü.” KVKK Yayınları, Mart 2019, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5388/Madde-ve-Gerekcesi-ile-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Bilgi-Notu-ve-Kisisel-Verilerin-Korunmasina-Iliskin-Terimler-Sozlugu>.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “Taahhütnameler”, 9 Mat 2020, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5255/Taahhutnameler>.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. “‘Yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin tayininde kullanılmak üzere oluşturulan form’ hakkındaki 02/05/2019 tarihli ve 2019/125 Sayılı Kurul Kararı”, 02 Mayıs 2019, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5469/-Yeterli-korumanin-bulundugu-ulkelerin-tayininde-kullanilmak-uzere-olusturulan-form-hakkindaki-02-05-2019-tarihli-ve-2019-125-sayili-Kurul-Karari>.

“Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunma Sözleşmesi.” Avrupa Konseyi Antlaşma Serileri, Bakanlar Kurulu K. 2016/8576, T. 28 Ocak 1981, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160317-2.pdf>.

“Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesine Ek Denetleyici Makamlar Ve Sınır Aşan Veri Akışına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun”, Resmi Gazete, T. 5 Mayıs 2016, S. 29703, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/05/20160505-1.htm>.

Malta Bankacılar Birliği. “Data Protection Guidelines for Banks.” Malta Bankers’ Association, Mayıs 2018, <https://idpc.org.mt/wp-content/uploads/2020/07/Data-Protection-guidelines-for-banking.pdf>.

Malta Financial Services Authority. “Request for authorisation in order to use the proposed Administrative Arrangements for transfer of personal data to non-EEA market regulators”, 13 Ağustos 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/decisions/mt_authorisation_mfsa_-_aa_130819.pdf.

“Regulation (EU) 2016/679 Of The European Parliament and Of The Council of 27 April 2016 on the Protection of Natural Persons with Regard to the Processing of Personal Data and on the Free Movement of Such Data, and Repealing Directive 95/46/EC (‘General Data Protection Regulation’)” 2016, 27 Eylül, OJEU T. 04.05.2016 S.L119/1 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679&from=EN>.

The Commission for Personal Data Protection. “Decision of the Commission for Personal Data Protection; regarding a request for a decision pursuant to Article 46(3)(b) of Regulation (EU) 2016/679, Reference: NDMSP0-01-135/2019”, 25 Mart 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/decisions/bg_authorisation-decision-ndmspo-01-135-en.pdf.

The Federal Commissioner for Data Protection and Freedom of Information. “Approval of the Multilateral Administrative Arrangement, Reference: 12-510-1/001#0491”, 24 Nisan 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/decisions/authorisation_for_the_use_of_an_administrative_arrangement_pursuant_to_article_46.3.b_gdpr.pdf.

The Icelandic Financial Supervisory Authority. “Authorisation for the use of an Administrative Arrangement, Reference: 2019051023/PHH”, 16 Ağustos 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/decisions/is_fme_edpb_en.pdf.

The Office For Personal Data Protection Of The Slovak Republic. “The Office For Personal Data Protection Of The Slovak Republic Decision No. 00378/2020-0s-5”, 04 Mayıs 2020,

https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/decisions/decision_nbs_00378_2020.pdf.

“Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun.” Türkiye Büyük Millet Meclisi, 7 Mayıs 2010, www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5982.html.

UK Government. “UK-EU Trade and Cooperation Agreement Summary”, Aralık 2020,

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/948093/TCA_SUMMARY_PDF.pdf

“Vergi Konularında Karşılıklı İdari Yardımlaşma Sözleşmesi”, Bakanlar Kurulu, K. 2017/10969, T. 30.10.2017, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/11/20171126-12.pdf>.

Daha Fazla Bilgi İçin Erişim Listesi

OECD:

- <https://www.oecd.org/about/>
- <http://www.oecd.org/sti/ieconomy/privacy.htm>
- <https://www.oecd.org/unitedstates/>

AB:

- https://edpb.europa.eu/our-work-tools/consistency-findings/opinions_en
- https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/police-cooperation/information-exchange/pnr_en
- <https://www.eurojust.europa.eu/>
- <https://www.europol.europa.eu/>
- <https://www.euprivacyseal.com/EPs-en/Vision>

Diğer:

- <https://ustr.gov/trade-agreements/free-trade-agreements/united-states-mexico-canada-agreement>
- https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/who_we_are_e.htm
- <https://www.apec.org/About-Us/About-APEC/History>

- <https://www.apec.org/About-Us/About-APEC/Fact-Sheets/What-is-the-Cross-Border-Privacy-Rules-System>

ⁱBu çalışmada yer alan buluna tüm elektronik kaynaklara son erişim tarihi 28 Mayıs 2021’dir. Bu sebeple her bir kaynak özelinde erişim tarihleri ayrıca belirtilmemiştir. Ayrıca birden çok kez tekrar eden atıflar yazarın soy adı ve eserin kısaltılmış adı ile yayım tarihi veya mevzuat numarası ve yayım tarihi şeklinde kısaltılarak yapılmıştır.

EKLER

Ek 1 – İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilişim ve Teknoloji Hukuku Enstitüsü Tarafından Hazırlanana Öneri Niteliğindeki Gerekçeli 6698 Sayılı Kanun Madde 9 Madde Değişikliği Metni

MADDE 9 - Kişisel verilerin yurt dışına aktarılması

(1) Kişisel veriler, 5 inci madde ile 6 ncı maddede belirtilen şartlardan birinin varlığı ile kişisel verinin aktarılacağı yabancı ülkede yeterli korumanın bulunması kaydıyla veya yeterli koruma bakımından gerekli hukuki himayeyi sağlayan Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası anlaşmaya dayalı olarak veri sorumluları tarafından yurt dışına aktarılabilir.

(2) Yeterli korumanın bulunduğu ülkeler Kurul tarafından Cumhurbaşkanlığı, Adalet Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Dış İşleri Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığının görüşleri alınarak belirlenir ve Kurul tarafından ilan edilir.

(3) Kişisel verilerin yurt dışına aktarımı bakımından bu maddenin birinci fıkrasına göre dayanak oluşturacak Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası anlaşmalar ilgili kurum ve kuruluşların da görüşleri alınarak Kurul, Adalet Bakanlığı ve Dış İşleri Bakanlığı tarafından tespit ve ilan edilir. Tespit ve ilan edilen milletlerarası anlaşmaların kişisel verilerin yurtdışına aktarımı bakımından uygulanmasına yönelik usul ve esaslar ilgili kurum ve kuruluşların da görüşleri alınarak Kurul, Adalet Bakanlığı ve Dış İşleri Bakanlığı tarafından müştereken hazırlanacak ve yayınlanacak kararla belirlenir. Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası anlaşma hükümlerine dayalı olarak yurt dışına aktarımda Türkiye'nin uluslararası hukuktan doğan hakları saklıdır.

(4) Bu maddenin 2inci fıkrasına göre yeterli korumanın bulunduğu ülkeler;

(a) Aktarımın yapıldığı ülkede kişisel verilerin korunması konusunda bu Kanunun ilgili kişilere sağladığı hakların korunmasına temin etmeye elverişli eş değerde korumayı sağlayan maddi hukuk hükümlerinin varlığı

(b) Aktarımın yapıldığı ülkenin hukuk devleti, insan haklarına saygı ve özel hayatın gizliliği başta olmak üzere temel hakların korunması konusunda Türkiye'nin de taraf olduğu uluslararası sözleşmelerle teminat altına alınan düzeyde bir korumayı sağlaması

(c) Aktarımın yapıldığı ülkede kişisel verilerin korunmasına yönelik Türkiye'deki mevzuatla eş değerde korumayı sağlayan mevzuatı etkin şekilde uygulayan yargı ve idari makamların varlığı, bağımsız ve gerekli yetkilerle donanmış kişisel verilerin korunması konusunda idari otoritenin bulunması

(ç) Türkiye ile aktarımın yapıldığı ülkede bulunan adli, idari makamlar ile kişisel verilerin korunması konusunda ilgili ülkedeki idari otoriteler arasında Kurul ve diğer ilgili kamu kurum ve kuruluşları arasında etkin bir işbirliği mekanizmasının bulunması

(d) Aktarımın yapıldığı ülke ile Türkiye arasında karşılıklı ve uzun süreli ticari, sosyal ve kültürel ilişkinin varlığı

Hususları dikkate alınarak belirlenir.

(5) Bu maddenin 3üncü fıkrasına göre verilecek yeterlilik kararı en az beş yıllık bir süre ile sınırlı verilecek olup, ilgili süre dolmadan yeterlilik kararı Kanunda belirtilen koşullar çerçevesinde gözden geçirilecek, uzatılıp uzatılmayacağını veya şartların değiştirilip değiştirilmeyeceğine bu değerlendirme neticesinde karar verilecektir. Yeterlilik kararı ilgili ülkede yerleşik tüm veri sorumlusu ve veri işleyenlere kapsayabileceği gibi belli sektörler, veri sorumluları, veri kategorileri ve veri işleme faaliyetleri özelinde sınırlamalar getirilebilir. Uluslararası örgütlere yapılan kişisel veri aktarım faaliyetleri de yeterlilik kararına konu yapılabilir.

(6) Kişisel verilerin bu maddenin 1inci fıkrasında belirtilen hukuki dayanaklardan birisine dayalı olarak yurt dışına aktarımı mümkün değil ise; kişisel veriler, 5 inci madde ile 6 ncı maddede belirtilen şartlardan birinin varlığı ve aşağıda belirtilen hukuki şartlardan birine dayalı olarak süreklilik taşıyan veri işleme ve aktarım faaliyetleri özelinde veri sorumluları tarafından yurt dışına aktarılabilir.

a) Kurul tarafından yayınlanacak kişisel verilerin korunmasına yönelik standart sözleşme maddelerinin aktarıma konu olan hukuki ilişkiyi düzenleyen sözleşmenin içerisine veya ekine yerleştirilmesi ve ilgili tarafların bu sözleşme hükümlerine uyacaklarını karşılıklı olarak taahhüt etmeleri

b) Kurul tarafından esasları belirlenen ve Kurul tarafından veri sorumlusunun başvurusu neticesinde onaylanan bağlayıcı şirket kurallarına dayalı olarak aktarımın yapılması

c) Kurul tarafından ilgili sektörler özelinde ilgili sektörlerin temsilcileri, ilgili kamu kurum ve kuruluşların katılımıyla birlikte belirlenen ve Kurul tarafından ilan edilen sektörel davranış kurallarına dayalı olarak aktarımın yapılması

ç) Verinin aktarıldığı ülke ile Türkiye'nin karşılıklı tanıdığı, uygulanması konusunda her iki ülkenin otoriteleri tarafından uygulama çerçevesi geliştirilen kişisel verilerin korunması konusunda veri sorumlusu veya veri işleyenlere verilen sertifikalara dayalı olarak aktarımın yapılması

d) Veri sorumlusu tarafından Kurul'a yapılacak başvuru neticesinde ilgili aktarıma Kurul'un izin vermesi.

(7) Kişisel verilerin bu maddenin 1inci ve 6ıncı fıkrasında belirtilen hukuki şartlardan birisine dayalı olarak yurt dışına aktarımı mümkün değil ise; kişisel veriler, 5 inci madde ile 6 ncı maddede belirtilen şartlardan birinin varlığı ve aşağıda belirtilen hukuki şartlardan birine dayalı olarak tek veya birkaç seferlik süreklilik taşımayan veri işleme ve aktarım faaliyetleri özelinde veri sorumluları tarafından yurt dışına aktarılabilir.

a) İlgili kişinin kişisel verilerinin yurt dışına aktarılmasına yönelik ilgili aktarım özelinde verdiği açık rızası

b) Sözleşmenin kurulması veya ifası için ilgili kişinin kişisel verilerin yurt dışına aktarılmasının zorunlu olması

c) Sözleşmenin kurulması veya ifası için ilgili kişinin yararına olarak diğer ilgili kişilerin kişisel verilerin yurt dışına aktarılmasının zorunlu olması

ç) Kamu yararı için ilgili kişinin kişisel verilerin yurt dışına aktarılmasının zorunlu olması

d) Hukuki bir hakkın temini veya icrası için ilgili kişinin kişisel verilerin yurt dışına aktarılmasının zorunlu olması

e) Fiili imkansızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için ilgili kişinin kişisel verilerin yurt dışına aktarılmasının zorunlu olması

f) Kamuya açık sicillerden bu sicillerin kamuya açık olma amacıyla sınırlı olmak ve bu amacı yerine getirmek için ilgili kişinin kişisel verilerin yurt dışına aktarılmasının zorunlu olması

(8) Kişisel veriler yurt dışına, uluslararası sözleşme hükümleri saklı kalmak üzere, Türkiye'nin veya ilgili kişinin menfaatinin ciddi bir şekilde zarar göreceği durumlarda, ancak ilgili kamu kurum veya kuruluşunun görüşü alınarak Kurulun izniyle yurt dışına aktarılabilir.

(9) Kişisel verilerin yurt dışına aktarılmasına ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır.

(10) Kişisel verilerin yurt dışına aktarılması ulusal güvenlik, kamu sağlığı ve kamu güvenliği gerekçeleriyle zorunlu ve gecikmesinde sakınca olan hallerde Cumhurbaşkanı kararıyla geçici süreyle sınırlandırılabilir.

GEÇİCİ MADDE – 2

Bu Kanunun 9uncu maddesinin uygulanmasına yönelik usul ve esaslar Kurul tarafından ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak Kanunun yürürlüğe girmesinden üç ay içerisinde belirlenir. Kurul, ilgili kamu kurum ve kuruluşları bu maddenin icrasına yönelik yükümlülüklerini Cumhurbaşkanlığının koordinasyonunda geciktirmeksizin yerine getirir.

GEÇİCİ MADDE – 3

Bu Kanunun 9uncu Maddesinin 5inci fıkrasının a bendi uyarınca Kurul tarafından yayınlanacak standart sözleşme maddeleri, Kurul tarafından bu maddenin yürürlüğe girmesinden on beş gün içerisinde yabancılık unsuru ve kanunlar ihtilafı kuralları da dikkate alınarak hazırlanarak Kurum'un internet sitesinden ilan edilir. Veri sorumluları ticari faaliyetlerinin bir gereği olarak mevcut durumda yurt dışına kişisel veri aktardıkları ve yurt dışında kişisel veri işlendiği hukuki ilişkilerini yöneten sözleşmelerine Kurul'un yayınladığı standart sözleşme maddelerini bu maddelerin Kurul tarafından yayınlanmasından beş ay içerisinde karşılıklı olarak ilave ederler ve bu yönde karşılıklı olarak bu sözleşme maddelerine uyacaklarını taahhüt ederler. Bu maddenin yürürlüğe girmesinden beş ay içerisinde bu yükümlülüğünü yerine getiren ve bu yönde uyum çalışmalarını yürüten veri sorumlusu hakkında ilgili hukuki şartın aktarım gerçekleşmeden önce yerine getirilmediği gerekçesiyle idari tedbir ve ceza uygulanmaz.

KANUN GENEL GEREKÇESİ

90'lı yıllar ile başlayan ve özellikle 21. yüzyılın başından itibaren ivme kazanan teknolojik gelişmeler, günümüzde “veri ekonomisi” olarak adlandırılan ve kişisel veriler dahil olmak üzere verilerin analizini, işlenmesini ve sürekli olarak bu ekonomide faaliyet gösteren aktörler arasında aktarımını temele oturtan yeni bir ekonomik düzen ortaya çıkarmıştır. Bu yeni ekonominin ve teknolojik gelişmelerin ortaya çıkardığı ürün ve hizmetler, yalnızca bilgi ve iletişim sektöründe faal olan şirketler açısından değil, sanayi, eğitim, sağlık, ulaşım başta olmak üzere tüm sektörler için elzem hale gelmiştir. Öte yandan, yeni ekonomik düzende gerçek kişilere ait kişisel verilerin ekonomik değer taşıması, beraberinde kişilerin özel hayatın gizliliği ve aile hayatına saygı gibi demokratik ülke düzenlemelerince garanti altına alınan hakları hakkında endişeleri de beraberinde getirmiştir. Verilerin sürekli olarak işlenmesi ve aktarımı ile veriyi elinde bulundurmaya atfedilen önem, veri koruması hukuku konusunda farklı rejimlerinin ortaya çıkmasına neden olmuş, ülkeleri yeni ekonomik düzenin gereklilikleri ile ilgili kişilerin hakları arasında bir denge kurmaya yöneltmiştir. Bu çerçevede, ilgili düzenlemelerin içerisinde kişisel veri işleme şartları, veri güvenliğine ilişkin olarak alınması gereken teknik ve idari tedbirlerin yanı sıra kişisel verilerin yurt içerisinde ve yurt dışına aktarımları da ayrıca düzenlemeye tabi tutulmuştur. Küreselleşen tedarik zincirleri ile ihracatın hizmet

ihracatını da kapsayacak şekilde genişlemesi, ticari hayatın devamı için yurt dışına aktarımları yaygınlaştırırken, benzer bir denge esaslı aktarıma ilişkin düzenlemelerde de ortaya çıkmış, güncel duruma ayak uyduramayan düzenlemelerde değişiklik ihtiyacı hasıl olmuştur.

Söz konusu dengenin ilk kefesini oluşturan husus, veri temelli ekonominin gerekliliklerine uygun bir düzenin tesis edilmesi olduğundan, küresel ekonomideki verilerin serbest dolaşımı ilkesi ön plana çıkmaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin tüm sektör aktörleri tarafından yaygın olarak ticari faaliyetlerin ana omurgası olarak kullanılması, şirketlerin sınır ötesi işbirlikleri ve ticaretlerinin artması, bilgi ve iletişim teknolojilerinin ve verinin küresel tedarik zincirlerinde aktif rol alması, verilerin yurt dışına aktarımını, sınır ötesi bilgi ve iletişim teknolojileri alt yapılarını kullanımı ve verilerin küresel olarak serbest dolaşımını ticari yaşamın esas unsurlarından biri haline getirmiştir. Küreselleşmenin ve teknoloji kullanımının giderek arttığı düşünüldüğünde, bu ihtiyacın sürekliliğini artan şekilde muhafaza edeceği görülmektedir. Veri temelli ekonomide rekabetçiliğin korunması, iş ve ticaret olanaklarının genişletilmesinin yolu, verilerin serbest dolaşımına imkan sağlanmasından geçtiğinden, ülkelerin bu ihtiyaca cevap vermesi gerek küçük ve orta ölçekteki ölçekte şirketlerin ticari faaliyetlerinin devamı gerekse de büyük şirketlerin dünya ekonomisinde etkin rol alması açısından bir zorunluluk olmaktadır. Bu kapsamda, aktarımı kolaylaştıracak ve aktarım yapan taraflara farklı hukuki himaye alternatifleri sunacak bir yapının kurgulanması gerekmektedir. Öte yandan, söz konusu ticari faaliyetlerin tamamı farklı boyutlarda da olsa bir şekilde kişisel verileri içerdiğinden, yurt dışına aktarımı düzenleyen hükümlerin kişisel verilerin güvenliğini sağlanmasını da merkeze alması beklenmektedir. Bu çerçevede, aktarımı düzenleyen kuralların ilgili kişilerin verilerinin güvenliği ve temel haklarının himayesi konusunda hiçbir endişeye mahal vermeyecek şekilde oluşturulması gerekmektedir.

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun (Kanun) 9 uncu maddesi de esasen bu düşünceler gözetilerek oluşturulmuş olmakla birlikte, Kanunun uygulanmasında karşılaşılan zorluklar, teknolojik gelişmelerdeki ilerlemeler, veri koruma mevzuatındaki küresel değişimler, 9 uncu maddenin veri temelli ekonomi ve temel hakların gelişimi bakışıyla gözden geçirilmesini zaruri kılmıştır. r. Değişiklik öncesinde aktarıma ilişkin olarak esas hukuki şart ilgili kişilerin açık rızası idi. Bu

hukuki şartın aranmasının sonucu başta ticari faaliyetler olmak üzere veri sorumlularının yurtdışında hukuki zeminde geliştirdiği ilişkilerin ilgili kişinin onayını olmadan icra edilemeyeceği anlamına gelmekteydi. İlgili kişinin kişisel verilerinin yurt dışına aktarma yolunda açık rıza vermemesi, bu açık rızaya dayalı olarak aktarım yapılacak ticari faaliyetin ve işin yapılamamasına neden olmakta idi. Kaldı ki karşılaştırmalı hukuktaki örnekleri göz önüne alındığında süreklilik taşıyan veri aktarım faaliyetlerinde açık rıza hukuki şartına dayalı olarak icra edilmemesi gerektiği de düzenlenmekteydi. Yurtdışına aktarım için başta ticari yaşamın aktörleri olarak veri sorumluları tarafından açık rıza olmak çok masraflı, külfetli bir o kadar da yönetilmesi çok güç bir süreç oluşturmaktaydı. Aynı zamanda bu hukuki şartı yerine getirmek ilgili kişiyi aktarılan ülkede hukuken himaye etmemekte, açık rızasına alan veri sorumlusu dışında ilgili kişinin hesap sorabileceği ve hakkını arayabileceği bir hukuki alt yapı da bulunmamakta idi. Açık rıza dışında Kanunda değişiklikten önce belirtilen hukuki şartlardan biri olan yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin belirlenmesi kararı da ortak ve objektif bir esas ile diplomatik ilişkiler çerçevesinde belirlenememişti. Son olarak yurt dışına aktarımlar için açık rıza olmadığı koşulda Kurul'un izninin aranması, süreçleri karmaşıklaştırmış ve pratikte uygulanamaz hale gelmiştir. Milletlerarası sözleşmeler ile diğer kanunlarda yer alan hükümlerin öncelikli uygulanması esası ise uygulamada farklı şekilde yorumlandığından, tereddütler oluşturmuştur. Tüm bu hususlar dikkate alındığında başta özel sektör şirketleri olmak üzere ilgili taraflardan gelen talepler de dinlenmiş; ülkemizin veri temelli ekonomide ilerleme ve yatırımları artırma amacıyla koyduğu stratejik hedefler gözetilerek 9 uncu maddenin kişisel verilerin korunması hukukunun çağdaş yaklaşımları, ülkemizin ve ilgili kişilerin menfaatleri dikkate alınarak değiştirilmesi gündeme alınmıştır.

11. Kalkınma Planı'nda sınır aşan veri transferlerine ilişkin temel yaklaşım ve kuralları ortaya koyan düzenleme yapılacağı, dijital ortamdaki verinin daha yüksek katma değer yaratacak şekilde kullanılmasına yönelik yöntemler araştırılacağı belirtilmiş; ayrıca, kişisel verilerin korunmasına ilişkin düzenlemelerin teknolojinin getirdiği yenilikler ve uluslararası platformlarda benimsenen yeni yaklaşımlar doğrultusunda güncelleneceği, bu alanda teknolojik gelişmelerin teşvik edileceği açıkça hükme bağlanmıştır. Bu doğrultuda detaylara da giren 11. Kalkınma Planı ile 2020 ve 2021 Yılı Cumhurbaşkanlığı Programları, Kanunun Avrupa Birliği (AB)

Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) dikkate alınarak güncelleneceğini ve Kanunun Avrupa Birliği müktesebatıyla uyumu çalışmaları kapsamında kurulan komisyon bünyesinde kanun değişikliği önerisi hazırlanacağını açıkça dile getirmiştir.

Bununla birlikte Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan Ekonomi Reformları Paketi'nin eylem planı takvimi 23.03.2021 tarihinde kamuoyuna duyurulmuştur. İlgili eylem planı takviminin 7.3. (g) maddesinde “AB Genel Veri Koruması Tüzüğü'nün (GDPR) yurt dışına veri aktarılmasına yönelik hükümleri esas alınarak Kişisel Verilerin Korunması Kanununda gerekli değişiklikler yapılacaktır” hükmü yer almış, sorumlu kuruluş olarak Adalet Bakanlığı, ilgili kuruluş olarak da Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı belirlenmiştir. İlgili reform paketinin eylem planı takviminde, ilgili Kanun değişikliğin en son tarih olarak 31.03.2022 tarihinde tamamlanması öngörülmüştür.

Gerek Ekonomi Reformları Paketinde gerekse de devletimizin resmi politika belgelerinde, Kişisel Verilerin Korunması Kanun'u değişikliği için referans olarak Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün seçilmesi de bir tesadüf olmayıp; Kanunun ilk hazırlandığı sırada AB'nin o tarihte yürürlükte bulunan düzenlemesinin esas alınması anlayışının bir devamı niteliğindedir. Öte yandan, AB'nin demokratik ülke ilkeleri ile ilgili kişilerin temel hak ve özgürlüklerini gözeterek bölgesel kalkınmayı hedeflemesi ile ülkemizin AB ile müzakere süreci de mevzuatımızın AB'ye uyumlulaştırılmasını haklı çıkarmaktadır. Bunların yanı sıra, Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün kişisel verilerin korunması konusunda günümüzde en güncel, öncül ve bağlayıcılığı geniş kapsamlı bir düzenleme olması, aktarım için ticari hayatın ve veri ekonomisinin gerektirdiği verilerin serbest dolaşım ilkesine uyumlu sistem kurgulaması da bu tercihin temel sebeplerindendir.

Bu değerlendirmeler neticesinde, kişisel verilerin veri temelli ekonomi ve dijitalleşmenin bir gereği olarak ilgili kişilerin hakları korunarak yeterli hukuki teminatlara sahip olarak aktarıldığı ülkedeki ilgili otoritelerle de işbirliği halinde serbestçe dolaşımını temin etmek üzere Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün de bu yöndeki maddeleri esas alınarak kişisel verilerin yurt dışına aktarılması maddesinde değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklik ile çok katmanlı, hiyerarşik, aktarımın amacına, niteliğine ve yoğunluğuna göre farklı hukuki sebeplere

dayalı olarak veri sorumluları tarafından aktarımı ve ilgili kişilerin kapsamlı olarak hukuki himayesini mümkün kılan bir çerçeve oluşturulmuştur.

Madde değişikliği ile Kişisel Verileri Koruma Kurulu (Kurul) ve ilgili kamu kuruluşlarına madde değişikliğinin uygulanmasıyla ilgili gerekli düzenlemeleri yapmaları yolunda yükümlülükler getirilmiş ve bu yönde ilgili kurumlara gerekli olan yetkiler verilmiştir. Kanuna eklenen geçici maddelerle de madde değişikliği ile ortaya konulan tüm hukuki dayanakların uygulanmasına yönelik düzenlemeler yapılana kadar koordinasyonun ve uygulamanın nasıl yapılacağına yönelik geçiş hükümleri düzenlenmiştir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde – 9

Maddenin birinci fıkrasıyla kişisel verilerin veri sorumluları tarafından yurt dışına aktarılması için hiyerarşik olarak ilk sırada, *kişisel verilerin ve özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartının yanı sıra*, dayanılacak hukuki şartların, yeterli korumanın bulunması veya yeterli koruma bakımından gerekli hukuki himayeyi sağlayan Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası anlaşmalar olduğu düzenlenmiştir. Bu çerçevede, değişiklik öncesi madde metninde yer alan ancak açık rızaya kıyasen tali oldukları izlenimi oluşturan bu etkin mekanizmaların, uygulamada en pratik, güvene dayalı ve süreklilik arz eden çözüm olmalarından ötürü esas teşkil etmesi hedeflenmiştir. Yapılan bu değişiklik ile Türkiye'nin taraf olduğu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi (108 sayılı Sözleşme) ve 181 Sayılı ek protokolü başta olmak üzere, kişisel veri aktarımını düzenleyen ve gerekli korumalar öngören temel hak ve özgürlükler, ticari, mali, ekonomik, bilimsel, sosyal ve idari haklara yönelik milletlerarası anlaşmaların yurtdışına kişisel veri aktarımında hukuki dayanak oluşturduğuna yönelik tüm tereddütler giderilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasıyla veri sorumluları tarafından hiyerarşik olarak ilk sırada dayanılacak hukuki dayanaklardan biri olan yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin Kurul tarafından Cumhurbaşkanlığı, Adalet Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığının görüşleri

alınarak belirleneceği ve Kurul tarafından ilan edileceği öngörülmektedir. Böylelikle Kurul tarafından alınacak yeterlilik kararına uluslararası hukuk, Türkiye'nin ekonomik ve siyasi politikaları da dikkate alınarak belirlenmesi yolunda ilgili kurumların katkısı alınmaktadır. Öte yandan, Kurul'un yanı sıra diğer ilgili kamu kurumlarının dahil edilmesi, Kurul üzerindeki uzun bir süreç gerektiren kapsamlı değerlendirmelerde iş birliğini sağlayarak süreci hızlandıracak; farklı kurumların bir arada ortak amaç için çalışması, Kanun ile Kurul başta olmak üzere kamu kurumlarına getirilen bu yükümlülüğün etkin bir şekilde yerine getirilmesini sağlayarak hesap verilebilirliği ve öngörülebilirliği artıracaktır.

Maddenin üçüncü fıkrasıyla veri sorumluları tarafından hiyerarşik olarak ilk sırada dayanılacak hukuki şartlardan biri olan yeterli koruma bakımından gerekli hukuki himayeyi sağlayan Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası anlaşmaların tespiti ile uygulanmasına yönelik usul ve esasların Kurul, Adalet Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı'nın müşterek kararıyla belirleneceği düzenlenmiştir. Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası anlaşmaların icrasına yönelik uzman otoriteler olan Adalet Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı'nın da katılımı sağlanarak uygulamada Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası anlaşmaların icrasının diplomatik politikalara ve hukukun gereklerine uygun olması sağlanacaktır. Müşterek kararlar ilgili kişilerin kişisel verilerinin, uluslararası hukuk göz önünde bulundurularak en yüksek standartlarda korunmasına ve hukuk güvenliği ilkesine kişisel verilerin korunması mevzuatı kapsamında önemli katkı sağlayacak, aynı zamanda Türkiye'nin çıkarlarının da korunması güvence altına alınacaktır. İlgili fıkra Türkiye'nin uluslararası hukuktan doğan karşılıklı haklarının da saklı olduğu açıkça belirtilmiştir.

Maddenin dördüncü fıkrasıyla yeterli korumanın bulunduğu ülkeler belirlenirken dikkate alınması gereken hususlar Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü esas alınarak geniş ve detaylı olarak düzenlenmiş, bu şekilde Kurul başta olmak üzere bu karar sürecinde yer alacak tüm kamu kurumlarının çalışmalarına ışık tutacak ve hesap verilebilirlik ile öngörülebilirliği tesis edecek objektif kriterler bizzat kanun koyucu tarafından sunulmuştur. İlgili kriterler belirlenirken, Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün ilgili maddelerinin yanında AB'nin 29. Madde Çalışma Grubu'nun hazırlamış olduğu rehber niteliğindeki doküman (Article 29 Working Party - Adequacy Referential) ile ülkemizin hukuki yapısı, diplomatik ilişkileri ve

ticari ilişkilerinden doğan ihtiyaçlar göz önünde bulundurulmuştur. Bu çerçevede, yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin belirlenmesinde ilgili kişilerin kişisel verilerinin, ülkemizdeki ile paralel şekilde korunmasını ve verilerinin güvenliğini sağlamak amacıyla aktarımın yapıldığı ülkede kişisel verilerin korunması konusunda bu Kanunun ilgili kişilere sağladığı hakların korunmasını temin etmeye elverişli eş değerde korumayı sağlayan maddi hukuk hükümlerinin varlığının değerlendirilmesi gerekliliği bu fıkranın a bendinde düzenlenmiştir; bu şekilde kişisel verilerin güvenliği, özel hayatın gizliliği gibi temel hak ve özgürlükleri esas alan ülkelere aktarımın kolaylaştırılması hedeflenmiştir. Fıkranın b bendinde kişisel verileri aktarılabilecek ilgili kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin ne ölçüde korunacağını ve aktarımın yapıldığı ülkenin uluslararası hukuk standartlarına uyumunu değerlendirebilmek amacıyla temel hakların korunması konusunda Türkiye'nin de taraf olduğu uluslararası sözleşmelerle teminat altına alınan düzeyde bir korumayı sağlayıp sağlamadığının dikkate alınması gerektiği düzenlenerek, milletlerarası sözleşmelere atfedilen önemin birinci fıkra düzenlemesi ile paralel şekilde pekiştirilmesi istenmiştir. İlgili kişilerin kişisel verilerinin korunmasını sağlayacak mevzuata sahip ülkelerin aynı zamanda bu mevzuatı ilgili kişilerin kişisel verilerinin korunmasının hakkıyla sağlayacak şekilde uygulayacak yargı ve idari makamların varlığı, bağımsız ve gerekli yetkilerle donanmış kişisel verilerin korunması konusunda idari otoritenin bulunmasının değerlendirilmesi gerektiği c bendinde düzenlenerek 108 sayılı Sözleşme ile Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nde de zorunlu kılınan ve ilgili kişilerin hak arama hürriyetleri de paralel nitelikte olarak bir makam tesisinin önemine dikkat çekilmiş; ayrıca, veri koruma mevzuatının etkin bir şekilde uygulanmasında otoritelerin üstlendiği rol gözetilmiştir. Maddenin ç bendinde, kişisel verilerin korunmasını ilgili kişi lehine en iyi şekilde sağlayabilmek için kişisel verilerin aktarılabileceği ülkede bulunan adli, idari makamlar ile kişisel verilerin korunması konusunda ilgili ülkedeki idari otoriteler arasında Kurul ve diğer ilgili kamu kurum ve kuruluşları arasında etkin bir iş birliği mekanizmasının bulunup bulunmadığının dikkate alınması gerektiği düzenlenerek, Türkiye'nin de taraf olduğu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesine Ek Denetleyici Makamlar ve Sınır Aşan Veri Aktarımına İlişkin Protokol'de (181 Sayılı Ek Protokol) yer bulan iş birliği mekanizmaları vurgusu, iç hukukumuzda pekiştirilmiş, iş birliğinin kişisel verilerin korunmasındaki önemi ortaya konmuştur. Yeterli korumanın bulunduğu ülke tespiti yapılırken iki ülke arasındaki karşılıklı ve

uzun süreli ticari, sosyal ve kültürel ilişkilerin değerlendirilmesine d bendinde yer verilmiş olup özellikle Türkiye'nin aktif ilişki içerisinde bulunduğu ülkelere yapılacak aktarımların kolaylaştırılması hedeflenmiştir.

Maddenin beşinci fıkrasıyla yeterlilik kararının en az beş yıl olmak üzere belirli bir süre için alınabileceği ve bu süre bitmeden kararın uzatılma ve değişiklik süreçlerinin değerlendirileceği düzenlenmiştir. İlgili kişilerin kişisel verilerinin en iyi şekilde korunmasının veri temelli ekonomi ile uyumlu şekilde sağlanabilmesi amacıyla, yeterlilik kararının ilgili ülkede yerleşik tüm veri sorumlusu ve veri işleyenlere kapsayabileceği gibi belli sektörler, veri sorumluları, veri kategorileri ve veri işleme faaliyetleri özelinde sınırlamalar getirilebileceğine hükmolunmuştur. Bu şekilde, aktarımın amacı, niteliği ve yoğunluğu ile ülkeler arasındaki ilişkilerin karakterine uygun bir biçimde özelleştirmelere imkan sağlanmıştır. Ayrıca, kararın yeniden gözden geçirilmesi olanağı, değişen koşullara uygun olarak yapılacak güncellemeler ile üstün veri korumasının sağlanmasının önünü açacaktır.

Maddenin altıncı fıkrasıyla bilgi, iletişim ve veri işleme teknolojilerinde meydana gelen gelişmelere uyum sağlamak gayesiyle, veri temelli ekonominin de gereklerine uygun olarak süreklilik taşıyan veri işleme ve aktarım faaliyetleri açısından; maddenin birinci fıkrasında belirlenmiş olan hukuki dayanaklarla yurt dışına aktarımın mümkün olmadığı durumlarda, madde metninde belirtilmiş olan beş hukuki şarttan en az birinin ve Kanunun 5 inci madde ile 6 ncı maddesinde belirtilen şartlardan birinin birlikte sağlanması koşuluyla ilgili kişilerin verilerinin veri sorumluları tarafından yurt dışına aktarımına imkan sunulmuştur. İlgili maddede sunulan imkanlar, değişiklik öncesi 9 uncu maddede belirtilen Kurul izni seçeneği ile Kurul uygulamasında ortaya çıkan bağlayıcı şirket kurallarını da içermektedir. Öte yandan, söz konusu kurallar, Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü özelinde gözden geçirilerek uygulamada Kurul izninin alınmasında karşılaşılan aksaklıkların giderilmesi hedeflenmiştir. Yine, değişiklik öncesi 9 uncu maddede yer almayan ancak yakınsanması stratejik dokümanlarda da açıkça hedeflenen Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'ndeki çok katmanlı ve hiyerarşik mekanizmalar dahil edilerek verilerin serbest dolaşımı ilkesinin mevzuatımızda vücut bulması sağlanmış, ticari hayatın gerektirdiği şekilde efektif ve farklılaşmış aktarım yolları sunulmuştur.

Maddenin yedinci fıkrasında kural birinci ve altıncı fıkrada belirtilen hukuki şartlardan birine dayalı olarak veri sorumluları tarafından yurt dışına aktarımın gerçekleşmesi olmakla birlikte; aktarımın amacı, niteliği ve yoğunluğu bazında farklılaşma gereklilikleri göz önünde bulundurularak tek veya birkaç seferlik süreklilik taşımayan aktarımlar açısından Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü düzenlemesine paralel olarak istisnalar getirilmesi gerekli görülmüştür. Bu istisnalar çerçevesinde; maddenin birinci ve altıncı fıkrasında belirtilen hukuki şartlardan birisine dayalı olarak yurt dışına aktarım mümkün değil ise, Kanunun 5 inci madde ile 6 ncı maddesinde belirtilen şartlardan birinin varlığı ve yedi bent olarak düzenlenmiş hukuki şartlardan birine dayalı olarak tek veya birkaç seferlik süreklilik taşımayan veri işleme ve aktarım faaliyetleri özelinde veri sorumluları tarafından kişisel verilerin yurt dışına aktarılabilmesi düzenlenmiştir. İlk beş bent Kanunun kişisel verilerin işleme şartları başlıklı 5 inci maddesine paralel olarak düzenlenmiştir. Kamu yararını hukuki şart olarak ele alan e bendi ve kamuya açık sicillerden bu sicillerin kamuya açık olma amacıyla sınırlı olmak ve bu amacı yerine getirmek için ilgili kişinin kişisel verilerin yurt dışına aktarılmasının zorunlu olmasını hukuki şart olarak ele alan f bendi, üstün kamu yararı ile kamu gerekliliklerini gözeterek genele yönelik fayda halinde yurt dışına aktarımın önünü açmıştır.

Maddenin sekizinci fıkrasında maddede belirtilen kurallara istisna niteliğini haiz, ülke veya gerçek kişi menfaatinin ciddi şekilde zarar göreceği durumlarda, belirli şart ve durumların doğru bir şekilde değerlendirilmesi hususunda Kurula yardımcı olabilecek kamu kurum veya kuruluşunun görüşünün alınması zorunlu tutularak yurt dışına aktarımın Kurul iznine bağlanması düzenlenmiştir. Değişiklik öncesi madde metninde de yer alan bu hüküm ile verilerin serbest dolaşımı ile kişilerin ve kamunun menfaati arasında bir denge gözetilerek, aktarım tamamen yasaklanmadan söz konusu menfaatlerin korunması hedeflenmiştir.

Maddenin dokuzuncu fıkrasıyla, kişisel verilerin yurt dışına aktarılmasına ilişkin ilgili özel nitelikli kanunlarda yer alan maddelerin saklı olduğu hüküm altına alınmaktadır. Değişiklik öncesi madde metninde de yer alan bu hüküm ile sektör ve konu spesifik hükümlerin öncelikli olarak uygulama alanı bulması gözetilmiştir.

Maddenin onuncu fıkrasıyla dünyada bu yönde oluşan gelişmelerin ve temayüllerin de ışığında, ulusal menfaatlerin korunmasını temin için yurtdışına kişisel verilerin

aktarımının zorunlu ve gecikmesinde sakınca olan hallerde kamu güvenliği, kamu sağlığı ve ulusal güvenlik gerekçeleriyle geçici olarak sınırlandırılmasına yönelik yetki Cumhurbaşkanına verilmiştir.

Geçici Madde – 2

Kanuna eklenen Geçici Madde 2 ile madde değişikliğine yönelik uygulamanın usul ve esaslarının düzenleneceği tarih ile birlikte usul ve esasların nasıl belirleneceği düzenlenmiştir. Bu şekilde, uygulamada aksiyon alınmaması nedeniyle ortaya çıkabilecek aksaklıkların önüne, Cumhurbaşkanlığının koordinasyonu ile geçilmesi hedeflenmiştir.

Geçici Madde – 3

Kanuna eklenen Geçici Madde 3 ile yurt dışına ticari amaçlarla hali hazırda kişisel veri aktaran ve buradaki sistemleri kişisel veri işleme amaçlı olan veri sorumlularının Kanun değişikliği ile getirilen “standart sözleşme maddeleri” hukuki dayanağını nasıl kullanacaklarına yönelik açıklık getirilmiştir. Bu şekilde, yurt dışına kişisel veri aktarımı zorunlu olan ticari faaliyetlerin, ilgili kanun değişikliği ile öngörülen tüm esaslar belirlenip uygulamaya alınana kadar hukuki belirsizlik olmadan gerekli hukuki himayeyi de sağlayarak devam ettirilmesi sağlanmıştır.